ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ 'ਗੰਧਰਵ'

ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ

ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ

[ਭਾਗ ਚੌਥਾ]

ਸੰਤ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ 'ਗੰਧਰਵ'

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

SUR SIMRAN SANGEET—PART IV

by

SANT SARWAN SINGH 'GANDHARV'

ISBN 81-7205-360-6 (Vol. IV)
ISBN 81-7205-364-9 (Set)

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਵੱਲੋਂ
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਨਵਰੀ 2006

ਮੁੱਲ : 250-00 ਰੁਪਏ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼

ਬਜ਼ਾਰ ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - 143 006

S.C.O. 223-24, ਸਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - 143 001

E-mail : singhbro@vsnl.com
Website : www.singhbrothers.com

ਛਾਪਕ :
ਪ੍ਰਿੰਟਵੈੱਲ, 146, ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਫ਼ੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਸਮਰਪਣ

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਅਤੇ

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਹਰਖੋਵਾਲ'

ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ

ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ

ਲਿਖਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਬਣਾਇਆ!

ਤਤਕਰਾ

INTRODUCTION

MIGHTY MYSTERIOUS MAGICAL MAGNIFICIENT
MUSIC MAKER

Beethoven can write music,
thank God—but he can do nothing else on earth.
—LUDWIG VON BEETHOVEN
Letter to Ferdinand Rees

All the sounds of the earth are like music.
—OSCAR HAMMERSTEIN II

OKLAHOMAL

Music and magic are closely allied. There is magic in the music. There is music in the magic.

Ludwic Von Beethoven was one of the greatest musicians in the world but he was only a musician. He could do nothing else. He was a specialist who knew everything about music but nothing about anything else in the world. Sant Sarwan Singh Gandhrav on the contrary, is not only a magical musician and a musical magician but he also knows many other things—more things than you can count on you fingers and toes.

For instance, Sant Sarwan Singh is also a man of medicine and caters to the ills, evils and ailments of the Millions of the poorest of the poor who flock to his golden threshold for health, relief and succour. For far above music and magic and medicine, Sant Sarwan Singh is an apostle who shows you the uphill path that winds zigzag brightly and beautifully to the citadels of divine power. One who understands God understands everything, but one who, like Beethoven, understands only music, understands nothing else. Sant Sarwan Singh understands God. Music and medicine are only two of the many matchless treasures in the head, heart and hands of Sant Sarwan Singh.

In fact, many modern doctors (who are no better than ancient quacks :) do not realize that music and medicine are closely allied- in fact, they are the two sides of the same coin. Music is harmony and purpose of music is to restore harmony of the body. "The desire to take medicine", says william Osler, "is perhaps the greatest feature which distinguishes man from the animals," But taking better medicines is not the only way that restores harmony to the body. Deadly diseases can be cured by doctors not only with help of deadly and dreadful drugs, but even more sweetly and swiftly with the help of music by the magicians of music like Sant Sarwan Singh. That is why it is wrong to confine the art of healing only to the so-called doctors of medicine as in Europe and America. Thank God, that it not the case in India. Benjamin Rush was indeed thinking of doctors of medicine like Sant Sarwan Singh when he wrote about the United States of America :—"The constitution of the republic should make provision for medical freedom as well as religious freedom. To restrict the art of healing to one class of men and deny equal privilege to others will constitute the Bastille of medical science."

In ancient India, Greece, Egypt and China, the peoples, kings and governments had great faith and knowledge about the healing potentialities of music. It is ironical that modern doctors and scientists who boast of the advance of technology are quite ignorant of the golden links between music and medicine. It is for men like Sant Sarwan Singh to bring back the ancient lore to the modern shore of peace, progress and prosperity in the world. As peace is indivisible, so is the health of a human being. It not only depends on the bitter pills and liquids prescribed by a qualified doctor from without but also on the medicines generated inside the body by tranquillity of mind and harmony created by the power of music as well as the music of silence produced by the astral agents and rhythm of the planets in the universe. Sant Sarwan Singh has imbibed these intoxicating powers of ecstasy which bring medicinal magic to his music.

Modern scientists know only half the truths of life and miss the other half, as John Burroughs stated in the LIGHT OF DAY "when I look up at starry heavens at night and reflect upon what it is that I really see there, I am constrained to say, 'There is no God'...It is not the works of some God that I see there...I see no

lineaments of personality, no human traits, but an energy upon whose currents solar systems are but bubbles." But great God lies beyond and above the solar system which men like Sant Sarwan Singh see and purblind scientists do not.

"We turn toward God only to obtain the impossible," said Albert Camus in the Myth of SISYPHUS. But Sant Sarwan Singh leads us to God even to obtain what is possible medically and scientifically but with the help of music as well as medicine. To see his workers with mortars and pestles grinding herbs is a joy to see while he himself is grinding the musical instruments to produce the music of the stars and both team together for the treatment, truth and tranquillity of mankind. These create the musical bliss of SAT-CHIT-ANANDA (Truth, Meditation and Bliss). It is wrong to presume that there are no medicines other than bitter medicines, deadly drugs and venomous vaccinations for the treatment of weo-begone humanity. The Tibetan Buddhists, when they are seriously ill, even when suffering from fatal diseases, go round and round their golden pagodas singing OM MANEY PADMAY HUM (O thou the jewel in the lotus :—reference to Gautama Buddha) till they are completely cured. It is the music of the sloka that purifies their systems and restores them to health.

As Mary Baker Eddy said in SCIENCE AND HEALTH WITH KEY TO THE SCRIPTURES, "God is Mind and God is infinite, hence all is Mind." It is mind that makes music and it is music that makes mind, and that is why the music of Sant Sarwan Singh has medicinal qualities and curative effect on the listeners.

God is the true origin of all music, all magic and all medicine, such as abides in the heart of Sant Sarwan Singh. As Albert Einstein, the greatest of the scientists, said : "The presence of a superior power revealed in the incomprehensible universe forms my idea of God." Charles Darwin, another great scientific investigator, put it thus in his LIFE AND LETTERS : "Another source of conviction in the existence of God, connected with reason, and not with the feelings, impresses us as having much more weight...I feel compelled to look for the First Cause—and I deserve to be called a Theist."

Music more than anything else embodies the true spirit of God, because as Johannes Scotus Erigena said in PATROLOGIA LATINA : "The end of all motion is its beginning, for it terminates at no other

end save its own beginning from which it begins to be moved and to which it tends ever to return, in order to cease and rest in it.

"In the intelligible world this law is the fundamental principle of all the sciences, that is of the seven liberal arts. Grammar begins with the letter, from which all writing is derived and into which it is all resolved. Rhetoric begins with a definite question, from which the whole argument is derived and to which it returns. Arithmetic begins with unity, from which all numbers are developed and into they are resolved. Geometry begins with the point from which all motion is developed and into which it is resolved. Metaphysics begins and ends with God."

Sant Sarwan Singh is a musician and medical man because he is an ambassador of God. All the power of music and medicine he possesses has been delegated to him for the relief and rehabilitation of suffering humanity. That is what drives him to girdle the globe from Domelli to Delhi, Dublin and Detroit to provide his healing touch through his music and medicine to the dwarfs with bags of gold on their heads but no NAM in their hearts. Little wonder, the Non-Aligned Movement headed by Jawaharlal Nehru, Indira Gandhi and now Rajiv Gandhi is called NAM, because infinite is the power of NAM the divine word which Sant Sarwan Singh imparts to millions of devotees all across the golden green-girdled world. As the Old Testament declares, "First there was the word." NAM (God's word) and NAM (Non Aligned Movement) are Indian contribution to the political and physical health of modern money-mad mankind which cannot see the Sun of Truth just because of a coin held before its eyes.

The quintessence of musical treatment is AHINSA non-violence non-killing harmlessness. As Mahatma Gandhi said, "AHINSA means the largest love. It is the supreme law. By it alone can mankind be saved. He who believes in non-violence believes in a living God." That indeed is the message of Sant Sarwan Singh through the music of his medicine and the medicine of his music. To understrand that is to understand Sant Sarwan Singh. To understand that is to understand God.

Sant Sarwan Singh Gandhrav, double M.A., of Domeli, Punjab has realized that, as John Milton said, "Such sweet compulsion doth in music life" (ARCADES 68). As Shakespeare said in MERCHANT OF VENICE (III, ii 44), "He makes a Swan-like end, Fading in

music," As George Lille (1693-1739) said. "There is sure no passion in the human soul. But finds its food in music" (FATAL CURIOSITY, I.ii). The music of Sant Sarwan Singh reminds us of what John Keats (1795-1821) said in his ODE TO A NIGHTINGALE :

Thy plaintive anthem fades,
Past the meadows, over the still stream,
Up the hillside, and now 'tis buried deep
In the next valley glades.
Was it a vision or a waking dream?
Fled is the music :- Do I wake or sleep?

As P.B. Shellery, (1792-1822) said in EPIPSYCHIDION (142) :

We...are we not formed as notes of music are For one another though dissimilar?

As William Shakespeare (1564-1616) said in RICHARD II (V.v. 42) :

How sour sweet music is
When time is broke and no proportion kept...
So it is in the music of men's lives.

Music is not limited to sound, tones and tunes alone. It is also found in art and dance, in painting, scuplture and architecture. Rightly said Johann wolfgang von Goethe (1749-1832), the great German poet, "I have found among my papers a sheet...in which I Call architecture frozen music."

Max Beerbohm (1872-1956) might/well have said to Sant Sarwan Singh, "Your voice is music." I don't said Zuleikha Dobson dreamily, "know anything about music, really. But I know what I like." The audience admire the music of Sant Sarwan Singh even/ though they do not know anything about musicology. As John Donne said in His HYMN TO GOD IN MY SICKNESS :

Since I am coming to that holy room,
Where, with the quire of Saints for evermore,
I shall be made thy Music: As I come
I tune the instrument here at the door,
And what I must do then, think here before.

Sant Sarwan Singh reminds us of what Shakespeare said in The TWELFTH NIGHT [I.i.1] :

If music be the food of love, play on,
Give me excess of it, that, suffering,

The appetite may sicken, and so, die,
That strain again : it had a dying fall.,
O : it came over my ear like the sweet sound
That breathes upon a bank of violets,
Stealing and giving odour!

Sant Sarwan Singh can set anything to music. He can say with the Italian poet Gioacehino Rossini (1796-1868] : "Give me a laundry-list and I'll set it to music." But he can say with Shakespeare in THE MERCHANT OF VENICE [V.i. 54] :

How sweet the moonlight sleeps upon the bank !
Here will we sit, and let the sound of music
Creep in our ears : soft stillness and the night
Become the touches of sweet harmony.

Sant Sarwan Singh can say with S.T. Coleridge [1772-1834] in THE ANCIENT MARINER :

No voice; but oh ! the silence sank
Like music on my heart.

As Sir Thomas Browne (1605-1682) said :

"Sure there is music even in the beauty, and the silent note which Cupid strikes, far sweeter than the sound of an instrument. For there is music wherever there is harmony, order, or proportion : and thus far we may maintain the music of the spheres." (RELIQIO MEDICI, II, 9)

As Shakespeare said in the MERCHANT OF VENICE (V. i. 83) :

The man that hath not music in himself,
Nor is not moved with concord of sweet sounds
Is fit for treasons strategms, and spoils;
The motions of his spirit are dull as a night,
And his affections dark as Erebus
Let no such man be trusted.

In its temptuous power the music of Sant Sarwan Singh reminds us of George Gordon, Lorx Byron (1788-1824)'s Battle of Waterloo :

There was a sound of revelry by night,
And Belgium's capital had gathered then
Her beauty and her Chivalry, and bright
The lamps shone o'er fair women and brave men;
A thousand hearts beat happily; and when
Music arose with its voluptuous swell,

Soft eyes looked love to eyes that spoke again,
And all went merry as a marriage bell;
Bet hush : hark ! a deep sound strikes like a rising knell.

As William Congreve (1670-1729) said in the MOURNING BRIDE Sant Sarwan Singh's "music hath charms to soothe a savage breast, To soften rocks or bend a knotted oak." As William Collins (1721-1759) said, his music is young as a heavenly maid. As Samuel Pepys (1633-1703) wrote in his diary on March 9, 1666, "Music and women I cannot but give way to, whatever my business is." Music is not only for the good folk but also for the bad people. As George Bernard Shaw (1856-1950) said in MAN AND SUPERMAN "Hell is full of musical amaterus : music is the brandy of the damned." As Shakespeare said in ANTONY AND ANDS CLEOPATRA [II, v.1], music is "moody foods" for those who trade in love. As John Dryden (1631-1700) said in SONG FOR ST. CELIA'S SAY, "What passion cannot music raise and quell."

Robert Browning (1812-1889) was considering the type of Sant Sarwan Singh's music when he wrote :

The high that proved too high,
the heroic for earth too hard.
The passion that left the ground
to lose itself in the sky,
Are music sent up to God
by the lover and the bard;
Enough that he heard it once;
We shall hear it by-and by.

As Dryden said :

The trumpet shall be heard on high :
The dead shall live, the living die;
And music shall untune the sky.

It is as Alfred, Lord Tennyson (1809-1892) said in the LOTUS EATERS :

Music that gentlier on the spirt lies,
Than tired eyelids upon the tired eyes.

Sant Sarwan Singh's is the kind of music about which Shelley said, "when soft voices die vibrates in the memory" :

Odours, when sweet violets sicken,
Live within the sense they quicken.

His music is an everyday experience which even children can enjoy in their nursery rhymes :

Ride a cock-horse to Banbury Cross,
To see a fine lady upon a white horse;
Ring on her fingers and bells on her toes.
And she shall have music wherever she goes.

Shakeapeare might well have said of him :

He makes music with the enamelled stones,
Giving a gentle kiss to every sedge
He overtaketh in his pilgrimage,

As William Collins said :

O Music ! sphere-descended maid,
Friends of Pleasure, wisdom's aid !

Like William Wordsworth (1770-1850) Sant Sarwan Singh has learned :

To look on nature, not as in the hour of
thoughtless youth; but hearing oftentimes,
The still sad music of humanity.

Sant Sarwan Singh's music is the voice of liberty, salvation and *Mukti* :

Two voice are there; one is of the sea,
One of the mountains; each a mighty voice;
In both from age to age thou didst rejoice,
They were thy chosen music, Liberty !

Struggle for *mukti* is all music. The whole life is music for those who drink deeply at its perennial springs, as Sant Sarwan Singh does. As Walter Pater (1839-1894) said, "All art constantly aspires toward the condition of music." All life of Sant Sarwan Singh is an embodiment of music. He himself is the very spirit of music. What he is not, is not music. The whole universe is music for him. As Shakespeare said :

Look how the floor of heaven
Is thick inlaid with the patines of bright gold;
There's not the smallest orb which thou behold'st
But in his motion like an angel sings.
Still quiring to the young-eyed cherubins;
Such harmony is in immortal souls;

But, whilst this muddy gesture of decay
Doth grossly close it, we cannot hear it.

Sant Sarwan Singh belongs to the brilliant band of present and past musicians of both modern and ancient sages of all ages : As Arthur O' Shaughnessy (1844-1881) said :

We are the music-makers,
And we are the dreamors of dreams,
Wandering by lone sea-breakers,
And sitting by desolate streams,
World-losers and world-forsakers,
On whom the pale moon gleams;
Yet we are movers and shakers
Of the world forever, it seems.

Sant Sarwan Singh is the Melody King of True Sikhism. His music is vibrant with spirituality. Despite his handicap he continues to be a radiant star in the Milky Way of Indian music. He takes to music with effortless ease as duck takes to water. His soulful *Kirtan* has drawn full houses both in India and abroad. He had spread his melodious wings across the green globe from Domeli to Detroit, from Delhi to Dublin. He has flown high and higher into uncharted space of new musical heavens and havens of new music. When Sant Sarwan Singh begins his inspired music, surrounded by his musical accompaniments, he shuts off all his contacts with the mundane world and saturates himself with the divine powers. There is an expectancy in the air before his soulful music of celestial import pours forth. The strains of raptuous melody start filtering through the cacophonous voices and noises of the terrestrial world. The tilting cadences of his heavenly music are wafted across the blue skies.

In the music of Sant Sarwan Singh one feels the depth of one's sensibility, soothed by the waves and whirls of the sweet sound. Gradually one is transported to the inner world one nostalgically yearns for. It is a place in space where one does not feel the weight of the worldly worries. Somewhere in a chord everything vibrates in unison and every cell of one's body becomes resonant with its rhythm.

This is the ubiquitous and inimitable style of Sant Sarwan Singh conversing with the audience with whom in a few seconds he establishes a rapport of unusual kind, the like of which one

goes in USSR only with the great ballerina like Calanova or Lepesringskya. But what is the special virtue and secret sway of Sant Sarwan Singh upon the audience? He is a people's musician in the strict sense of the word. More importantly it is his spontaneity that marks him out from the rest of the ilk. He sings as a god handles the muscial instruments.

Sant Sarwan Singh's forte is poetry and his panache is music. While spontaneity is his greatest virtue, it is a cultivated spontaneity like that of Lod Tennyson and William Wordsworth, "true to points in heaven and home." Music is in his bloom steeped in tradition, devotion and intense musicality, he stamps his exquisite personality on the audience. He enters the spirit of music itself. His sensitive soul and melodious voice invest the song with a magic of their own.

Sant Sarwan Singh explains and expounds the meaning of every word and syllable. For him to musicalize a hymn is not a secular exercise but a religious experience-an offering to God and gods, the Guru and the guiding archangles. Little wonder, the listeners are quite enamoured with his devotional music. A great musician is higher than the kings. Rightly and righteously said Pandit Jawaharlal Nehru to M.S. Subhulakshmi, "Who am I, a mere Prime Minister before this queen of songs."

Matching his golden voice, Sant Sarwan Singh has a heart of gold too. Through his charity performances, he has contributed lakhs of rupees for a number of causes including a college at Domeli in the Punjab which he has founded and fathered. It is a joy to meet the young students of the college close to his ashram, which is affiliated with the Guru Nanak Dev University. His music sessions are sheer delight/for the connoisseurs of music. People flock in USA/Canada and England to hear his spiritual music.

Sant Sarwan Singh has a large number of both India and foreign admirers. The foreigners can feel the devotion and the compassion as well as the magic of his silver-throated voice. His music cuts across the language and racial barriers, between the north and south, east and west. His advice to the young and the aspiring ones is, "Pour out your heart and soul into every song." He holds the audiences spellbound. His inspiring music has earned him recognition and honour from several quarters, within and outside the country, which have come to him thick and fast. His

ashram at Domeli and Anandpur, one in UK and another in USA, breathe peace, love and tranquillity.

Sant Sarwan Singh has thrilled lovers with the range and power of his music, "writes Shanta Sarbjeet Singh in THE TELEGRAPH dated March 3, 1985," who has lived through the recent Delhi riots, no one has eyes to see and a heart to feel can plead innocence about the nature of human misery. And yet the kind of helplessness I witnessed when I finally tracked down the ailing Ustad Sharafat Hussan Khan to his lair behind the great mausoleum of Hazrat Nizammuddin Aulia left me shaken."

You are transported to a medieval oriental bazaar that Haroun Al Rashid might have loved to visit incognito. Vendors of aphrodisiacs and exotica like lizard oil call out their wares in ringing tones, Medicants and alms-seekers act like characters from the National School of Drama. Music is handed down from teachers to pupils. Like the ashram of Sant Sarwan Singh, here too is a house whose every pore breathes melody. Every brick celebrates the imprint to generations of great musicians. A wan hand appears out of the razai and a face, totally enfeebled by the dread disease of cancer, smiles proudly. Khan Sahib is only 55.

On the contrary, Sant Sarwan Singh is an exceptionally middle-aged man whose meal is music and milk. His fields feed thousands in his ashram. He is tall, handsome and virile. He is his own doctor and prescribes to himself. Ustad Sharafat Hussan Khan is the victim of the Indian institute of Medical Sciences, Delhi, where he went in September 1964 checkups and investigations of slight abdominal pain "when they let him go home," says Shanta Serbjeet Singh, "a bare two months later, he was already a skeleton of his former self. In between was a bitter saga of catscans and tests that one wing of the hospital prescribed while another said they were not really necessary. Innumerable investigations and complicated blood tests that cost a fortune and left Khan Sahib a shadowy wrath.

Little wonder, Khan Sahib finally decided to be treated by the Tibetan doctors attached to Dalai Lama's entourage in Dharamshala. No doubt the herbal medicines prescribed by Sant Sarwan Singh and the Tibetan doctors are much more effective than the allopathic hodgepodge popularized by Europe and America. Sant Sarwan Singh is not only a musician but also a great

medical man. There is no doubt a golden linkage between medicine and music. Breath control plays vital role both in music and medicine. It enables mouth and mind to achieve zenith of power over doctors, diseases drugs and death.

"ABHI TO MAIN JAWAN HOUN" applies to Sant Sarwan Singh whose gradual crushing of the years has in no way robbed him of his youth. These words of Hafiz Jullundari are waited over us from some distant and forgotten world. He gets invested in the process with a vigour that can be the prerogative only of the youth. The world still has to hear the voice of the Sant. It lightens the heart, consoling age and warning youth. He expresses the originality of diction, spirit and soul of gurbani. According to Sant Ji, learning of great music involves many sacrifice and there are not many modern youth capable of that.

Those who arranged music sammelans for Sant Ji from Toronto to Tuticorn, and from Madras to Mexico, from Calcutta to California and from Domeli to Delhi, Dublin and Detroit, deserve our unstinted praise and gratitude. He has created great awareness of gurbani and spiritual classical music inside and outside the country. His classical form is the fountainhead of mightiest, mysterious, magical music. To briefly recapitulate Sant Ji's music relies greatly in its pure symbolism of repertoire and *dhyana* or meditation of the *bhakta* or devotee. He points the way towards God through music.

THE KING OF LAHORE is a musical composition of national integration. The story is set in the India of the 11th century. The King, Alim is blessed by God Indra in his amorous involvement with the *devadasi* Sita. After five acts and numerous complications, engineered by the machinations of the Brahmin temple-controller, named Scindia, (to suggest a protypal relationship between the Brahmin priest and Mother India), the lovers meet in the court of God Indra.

There is a growing awareness the music, both Indian and Western, has its roots in visualization, Sant Ji has that quality. This is true to our traditions because our ancient musicians always imagined the ragas as being associated with particular seasons and hours of the day and night.

There are a number of paintings of Indian *ragas* in the Calcutta Museum and in England, depicting the moods a particular *raga* is supposed to symbolize.

The Ragamalika paintings are a visual treat. As far back as 1914, the famous British music historian, F.H. Fox-Strangeways wrote, "A *raga* gets special flavour not so much from its being something else, closely allied to it, which is present all the time in the musician's consciousness."

Animals and birds feature prominently in the Ragamalika painting. This is understandable because the animals are as much charmed by music as human beings. The fact is that deer response to music is a popular theme of Sanskrit literate. Thus in Gray's translation of the Sanskrit play VASAVADUTTA, we read : "with heros of deer delighted by the notes of songs of satyrs close by." Such literary allusions give authenticity to the poignancy of *ragas.*

Dr. Rabinderanath Tagore drew a wonderful comparison between Indian and Western music. He remarked, "Western music leads us in a variegated dance through the endless rise and fall of human grief and joy, whereas Indian music draws the listener away beyond the limits of everyday joys and sorrows and takes us to that lonely reign of renunciation which lies at the root of the universe."

On this point Fox-Strangeways was equally forthright : "Western music says that life is simple and beauty close at hand at every moment, wherever we go; the mistake is in ourselves if we do not train our eyes and ears and hearts to find it. Indian music, on the other hand, seems to say, 'Life is puzzling, its claims are many but we will hammer out a solution, not by turning away from ugliness, but by compelling it serve the ends of beauty."

Ragas and colour go together for, according to sages of all ages, "a *raga* is that which colours the mind."

J.S. BRIGHT

'Premrose'
V-278, Rajouri Garden,
NEW DELHI-110027
March 25, 1985

ABOUT THE BOOK

I have gone through Part IV of the book on music written by Sant Sarwan Singh minutely. I am highly pleased and rather impressed with author's every sincere, honest and laborious attempt to bring out a much needed book in the field of music. It will go a long way in helping the students to learn music easily and in a very interesting manner. The author has taken much pains in elaborating *Ragas* included in the sacred Granth Sahib. The choice of hymns is most appropriate and appreciables. This book is of its own kind to throw light on *Tabla Vadan* also. In my opinion this book may be regarded as a supplement to the treatises of many composers of the fresh aspirants. I recommend that this book should be prescribed for the course of studies in music in various Universties of India. The translation of this book in regional languages will prove very useful for music lovers all over our country.

Shamboo Nath Sopore
Ex-Head of the Music Deptt.
Government College for Women,
Maulana Azad Road,
Srinagar—Kashmir

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

ਕਈ ਨਾਸਤਕ, ਨਿਰਸ਼ਰਧਕ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਏਡਾ ਕਿਹੜਾ ਰਾਗ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੰਮ-ਪਲ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਸੋ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ, ਚਾਰ, ਦਸ, ਵੀਹ ਰਾਗ ਸੁਣੇ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਰਾਗੀਆਂ ਜਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਗਾਇਨ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹੋ ਹੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਅਗਿਆਨੀ ਪੁਰਸ਼, ਵਿੱਦਿਆ ਤੋਂ ਹੀਣੇ, ਤਿਕੱਬਰੀ, ਅਭਿਮਾਨੀ, ਬਗ਼ੈਰ ਗਿਆਨ ਨੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਬਚਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ 72 ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਰਿਣੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਬ-ਕਲਾ-ਭਰਪੂਰ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਸਰਬ ਕਲਾ ਭਰਪੂਰੁ ਦਿਸੈ ਜਤ ਕਤਾ॥ *(ਰਾਮਕਲੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 965)*

ਭਾਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ 31 ਰਾਗ ਹੀ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਕਠਿਨ ਤੋਂ ਕਠਿਨ, ਸੂਖਮ ਤੋਂ ਸੂਖਮ, ਇਸ ਜੀਵ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਨਿਵਾਜੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਜਦ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਕਦਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਲਾ ਸੰਗੀਤ-ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਸਥਾਨ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਕੀਰਤਨ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਭਾਉਂਦਾ ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੰਬਰ ਦੋ 'ਤੇ ਉਹ ਲਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮਾਂਡ ਰਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਹ ਕਲਿਆਣ, ਪੀਲੂ, ਪਹਾੜੀ, ਜੰਗਲਾ ਆਦਿਕ ਰਾਗ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ 31 ਰਾਗ ਹੀ ਦੱਸੇ ਹਨ।

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਇਕ ਰਾਗ ਦੀ ਸਰੂਪ-ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਜਦ ਇਕ ਰਾਗ ਦੇ ਸਹੀ ਰੰਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਗਾਉਣਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਤਾਂ 31 ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਸੋਹਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਾ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਵੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੇ

ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਸਿੱਧੇ, ਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਸੁਖੈਨ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੱਕੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਿਆਲ-ਗੀਤ ਵੀ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਸੁਖੈਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਪੀਲੂ, ਪਹਾੜੀ, ਭੈਰਵੀ, ਭੀਮ, ਜੰਗਲਾ, ਸਿੰਧੜਾ ਆਦਿਕ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਆਲ-ਗੀਤ ਔਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੋਲੇ ਰਾਗੀਆਂ ਜਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਾਗੀ ਦੋ-ਚਾਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਗਾ ਕੇ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਕਿਤਨੇ ਸੁਖੱਲੇ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਆਸਾਨ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਨੀ ਡੂੰਘਿਆਈ, ਸੁੰਦਰਤਾਈ, ਸੁਘੜਤਾਈ, ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾ ਕੇ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਸਭਾ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਕਿਤਨਾ ਕਠਿਨ ਕੰਮ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਗੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਰਾਗ-ਵਿੱਦਿਆ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਰਾਗ ਵਰਗੀ ਅਲੌਕਿਕ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੋ ਹੀ ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਹੈ।

ਬਾਕੀ ਕੇਵਲ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਓਹੋ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਆਲਾਪ ਨੂੰ ਆਲਾਪੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਰਿਆ-ਕ੍ਰਮ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤਿ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਰਾਗੀ ਰਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਸਰੋਤੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖਿਸਕੂ ਮੁੱਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੀਰਤਨੀਆ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਸਮਾਪਤ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਪਤਝੜ ਹੀ ਪਤਝੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵੇਖੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

ਭਲਾ! ਜੇਕਰ ਇਥੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੱਕੇ ਰਾਗ ਗਾਏ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੇ? ਜਦ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆ ਜੁੜਦੇ ਸਨ।

> **ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠਿ ਕੈ ਜਾਇ ਅੰਦਰਿ ਦਰੀਆਈ ਨ੍ਹਵੰਦੇ॥**
> **ਸਹਿਜ ਸਮਾਧਿ ਅਗਾਧਿ ਵਿਚਿ ਇਕ ਮਨਿ ਹੋਇ ਗੁਰ ਜਾਪੁ ਜਪੰਦੇ॥**
> **ਮਥੈ ਟਿਕੇ ਲਾਲ ਲਾਇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਚਲਿ ਜਾਇ ਬਹੰਦੇ॥**
> **ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣੁ ਹੋਇ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਣੀ ਗਾਇ ਸੁਣੰਦੇ॥੩॥੬॥**

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਰਗੀਆਂ ਪੜਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਖਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਚਾਰਪਾਈ ਤੋਂ ਉਠਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਨਾਨ ਪਾਨੀ ਕਰ, ਸਾਫ਼ ਬਸਤਰ ਪਾ, ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ, ਸਮਾਧੀ ਲਾ, ਸੱਚੇ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰਿਆ ਕੀਰਤਨ ਰਾਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਜਣ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਉਠ ਕੇ ਚਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ।

ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਗੀਆਂ ਦਾ ਰਾਗ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਇੰਝ ਲਿਖ ਗਏ ਹਨ:

ਗੁਰਮੁਖ ਭਲਕੇ ਉਠ ਕਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਰੁ ਨ੍ਹਾਵੰਦਾ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨ ਉਚਾਰਿਕੈ ਧ੍ਰਮਸਾਲਾ ਦੀ ਸੁਰਤਿ ਕਰੰਦਾ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚਿ ਜਾਇਕੈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਣੰਦਾ॥੧੧॥੪੦॥

ਅਥਵਾ

ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨਾਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ, ਜਾਇ ਜਿਨਾ ਗੁਰੁ ਦਰਸਨੁ ਡਿਠਾ॥
ਬਲਿਹਾਰੀ ਤਿਨਾਂ ਗੁਰ ਸਿਖਾਂ ਪੈਰੀ ਪੈ ਗੁਰ ਸਭਾ ਬਹਿਠਾ॥੧॥੧੨॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ, ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੀ ਦੱਸੀ ਹੈ:

...ਗੁਰ ਸਿਖ ਆਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ।

ਕੀ ਅੱਜ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਹੀਂ:

ਹੈਨਿ ਵਿਰਲੇ ਨਾਹੀ ਘਣੇ ਫੈਲ ਫਕੜੁ ਸੰਸਾਰੁ॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 1411)

ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਗੁਣੀ ਪੁਰਸ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਸੁਣਦਾ, ਉਹੋ ਹੀ ਆ ਕੇ ਚਰਨ ਪੂਜਦਾ, ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗਾਇਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ, ਉਹ ਕਲਾਕਾਰ ਮਹਾਂ-ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪਾ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ, ਲਾਹਾ ਲੈ, ਉਸਤਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚੋਂ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਦਾ।

ਜਦ ਕਦੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਲੌਕਿਕ ਸੰਗੀਤ ਛਿੜਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਾਯੂ-ਮੰਡਲ ਇਤਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਲਿਖਣ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਆਤਮਾ ਇਸ ਸੰਗੀਤ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਸਥਿਤ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣਦੀ, ਉਹੋ ਹੀ ਆਤਮਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ।

ਕਾਸ਼! ਉਦੋਂ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਟੇਪ-ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਆਦਿਕ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅਲੌਕਿਕ ਇਲਾਹੀ ਰਸ ਭਰਿਆ ਕੀਰਤਨ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮੰਦਭਾਗੀ ਵੀ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼-ਕਿਸਮਤ ਸਮਝਦੇ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖਾਂ, ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ, ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਰਾਗ ਨਾਲ ਨੇਹੁ ਰੱਖਣ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਸੇਵਾ, ਭਗਤੀ, ਦਾਨ ਆਦਿਕ ਦੀ ਸੰਸਾਰਿਕ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਨਿਰਮੋਲਕ ਕੀਰਤਨ ਵਰਗੀ ਵਸਤੂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਆਪਣੀ ਰਸਨਾ ਰਾਹੀਂ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਬਗ਼ੈਰ ਰਾਗ ਦੇ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਸੋ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ, ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਅਕੀਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਇੱਜ਼ਤ, ਸਹੀ ਸਰੂਪ, ਨੌਂ ਰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਸਰੋਤਿਆਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਨੇਹੁ ਹੈ; ਉਥੇ ਰਾਗ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਹੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਹੰਭਲਾ ਨਾ ਮਾਰਿਆ ਤਾਂ ਰਾਗ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਵਰਗਾ ਅੱਡਰਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਮਨ ਬਹਿਲਾਉਣ ਲਈ ਕੰਨ-ਰਸ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੀ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਹੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਜੈਸੇ ਤਉ ਸਕਲ ਨਿਧਿ ਪੂਰਨ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਬਿਖੈ,
ਹੰਸ ਮਰਜੀਵਾ ਨਿਹਚੈ ਪ੍ਰਸਾਦੁ ਪਾਵਈ॥
ਜੈਸੇ ਪਰਬਤਿ ਹੀਰਾ ਮਾਨਕ ਪਾਰਸ ਸਿਧ,
ਖਨਵਾਰਾ ਖਨਿ ਜਗ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਈ॥
ਜੈਸੈ ਬਨ ਬਿਖੈ ਮਲਿਆਗਰ ਸੌਧਾ ਕਪੂਰ,
ਸੌਧ ਕੈ ਸੁਬਾਸੀ ਸੁਬਾਸ ਬਿਹਸਾਵਈ॥
ਤੈਸੇ ਗੁਰਬਾਨੀ ਬਿਖੈ ਸਕਲ ਪਦਾਰਥ ਹੈ,
ਜੋਈ ਜੋਈ ਖੋਜੈ ਸੋਈ ਸੋਈ ਨਿਪਜਾਵਈ॥੫੪੬॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਲਈ ਰਹਿਮਤ ਭਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਅਨੋਖੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਖਮ ਬਿਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਅਲੌਕਿਕ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਸ਼ਬਦ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਰਚਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ-ਮਈ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ-ਰਸਨਾ ਰਾਹੀਂ ਆਏ ਹੋਏ ਇਲਾਹੀ ਆਤਮਕ ਬਚਨ ਇਤਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕਥਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਇਕ-ਇਕ ਅੱਖਰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਧਾਰਕ ਹੈ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ, ਸੱਭਿਅ ਅਤੇ ਉੱਚਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ' ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੱਚਖੰਡ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਾਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਾਥ ਲੈਂਦੇ ਆਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਰਾਗ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਰਾਗਣੀ ਅਤੇ ਰਾਗਣੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ, ਰਾਗਣੀਆਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ, ਫ਼ਰਿਆਦੀ ਬਣ, ਫ਼ਰਿਆਦ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ-ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਅੰਰਦਾਸ ਕੀਤੀ :

ਹੇ ਦੀਨਾਂ-ਬੰਧੂ, ਜਗਤ ਨਾਥ, ਪੂਰਨ-ਪਰਮਾਤਮਾ, ਸਰਬ-ਕਰਤਾ! ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚਰਨੀਂ ਲਾਓ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੇ ਜੋ ਗਾਇਕ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ-ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭੈੜਿਆਂ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਭੈੜੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਉਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੇ ਕਲਿਜੁਗੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ! ਅਸੀਂ ਤ੍ਰਾਹ-ਤ੍ਰਾਹ ਕਰ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਏ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਦੁਖੀਆਂ ਦਾ ਦੁਖ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੋ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਗਾਇਕ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਧੀ ਨਾਲ, ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਨਾਲ, ਭੈਣ ਨੂੰ ਭਰਾ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡਾ ਅਨਰਥ ਹੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅਨਾਥ ਜਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਬਖ਼ਸ਼ੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇਵੋ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਗ ਪੰਚਾਇਤੀ ਇਕੱਠ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੜਚੋਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜੇ ਰਾਗ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁੱਚੇ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਚ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਦੰਭੀ, ਪਖੰਡੀ, ਝੋਲੀ-ਚੁੱਕ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਰਾਗ ਕਿਹੜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ? ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 31 ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ:

1. ਸ੍ਰੀ, 2. ਮਾਝ, 3. ਗਉੜੀ, 4. ਆਸਾ, 5. ਗੂਜਰੀ, 6. ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, 7. ਬਿਹਾਗੜਾ, 8. ਵਡਹੰਸੁ, 9. ਸੋਰਠਿ, 10. ਧਨਾਸਰੀ, 11. ਜੈਤਸਰੀ, 12. ਟੋਡੀ, 13. ਬੈਰਾੜੀ, 14. ਤਿਲੰਗ, 15. ਸੂਹੀ, 16. ਬਿਲਾਵਲੁ, 17. ਗੋਂਡ, 18. ਰਾਮਕਲੀ, 19. ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ, 20. ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ, 21. ਮਾਰੂ, 22. ਤੁਖਾਰੀ, 23. ਕੇਦਾਰਾ, 24. ਭੈਰਉ, 25. ਬਸੰਤੁ, 26. ਸਾਰੰਗ, 27. ਮਲਾਰ, 28. ਕਾਨੜਾ, 29. ਕਲਿਆਨ, 30. ਪਰਭਾਤੀ, 31. ਜੈਜਾਵੰਤੀ, ਆਦਿਕ।

ਰਾਗ ਅਤੇ ਉਪਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਆਓ ! ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਰਾਗ ਅਤੇ ਉਪਰਾਗਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੀ। ਅਸੀਂ ਉਪਰ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਭਵਾਨੀ, ਖਭਾਵੰਤੀ, ਭੀਮ ਆਦਿਕ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਪਰ-ਤੰਤਰ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਗ ਆਪਣਾ ਆਪ ਤਾਂ ਦਰਸਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਬਿਠਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਸੋਭਾ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਿਆ-ਕ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਜਾਂ ਮੁਖ-ਮੰਤਰੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੀ ਮੱਤ ਜਾਂ ਤੀਛਣ ਬੁੱਧੀ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਛੋਟੀ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਥੋੜੀ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧੰਧਾ ਚੌੜ ਚੁਪੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲੈ ਆਉਣਾ, ਕਦੀ ਗੰਭੀਰ ਰਸ, ਕਦੀ ਕਰੁਣਾ-ਰਸ, ਅਤੇ ਕਦੀ ਸ਼ਾਂਤ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਰਸ ਨੂੰ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਿਖਾ ਦੇਣੀ ਇਹ ਗੁਣ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮਾਝ ਰਾਗ ਇਕ ਬੋਲੀ ਭੇਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮਾਝ, ਮਾਂਜ, ਮਾਂਡ, ਮੰਜ, ਲਹਿੰਦਾ; ਇਹ ਪੰਜੇ ਨਾਮ ਇਕ ਹੀ ਰਾਗ ਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਬ਼ਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੇ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ, ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ, ਦਿਹਲੀ, ਦਿਲੀ-ਪਤ, ਦਿਲੀਪ-ਪਤ, ਹਸਤਨਾਪੁਰ, ਇੰਦ੍ਰ-ਪ੍ਰਸਤ, ਆਦਿਕ ਨਾਮ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਦਲਦਾ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲਾਈਨਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ :

ਇਸ ਮਾਇਆ ਕੇ ਤੀਨ ਨਾਮ। ਪਰਸੂ ਪਰਸਾ ਪਰਸਰਾਮ।

ਸੋ ਮਾਝ ਰਾਗ ਵੀ ਮਾਂਡ ਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਬੋਲੀ ਭੇਤ ਰਾਗ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਠਿਨਾਈ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਟੱਪਾ, ਠੁਮਰੀ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਦਾਦਰਾ ਆਦਿਕ ਗੀਤ ਮਾਂਡ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਅਗਰ ਇਸੇ

ਰਾਗ ਨੂੰ ਵਾਦੀ, ਸੰਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਅਨੁਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰ ਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮਾਂਡ ਰਾਗ ਤੋਂ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਝ ਰਾਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਸਾ ਰਾਗ ਵੀ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦਾ ਸਕਾ ਭਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਬੜੀ ਹੀ ਸੂਖਸ਼ਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਹੈ। ਸੋ ਚੰਗੇ ਗਾਇਕ ਹੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਸਾ, ਸੋਰਠਿ, ਦੇਸ, ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿਕ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਝ ਰਾਗ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਹੈ, ਬਜਾਇ ਇਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਈਆਂ ਥਾਟਾਂ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ, ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ, ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਰੂਪ ਸੰਵਾਦ ਨਾਲ ਮੇਲ, ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਲਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਥਾਟ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕੱਟੜਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਉਥੇ ਹੋਰ ਕਈ ਥਾਟਾਂ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਜਜ਼ਬ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇਣਾ ਇਸ ਰਾਗਣੀ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਿਸ ਥਾਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਉਸ ਥਾਟ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਰਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਥਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

ਗਉੜੀ, ਸ਼ੁੱਧ-ਗਉੜੀ, ਚੇਤੀ-ਗਉੜੀ, ਥਿੱਤੀ-ਗਉੜੀ, ਆਸਾ-ਗਉੜੀ, ਲਲਿਤਾ-ਗਉੜੀ, ਗਉੜੀ-ਗੁਆਰੇਰੀ, ਗਉੜੀ-ਮਾਲਵਾ, ਗਉੜੀ-ਮਾਝ, ਗਉੜੀ-ਦਖਿਣੀ, ਗਉੜੀ-ਮਾਲਾ, ਗਉੜੀ-ਸੋਰਠਿ, ਗਉੜੀ-ਦੀਪਕੀ, ਗਉੜੀ-ਪੂਰਬੀ, ਗਉੜੀ-ਬੈਰਾਗਣ ਆਦਿਕ।

ਆਸਾ ਰਾਗ ਵੀ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਪਾਠਕ-ਜਨ ਆਸਾ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ *ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ* ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ 111 ਸਫ਼ੇ ਤੋਂ 119 ਸਫ਼ੇ ਤਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਵੀ ਇਤਨਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਸਾਵਰੀ ਦੀ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭਾ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਇਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ, ਆਪਣੇ ਰਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾ, ਇਕ ਨਵੇਂ ਰਾਗ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

ਆਸਾਵਰੀ, ਸੰਧੂਰੀ-ਆਸਾਵਰੀ, ਕੋਮਲ-ਆਸਾਵਰੀ, ਜੋਗੀਆ-ਆਸਾਵਰੀ, ਆਭਾਵਤੀ-ਆਸਾਵਰੀ, ਆਦਿਕ।

ਜੇਕਰ ਬਿਹਾਗੜੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਰਾਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਕਈਆਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਲੋਕ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਰ ਕੇ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਿਹਾਗ ਅਤੇ ਬਿਹਾਗੜਾ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਰਾਗ ਹਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਬਿਹਾਗ ਨੂੰ ਬਿਹਾਗੜਾ ਆਖੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਦੋਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅੱਡਰਾ-ਅੱਡਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਬਿਹਾਗੜਾ, ਨਟ-ਬਿਹਾਗੜਾ, ਮਾਰੂ-ਬਿਹਾਗੜਾ, ਪਟ-ਬਿਹਾਗੜਾ, ਬਿਹਾਗ-ਬਿਹਾਗੜਾ, ਆਦਿਕ।

ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਬਿਹਾਗ, ਨਟ-ਬਿਹਾਗ, ਮਾਰੂ-ਬਿਹਾਗ, ਕੇਦਾਰ-ਬਿਹਾਗ, ਰੰਗੀਲਾ-ਬਿਹਾਗ, ਸ਼ਿਆਮ-ਬਿਹਾਗ, ਮਾਰਗ-ਬਿਹਾਗ, ਪਟ-ਬਿਹਾਗ, ਆਦਿਕ।

ਧਨਾਸਿਰੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਰਾਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਥਾਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧਨਾਸਿਰੀ ਜਾਂ ਧਾਨੀ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਰਾਹੀਂ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਿਰੀ ਤੇ ਇਕ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਿਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ 'ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਿਰੀ' ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਧਨਾਸਿਰੀਆਂ ਵੀ ਠੀਕ ਤੇ ਰਸਦਾਇਕ ਹਨ ਪਰ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗਾਇਕ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਹ ਸਾਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਧਨਾਸਿਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ:

ਧਨਾਸਿਰੀ, ਸੰਪੂਰਨ-ਧਨਾਸਿਰੀ, ਛਾੜਵ-ਧਨਾਸਿਰੀ, ਔੜਵ-ਧਨਾਸਿਰੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ-ਧਨਾਸਿਰੀ, ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਿਰੀ, ਆਦਿਕ।

ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕਈਆਂ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ:

ਟੋਡੀ, ਗੂਜਰੀ-ਟੋਡੀ, ਦੇਸੀ-ਟੋਡੀ, ਆਸਾਵਰੀ-ਟੋਡੀ, ਭੁਪਾਲੀ-ਟੋਡੀ, ਰਾਮਕਲੀ-ਟੋਡੀ, ਗੰਧਾਰੀ-ਟੋਡੀ, ਆਦਿਕ।

ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਦੇ ਗੁਣੀ-ਜਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਟੋਡੀਆਂ ਦਾ ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੀਆਂ ਕੀ ਟੋਡੀ, ਮਾਰਗੀ-ਟੋਡੀ, ਬਿਲਾਸ ਖਾਨੀ-ਟੋਡੀ, ਦਰਬਾਰੀ-ਟੋਡੀ, ਮੁਦਰਾ-ਟੋਡੀ, ਅਹੀਰੀ-ਟੋਡੀ, ਹੁਸੈਨੀ-ਟੋਡੀ, ਛਾਇਆ-ਟੋਡੀ, ਲਛਮੀ-ਟੋਡੀ, ਖਾਸ-ਟੋਡੀ, ਸੰਤ ਸਰਵਨ-ਟੋਡੀ, ਜੌਨਪੁਰੀ-ਟੋਡੀ, ਸਰਵਨ-ਟੋਡੀ, ਰਸੂਲੀ-ਟੋਡੀ, ਲਾਸ਼ਾਨੀ-ਟੋਡੀ, ਸੰਦੂਰਾ-ਟੋਡੀ, ਲਾਚਾਰੀ-ਟੋਡੀ, ਬਹਾਦਰ-ਟੋਡੀ, ਉੱਤਰੀ ਦੇਸੀ-ਟੋਡੀ, ਜੈਜਾਵੰਤੀ-ਟੋਡੀ, ਜੋਗ-ਟੋਡੀ, ਤੁਰਸ਼ਕ-ਟੋਡੀ, ਬਸੰਤੀ-ਟੋਡੀ, ਆਦਿਕ।

ਜੇਕਰ ਗੂਜਰੀ, ਦੇਵ-ਗੰਧਾਰ ਜਾਂ ਦੂਈ-ਗੰਧਾਰ, ਵਡਹੰਸ, ਸੋਰਠਿ, ਜੈਤਸਰੀ, ਬਰਾੜੀ ਭੁਪਾਲੀ ਆਦਿਕ ਰਾਗ ਲਿਖੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਹਨ। ਆਮ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸੋਰਠਿ ਨੂੰ ਦੇਸ ਤੋਂ, ਵਡਹੰਸ ਨੂੰ ਬਰਵਾ ਤੋਂ, ਦੇਵ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਆਸਾਵਰੀ ਜਾਂ ਜੋਨਪੁਰੀ ਤੋਂ, ਜੈਤਸਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ-ਕਲਿਆਣ ਤੋਂ, ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਦੇਸਕਾਰ ਤੋਂ, ਬਰਾੜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮਾਲੀ-ਗਉੜੇ ਆਦਿਕ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਅਲਗ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਕੇ ਗਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਰਾਗ ਸੂਹੀ ਨਾਲ ਢੁਕਵਾਂ ਜੋੜ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸੂਹੋ, ਸੂਹਾ, ਸੂਹੀ ਸੁਘਰਾਈ, ਸ਼ਹਾਨਾ, ਆਦਿਕ।

ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਅੱਡਰੇ-ਅੱਡਰੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਬਿਲਾਵਲ, ਅਲੈਹੀਆ-ਬਿਲਾਵਲ, ਕਕੁੰਭ-ਬਿਲਾਵਲ, ਸ਼ੁਕਲਾ-ਬਿਲਾਵਲ, ਯਮਨੀ-ਬਿਲਾਵਲ, ਦੇਵਗਿਰੀ-ਬਿਲਾਵਲ, ਆਸਾ-ਬਿਲਾਵਲ, ਸਰਪਰਦਾ-ਬਿਲਾਵਲ, ਨਟ-ਬਿਲਾਵਲ, ਜੈਜ-ਬਿਲਾਵਲ, ਸੂਹਾ-ਬਿਲਾਵਲ, ਬੰਗਾਲ-ਬਿਲਾਵਲ, ਦੇਸੀ-ਬਿਲਾਵਲ, ਛਾਇਆ-ਬਿਲਾਵਲ, ਪਰਤਾਪ-ਬਿਲਾਵਲ, ਲਲਿਤ-ਬਿਲਾਵਲ, ਆਦਿਕ।

ਗੌਂਡ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੱਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਗ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੌਂਡ, ਦੇਸ-ਗੌਂਡ, ਗੌਂਡ-ਸਾਰੰਗ, ਗੌਂਡ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਗੌਂਡ-ਕਰੀ, ਸਾਲਗ-ਗੌਂਡ, ਆਦਿਕ।

ਰਾਮਕਲੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਰੰਗ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਕਲੀ, ਜੋਗ-ਕਲੀ, ਗੁਣ-ਕਲੀ, ਚੰਪਾ-ਕਲੀ, ਮਧੁ-ਕਲੀ, ਮਾਲ-ਕਲੀ, ਲਲਿਤ-ਕਲੀ, ਉੱਤਰੀ-ਗੁਣਕਲੀ, ਆਦਿਕ।

ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਕਲੀਆਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਾ ਜਨਮ ਰਾਮਕਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕੇਦਾਰ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਵੀ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ, ਸ਼ੋਭਨੀਕ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿੱਠਾ ਰਾਗ ਕਹਿ ਕੇ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ:

ਕੇਦਾਰਾ ਰਾਗਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ ਭਾਈ ਸਬਦੇ ਕਰੇ ਪਿਆਰੁ ॥

(ਸਲੋਕ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ 1087)

ਸੋ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕੇਦਾਰ, ਚਾਂਦਨੀ-ਕੇਦਾਰ, ਮਲੂਹਾ-ਕੇਦਾਰ, ਨਟ-ਕੇਦਾਰ, ਬਸੰਤ-ਕੇਦਾਰ, ਜਲਧਰ-ਕੇਦਾਰ, ਕੇਦਾਰ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਕੇਦਾਰ-ਬਹਾਰ, ਅਨੰਦੀ-ਕੇਦਾਰ, ਅਡੰਬਰੀ-ਕੇਦਾਰ, ਆਦਿਕ।

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਨਾਮ ਵੀ ਬੜਾ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਰਸ-ਭਿੰਨਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਸਾਰੰਗ ਪੈ ਕਬ ਸਾਰੰਗ ਪੈ ਚੜ੍ਹ ਸਾਰੰਗ ਸਤਰਨ ਕੋ ਬਲ ਸਾਰੰਗ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਵੀ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਸੀਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੰਗ, ਸ਼ੁੱਧ-ਸਾਰੰਗ, ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਨੀ-ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ-ਸਾਰੰਗ, ਗੌਂਡ-ਸਾਰੰਗ, ਵਡਹੰਸ-ਸਾਰੰਗ, ਲੰਕ-ਦਹਨ-ਸਾਰੰਗ, ਸਾਰੰਗੀ-ਸਾਰੰਗ, ਗੋਰਹਾਰ-ਸਾਰੰਗ, ਸੁਰਟਿ-ਸਾਰੰਗ, ਸੂਰ-ਸਾਰੰਗ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਮਧੁ-ਮਾਦ-ਸਾਰੰਗ, ਸਾਰੰਗਾ, ਤਾਨਸੈਨੀ-ਸਾਰੰਗ, ਸਾਰੰਗ-ਨਾਟ, ਆਦਿਕ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਹੋਏ ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਬੜਾ ਉੱਚਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਖ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸੁਰ, ਸ਼ਰੁਤੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ ਕਈਆਂ ਥਾਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ, ਸੰਵਾਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਯੋਗ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਪੱਕ ਰੱਖਦੇ

ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭੈਰਉ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਭੈਰਉ, ਬਸੰਤੁ-ਭੈਰਉ, ਬੈਰਾਗੀ-ਭੈਰਉ, ਅਹੀਰ-ਭੈਰਉ, ਨਟ-ਭੈਰਉ, ਬੰਗਾਲ-ਭੈਰਉ, ਪ੍ਰਤਾਪ-ਭੈਰਉ, ਸ਼ਿਵਮਤ-ਭੈਰਉ, ਅਨੰਦ-ਭੈਰਉ, ਕੌਂਸੀ-ਭੈਰਉ, ਮਧ-ਭੈਰਉ, ਮਹਿੰਦਰ-ਭੈਰਉ, ਭੈਰਉ-ਬਹਾਰ, ਮੰਗਲ-ਭੈਰਉ, ਕਬੀਰ-ਭੈਰਉ, ਬੀਹੜ-ਭੈਰਉ, ਪ੍ਰਭਾਤ-ਭੈਰਉ, ਸਰਵਨ-ਭੈਰਉ, ਆਦਿਕ।

ਕਾਨੜਾ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਵਰਗੇ ਰਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਖ ਸੁਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਗ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਕ ਨਵਾਂ ਹੀ ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਈ ਕਾਨੜੇ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਰਾਗ ਦੇ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਪੱਕ ਨਿਸਚੈ ਕਰਕੇ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ: ਕਾਨੜਾ, ਦਰਬਾਰੀ-ਕਾਨੜਾ, ਸੋਰਠੀ-ਕਾਨੜਾ, ਗਾਰਾ-ਕਾਨੜਾ, ਅੜਾਨਾ-ਕਾਨੜਾ, ਨਾਇਕੀ-ਕਾਨੜਾ, ਕੌਂਸੀ-ਕਾਨੜਾ, ਕਾਫੀ-ਕਾਨੜਾ, ਅਭੋਗੀ-ਕਾਨੜਾ, ਸ਼ਹਾਨਾ-ਕਾਨੜਾ, ਸ਼ਿਆਮ-ਕਾਨੜਾ, ਰਾਇਸਾ-ਕਾਨੜਾ, ਜੈ-ਜੈ ਵੰਤੀ-ਕਾਨੜਾ, ਗੂੰਜੀ-ਕਾਨੜਾ, ਜੈਅੰਤ-ਕਾਨੜਾ, ਮੁਦਰਕਾ-ਕਾਨੜਾ, ਹੁਸੈਨੀ-ਕਾਨੜਾ, ਬਹਾਰ-ਕਾਨੜਾ, ਰੇਵਤੀ-ਕਾਨੜਾ, ਦੇਵਸਾਖ-ਕਾਨੜਾ, ਗੌਂਡ-ਕਾਨੜਾ, ਬੰਗਾਲ-ਕਾਨੜਾ, ਬਾਗੇ ਸ੍ਰੀ-ਕਾਨੜਾ, ਕਾਨੜੀ, ਕਾਨੜਾ-ਬਹਾਰ, ਕਾਨੜਾ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸਰਵਨ-ਕਾਨੜਾ, ਆਦਿਕ।

ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸ਼ੁਧ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਆਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਗੌਂਡ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਨਟ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸੂਰਦਾਸੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਸਾਵਨੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਧੂੰਡੀਆਂ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਰਾਂਬਾਈ ਦੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚਰਜੂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਗੋਝਿਗਿਰੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਜੈ ਜੈ ਵੰਤੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੇਘ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮਲ੍ਹਾਰੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚੰਚਲਸ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰੂਪ-ਮੰਜਰੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮਧੁ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਬਰਸਾਤੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਛਾਇਆ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਜੈਯੰਤੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਗਾਂਧੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਆਦਿਕ।

ਕਲਿਆਣ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਣ ਕਾਰਕ ਰਾਗ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋਕ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਲਿਆਣ, ਸ਼ੁੱਧ-ਕਲਿਆਣ, ਯਮਨ-ਕਲਿਆਣ, ਇਮਨ-ਕਲਿਆਣ, ਸ਼ਿਵ-ਕਲਿਆਣ, ਗੌਰਖ-ਕਲਿਆਣ, ਪੂਰਵ-ਕਲਿਆਣ, ਸ਼ਿਆਮ-ਕਲਿਆਣ, ਹੇਮ-ਕਲਿਆਣ, ਸ੍ਰੀ-ਕਲਿਆਣ, ਸਾਵਨੀ-ਕਲਿਆਣ, ਜੈਤ-ਕਲਿਆਣ, ਖਵਾਜਾ-ਕਲਿਆਣ, ਹਮੀਰ-ਕਲਿਆਣ, ਅਨੰਦੀ-ਕਲਿਆਣ, ਕਲਾਵਤੀ-ਕਲਿਆਣ, ਮਧੁਪ-ਕਲਿਆਣ, ਦੁਰਗਾ-ਕਲਿਆਣ, ਸਾਮੰਤ-ਕਲਿਆਣ, ਰਾਜ-ਕਲਿਆਣ, ਸ਼ੁਭ-ਕਲਿਆਣ, ਸਰਵਨ-ਕਲਿਆਣ, ਆਦਿਕ।

ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵਿਯੋਗ ਭਰੇ ਹਿਰਦੇ ਨਾਲ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਅਨੰਦਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਰਗੀ ਅਸ਼ੁੱਧ ਮੜੋਲੀ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿ ਇਹ ਆਤਮਾ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ, ਸੋ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਟਿਕਾਉ ਲਈ ਨਵਾਂ ਖੇੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਤਿਲੰਗ ਵੀ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਚਲਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਸਮੇਂ, ਅਰਥਾਤ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ

ਦੇ ਅਨੰਦ-ਮੰਗਲਾ-ਚਾਰ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਮਾਰੂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਯੋਗੀ ਅਤੇ ਸੋਗੀ-ਭਰਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲੇ ਤਿਲੰਗ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ੋਕ ਭਰਿਆ ਮਾਹੌਲ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਲਹਿਲਹਾ ਉਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਝਟ ਹੀ ਗਮੀ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤੁਖਾਰ ਜਾਂ ਤੁਖਾਰੀ ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸੋ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਧੁਵੰਤੀ ਜਾਂ ਮਧੁਵੰਤੀ ਰਾਗ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਗਵਾਂਢੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਤੁਖਾਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਅੱਡਰਾ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਅਤੇ ਮਧੁਵੰਤੀ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ-ਪਣ ਭਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਬਰ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਬੜੀ ਸੋਝੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਦੋ ਮੱਧਮੀ ਭੈਰਉ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਤੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦੀ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਗੁਣੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਵੇਲੇ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਵਿਭਾਸ ਰਾਗ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਸੇ ਥਾਟ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਭਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਗ ਰੇਵਾ ਵੀ ਆ ਖੜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਗਾਉਣਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਜਿਤਨਾ ਕਿ 'ਭੁਪਾਲੀ ਤੋਂ ਦੇਸਕਾਰ' ਜਾਂ ਦੇਸ ਤੋਂ ਸੋਰਠਿ ਨੂੰ, ਪਰ ਸੋਝੀਵਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਜੋ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ 'ਰੇਵਾ ਅਤੇ ਵਿਭਾਸ' 'ਦੇਸ ਅਤੇ ਸੋਰਠਿ', 'ਭੁਪਾਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸਕਾਰ', ਭੈਰਉ ਅਤੇ ਗਉੜੀ, ਕਲਿੰਗੜਾ ਆਦਿਕ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਲਹਿਦਾ-ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ।

ਹੁਣ ਰਹੀ ਗੱਲ ਜੈ-ਜੈਵੰਤੀ ਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ, ਸੋਰਠਿ, ਸਾਰੰਗ ਆਦਿਕ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਝ ਕਾਮੋਦੀ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਜੈ-ਜੈਵੰਤੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਇਕੱਠ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਹੀ ਜੈ-ਜੈਵੰਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬਸੰਤੁ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਦਰਸ਼ਕ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੁਰ ਲੋਕ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਸਦਾ ਪਿਆਰਿਆ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਸੰਤੁ ਵਿਚ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਜਮਾ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਰੰਗ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਸੰਤੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਸੰਤ ਰੂਪ ਆਪ ਹੀ ਬਣ ਬੈਠਦਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਆਮ ਜਗਤੀ ਬੰਦੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਉੱਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਬਸੰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਬਸੰਤ ਰੰਗ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜਦ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦੀ ਬਹਾਰ ਆਈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕਵੀ ਕਹਿ ਉਠੇ ਕਿ ਵਾਹ! ਜੀ ਵਾਹ! ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਬਸੰਤੁ ਹੀ ਬਸੰਤੁ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਆਈ ॥ *(ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ 1185)*

ਮਉਲੀ ਧਰਤੀ ਮਉਲਿਆ ਅਕਾਸੁ ॥ *(ਬਸੰਤੁ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ 1193)*

ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੀਕਰ ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਮਰਿਆਦਾ ਸਦੀਵੀ ਕਾਲ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਮਾਘੀ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ 'ਤੇ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਸਗਲ ਪੁੰਨ ਜੀਅ ਦਇਆ ਪਰਵਾਨੁ ॥ *(ਮਾਂਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 136)*

ਹੋਵੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੁਖ-ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ, ਜਦ ਸਮਾਧਿ ਸਥਿਤ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਧਿਆਨ ਹੋ, ਉਸ ਦੀ ਆਤਮਾ ਪੂਰਨ ਸੱਚਖੰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਧੁਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਰੁਤਿ ਆਈਲੇ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਮਾਹਿ ॥
ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਰਵਹਿ ਸਿ ਤੇਰੈ ਚਾਇ ॥ *(ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ 1168)*

ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਸੱਚਖੰਡ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸਨਾ ਤੋਂ ਉਚਾਰੀ ਹੋਈ ਇਹ ਵੀ ਤੁਕ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਕਿ :

ਬਸੰਤੁ ਚੜਿਆ ਫੂਲੀ ਬਨਰਾਇ ॥
ਏਹਿ ਜੀਅ ਜੰਤ ਫੂਲਹਿ ਹਰਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥ *(ਬਸੰਤੁ ਮਹਲਾ ੩, ਪੰਨਾ 1176)*

ਸੋ ਸੱਚਖੰਡ ਵਿਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਸਮਾਧਿ ਸਥਿਤ ਕਰ, ਏਕੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ, ਸਦਾ ਲਈ ਮੁਕਤ ਹੋ, ਮਹਾਂ-ਆਨੰਦ, ਸਹਜ-ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਹਾਂ-ਆਨੰਦ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿਛੜਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ :

ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਪਾਏ ਅਸਥਾਨੁ ॥
ਬਹੁਰਿ ਨ ਹੋਵੈ ਆਵਨ ਜਾਨੁ ॥ *(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 275)*

ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪੜਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦਾ ਉੱਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਮਹਾਂ ਆਨੰਦ-ਮਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰ, ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ :

ਇਹ ਲੋਕ ਸੁਖੀਏ ਪਰਲੋਕ ਸੁਹੇਲੇ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਹਿ ਮੇਲੇ ॥ *(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 292)*

ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਵਨ ਦਰਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸ਼ਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਅਲੌਕਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸੰਗਤਾਂ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਏ ਸਾਲ ਮਾਘੀ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਹੋਲੇ ਪ੍ਰਯੰਤ ਬਸੰਤੁ ਰਾਗ ਅਤੇ ਬਸੰਤੁ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕੀਰਤਨ ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਧੰਨ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹਨ ਅਤੇ ਧੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਤੀਰਥ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਰਾਉਂਦੇ, ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਅਤੇ ਜਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਸੰਤ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਵਰਗੀ ਅਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁੱਖ ਬਖ਼ਸ਼ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ :

ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਦੁਇ ਲੇਹੁ ਸਵਾਰਿ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਅੰਤਰਿ ਉਰਿ ਧਾਰਿ॥ *(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 293)*

ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੈ ਬੋਹਿਥਾ ਵਿਰਲੈ ਕਿਨੈ ਵੀਚਾਰਿਆ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰਿਆ॥ *(ਵਾਰ ਆਸਾ, ਮ: ੧, ਪੰਨਾ 470)*

ਸੋ ਬਸੰਤੁ ਰਾਗ ਆਪਣੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਆਪ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁੱਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਤੇ ਕਈ ਮਿਸ਼ਰਤ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਬਸੰਤੁ, ਸ਼ੁੱਧ-ਬਸੰਤੁ, ਹਿੰਡੋਲ ਬਸੰਤੁ, ਭੈਰਵੀ-ਬਸੰਤੁ, ਭੈਰਉ-ਬਸੰਤੁ, ਬਸੰਤੁ-ਬਹਾਰ, ਲਲਿਤ-ਬਸੰਤੁ, ਅਹੀਰ-ਬਸੰਤੁ, ਏਮਨੀ-ਬਸੰਤੁ, ਬਸੰਤੁ-ਮੁਖਾਰੀ, ਬਸੰਤੁ-ਪੰਚਮ, ਬਸੰਤੁ-ਕੇਦਾਰ, ਮਾਲਤੀ-ਬਸੰਤੁ, ਆਦਿਕ।

ਪਾਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 31 ਰਾਗ ਹੀ ਦਰਜ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਉਪ-ਰਾਗ ਮਿਲਾ ਦਈਏ ਤਾਂ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਰਾਗ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ, ਉਹ ਨਿਤਾ-ਪ੍ਰਤਿ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਰਾਗ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰ ਮੂੰਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਨਾਮ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—ਵਿਜੈ-ਨਗਰੀ, ਗਾਂਧੀ-ਮਲ੍ਹਾਰ, ਅਰੁਣ-ਕੋਸ਼, ਸ਼ਕਰ-ਪ੍ਰਿਆ, ਉਰਵਸ਼ੀ, ਪ੍ਰਭਾਤ-ਰਜਨੀ, ਚੰਦਰ-ਨੰਦਨ, ਰਸੀਆ, ਆਦਿਕ।

ਸੋ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਕਈ ਸਰੂਪ ਦਰਸ਼ਕ ਰਾਗ, ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੜੇ ਹੋਏ, ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਕਿਤਨਾ ਕੁ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਬੇ-ਥਾਟੇ, ਬੇ-ਅਸੂਲੇ ਹੀ ਘੜਤ ਦੇ ਘੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਸੋ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਭੰਡਾਰ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਤਾ ਭਰੇ, ਮਹਾਨ ਸੂਖਮ ਆਤਮਾ ਵਾਲੇ, ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਮਹਾਂ-ਆਨੰਦ ਪਹੁੰਚਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੂਖਮ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਲਜੁਗੀ ਜੀਵ ਬੜੀ ਤੀਖਣ ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਤਮਾ ਵਾਲੇ, ਸਾਧਨਾ ਸਰੂਪ ਰਾਗ ਹੀ ਮੇਲ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤਾਲ ਦੀ ਬਣਤਰ

ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਨਾਦ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਖੋਜ ਤਕ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਲ ਦਾ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾਲ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਇਲਮ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਸਮਾਨ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਰ ਵਸਤੂਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(1) ਤਾਲ; (2) ਸੁਰ; (3) ਸ਼ਬਦ; (4) ਲੈਅ।

ਲੈਅ, ਨਾਦ, ਮਾਤਰੇ, ਸੁਰ, ਸ਼ਬਦ ਆਦਿਕ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ *ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ* ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ, ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ ਦੇ ਜੋ ਡੂੰਘੇ ਭੇਦ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਲ ਨੂੰ ਤਾਲ ਜਾਂ ਘਰਿ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਖਦੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਮ 'ਸੂਤਰ' ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾ 'ਇਕ ਸੂਤਰ' ਫਿਰ ਦੋ ਸੂਤਰ, ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਸੂਤਰ, ਆਦਿਕ। ਇਸ ਸੂਤਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਮ ਇਕਾਈ, ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਦ੍ਵੈ, ਤੀਸਰੇ ਦਾ ਤ੍ਰਿਸ੍ਰਤ, ਚੌਥੇ ਦਾ ਚਤੁਰਥ ਸੀ।

ਅਜੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਾਲ ਦੇਣ ਜਾਂ ਗਾਇਕ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਵਦੰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਕੋਈ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੋਜ-ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦਰੱਖ਼ਤ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖਤ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗੀਤ ਗੁਣ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸੀਨੇ-ਬ-ਸੀਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਇਕਾਈ ਸੂਤਰ, ਦ੍ਵੈ-ਸੂਤਰ, ਤ੍ਰਿਸ੍ਰਤ-ਸੂਤਰ, ਚਤੁਰਥ ਸੂਤਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਮ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਫੇਰ ਸੁਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੰਗੀਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਸੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਅੱਛਾ ਤੇ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਡਉਰੂ ਨਾਮਕ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਹੋਇਆ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਰਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਸੂਤਰ ਮੰਨੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਚੌਦਾਂ ਸੂਤਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਸਨ। ਉਹ ਜਟਾਧਾਰੀ, ਨੀਲ-ਕੰਠ ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਉਰੂ

ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਮੁਰਾਤਬਾ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸਰੀ, ਸਰਸਵਤੀ ਜੀ ਦੀ ਸਿਤਾਰ, ਨਾਰਦ ਜੀ ਦੀ ਵੀਣਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਦਾ ਡਉਰੂ ਸੁਣਨ ਵੀ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤਾ ਗਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚੌਦਾਂ ਸੂਤਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਪੰਜ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਡਾ, ਮਾ, ਡੀ, ਡੀਆ, ਮਾਈ, ਆਦਿਕ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਗਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਧਾ, ਧੀ, ਨਾ, ਕਿਨਾ, ਧਿਨਾ ਆਦਿਕ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਧਾਧੀ ਧੀਨਾ ਧਾਤੀ ਤੱਤ ਧਿਟ ਧਟ ਤਿਟ ਨਟ ਦੂੰਨਾ ਥੂੰਨਾ ਤਾ ਧਾਤੀ ਗਿਨਾ ਨਾੜ ਨਟ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਡਉਰੂ ਦੀਆਂ ਵੀ ਗਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਡਊਡੀ, ਡੀਰਾ, ਡਾਰ, ਡਾਰ, ਡਟ, ਆਦਿਕ।

ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਇਹੋ ਹੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਸੂਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੇ ਡਉਰੂ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਣੀ ਅੰਦਰ ਸੰਗੀਤਕ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਉਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:

ਡਮਾ ਡਮ ਡਉਰੂ ਸਿਤਾ ਸਤ ਛਤਰੰਗ॥
ਹਾ ਹਾ ਹੂੰ ਹੂੰ ਹਾਸੰ ਝਮਾ ਝਮ ਅਤਰੰਗ॥

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਵਸਤੂ ਦਾ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਇਆ, ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਸਾਜ਼ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਕੇ ਅੱਜ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਗੱਲ ਆ ਕੇ ਸਥਿਤ ਹੋ ਗਈ।

ਅਸੀਂ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਸੂਤਰ ਦਾ ਕਿਤਨਾ-ਕਿਤਨਾ ਵਜ਼ਨ ਸੀ। ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਮਾਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ, ਸਗੋਂ ਅਗੋਂ ਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਤਬਲਾ ਵਜਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਢੋਲਕੀ ਵਰਗੇ ਬੇ-ਉਸਤਾਦੇ ਸਾਜ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਮ ਸਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਬਲੇ ਵਰਗੇ ਬਿਖੜੇ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅੱਜ ਜ਼ਮਾਨਾ ਬਦਲਦਾ-ਬਦਲਦਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਅੱਗੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸਾਦਾ ਹੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹਰ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਥੋੜਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਤਬਲਾ ਬਰਾਬਰ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜਿਤਨੀ ਰਾਗ ਦੀ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧੀਕ ਸੂਖਮ ਤਾਲਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤੀਛਣ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: "ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੧, ਘਰੁ ੧," ਇਥੇ ਘਰੁ ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੈ, ਇਕ ਤਾਲ; ਘਰੁ ਦੋ ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਦੋ ਤਾਲ', ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ, ਚਾਰ ਤਾਲ, ਸਵਾਰੀ, ਆਦਿਕ। ਬਾਕੀ ਸਵਾਰੀ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ, ਪੰਜ ਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ, ਆਦਿਕ। ਪਰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਤੇ ਲਿਖਦਿਆਂ, ਇਕ ਸੁਆਨ ਕੇ ਘਰ ਗਾਉਣਾ, ਪਹਿਰਿਆ ਕੇ ਘਰ ਗਾਉਣਾ, ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਅਲਾਹਣੀਆਂ, ਲਾਵਾਂ, ਛੰਤ, ਘੋੜੀਆਂ, ਕਾਫੀ, ਰਹੋਏ ਛੰਤ, ਚਉਬੋਲੇ, ਫੁਨਹੇ ਕੇ, ਸਦ, ਆਦਿਕ। ਭਾਵ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸਾਦੇ ਤੋਂ ਸਾਦਾ ਸੰਗੀਤ, ਘਰੋਗੀ-ਗਾਣੇ, ਦੇਸ ਪ੍ਰਿਆ ਗੀਤ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਗੀਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸੁਚੱਜੀ, ਕੁਚੱਜੀ, ਗੁਣਵੰਤੀ ਆਦਿਕ ਸਭ ਨੂੰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਾਗਰ ਵੀ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਵੀ ਬਣਾਏ, ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪੜਤਾਲਾਂ ਤਾਂ ਇਤਨੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਿ ਕਥਨ ਕਰਨੀਆਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਤਨੀ ਬਰੀਕੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਬਣੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਗੁਣ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਹੋਣ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 17 ਘਰਾਂ ਤਕ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲ, ਚਾਰ ਤਾਲ, ਸਵਾਰੀ, ਖੱਟ ਤਾਲ, ਬ੍ਰਹਮ ਤਾਲ, ਇੰਦਰਤਾਲ, ਸਿਖਰ ਤਾਲ ਵਰਗੇ ਅਨਮੋਲ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਜੰਤਰੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਪੂਰਾ ਸਾਥ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਤਬਲਾ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਘਰੁ ਤੇ ਤਾਲ ਇਤਨੀ ਡੂੰਘਿਆਈ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਰੰਗ-ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਪੜਤਾਲਾਂ, ਗੁਲਦਸਤੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਥਾਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਤਾਲ ਵਰਗੇ ਹੀਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਅਤੇ ਡੁੱਗੀ ਇਤਨੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਗਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਵਜੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਹੁਣ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ।

ਤਬਲੇ ਦੀ ਉਤਪਤੀ

ਤਬਲੇ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਾਰੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਈ ਮਤ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਖਰੀਆਂ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਗਾੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸੰਬਲ ਇਕ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਸਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦੋ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸੰਬਲ ਸਾਜ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਨਬਲਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਬਲਾ ਹੀ ਤਬਲਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੁਧਾਰ ਖ਼ਾਂ ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਈ ਅਮੀਰ ਖ਼ੁਸਰੋ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਦਾ ਜਨਮ-ਦਾਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਇਹ ਪਖਾਵਜ ਦਾ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਰੂਪ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਖਾਵਜ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਈਰਖਾ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਹੂਲੀਅਤ ਲਈ ਪਖਾਵਜ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਬਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਜੋੜੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ

ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਜੋੜੀ ਇਕੋ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਨੂੰ ਤਬਲਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਬਲੇ ਨੂੰ 'ਨਰ' ਅਤੇ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮੇ ਨੂੰ 'ਮਾਦਾ' ਦੀ ਉਪਾਧਿ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਗਵੱਈਏ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਟੇ ਵਾਲੇ ਧਾਮੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਧਾਮੇ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਡੁੱਗੀ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂ! ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ? ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕੋਈ ਸਭਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 'ਡੁੱਗੀ' ਬਿਲਕੁਲ ਤਿਆਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਖੇਚਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ, ਪਰ ਧਾਮੇ ਨੂੰ ਹਰ ਬੈਠਕ ਲਈ ਨਵਾਂ ਆਟਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਵਜਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਆਨੰਦ ਸਭਾ ਵਿਚ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨ ਦਾ ਕੰਮ 'ਧਾਮਾ' ਆਟੇ ਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਥਾਨ ਡੁੱਗੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਪਰ ਅੱਜ ਰਾਜ ਹੈ ਵੋਟਾਂ ਦਾ, ਸੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲ ਗਈਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਮਹੱਤਤਾ ਮਿਲ ਗਈ। ਸੋ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਖ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਮਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਗ 'ਚੋਂ ਡੁੱਗੀ ਵਾਲੀ ਜੋੜੀ ਕੱਢੀ ਤੇ ਵਜਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ 'ਧਾਮੇ' ਲਈ ਆਟਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਹੁਣ ਕੌਣ ਆਟਾ ਬਣਾਵੇ ਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਯਭ ਖ਼ਰੀਦੇ।

ਸੋ ਤਬਲਾ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤੇ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮਾ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਬਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਬਲਾ ਨਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਡੁੱਗੀ ਨਾਲੋਂ ਉਚਿਆਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੁੱਗੀ ਨੀਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਖੱਬਾ ਤਬਲਾ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਡੁੱਗੀ ਤਾਂਬਾ, ਪਿੱਤਲ, ਸਟੀਲ ਆਦਿਕ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜੁੱਗ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਚਾਂਦੀ, ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਤ ਦੀ ਵੀ ਬਣਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ 'ਇਲੈਕਟ੍ਰੌਨਿਕ' ਸਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਵਿਸ਼ਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਮਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਤਬਲਾ, ਸ਼ੀਸ਼ਮ, ਚੰਦਨ, ਬਬੂਲ, ਕਟਹਲ, ਬਿਜੈਸਾਰ ਆਦਿ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗ

ਤਬਲੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਖ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਬਲਾ ਜੋ ਕਿ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਡੁੱਗੀ ਜਾਂ ਧਾਮਾ, ਜੋ ਕਿ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਹਿਲੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਵਾਲੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

1. ਸੱਜਾ ਤਬਲਾ

ਇਹ ਚੰਦਨ, ਬਬੂਲ, ਟਾਹਲੀ, ਕਟਹਲ, ਬਿਜੈਸਾਰ ਆਦਿਕ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੋਲ ਲੱਕੜੀ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਮੂੰਹ ਛੋਟਾ, ਵਿਚਕਾਰੋਂ ਵੱਡਾ ਤੇ ਥੱਲੇ ਤੋਂ ਫਿਰ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉੱਚਾਈ ਲਗਭਗ ਇਕ ਫ਼ੁਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਤਬਲੇ ਨੀਵੇਂ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਤਬਲੇ ਉੱਚੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੌੜਾਈ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2. ਪੁੜੀ ਜਾਂ ਪਤਰਾ

ਤਬਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਇਕ ਗੋਲ ਜਿਹਾ ਪਤਰਾ ਮੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਚਮੜੇ ਜਾਂ ਖੱਲ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੜੀ ਜਾਂ ਪਤਰਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

3. ਸਿਆਹੀ

ਪਤਰੇ ਜਾਂ ਪੁੜੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਗੋਲ ਕਾਲਾ ਜਿਹਾ ਮਸਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਆਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

4. ਚਾਂਟੀ

ਤਬਲੇ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੀ ਖੱਲ ਦੀ ਪੁੜੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਲਾਈ ਵਿਚ ਕਿਨਾਰੇ-ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਚਮੜੇ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪੱਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਪੱਟੀ ਨੂੰ ਚਾਂਟੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

5. ਲਵ ਜਾਂ ਮੈਦਾਨ

ਪੁੜੀ ਵਿਚ ਸਿਆਹੀ ਤੇ ਚਾਂਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਵ ਜਾਂ ਮੈਦਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

6. ਗਜਰਾ ਜਾਂ ਗੁਤ

ਚਾਂਟੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਚਮੜੇ ਦੀ ਗੁਤ ਜਿਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਸਿਰਾ ਚਾਂਟੀ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਿਰੇ ਵਿਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਛੇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਦਰੀ ਜਾਂ ਰੱਸੀ ਪਰੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੁੜੀ ਜਾਂ ਪਤਰੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

7. ਬਦਰੀ, ਬੱਦੀ ਜਾਂ ਰੱਸੀ

ਇਹ ਚਮੜੇ ਦੀ ਪਤਲੀ ਰੱਸੀ ਵਾਂਗ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬੰਬਈ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਇਹ ਮੱਝ ਦੇ ਕੱਚੇ ਚਮੜੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਚਮੜੇ ਦੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗਜਰੇ ਦੇ 16 ਛੇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੋ ਕੇ ਥੱਲੋਂ ਗੁਡਰੀ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੁੜੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਮੜੇ ਦੀ ਡੋਰੀ ਨੂੰ ਬਦਰੀ, ਬੱਦੀ, ਦਵਾਲ, ਰੱਸੀ, ਰੱਸਾ ਜਾਂ ਰੂਫ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

8. ਕੁੰਡਲੀ

ਤਬਲੇ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਤਬਲਾ ਟਿਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਰੱਸੀ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਦਾ ਇਕ ਗੋਲ ਚੱਕਰ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁੰਡਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਵਾਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਂ ਗਜਰੇ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਥੱਲੇ ਇਸ ਕੁੰਡਲੀ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਪੁੜੇ ਨੂੰ ਕੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

9. ਗੱਟੇ

ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਅੱਠ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਗੋਲ ਟੁਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਰੀ ਦੇ ਥੱਲੇ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਟੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਸੁਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਤਬਲੇ ਦਾ ਸੁਰ ਉੱਚਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥੌੜੀ ਨਾਲ ਉਪਰੋਂ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਠੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਸੁਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਥੱਲਿਓਂ ਉਪਰ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

10. ਘਰ

ਗਜਰੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਛੇਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਬਦਰੀ ਜਾਂ ਬੱਦੀ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਛੇਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

11. ਖੱਬਾ ਤਬਲਾ

ਇਹ ਮਿੱਟੀ, ਲੱਕੜੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਤੂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਨਾਲੋਂ ਲੰਬਾਈ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਤੇ ਮੂੰਹ ਚੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਚਮੜੇ ਦੀ ਪੁੜੀ ਨਾਲ ਮੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖੱਬਾ ਤਬਲਾ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਧਾਮਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਲੱਕੜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੁੜੀ 'ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵੇਲੇ ਆਟਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਨਾਮ ਡੱਗਾ ਜਾਂ ਡੁੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਤਰੇ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਵਾਂਗੂ ਸਿਆਹੀ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫ਼ਰਕ ਇਤਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਖੱਬੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਵੀ ਅੱਠ ਹੀ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਹਨ।

ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸੁਝਾਅ

ਇਕ ਉੱਤਮ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਝਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਉਹ ਇਕ ਚੰਗਾ ਕਲਾਕਾਰ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਬਣ ਕੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ।

ਸੁਝਾਅ

1. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਉਸਤਾਦ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸੀਮ ਸ਼ਰਧਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਉਪਰ ਜਿਤਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖੇਗਾ, ਗੁਰੂ ਵੀ ਉਤਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

2. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣਾ ਨਾ ਆਵੇਗਾ, ਤਦ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

3. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਡੱਗਾ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢਿੱਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਬਲਚੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਜੋੜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਵੀ ਇਤਨੀ ਕਿ ਜੋੜੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਖੜਕਾ ਨਾ ਬਣ ਕੇ ਕੇਵਲ ਧਮੜ-ਧਸਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਮਾ ਜਾਂ ਡੁੱਗੀ ਬਹੁਤ ਕੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨੀ ਤਿੱਖੀ, ਕੌੜੀ ਅਤੇ ਬੇ-ਸੁਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰੋਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਦਨ ਵਿਚੋਂ ਮਿਠਾਸ ਤਾਂ ਕਿਥੋਂ ਮਿਲਣੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਸੁਣ ਕੇ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਭਾ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਡੱਗਾ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੱਸਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਢਿੱਲਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਢਿੱਲੇ ਡੱਗੇ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦੀ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਸਖ਼ਤ ਕੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਪੁੜਾ ਪਾਟਣ ਦਾ ਵੀ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਗੁਣ ਵਜੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਹਥੇਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾ ਸਕੇ।

4. ਇਕ ਉੱਤਮ ਤਬਲਚੀ ਬਣਨ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰੇ। ਇਸ ਦੇ ਫਲ-ਸਰੂਪ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ 'ਤੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

5. ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋੜੀ

'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੋਲ ਸਾਫ਼ ਤੇ ਮਧੁਰ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਣਗੇ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵੀ ਬੇ-ਢੰਗਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਮਾਹਰ ਹੋਣ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੱਥ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਦ ਬੰਦ ਬੋਲ ਵਜਾਉਣੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੱਥ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਉਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਕਿ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਬੁਰਾ ਨਾ ਲੱਗੇ।

6. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਦ ਤਕ ਉਹ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੂਰਾ ਸਿੱਖ ਸਕੇਗਾ।

7. ਇਕ ਉੱਤਮ ਤਬਲਚੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣ ਸਮੇਂ ਪੂਰੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਿਆ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਠੀਕ ਵਜਾਉਂਦੇ-ਵਜਾਉਂਦੇ ਵੀ ਘਬਰਾਹਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਗ਼ਲਤ ਵਜਾ ਦੇਵੇਗਾ।

8. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਤਬਲਾ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਜਾ ਸਕੇ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਲਗਾ ਕੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹ ਸਕੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਚਾਰ ਚੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

9. ਇਕ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਬਣਨ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ। ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀ ਲੈਅ-ਤਾਲ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਵਜਾਉਣੀ ਉੱਚਿਤ ਹੈ।

10. ਵਾਦਕ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਹ ਗੁਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਅੰਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਨਾ ਆਵੇ। ਕਈ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਦੀ ਗਰਦਨ ਚਲਾਉਂਦੇ, ਕਦੀ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

11. ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਕੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕਲਾਕਾਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਤਬਲਾ ਵਜਾਵੇਗਾ, ਓਹੋ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਿਆ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ।

12. ਵਾਦਕ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਸੋਝੀ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕ ਕਰਦਾ ਕੀ ਹੈ ? ਹੁਣ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹੜੀ ਲੈਅਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰਨਾ ਹੈ।

13. ਬਹੁਤੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਗੁੱਡੀ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਆਕਾਸ਼ 'ਤੇ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਾਇਕ ਦਾ ਹੀ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੋਲੋ ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਮਰਜ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14. ਤਬਲਚੀ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਸਿਆਣਪ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਕਿਹੜੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤਾਂ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਣ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧ ਜਾਵੇ।

15. ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਚੱਜ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਪੂਰਬਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

> ਜਗ ਕੀ ਭੇਡਾਂ ਚਾਲ ਚਲਤੇ ਕੇ ਪਾਛੇ ਚਲੇ,
> ਪਰਮਾਰਥ ਨਾ ਸੰਭਾਲ ਦੇਖੋ ਜਗ ਕਾ ਮੁੜਤਾ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿਤਾਰ ਜਾਂ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਤਾਰ ਸਾਜ਼ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੱਟੇ 'ਤੇ ਗੱਟਾ ਠੋਕੀ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਚੇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਈ ਦਫ਼ਾ ਤਬਲਾ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਠੋਕਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਓਦੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪੁੜਾ ਪਾਟ ਕੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ, ਸੰਗੀਤ-ਆਸ਼ਕ, ਤਾਰ ਸਾਜ਼ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਤਾਨਪੁਰੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਬਗ਼ੈਰ ਸੁਰ ਤੋਂ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਨ ਇਹ ਦੱਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸੁਰ ਕਿਥੇ ਹੈ ਤੇ ਤਾਰ ਕਿਤਨਾ ਉੱਚਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਤਾ ਤਦ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤਾਰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਕਈ-ਕਈ ਤਬਲੇ, ਕਈਆਂ ਕੋਲੋਂ ਚੋਖੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਟੁੱਟਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਜੋੜੀ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨੇਗਾ, ਓਹੋ ਹੀ ਇਕ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਤਬਲਚੀ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਵਾਦਕ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਮੁਹਾਰਤ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਪਰਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਾਧਨਾ ਕਰ ਕੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਤਬਲੇ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸੱਜਾ ਤਬਲਾ, ਦੂਸਰਾ ਖੱਬਾ ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਡੁੱਗੀ। ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ।

ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤਾ ਤੀ, ਤਾ ਤੀ, ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤਾ, ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤਾ, ਤਾ ਤੀ, ਆਦਿਕ। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਰੋਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੇ, ਘੇ, ਕੇ, ਕੈ, ਕਾ, ਕੱਕ, ਆਦਿਕ।

ਪਰ ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤਕ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ 'ਤਾ, ਤਿ, ਕੇ, ਘੇ, ਤਿਟ, ਗਿਨ' ਆਦਿਕ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਣ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਓਨਾ ਚਿਰ ਤਬਲੇ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਨਿਸਫਲ ਹੈ।

ਅਸਲੀ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਜੋ ਦਸ ਅੱਖਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਕੋਲੋਂ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਸਾਰਾ ਤਬਲਾ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਦ ਤੁਹਾਡਾ ਸੱਜੇ ਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਪਰੰਤ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਗਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਅਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਤਬਲਾ ਨਿਵਾਜ਼ ਬਣਨ ਲਈ ਅੱਧੇ-ਅੱਧੇ ਕਿੱਲੋ ਦੇ ਵਜ਼ਨੀ ਲੋਹੇ ਦੇ ਕੜੇ ਦੋਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਹੱਥ ਅਤੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੀ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਨੇ ਆਪ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ ਵੇਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ।

ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੱਖਰ ਜਾਂ ਵਰਣ

ਜਿਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਡਉਰੂ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਅੱਖਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਤਬਲੇ ਦੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਦਸ ਅੱਖਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸਤਾਰਾਂ ਜਾਂ ਬੱਤੀ ਅੱਖਰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅੱਖਰ ਦਸ ਹੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਾਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਤਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਿਵੇਂ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਦੇ ਅਲਫ਼ਾਬੈੱਟ ਵਿਚ ਕੁਲ 26 ਅੱਖਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਈਆਂ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ-ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਚ 'ਛ' ਅਤੇ 'ਘ' ਅੱਖਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ 'ਸੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਐੱਚ ਲਗਾ ਕੇ 'ਛੱਛੇ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ 'ਜੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਐੱਚ ਜੋੜ ਕੇ 'ਘੱਘੇ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਉਦਾਹਰਣ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੁਲ ਪੈਂਤੀ ਅੱਖਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਗਾਂ, ਮਾਤਰਾ, ਅੱਧਕ, ਬਿੰਦੀ, ਟਿੱਪੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਸੁਰ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਕੋਮਲ, ਤੀਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਲੇ ਦੇ ਵੀ ਦਸ ਵਰਣ ਹੀ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ, ਇਕ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਕਈ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਅੱਖਰ ਬਣਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਵਰਣ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਆਪਣੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਇਕ ਅੱਖਰ ਵਿਚ ਡਿਉਢਾ, ਦੁਗਣਾ, ਤਿਗਣਾ, ਚੌਗੁਣਾ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਅੱਖਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਅੱਖਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਕੇਵਲ ਦਸ ਬੋਲ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਛੇ ਬੋਲ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ, ਦੋ ਬੋਲ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਅਤੇ ਦੋ ਬੋਲ ਦੋਨਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਵੱਜਦੇ ਹਨ।

ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲ

(1) ਦਿੰ ਜਾਂ ਥੂੰ; (2) ਨਾ ਜਾਂ ਤਾ; (3) ਰੇ ਜਾਂ ਟੇ; (4) ਤੂੰ (5) ਤੀ ਜਾਂ ਤੇ; (6) ਤਿੰ ਜਾਂ ਤੀ।

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੋਲ

(1) ਕੇ, ਕਿ, ਕ, ਜਾਂ ਕੱਕ; (2) ਘੇ ਜਾਂ ਗੇ।

ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲ

(1) ਧਿੰ; (2) ਧਾ।

ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਬੰਦ ਬੋਲ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਵਜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਬਲੇ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੋਲ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੂੰਜ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਬੋਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਵੱਜਣ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਲੜੀ ਨੰ: ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੋਲ	ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ	ਲੜੀ ਨੰ: ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੋਲ	ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ
1. ਧੂੰ	ਦੀ ਅਤੇ ਧਾ	14. ਤਕਾਧੂੰਗਾ	ਕੱਤਾ-ਧੱਤਾ
2. ਕਤ-ਕਤ	ਤਕ-ਤਕ	15. ਤਕਿਟਤਕ	ਕਿਤਿਟ ਕੱਤਾ
3. ਗਦੀ ਗਿਨਾ	ਧਦਿਗਿਨਾ	16. ਧਿਰਕਿਟ ਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ-ਕਿਟ
4. ਤਕ-ਧਾ	ਕੱਤ-ਧਾ	17. ਤਿਰਕਿਟਿ ਤਕਤਾ	ਤਿਟਕਤਿਟ ਕੱਤਾ
5. ਧੜ੍ਹਾਨ	ਗਤਾਨ	18. ਧਿੰਤਿਰਕਿਟ ਤਕ	ਧਾਤਿਟਕਤਿਦਕ
6. ਧਿਲ੍ਹਾਨ	ਘਤਾਨ	ਸਾਂਝੇ ਬੋਲ ਬੋਲਣ ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ	
7. ਕਿੜ-ਧਾ	ਕਿਟ ਧਾ	19. ਗਿਨਾ	ਗਿਨਾ
8. ਤਕ-ਧੇ	ਕੱਤੁ-ਧੇ	20. ਕਿਨਾ	ਕਿਨਾ
9. ਕ੍ਰਿਧਾਨ	ਕਿੱਟ-ਧਾਨ	21. ਤਿਟ ਤਾ	ਤਿਟਤਾ
10. ਕਿੜ ਨਾ	ਕਾਤਿ-ਨਾ	22. ਧਿਟ-ਨਾ	ਧਿਟ ਨਾ
11. ਤਿਟਕਤਾ	ਕਿਟਤਕ	23. ਦਿੰਤਾ	ਦਿੰਤਾ
12. ਧੁਮਕਿਟ	ਧਦਿਕਿਟ	24. ਨਾਟੇ	ਨਾਟੇ
13. ਕ੍ਰਿਧਾ-ਕਿਟ	ਕਿਟਤਾ-ਤਿਟ		

ਬੋਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਉਂਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨੰਬਰਵਾਰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਉਂਗਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਗੂਠਾ ਨੰਬਰ ਇਕ, ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਤਰਜਨੀ ਨੰਬਰ ਦੋ, ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਭਾਵ ਕਿ ਮੱਧਮਾਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਤਿੰਨ, ਅਨਾਮਿਕਾ ਨੰਬਰ ਚਾਰ ਅਤੇ ਚੀਚੀ ਉਂਗਲ ਨੰਬਰ ਪੰਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦੱਸਾਂਗੇ।

ਕੇਵਲ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਬੋਲ

1. ਦਿੰ ਜਾਂ ਥੂੰ—ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੱਦੀ ਦੁਆਰਾ ਅਰਥਾਤ ਗੁੱਟ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਉਪਰ ਚੁੱਕ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਗੁੱਟ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੱਦੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਟੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਨਾ ਜਾਂ ਤਾ—ਖ਼ਾਲੀ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਨੰਬਰ ਦੋ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਚਾਂਟੀ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਤਾ' ਜਾਂ 'ਨਾ' ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਤਨਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਂਟੀ ਜਾਂ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਂਗਲੀ ਜਲਦੀ ਚੱਕ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਟਿਕੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਤੀਸਰੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰ ਉਠੀ ਰਵ੍ਹੇ ਪਰ ਨੰਬਰ ਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਟਿਕੀਆਂ ਰਹਿਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਨਾ' ਜਾਂ 'ਤਾ' ਅੱਖਰ ਇਕ ਹੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਦੀ-ਕਦੀ 'ਤਾ' ਬੋਲ ਲਵ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਰੇ ਜਾਂ ਟੇ—ਨੰਬਰ ਦੋ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ 'ਤੀ' ਜਾਂ 'ਤੇ' ਦੇ ਬੋਲ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਠੋਕਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। 'ਤੀ' ਜਾਂ 'ਟੇ' ਤਿੰਨ, ਚਾਰ, ਪੰਜ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੀਆਂ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਘਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

4. ਤੂੰ—ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਨੰਬਰ ਦੋ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਤੂੰ' ਅੱਖਰ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5. ਤੀ ਜਾਂ ਤੇ—ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਠੋਸ ਆਘਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਵੱਜਦਾ ਹੈ।

6. ਤਿੰ ਜਾਂ ਤੀ—ਕੇਵਲ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਨੂੰ 'ਲ਼ਵ' 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਨਿਕਲੇਗਾ। 'ਤਿੰ' ਜਾਂ 'ਤੀ' ਦੋਨੋਂ ਲਵ 'ਤੇ ਹੀ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਡੱਗੇ ਜਾਂ ਧਾਮੇ ਦੇ ਬੋਲ

7. ਕ, ਕੇ, ਕੀ, ਕੱਕ—ਇਹ ਚਾਰੇ ਨਾਮ ਇੱਕੋ ਅੱਖਰ ਦੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਕ, ਕੇ, ਕੀ, ਕੱਕ' ਆਦਿਕ ਅੱਖਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

8. ਗੇ, ਘੇ—ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੇ ਤਿੰਨ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਲਵ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਗੇ' ਜਾਂ 'ਘੇ' ਅੱਖਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਤਿੰਨ ਤੇ ਚਾਰ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾਈ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦਾ ਗੁੱਟ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲ

9. ਧਿੰ—ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਲਵ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਿੰ' ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

10. ਧਾ—ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੀ ਵੀ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚਾਂਟੀ 'ਤੇ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਧਾ' ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।

11. ਤਿਰਕਿਟ—ਖ਼ਾਲੀ ਸੱਜੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ ਉਪਰ ਨੰਬਰ ਤਿੰਨ ਦੀ ਉਂਗਲ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਨੰਬਰ ਦੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਦਬਾ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਤਿ' ਅੱਖਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਨਾਲ 'ਰ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਜਦ 'ਰ' ਵਜਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋਨੋਂ ਉਂਗਲੀਆਂ ਤਬਲੇ ਤੋਂ ਉਠਾ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੱਬੇ ਤਬਲੇ ਦੀ ਸਿਆਹੀ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਅੰਗੂਠੇ ਸਹਿਤ ਜੋੜ ਕੇ ਥਪਕਾ ਭਾਵ ਕਿ ਧੱਪਾ ਮਾਰਨ ਨਾਲ 'ਕਿ' ਬੋਲ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਤਿ' ਵਜਾਇਆ ਸੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਟ' ਅੱਖਰ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਬੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਵਜਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ 'ਤਿਰਕਿਟ' ਵਰਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਗਤ ਕਰਨਾ

ਸੰਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਾਥ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨਾ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗੀਤ-ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਤਾਰ ਆਦਿਕ ਸਾਜ਼ ਜਦ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਵੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਵੱਜਣ ਨੂੰ ਹੀ ਗਾਇਨ ਜਾਂ ਵਾਦਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਕਰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਗਤ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲਿਪਟਣਾ, ਲੜਨਾ, ਝਗੜਨਾ ਆਦਿਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਗਤ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ 'ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਵੱਜਦੇ। ਜਦ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਤੰਤ੍ਰਕਾਰ ਅਤੀਤ ਜਾਂ ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿਕ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗਾਇਨ ਜਾਂ ਵਾਦਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵਾਦਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਓਹੋ ਜਿਹੇ ਹੀ ਬੋਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ 'ਲੰਙਤ' ਜਾਂ 'ਬਾਜ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਉਸਤਾਦ ਹਬੀਬੁਦੀਨ, ਅੱਲਾ ਰੱਖਾ ਖ਼ਾਂ, ਅਹਿਮਦ ਜਾਨ ਥਿਰਕਵਾ ਆਦਿਕ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਬਹੁਤ ਮਾਹਿਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਕਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੰਤਰਕਾਰ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਤੀਆ ਜਾਂ ਤਾਨ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸੇ ਵਜ਼ਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਚੰਗਾ ਤਬਲੇ ਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਜੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਥ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੋਲੋ ਵਾਦਨ

ਸੋਲੋ ਵਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਇਕੱਲਾ ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹੁਨਰ ਵਿਖਾ ਕੇ ਸਭਾ ਵਿਚ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ। ਸੋਲੋ ਵਾਦਨ ਨੂੰ ਇਕਾਕੀ ਵਾਦਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੇਲੇ, ਗਤਾਂ, ਪਲਟੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਇਦੇ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਫ਼ਕੀਰ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ:

"ਗੱਲ ਇਕ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਮੁਕਦੀ ਏ।"

ਨੁਕਤਾ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪੁਰਖ ਰਿਆਜ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧੇਗਾ, ਉਹੋ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ।

ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ

ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸੁਰ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਨੀਵਾਂ ਮਿਲਾ ਲਵੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਘਰ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਾ ਲਵੋ। ਜਦ ਇਹ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਦੋ ਘਰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਵਣ, ਤਦ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਘਰ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਲਾ ਲਵੋ। ਪਰ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਜਾ ਘਰ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖੱਬੇ ਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਖੱਬਾ ਘਰ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦਾ ਘਰ ਮਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਾਰੋਂ ਘਰ ਮਿਲ ਗਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਲਕੀ-ਹਲਕੀ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਲਵੋ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਸੁਰ ਤੋਂ ਥੋੜੇ-ਥੋੜੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋਣਗੇ। ਉਪਰੰਤ ਹਰ ਇਕ ਘਰ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਗਜਰੇ ਤੇ ਹਥੌੜੀ ਨਾਲ ਹਲਕੀ ਹਲਕੀ ਠੋਕਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਠੀਕ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਲਵੋ।

ਸੱਜੇ ਪੁੜੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 'ਸ਼ੜਜ' ਜਾਂ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਪੰਚਮ' ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਤਬਲਾ 'ਮੱਧਮ' ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਜਾਂ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਹਥੌੜੀ ਜਾਂ ਵੱਟੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਵਜਾ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿਸ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸੁਰ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ। ਜੇਕਰ ਸੁਰ ਉੱਚਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤਬਲੇ ਦੇ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਥੱਲਿਓਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਠੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦਾ ਸੁਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਤਬਲੇ ਦਾ ਸੁਰ ਨੀਵਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਪਰ ਵੱਲੋਂ ਥੱਲੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਠੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦਾ ਸੁਰ ਉੱਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕਣ ਦੇ ਦੋ ਢੰਗ ਵਰਤਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਸਰਾ ਠੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਢੰਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: ਇਕ ਗੱਟੇ ਨੂੰ ਠੋਕ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਗੱਟੇ ਨੂੰ ਠੋਕੋ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਸਭ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਢੰਗ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਉਹੋ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ।

ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਠੋਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਮੈਦਾਨ 'ਤੇ ਹੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਸੁਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਤਬਲਾ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਫਿਰ ਜੋ ਕਮੀ ਰਹਿ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਗਜਰੇ 'ਤੇ ਠੋਕਰ ਮਾਰ ਕੇ ਠੀਕ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਤਬਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੀ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਹਥੌੜੀ ਦਵਾਲ ਜਾਂ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਹਥੌੜੀ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਦਵਾਲ ਜਾਂ ਕਿਨਾਰੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁੜਾ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਸਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇ ਗੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਠੋਕ ਕੇ ਹੀ ਤਬਲਾ ਮਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਤਰਨ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਖੱਬਾ ਪੁੜਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡੁੱਗੀ, ਡੁੱਗਾ ਜਾਂ ਧਾਮਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗ

ਕਈ ਤਬਲਚੀ ਡੱਗੇ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਠੋਕ ਦੇਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਡੱਗੇ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਠੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੱਜਾ ਤਬਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਨੀਵੇਂ ਸੁਰ 'ਤੇ ਭਾਵ ਕਿ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਦੇ 'ਸ਼ੜਜ' ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡੱਗੇ ਨੂੰ ਕੱਸਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਜਰੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਕ ਸ਼ਬਦ

1. ਤਾਲ

ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਨੂੰ ਤਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸੜਕ ਦੀ ਲੰਬਾਈ, ਕਿਲੋਮੀਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਪੜੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਗਜ਼ ਜਾਂ ਮੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਨਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਵਜਾਉਣ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮਿਣਨ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਲ ਹੈ।

2. ਮਾਤਰਾ

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿਚ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਗਜ਼ ਵਿਚ ਗਿਰਹ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਈ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਹੀ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਬਲਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡ ਕਰ ਦਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ ਜੇਕਰ ਛੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾ ਦਈਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਵੰਡ ਦਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਛੇ ਮਾਤਰੇ ਵਾਲਾ 'ਯਤੀ-ਲਗਨ' ਤਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਅਣਗਿਣਤ ਤਾਲਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

3. ਸਮ ਜਾਂ ਗੁਰ

ਜਿਸ ਮਾਤਰੇ ਤੋਂ ਤਬਲੇ ਵਾਲੇ ਆਪਣਾ ਠੇਕਾ ਵਜਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ 'ਸਮ' ਜਾਂ 'ਗੁਰ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਵਾਦਕ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਖ਼ਾਸ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ ਓਹੀ ਕਹਲਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਸੁਰ ਨਾਲ ਰਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਸਮ ਉਸ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮਾਤਰੇ ਤੋਂ ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਂ ਗੁਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

ਸਮ, ਅਤੀਤ, ਵਿਸ਼ਮ, ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ

ਤਾਲ ਵਿਚ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਗੇੜ ਅੰਦਰ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਤਾਲ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਦ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਛੇ ਮਾਤਰੇ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਛੇ ਮਾਤਰੇ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਦਾਦਰਾ ਹੈ। ਜਦ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਕਵਾਲੀ ਅਤੇ ਜਦ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰੇ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਮ, ਅਤੀਤ, ਵਿਸ਼ਮ ਅਤੇ ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ।

(i) ਸਮਗ੍ਰਹਿ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਚਾਰ ਖ਼ਾਨੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਸਮ, ਗੁਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਘਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ ਗ੍ਰਹਿ ਹੋ ਗਿਆ।

(ii) ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹਿ

ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਦੂਸਰੀ ਤਾਲੀ ਪੰਜਵੇਂ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਮਾਤਰਾ ਸਾਨੂੰ ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਜਾਣੂੰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਤੀਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਬੀਤਿਆ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਾਦਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਮ' ਬੀਤ ਗਿਆ ਤੇ ਹੁਣ ਅਗਲੀ ਤਾਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਤੀਤ ਗ੍ਰਹਿ ਜਾਂ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(iii) ਵਿਸ਼ਮ ਗ੍ਰਹਿ

ਵਿਸ਼ਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—ਖ਼ਾਲੀ ਜਾਂ ਸੱਖਣਾ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਨੌਵਾਂ ਮਾਤਰਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਤਰਾ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਹੋ ਕੇ ਟੁਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਧਾ ਤਿੰ ਤੰ ਤਾ' ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਕੱਲੀ ਚਾਂਟੀ 'ਤੇ ਵੱਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਡੱਗਾ ਜਾਂ ਧਾਮਾਂ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਮ ਜਾਂ ਖ਼ਾਲੀ ਘਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(iv) ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਟੁਕੜਾ ਜੋ ਕਿ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਬੋਲ 'ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ' ਹਨ। ਇਸ ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਡੱਗਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਦੇ ਬੋਲ ਭਾਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਅਸਲੀ ਗੁਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਨਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਹੈ ਆਉਣ ਵਾਲਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਖ਼ੀਰਲੇ ਚੌਂਕੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਅਨਾਗਤ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਵਾਦਕ ਜਾਂ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਤਾਲ ਦੇ ਮਾਤਰੇ, ਵਿਭਾਗ, ਤਾਲੀ, ਖ਼ਾਲੀ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤਾਲ ਦੇ ਹਰ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਅਤੀਤ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਵਿਸ਼ਮ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਜਾਂ ਚੁੱਪ, ਅਨਾਗਤ ਅਸਲੀ ਗੁਰ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

4. ਕਾਲ

ਗਾਇਨ, ਵਾਦਨ ਅਤੇ ਨਿਰਤ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਕਲਾਵਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਲ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਇਕ ਘੰਟੇ ਤਕ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਲ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਨਾਪਣ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਸਾਧਨ ਅਥਵਾ ਪੈਮਾਨਾ ਯੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਮਾਰਗ

ਮਾਰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਸਤਾ। ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤਕ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਾਲੀ, ਖ਼ਾਲੀ ਤੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਕੀ ਚਾਲ ਹੈ।

6. ਕ੍ਰਿਆ

ਤਾਲ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਦੇ ਕੇ ਦਿਖਾਉਣਾ ਤਾਲ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੱਥ 'ਤੇ ਜਦ ਤਾਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਦਿਖਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਤਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ।

7. ਕਲਾ

ਤਬਲਾ ਵਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਹੱਥ ਕਦੇ ਖੱਬੇ, ਸੱਜੇ, ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਤੇ ਨੀਚੇ ਵੱਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਸੁੰਘੜਦਾ ਹੈ, ਕਦੀ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਕਰਤਬ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਹੁਨਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਸੋਹਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

8. ਪ੍ਰਸਤਾਰ

ਤਾਲ ਸਾਜ਼ ਜਾਂ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਤਾਲ ਦੇ ਠੇਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟੁਕੜੇ, ਮੁਖੜੇ, ਪਰਨਾਂ,

ਕਾਇਦੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਤਾਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਤਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਕਰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਫੈਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਤਾਲ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਟੁਕੜੇ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣਾ ਹੀ ਤਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਹੋਇਆ।

9. ਜ਼ਰਬ

ਜ਼ਰਬ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਠੋਕਰ ਜਾਂ ਚੋਟ। ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਜਦ ਥਾਪ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਤਾਰ 'ਤੇ ਜਦ ਮਿਜ਼ਰਾਬ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

10. ਕਾਇਦਾ

ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਉਹ ਵਰਣ ਸਮੂਹ ਜੋ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਹੋ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਵ ਕਿ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕਾਇਦਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲੈਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਿਯਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

(ੳ) ਕਾਇਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਕ ਆਵਰਤਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਅੱਧਾ ਜਾਂ ਦੋ ਆਵਰਤਨ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਅ) ਸੰਪੂਰਨ ਕਾਇਦਾ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਭਰੇ ਹੋਏ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ੲ) ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਕਰਨ ਨਾਲ 'ਕਾਇਦੇ' ਦਾ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਤਬਲੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ ਦਾ ਸਥਾਨ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਮ ਨਾਲ ਸਾਧਨਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

11. ਟੁਕੜਾ

ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਬੋਲ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਟੁਕੜੇ ਹੀ ਕਹਿਲਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਟੁਕੜਾ ਉਹ ਬੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਾਇਦੇ ਰੇਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਟੁਕੜੇ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਦਾ, ਗਤ, ਪਰਨ ਆਦਿਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਮੂਹ ਜਦ ਦੁਗੁਨ ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ, ਅੱਠਗੁਨ ਦੀਆਂ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਵਜਾ ਕੇ ਸਮ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟੁਕੜਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਟੁਕੜੇ ਤੀਹੇਦਾਰ ਅਤੇ ਬੇਤੀਹੇਦਾਰ ਦੋਨੋਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

12. ਠੇਕਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ, ਜਦ ਤਬਲਾ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਆਦਿਕ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਜਾਂ ਠੇਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਸਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਬੋਲ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਬਣਾਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਤਬਲੇ ਆਦਿਕ ਤਾਲ ਸਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਠੇਕਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਧਾ ਧੀ ਨਾ, ਧਾ ਤੀ ਨਾ' ਇਹ ਦਾਦਰੇ ਦਾ ਠੇਕਾ ਹੈ।

13. ਤਾਲੀ ਜਾਂ ਭਰੀ

ਠੇਕੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਭਰੀ ਜਾਂ ਤਾਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

14. ਖ਼ਾਲੀ

ਠੇਕੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਕੇਵਲ ਤਾਲ ਦਾ ਰੂਪ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

15. ਆਵਰਤੀ ਜਾਂ ਆਵਰਤਨ

ਜਦ ਕੋਈ ਤਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਮਾਤਰੇ, ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ, ਛੇ ਮਾਤਰੇ, ਭਾਵ ਕਿ ਪੂਰੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਵਜਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਮ 'ਤੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਆਵਰਤਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਇਕ ਚੱਕਰ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿਰਵੇ ਦਾ ਅੱਠ ਮਾਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਰ ਤਾਲ ਦੇ ਇਕ ਪੂਰੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਇਕ ਆਵਰਤੀ ਜਾਂ ਆਵਰਤਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਪਲਟਾ

ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਜਦ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲਟਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਪਲਟਕੇ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਪਲਟਾ ਹੈ।

17. ਤੀਆ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰਲਾ 'ਧਾ' ਸਮ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਪਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੀਆ ਜਾਂ ਤਿਹਾਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਹਾਈ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (i) ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ (ii) ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ।

(i) ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ

ਇਸ ਤਿਹਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਰੁਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ, ਤਿਹਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ 'ਧਾ' 'ਤੇ ਇਕ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਅੱਧੀ ਮਾਤਰਾ ਰੁਕ ਕੇ ਫਿਰ ਤੀਸਰੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ 'ਧਾ' 'ਤੇ ਸਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਮਦਾਰ ਤਿਹਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

(ii) ਬੇਦਮ ਤਿਹਾਈ

ਇਸ ਤਿਹਾਈ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਅਰਥਾਤ 'ਧਾ' 'ਤੇ ਰੁਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ ਅਖ਼ੀਰਲੇ 'ਧਾ' 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

18. ਮੁਖੜਾ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਸਮ ਤੋਂ ਖ਼ਾਲੀ ਤਕ, ਜਾਂ ਖ਼ਾਲੀ ਤੋਂ ਸਮ ਤਕ ਵਜਾਉਣ ਨੂੰ ਮੁਖੜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਕ੍ਰਿਤਾਤਨ ਕਿੜਨਗ ਤਿਰਕਿਟ ਤਾਤਾ, ਤਿਕਤਿਰ ਕਿਟਤਿਕ ਤਿਰਕਿਟ।

19. ਮੋਹਰਾ

ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਤੀਆ ਜਾਂ ਤਿਹਾਈ ਵਰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਕਿ ਜਦ ਕਿਸੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਵਜਾ ਕੇ ਸਮ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਜਾਂ ਤੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

20. ਲੱਗੀ

ਤਬਲੇ ਵਿਚ ਜਦ ਆੜੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ 'ਧਿੰ ਧਾ ਧਿੰਨ ਧੀਨਾੜਾ' ਆਦਿਕ ਬੋਲ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 'ਲੱਗੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਲੱਗੀ' ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਹਿਰਵਾ, ਦਾਦਰਾ, ਧੁਮਾਲੀ, ਚੰਚਲ ਆਦਿਕ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

21. ਲੜੀ

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਲਾ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਜਾਂ ਮੋਤੀ ਪਰੋਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਾਲ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਲੈਅ ਵਿਚ ਚੁਣ ਕੇ ਦੁਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲੜੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੜੀ ਵਿਚ ਲੱਗੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਸਗੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗ਼ਜ਼ਲ ਜਾਂ ਭਜਨ ਆਦਿਕ ਵਿਚ ਲੜੀ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

22. ਪੇਸ਼ਕਾਰ

ਇਹ ਇਕ ਉਰਦੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪਰਿਚਯ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਇਕ ਕਠਿਨ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਕਾਇਦਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੈਅ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਗਮਗਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਪਲਟੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੀ ਲੈਅ ਬਿਖੜੀ ਹੋਈ ਤੇ ਡਗਮਗਾਂਦੀ ਹੋਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਤਾਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਭਾਗ, ਤਾਲੀ, ਖ਼ਾਲੀ ਸਭ ਨਿਯਮ ਸਾਫ਼ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕੁਝ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੰਦਸ਼ ਅਤੇ ਲੈਅ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਕਠਿਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਠਿਨਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਵਜਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਸਦਾ ਮੱਧ ਲੈਅ ਵਿਚ ਹੀ ਵਜਾ ਕੇ ਜੁਦੀਆਂ ਜੁਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵਾਧਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲ ਤੇ ਲੈਅ ਦੇ ਲਹਿਰੇ ਉੱਤੇ ਹਿਲਦੇ ਹੋਏ ਆੜ ਦਾਰ ਧੱਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸ਼ਲ ਤਬਲਾ ਵਾਦਕ ਹੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

23. ਪ੍ਰਕਾਰ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੀ ਲੈਅ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ-ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟ-ਪੁਲਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜੋ ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਕਾਰ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

24. ਪਰਨ

ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਲੈਅ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂਦੇ ਹੋਏ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਪਰਨ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਆਵਰਤਨਾ ਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਿਤਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਆਵਰਤਨਾ ਦੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਪਰਨ ਪਖਾਵਜ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਪਰਨ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

25. ਰੇਲਾ

ਇਹ ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤੇਜ ਲੈਅ ਵਿਚ ਅਰਥਾਤ ਚੌਗੁਨ ਜਾਂ ਅੱਠਗੁਨ ਵਿਚ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਲੈਅ ਵਿਚ ਧਾਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਾਂਗ ਚੱਲਦਾ ਹੋਇਆ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੇਲਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੇਲੇ ਨੂੰ ਜਦ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾਇਦੇ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਮਲੂਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰੁਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੇਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

26. ਗਤ

ਬਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਇਮ ਬੋਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਰਚਨਾ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਆਵਰਤੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਵਤੰਤਰ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿਹਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਾਇਦੇ ਤੇ ਰੇਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ, ਦੁਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ ਵਜਾ ਕੇ ਸਮ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

27. ਬਾਂਟ

ਲੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਨੂੰ ਬਾਂਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਤਿੰਨ ਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ ਆਦਿਕ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਪਲਟਾ ਹੈ। ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਦਾਦਰਾ, ਕਹਿਰਵਾ ਆਦਿਕ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵਜਾਉਣ ਨੂੰ ਬਾਂਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

28. ਕਿਸਮ

ਤਾਲ ਵਿਚ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਤਾਲ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਤਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਸਰੂਪ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

29. ਉਠਾਨ

ਆਮਦ ਜਾਂ ਸਲਾਮੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਿਹਾਈ ਮਾਰ ਕੇ ਜਦ ਸਮ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਉਠਾਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਨ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ।

30. ਆਮਦ

ਗਾਇਨ, ਵਾਦਨ ਜਾਂ ਨਿਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਜਦ ਸੰਗਤ ਚੱਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁੰਦਰ ਬੋਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਮਦ ਜਾਂ ਸਲਾਮੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

31. ਬੋਲ

ਤਬਲੇ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ 'ਤੇ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਨਿਯਮਤ ਸ਼ਬਦ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਟ, ਧਿਨ, ਕੜ੍ਹਾਨ, ਧੜ੍ਹਾਨ ਧਾ ਆਦਿਕ।

32. ਨਵਹੱਕਾ

ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਅਖ਼ੀਰਲਾ ਧਾ ਜਦ ਸਮ 'ਤੇ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵਹੱਕਾ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਤਬਲੇ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਅਤੇ ਬਾਜ

ਬਾਜ

ਤਬਲੇ ਦੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ ਵਿਚ ਚਮਤਕਾਰ ਉਤਪੰਨ ਕਰ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਣੇ ਬਣਾ ਲਏ। ਫਲਸਰੂਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਕੱਢਣੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਫ਼ਰਕ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਘਰਾਣਾ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ 'ਵਾਦਨ ਸ਼ੈਲੀ' ਨਾਲ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਵਾਦਨ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਜਾਂ ਬਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਬਾਜ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

1. ਦਿਲੀ ਬਾਜ

ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੱਧਮਾਂ ਅਤੇ ਤਰਜਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਉਂਗਲੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਮਲਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਉਂਗਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰ ਜਾਂ ਚਾਂਟੀ ਦਾ ਬਾਜ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦਿੰਗ, ਦਿਨ, ਗਿਨ, ਧਿਨ, ਗਿਨ, ਤਿਰ, ਤਿਟ, ਤਿਰਕਿਟ (ਇਕ ਉਂਗਲੀ ਨਾਲ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ) ਧਾਗੇ, ਧਾਤੀ, ਨਾਧਾ ਆਦਿ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਖ਼ਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ, ਅਤੇ ਰੇਲੇ ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਰੂਪ ਨਾਲ ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਨ ਤੇ ਛੰਦਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਗਤਾਂ, ਮੋਹਰੇ ਅਤੇ ਮੁਖੜੇ ਆਦਿ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

2. ਅਜਰਾੜਾ ਬਾਜ

ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਦਿਲੀ ਬਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਨਾਰ ਤੇ ਚਾਂਟੀ ਦਾ ਕੰਮ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਾਇਦੇ ਅਤੇ ਰੇਲਾ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਪਰਨ ਅਤੇ ਛੰਦ ਆਦਿ ਦਾ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਆਦਿ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਹੀ ਪਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇਸ ਬਾਜ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਡੱਗੇ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੈਅ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆੜੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾ, ਧਾਤਕ, ਧੇਨਾ, ਧਾੜਧਾ ਆਦਿ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਡੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਕਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਦਕ ਟੇਡੀ ਲੈਅ ਨੂੰ ਵਜਾਉਂਦੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਲੈਅ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰੋਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੱਲੋ-ਮੱਲੀ ਦਾਦ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਜ ਦੇ ਕਾਇਦਿਆਂ ਵਿਚ ਕਠਿਨ-ਬੋਲ ਸਮੂਹ ਹੋਣ ਦੇ

ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਗਤਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਫ਼ਰਕ ਮਾਮੂਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

3. ਪੂਰਬ ਬਾਜ (ਫ਼ਰੁਖ਼ਾਬਾਦ ਤੇ ਲਖਨਊ)

ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਨੱਚਣ ਦੇ ਬੋਲ ਭੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਬਾਜ 'ਦਿਲੀ' ਅਤੇ 'ਅਜਰਾੜੇ' ਦੇ ਬਾਜ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਕਾਇਦੇ ਅਤੇ ਰੇਲੇ ਖ਼ਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਜਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਲਵ' ਤੇ 'ਸਿਆਹੀ' ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੋਲਾਂ ਦਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਗੇਤਿਟ, ਧਿਟਤਿਟ, ਕੜਧਾ, ਤਿਟਕਤਾ, ਗਦੀਗਿਨ, ਧੜਾ, ਕੜਾਂਧਾ, ਧੜਾਨ, ਧਿੜਨਕ, ਦਿੰਤਕ, ਧਾਕਧਾ, ਧਿਰਧਿਰ, ਧਾਤਿੱਕ, ਤਾਤਿੱਕ ਤਕਤਕ ਆਦਿ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੱਤ, ਟੁਕੜੇ, ਚੱਕਰਦਾਰ ਗਤਾਂ, ਪਰਨ, ਤਿੱਪਲੀ, ਚੌਪਲੀ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹੁਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

4. ਬਨਾਰਸ ਬਾਜ

ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਤਬਲੇ-ਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਤਬਲੇ ਨੂੰ 'ਪਖਾਵਜ' ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਛੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਰਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪਰਨਾਂ ਵਿਚ ਧੁਮਕਿਟ, ਧੁਮਤਿਰ, ਤਕਿਟ, ਤਕਾਕਿਟ, ਧਾਕਿਟ-ਤਕ, ਧੁਮ ਕਿਟਤਕ, ਕ੍ਰਧਾਨ, ਧਾਗੇਨ ਆਦਿ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਤਬਲੇ 'ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

5. ਪੰਜਾਬ ਬਾਜ

ਇਸ ਬਾਜ ਦੇ ਵਾਦਕਾਂ ਨੇ ਪਖਾਵਜ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਖਾਵਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ ਦੀ ਝਲਕ ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਇਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਿਲੀ ਬਾਜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੰਬੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗਤਾਂ, ਪਰਨਾਂ, ਚੱਕਰਦਾਰ ਗਤਾਂ, ਅਨੇਕਾਂ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਸਹਿਤ ਤਿਹਾਈਆਂ ਆਦਿ ਇਸ ਬਾਜ ਵਿਚ ਖ਼ੂਬ ਵਜਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਘੇਟਤ, ਦੁਗ, ਦੁਗ, ਨਗ, ਕੜੱਤਾਕ, ਘਿੜਤ, ਘਿਰਨਾ ਆਦਿ ਬੋਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਥੇ ਇਸ ਚੌਥੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਜੋੜੀ ਦੀਆਂ ਗਤਾਂ, ਠੇਕੇ, ਕਾਇਦੇ, ਪਲਟੇ, ਪੇਸ਼ਕਾਰ, ਕਿਸਮਾਂ, ਪ੍ਰਕਾਰ, ਤੋੜੇ ਤੇ ਤਿਹਾਈਆਂ ਆਦਿਕ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਕਿ ਜਿਥੇ ਅਸੀਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਸਬਕ ਤੇ ਗ੍ਰਾਮਰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੋ ਉੱਪਰ ਤਬਲੇ ਦੇ ਅੰਗ, ਵਰਣ, ਆਦਿਕ ਸਭ ਦਾ ਪ੍ਰੀਚੈ ਵੇਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਆਏ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

(ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਾਲਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ)

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 16 (ਸੋਲ੍ਹਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ, ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸਮ ਜਾਂ ਗੁਰ; ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

1	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਧਾ	ਤਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਾ	ਧਾ	ਤੂ	ਨਾ
2	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
3	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਿਕ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਾਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
4	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਤ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਟ	ਤਿੰ	ਤਾਤਾ	ਤਾਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਦੁਗੁਨ ਨੰਬਰ 1

	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਕੇ	ਤਿਨਾ	ਕਿਨਾ	ਤਾਕੇ	ਨਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਦੁਗੁਨ ਨੰਬਰ 2

	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਤਾਕੇ	ਤਾਕੇ	ਤਿਨਾ	ਕਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈ ਵਿਚ

	ਧਾ	ਧਾ	ਤੇ	ਟੇ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਤਾ	ਤਾ	ਤੇ	ਟੇ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੂ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧੀਕੜ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਧਾ	ਧੀਕੜ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਧਾ	ਤੀਕੜ	ਤਿੰਤਾ	ਤਾਤਾ	ਤਿੰਤਾ	ਧੀਕੜ	ਧਿੰਧਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਪਲਟੇ

1	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾਂ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾਂ	ਤਾਤਾ	ਤੇਟੇ	ਤਾਤਾਂ	ਤੇਟੇ	ਧਾਂਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾਂ	ਤੂਨਾ
2	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਾਤਾ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ	x				2				0				3			

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾS	SS	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾS	SS	ਧਾਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਮੋਹਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਤਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਕਿੜ	ਨਕ	ਤਗ	ਤਿਟ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਗ	ਤਿਟ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਗ	ਤਿਟ	ਕਿਟ
	ਧਾ	ਧਿੜਾ	ऽਨ	ਧਾ	ਧਿੜ	ਨਕ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਗ	ਤਿਟ	ਧਿੜ	ਨੱਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿੰਨ	ਕਿੰਨਾ
	ਧਿੜਾ	ऽਨ	ਧਾ	ਤਿ	ਧਾ	ऽ	ਧਿੜਾ	ऽਨ	ਧਾ	ਤਿ	ਧਾ	ऽ	ਧਿੜਾ	ऽਨ	ਧਾ	ਤਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਮੁਖੜਾ ਜਾਂ ਉਠਾਨ

1	ਤਾ	ऽ	ਤੂ	ਨਾ	ਕਿੜ	ਨਕ	ਤਗ	ਤਿਟ	ਕਿਟ	ਨਕ	ਤਿਟ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਤਗ	ਤਿਟ	ਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਉਠਾਨ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

2	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਗ	ਤਿਟ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਨਗ	ਤਿਟ	ਕਤਿ ਟਕ		ਤਿਟ	ਕਤ	ਧਿੰਧਿ ਤਿਟ		ਕਤਾ	ऽਨ
	ਕਤਾ	ऽਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਾ	ऽऽ	ਕਤਾ	ऽਨ	ਧਾ ਧਾ		ਧਾ	ऽ	ਕਤਾ ऽਨ		ਧਾ	ਧਾ
3	ਧਗਤਿਟ	ਤਗਤਿਟ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਿੰਧਾ	ਧਿਧਿਤਿਟ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਟਕਤ	ਗਦਿਗਿਨ	ਧਾऽ	ऽਕਤਾ	ਧਿਧਿੰਤਿਟ	ਗਦਿਗਿਨ	ਧਾऽ	ਕਤਾ	ਧਿਧਿਤਿਟ	ਗਦੀਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 2

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਪਲਟਾ

	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਰੇਲਾ ਦੂਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਾ	ਤਿਟ	ਧਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ	ਤਾਤ੍ਰਿ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਪਲਟਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਾ	ਤਿਟ	ਧਟ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਾ	ਤਿਟ	ਧਟ	ਧਾਤ੍ਰਿ	ਕਧਾ	ਤਿਟ	ਧਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
	ਤਾਤ੍ਰਿ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਤਟ	ਤਾਤ੍ਰਿ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਤਟ	ਤਾਤ੍ਰਿ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਤਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 4 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤੀ	ਧਾਤ੍ਰਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
	ਤਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾੜੀ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
2	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਤਿਹਾਈ ਦੂਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਤੂਨਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾੜੀ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਤੂਨਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 5 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾ	ਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾ	ऽ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
2	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਿਰਤਿਰ	ਕੱਤਾ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕੱਤਾ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕੱਤਾ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਚੱਕਰਦਾਰ ਤਿਹਾਈ

	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ
	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕੱਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 6 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾਤੇ	ਟੇਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਂਤੇ	ਟੇਤਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤ਼ਿਰਕਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਪਲਟੇ

1	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਕਧਾ	ਤ਼ਿਰਕਿਟ
2	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੇ	ਟੇਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਟ	ਤਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੇ	ਟੇਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਤ਼ਿਹਾਈ ਦੂਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤੇ	ਟੇਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤੂ	ਨਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤਿ
	ਟਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤੂ	ਨਾਤਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤੇ	ਟੇਧਾ	ਤੂਨਾ	ਧਾਤੂ	ਨਾਤਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਤੋੜੇਂ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ 1	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
2	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
3	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0				3			

ਇਕ ਤਾਲ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 12 (ਬਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੇ ਵਿਭਾਗ ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀ, ਦੋ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ ਤੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਤੀਸਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ :

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂੰ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਵਿਲੰਬਿਤ ਬੋਲ

	ਧਿੰSSS	ਧਿੰSSS	ਧਾSਗੇਗੇ	ਤਿਟਕਤਾ	ਤਿੰSSS	ਨਾSਨਾਨਾ	ਕSSS	ਤਾSSS	ਧਾSਗੇਗੇ	ਤਿਟਕਤਾ	ਧਿੰSSS	ਨਾSਨਾਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਧਿੰ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀ	ਨਾ	ਤੂੰ	ਨਾ	ਕੱ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀ	ਨਾ
2	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱ	ਤਾ	ਧੀ	ਨਾ
3	ਧੀ	ਨਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਮੁਖੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਾ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਾ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ
2	ਕ੍ਰਧਾਤਾ	ऽਨਧਾ	ਕਿਟਧਾ	ਦਿੰऽ	ਕਿਟਧਾ	ਦਿੰਕਿਟ	ਧਾ	ਕਿਟਧਾ	ਦਿੰਕਿਟ	ਧਾ	ਕਿਟਧਾ	ਦਿੰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਤਿਹਾਈਆਂ

1	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ
2	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
3	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਟੁਕੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ 1	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਧਾ	ਙ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਙ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
2	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਕੜ੍ਹਾ	ਙਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਧਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ
	ਧਾ	ਙ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਧਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ	ਧਾ	ਙ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਧਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੜਨਗ	ਤਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਪਲਟੇ ਦੂਗੁਨ ਵਿਚ

1	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਨਾ	ਕਿੜਨਗ
	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ
2	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਨਾ	ਕਿੜਨਗ
	ਤਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਤਿਹਾਈ ਦੂਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾऽਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ	ਧਾ	ਤੀ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ	ਧਾ	ਤੀ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੜਨਗ	ਧਾ	ਤੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਚਾਰ ਤਾਲ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 12 (ਬਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਛੇ ਵਿਭਾਗ ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਯਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਤੀਸਰੀ ਅਤੇ ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਲ ਧ੍ਰੁਪਦ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੋਲ ਅਤੇ ਕਈ ਬੰਦ ਬੋਲ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬੋਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੰਦ ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	
ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਥੂੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਥੂੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
2	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
3	ਧਾ	ਧਾਧਾ	ਦਿੰਦਿੰ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਦਿੰਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਮੁਖੜਾ ਜਾਂ ਉਠਾਨ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ਧਾਦਿੰ	ਤਾਧਾ	ਦਿੰਤਾ	ਧਿਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਧਾ	ਤਿਟਕਤ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਧਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਟੁਕੜੇ

1	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਦਿੰ	ਨਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਿਤਤਿਗ	ਨਧਿਤ	ਤਗਿਨ	ਧਿਤਾ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਗਿਨ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਗਿਨ
	ਧਾ	ऽ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਾਗਿਨ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਾਗਿਨ	ਧਾ	ऽ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਗਿਨ	ਧਿਤਧਿਤ	ਤਗਿਨ
2	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾ	ਕ੍ਰਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਕਿਟਤਕ	ਦਿੰਦਿੰ	ਨਾਨਾਨਾਨਾ	ਕਤਿਟਧਾ	ऽਕਤ	ਧਾਕਤ	ਧਾਕਤ
	ਧਾ	ऽ	ਕਤਿਟਧਾ	ऽਕਤ	ਧਾਕਤ	ਧਾਕਤ	ਧਾ	ऽ	ਕਤਿਟਧਾ	ऽਕਤ	ਧਾਕਤ	ਧਾਕਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਤਾਲ ਰੂਪਕ ਜਾਂ ਢਾਈਏ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 7 (ਸੱਤ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗ, ਤਿੰਨ, ਦੋ, ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲੀ; ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	${\overset{\circ}{\times}}$			2		3	

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾਗੇ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ
2	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਨਾਗੇ	ਧਿੰਨ	ਨਾਗੇ	ਧਿੰਨ	ਨਾਗੇ
3	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਿਟਕਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਤਾ
4	ਧਾ	ਧੂੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
5	ਤੀਤੀ	ਨਾਤੀ	ਨਾਤੀ	ਧਾਧਾ	ऽਧਾ	ਧਾਤੀ	ਨਾਨਾ
6	ਤਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਟ	ਧਿਨਾ	ਧਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	${\overset{\circ}{\times}}$			2		3	

ਟੁਕੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ 1	ਧ੍ਰਿਤਧ੍ਰਿਤ	ਤ੍ਰਕਿਧੰ	ਧੇਟੇਧੇਟੇ	ਧੇਟੇਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ
	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾੜੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤ	ਕਿਟਤਾ	ਤਿਟਕਤ	ਗਦੀਗਿਨ
	ਧਾਧਾ	ਧਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਧਾ	ਧਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਧਾ
2	ਦਿੰਦਿੰ	ਤੇਟੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ
	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਕਤਾ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ
	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਕੜਾਨ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ
	ਤਕੜਾਨ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰਕਿਟਤਕ	ਤਕੜਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3	

ਮੁਖੜਾ ਨੰਬਰ 1

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ 1	ਘੇਟੇਘੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧੇਤ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਟਕਤਾ
	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
2	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਨਾਗੇਤੇਟੇ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾਕੜਾਨ	ਧਾ
	ऽ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਕੜਾਨ	ਧਾ	ऽ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਕੜਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	O X			2		3	

ਮੋਹਰਾ

	ਧਾਤੀ	ਧਾਤੀ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ਧਾ	ਧਾਤੀ	ਧਾ	ਧਾਤੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	O X			2		3	

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾ
	ਤਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3	

ਪਲਟੇ

1	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤੀਨਾਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
2	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾਗਿਨਾ	ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ	ਧਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧੀਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3	

ਤਿਹਾਈਆਂ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾਗੀਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾਗੀਨਾ	ਧਾ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾਗੀਨਾ
	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
2	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਿਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਿਕ
	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਿਕ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਿਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਿਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	$\overset{o}{x}$			2		3	

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	$\overset{o}{x}$			2		3	

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ
	ਤਾਕੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	੦ X			2		3	

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

1	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ
	ਤਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ	ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
2	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ
	ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਕੇਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾਕਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	੦ X			2		3	

ਤਿਹਾਈ ਚਕਰਦਾਰ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਧਾਗੇਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾऽऽऽ
	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ
	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3	

ਤਾਲ ਦਾਦਰੇ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 6 (ਛੇ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ; ਇਹ ਤਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਦਾਦਰਾ, ਸਾਦਰਾ ਆਦਿਕ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਧਾ	ਤੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਨਾ	ਤੀ	ਨਾ
2	ਧਾਗੇ	ਧੀ	ਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤੀ	ਨਾ
3	ਧਾ	ਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧਾ	ਤੀ	ਨਾਨਾ
4	ਧਾ	ऽ	ਤਿਟ	ਕਿਨਾऽ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
5	ਧਾਗੇ	ਧਿਨ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਨ	ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਦੁਗੁਨ

1	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
2	ਧਾਤੀ	ਧਾਧਾ	ਤੀਨਾ	ਤਾਤੀ	ਧਾਧਾ	ਤੀਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਦੁਗੁਨ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ 3	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਾਕੇ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ
4	ਧਾਕੇ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਤਾਕੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਾਕੜ	ਧਾਧਾ	ਤੀਨਾ	ਤਾਕੜ	ਧਾਧਾ	ਤੀਨਾ
2	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ
3	ਧਾ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਕੜਾਨ	ਧਿੰ	ਨਾ
4	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿੰਨਾ
5	ਧਾਤਿ	ਟਨਾ	ਧਿੰਨ	ਤਾਤਿ	ਟਨਾ	ਧਿੰਨਾ
6	ਧਿਨਧਿੜ	ਨਕਤਿਕ	ਧਿੜਾਨ	ਤਿਨਕਿੜ	ਨਕਤਿਕ	ਧਿੜਾਨ
7	ਧਾऽਨਧਾ	ਤਿਟਧਿਨ	ਤਿੰਨਾਗਿੰਨਾ	ਤਾऽਨਤਾ	ਤਿਟਧਿਨ	ਤਿੰਨਾਗਿੰਨਾ
8	ਧਾੜ੍ਰਕਧਿ	ਕਿਟਧਾਗੇ	ਤਿਨਕਿੜਨਗ	ਤਾਤ੍ਰਿਕਤਿ	ਕ੍ਰਿਟਧਾਗੇ	ਤਿਨਾਕਿੜਨਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਮੋਹਰਾ

	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਿੜਾऽਨ	ਧਾऽऽऽ	ਧਿੜਾऽਨ	ਧਾऽऽऽ	ਧਿੜਾऽਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਲਗੀ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਨਾਨਾ
	ਤੀਤੀ	ਨਾਤੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਨਾਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਬਾਂਟ

1	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ	ਧੀਕੜ	ਧੀਨਾ	ਧੀਨਾ
	ਤੀਤੀ	ਨਾਨਾ	ਤੀਨਾ	ਧੀਕੜ	ਧੀਨਾ	ਧੀਨਾ
2	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ
	ਤੀਤੀ	ਨਾਨਾ	ਤੀਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ
3	ਧੀਨਾ	ਧੀਕੜ	ਧੀਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ
	ਤੀਨਾ	ਤੀਕੜ	ਤੀਨਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧੀਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਲੜੀ

	ਧਾਤਿੰਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕ
	ਧਾਤਿੰਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਧਿਰਕਿਟ	ਤਕ
	ਤਾਤਿੰਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕ
	ਧਾਤਿੰਨ੍ਹਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			0		

ਤੋੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ 1	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
2	ਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗੇ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ
3	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾ
	ਧਾ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਤਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਕਾਇਦਾ

	ਧਾਧਿ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨ	ਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨ	ਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਪਲਟੇ

1	ਤੂਕਧਿੰਨ	ਧਿੰਧਿੰਧਾ	ਧਿਨਾਗਿਨਾ	ਤੂਕਤਿਨ	ਤਿੰਤਿੰਤਾ	ਧਿਨਾਧਿਨਾ
2	ਧਿੰਨਧਧਿ	ਤੂਕਧਾ	ਧਿਨਾਧਿਨਾ	ਤਿਨਤਤਿ	ਤੂਕਧਾ	ਧਿਨਾਧਿਨਾ
3	ਧਾਧਿਤੂਕ	ਧਿੰਨਧਾ	ਧਿੰਨਧਿੰਨਾ	ਧਾਧਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਧਾ	ਧਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0		

ਝਪਤਾਲ ਦਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 10 (ਦਸ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਦੋ, ਤਿੰਨ, ਦੋ, ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		.	0		3		

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਧਿੰ	ਤਕ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿੰ	ਤਕ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ
2	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਨਾ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਧਿੰ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿੰਤਿੰ	ਨਾਨਾ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਧੀ	ਧਿੰਨਾ
3	ਧਿ	ਤਿਟਕਤਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਤੀ	ਤਿਟਕਤਾ
4	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰਨ	ਨਾਧਾ	ਤਿਟ	ਕਿੰਨਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰਨ	ਨਾਧਾ	ਧਿੰਨਾ
5	ਧਿੰ	ਨਾਨਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾਨਾ	ਤਿੰ	ਨਾਨਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 6	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
7	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਨਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ
8	ਧਿਨਕ	ਤਗਿਨ	ਧਿਨਕ	ਧਿਨਕ	ਤਗਿਨ	ਤਿਨਕ	ਤਕਿਨ	ਧਿਨਕ	ਧਿਨਕ	ਤਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2					3		

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2 ਬੋਲ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਤਿਹਾਈ

	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਤੂਨਾ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟੜਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜਾਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 2	ਧਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ਧਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ਧਾਤਿਰ	ਧਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜ੍ਹਾਨ
	ਤਿੰਨਾ	ਤਾऽ	ਤਿੰਨਾ	ਤਾऽ	ਤਾਤਿਰ	ਧਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਿੜ੍ਹਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਤਿਹਾਈ

1	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
2	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ऽ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾ	ऽ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 3 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ
	ਤਾਕੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਤਾਕੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਪਲਟਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਧਿੰਨਾ
	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ
	ਤਾਕੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿੰਨਾ
	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 4

	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤਿੰਨਾ	ਤਾਕੇ	ਤਿਟ	ਤਾਕੇ	ਨਾਕੇ	ਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਪਲਟੇ ਦੁਗੁਨ ਦੀ ਲੈਅ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇੜ੍ਹਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਨਾਗੇ	ਧਾਗੇਤਿੰਨਾ	ਤਾਕੇਤਿਟ	ਤਾਕੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਨਾਗੇ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ
2	ਧਾਗੇਧਾਗੇ	ਧਿਨਾਗਿਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿੰਨਾ	ਤਾਕੇਤਾਕੇ	ਤਿਨਾਕਿਨਾ	ਤਾਕੇਤਿਟ	ਤਾਕੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਧਿੰਨਾ

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਨਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਧਾ	ऽਧਾਗੇ	ਤਿਟਧਾਗੇ	ਨਾਗੇਧਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਨਾਗੇ	ਧਿੰਨਾਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
2	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰਨ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਨਾ	ਤਿੰਤਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰਨ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਨਾ
3	ਨਾਨਾ	ਧਿੰਨ	ਧਿੰਨ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਨਾ	ਨਾਨਾ	ਤਿੰਨ	ਧਿੰਨ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਨਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 4	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਿ	ਨਕ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਿ	ਨਕ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਕ
5	ਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੇਟੇ	ਤਾ	ਤੇਟੇ	ਤਾ	ਤਾ	ਤੇਟੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਮੁਖੜਾ ਜਾਂ ਉਠਾਨ

1	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਤਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾ	ਤੇਟੇ
	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਨਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ
	ਧਾ	ਕਤਾ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਾ
	ਕਤਾ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਕਤਾ
2	ਦਿੰ	ਦਿੰ	ਦਿੰ	ਦਿੰ	ਤੇਟੇ	ਤੇਟੇ	ਧੇਟੇ	ਧੇਟੇ	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ
	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਤਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਤਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾ	ऽਕ੍ਰ	ਧਾऽ	ਕਤਾ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 5

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਦਿਨਤਕ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਦਿਨ	ਦਿਨਤਕ	ਤਾਗੇਤਿਟ	ਤਿਨਤਕ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਤਕਦਿਨ	ਦਿਨਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਤਿਹਾਈਆਂ

1	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਗੇ	ਤੇਟੇ
2	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧਾ	ऽ	ਕਿਟ	ਤਕ
3	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽ	ਕੱਤ	ਧਾऽ	ਕੱਤ	ਧਾऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽ
	ਕੱਤ	ਧਾऽ	ਕੱਤ	ਧਾऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽ	ਕੱਤ	ਧਾऽ	ਕੱਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਪਰਨ (ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ)

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਕੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
2	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਕੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਕੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸੱਤ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀ	ਨਾ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱ	ਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਮੋਹਰਾ

	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾਤਿ	ਧਾਤਿ	ਧਾ	ਤਿਰਕਟ	ਗੇਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਗਿੜਨਗ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਧਿੰਧਿੰ	ਕੱਤਾ	ਧਾਤਿ	ਕੱਤਾ	ਧਾ	ਧਿੰਧਿੰ	ਕੱਤਾ	ਧਾਤਿ	ਤੂਕਤਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਧਿੰ	ਕੱਤਾ	ਧਾਤਿ	ਕੱਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਮੁਖੜਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤੂਨਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਗੇਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੂਨਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ	ਧਾ	ਤੂਨਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ	ਧਾ	ਤੂਨਾ	ਕੜ੍ਹਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਕਾਇਦਾ

	ਧਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿ	ਧਾਗੇ	ਤਿਨਾ	ਕਿਨਾ
	ਤਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਧਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ
	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾ	ऽऽ	ਧਾऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗੇਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਪੇਸ਼ਕਾਰ

	ਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ऽਕਧਾਂ	ਤਾਕ੍ਰ	ਤਾਤਿੰ	ਤਾਤਾ	ਤਿੰਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ऽਕਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਪਲਟਾ ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਧਿ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਤਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ઽਕਧਾ
	ਤਾਕ੍ਰ	ਤਾਤਿ	ਤਾਤਾ	ਤਿੰਤਾ	ਤਾਤਾ	ਤਿੰਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਕ੍ਰ	ਧਾਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ઽਕਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਕਾਇਦਾ ਪੰਜਾਬੀ

	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਿੜਨਗ	ਦਿਨਤਕ	ਧਾੜਾਘੇਘੇ	ਨਕਧਿਨ	ਦਿਨਤਕ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਤਾਗੇਤਿਟ	ਕਿੜਨਗ	ਦਿਨਤਕ	ਧਾੜਾਘੇਘੇ	ਨਕਧਿੰਨ	ਦਿਨਤਕ	ਧਾਗੇਤਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਕਾਇਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਪਲਟਾ ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਮੁਖੜਾ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

1	ਕ੍ਰਧੇ	ਤਧਾ	ਕਿਟ	ਧੇਨ	ਧਾ	ਧੇਨ	ਧਾ	ਧੇਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤੇਟੇ	ਧੇਨਾ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ
2	ਧਿੰਧੜ	ਨਗਧਿ	ਤਕਿਟਤ	ਕਿਟਤਿਕ	ਤਕਿਟਤ	ਕਿਟਤਿਕ	ਧਾਧਿੜ	ਨਗਧਿ	ਤਕਿਟਤ	ਕਿਟਤਿਕ	ਧਾਧਿਰ	ਨਗਧਿ	ਤਕਿਟਤ	ਕਿਟਤਿਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਤਾਲ ਸੂਲ ਫਾਕਤਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 10 (ਦਸ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਸਤਵੀਂ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰੀ, ਨੌਵੀਂ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਾ	ऽ	ਦਿੰ	ਦਿੰ	ਤਾ	ऽ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
2	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
3	ਧਾਤਿ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾऽ	ਤਾਤੀ	ਤਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾऽ
4	ਧਿਟ	ਤਾਗੇ	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿਟ	ਕ੍ਰਧਾ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ
5	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀ	ਨਾ
6	ਧਾ	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਾ	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤਿਟ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਟੁਕੜੇ (ਬਿਨਾਂ ਤਿਹਾਈ)

1	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
2	ਧੇऽਤऽ	ਗੇऽਕऽ	ਤਾऽਗੇऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਗਤਾऽ	ਧਾऽਗੇऽ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾऽ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽਧਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਪਰਨ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਨਾਗੇਤੇਟੇ	ਕਤਿਟਤ	ਗੇਨਾਧਾਗੇ
	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
2	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਾਗੇਤਿਟ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕਤਾਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕਤਿਟਤ	ਗੇਨਾਤਿਟ
	ਦਿੰਤਾਤਾऽ	ਕ੍ਰਧਾऽਨ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਮੁਖੜਾ ਨੰਬਰ 1

1	ਦਿੰऽਦਿੰऽ	ਤਿਟਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਤਾਗੇਤਿਟ	ਕ੍ਰਧੇऽਧਾ	ਦਿੰਤਾਕਤ	ਧਾऽऽਧਾ	ਦਿੰਤਾਕਤ	ਧਾऽऽਧਾ	ਦਿੰਤਾਕਤਾ
2	ਧਾऽਕਿਟ	ਤਕਿਟਤ	ਕਾऽਕਿਟ	ਧੁਮਕਿਟ	ਤਕਿਟਤ	ਕਾऽਕਿਟ	ਕੜਧਾऽਨ	ਧਾऽਕੜਧਾ	ऽਨਧਾऽ	ਕੜਧਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ	x		0		2		3		0	

ਤਿਹਾਈਆਂ

1	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
2	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽਤੀऽ	ਧਾऽਤਿਟ	ਕਤਾਗਦੀ	ਗਿਨਧਾऽ	ਤੀऽਧਾऽ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾऽਤੀऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਤਾਲ ਝੂਮਰਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ, ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਿੰ	ऽਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰ	ऽਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਿਧਿ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ
2	ਧਿਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਿਕ	ਧਿਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਕ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਧਿਕ	ਧਿਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
3	ਧਾਤੀ	ऽਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾਤੀ	ऽਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
4	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ	ਤਾਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂਨਾ	ਧਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਧਾ	ਤੂਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਟਕਤ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਪਲਟਾ

1	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
2	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
3	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੇਟੇਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੇਟੇਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੇਟੇਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੇਟੇਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਧਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤੇਟੇਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 2 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ 'ਚ

	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਪਲਟਾ ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਤਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਪਲਟਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਗੁਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾਗੇ	ਨੇਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ	ਤਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾਗੇ	ਨੇਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਤਿਹਾਈ

	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰऽ	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰਨ
	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧਾ	ऽ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤੂਨਾ	ਕੱਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਫਰੋਦਸਤ ਤਾਲ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰੇ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰੀ ਸਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤ੍ਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਧਿੰਨ	ਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨ	ਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4		5	

ਪੰਜਾਬੀ ਗੱਤ

	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਿੜਾਨ	ਧੇਧੇਨਕ	ਦਿਨਤਕ	ਤਗਤਿਟ	ਕਿਟਧਾੜਾ	ਧੇਧੇਨਕ	ਦਿਨਨਕ	ਤਕਦਿਨ	ਤਕਦਿਨ	ਕੜਨੜ	ਕੜਨੜ	ਧਾੜਾਘੇਘੇ	ਨਕਦਿਨ
	ਤਗਤਿਟ	ਕੜਾਨ	ਕੇਕੇਨਕ	ਤਿਨਤਕ	ਤਗਤਿਟ	ਕਿਟਤਾੜਾ	ਕੇਕੇਨਕ	ਦਿਨਤਕ	ਤਕਦਿਨ	ਤਕਦਿਨ	ਕੜਕੜ	ਕੜਕੜ	ਧਾੜਾਘੇਘੇ	ਨਕਧਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4		5	

ਕਿਸਮ ਨੰਬਰ 2 ਪੰਜਾਬੀ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਿਨਗਿਨ	ਤਕਤਕ	ਧਿਨਗਿਨ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਦਿਨ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਿਨਗਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ	ਤਕਤਕ	ਧਿਨਗਿਨ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ
	ਧਿਨਗਿਨ	ਤਕਧਿਨ	ਗਿਨਧਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਾ	ਧਿਨਗਿਨ	ਤਕਧਿਨ	ਗਿਨਧਿਨ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ
	ਤਿਨਕਿਨ	ਤਕਤਕ	ਤਿਨਕਿਨ	ਤਾੜਾਕੇਕੇ	ਨਕਤਿਨ	ਤਾੜਾਕੇਕੇ	ਨਕਤਿਨ	ਤਿਨਕਿਨ	ਤਾੜਾਕਿਨ	ਤਕਤਕ	ਤਿਨਕਿਨ	ਤਾੜਾਕੇਕੇ	ਨਕਤਿਨ	ਤਾੜਾਕਿਨ
	ਧਿਨਗਿਨ	ਤਕਧਿਨ	ਗਿਨਧਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ	ਧਾ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਾ	ਧਿਨਗਿਨ	ਤਕਧਿਨ	ਗਿਨਧਿਨ	ਧਾੜਾਧੇਧੇ	ਨਕਧਿਨ	ਧਾੜਾਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4		5	

ਤਿਹਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨ	ਤਧਾਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ऽਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਤਧਾ	ਤਿਰਕਿਟਧਾ	ऽ	ਤਿਰਕਿਟਧਿੰਨ	ਤਧਾਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	0	2	3	0	4	5	6	0

ਟੁਕੜਾ

ਬੋਲ 1	ਧੇਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾऽऽऽ	ਧੇਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾऽऽऽ	ਧੇਧੇਤੇਟੇ	ਗਦੀਗਿਨਾ	ਕਿੜਨਗ
	ਨਗਦਿਤਾ	ਤਾऽऽऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਕ	ਧਿਰਧਿਰ
	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਿਟਤਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	0	2	3	0	4	5	6	0

ਪਰਨ

ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇਤੇਟੇ	ਤੇਟੇਧਾਗੇ	ਤੇਟੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਤੇਟੇਕ੍ਰਧਾ	ਤੇਟੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧੇਧਾ	ਧਾਨਧਾ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ
	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ	ਧਾਤਾਗੇ	ਤੇਟੇਕ੍ਰਧਾ	ਤੇਟੇਧਾ	ਤਾਗੇਤੇਟੇ	ਕ੍ਰਧਾਤੇਟੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	0	2	3	0	4	5	6	0

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਬੋਲ 2	ਧਾਗੇਤਿਟੇ	ਕਤਿਟਕ	ਤਿਟਕਤ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕ੍ਰਧਾਤਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕੱਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕ੍ਰਧਾਤਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਕੱਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕ੍ਰਧਾਤਿਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ਕੱਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	0	2	3	0	4	5	6	0

ਤਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਵਿਚ 16 (ਸੋਲ੍ਹਾਂ) ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ, ਨੌਂਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਾ	ऽਧੀ	ऽਕ	ਧਾ	ਧਾ	ऽਧੀ	ऽਕ	ਧਾ	ਤਾ	ऽਤੀ	ऽਕ	ਤਾ	ਤਾ	ऽਧੀ	ऽਕ	ਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਤਾਲ ਤੀਵਰਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 7 (ਸੱਤ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬ੍ਰੋਲ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2		3	

ਪਰਨ

	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕਤਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਤ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਕ੍ਰਧਾਤਿਟ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ
	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ
	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ	ਧਾ	ਤਕ੍ਰੜਾਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2		3	

ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਵਿਚ 4 (ਚਾਰ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਿਭਾਗ, ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਤਾਲ ਭਜਨ, ਸ਼ਬਦ, ਲੋਕ-ਗੀਤ ਆਦਿਕ ਨਾਲ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4
ਬੋਲ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਕ	ਧਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਤਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰ	ਧਾ
2	ਧਾ	ਤਿੰਨ	ਤਕ	ਧਿੰਨ
3	ਧਾਗੇ	ਨਾਤੀ	ਨਕ	ਧਿੰਨ
4	ਧਿੰਨ	ਨਕ	ਨਕ	ਧਿੰਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ

5	ਧਾਗੇ	ਤਾਤੀ	ਤਕ	ਧਿਨ
6	ਗਿਨਾ	ऽਨਾ	ऽਨਾ	ਗਿਨਾ
7	ਤਾਧੀ	ਧਾਤੀ	ਤਾਤੀ	ਤਾਧੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਤੋੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4
1	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਗਦੀ
	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
2	ਤ੍ਰਿਟ	ਤ੍ਰਿਟ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਟ
	ਤ੍ਰਿਟ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਟ	ਤ੍ਰਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਪਉੜੀ ਦੀ ਗਤ

1	ਗੇ	ਤ੍ਰਿਟ	ਕਤਾऽ	ਗੇਤਾ
2	ਗੇ	ਤ੍ਰਿਟ	ਤਾ	ਗੇਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਤੋੜਾ

1	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ
	ਤ੍ਰਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
	ਧਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਤ੍ਰਿਟ
	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ
	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਤ੍ਰਿਟ	ਕਤਾ
	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਧਾ
	ਤ੍ਰਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
	ਧਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਟ	ਕਤਾ
	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ	ਧਾ	ਕੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			

ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 8 (ਅੱਠ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧੀ	ਧਾਗੇ	ਤੂਕ	ਤਾ	ਤੀ	ਤਾਕੇ	ਤੂਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				0			

ਕਿਸਮਾਂ

1	ਧਾ	ਗੇ	ਨਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਕੇ	ਧਿੰ	ਨਾ
2	ਧਾ	ਤੀ	ਧਾ	ਤੀ	ਤਾ	ਤੀ	ਧਾ	ਤੀ
3	ਧਿ	ਤਾ	ਧਿ	ਤਾ	ਤਿ	ਤਾ	ਧਿ	ਤਾ
4	ਧੀ	ਕੜ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰਨ	ऽ	ਤਾ	ਧਿਨ
5	ਧਾਤੀ	ऽਕਧੀ	ਨਕ	ਧਿਨ	ਤਾਤਿ	ऽਕਤੀ	ਨਕ	ਤਿਨ
6	ਧਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਤਿ	ਨਕ	ਕਿਨਾ	ਤਾਗੇ	ਨਧਿ	ਨਕ
7	ਧਾ	ਤਿ	ਨਾ	ਕਿੜ	ਤਾ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਧਿਨ
8	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰਨ	ਨਾ	ਕੜਾऽ	ਤਿਟ	ਧਿਨ	ਨਾ
9	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਧੀ	ऽਧੀ	ਨਕ	ਕਿਕਿ	ਨਤਿ	ऽਤਿ	ਨਕ
10	ਧਾਨਾ	ऽਗਧੀ	ਨਾਨਾ	ਕਿਨ	ਤਾਨਾ	ऽਕਧੀ	ਨਾਨਾ	ਧਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				0			

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
11	ਧਿੰਨ	ਕਧਿ	ਨਕ	ਧਿਨ	ऽऽ	ਕੜਾऽ	ऽऽ	ਕੜਾऽ
12	ਧਾ	ਧੇਧੇ	ਨਕ	ਧਿਨ	ऽऽ	ਕੜਾਨ	ਧਿਨ	ਗਿਨ
13	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਕਤ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਾ
14	ਧਿੰ	ऽਕੜ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿੰ	ऽਕੜ	ਧਿੰ	ਤਾ
15	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਿ	ਨਕ	ਧਿਨ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਿ	ਨਕ	ਤਿਨ
16	ਤਿੰਨਾ	ਕਤਾ	ਨਕ	ਧਿੰਨ	ਗਿਨ	ਕੜਾ	ऽਨ	ਕੜਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				0			

ਤੀਹਾ

1	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਿੜਾऽਨ	ਧਾऽऽ	ਧਾਗੇਤਿ	ਧਿੜਾऽਨ	ਧਾऽऽ	ਧਾਗੇਤਿਟ	ਧਿੜਾऽਨ
	ਧਿਨ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਿਨ	ਗਿਨ	ਧਾ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				0			

ਤਾਲ ਗਜਝੰਪਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 15 (ਪੰਦਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਬੋਲ	ਧਾऽ	ਧਿੰਨ	ਨਕ	ਤਕ	ਧਾऽ	ਧਿੰਨ	ਨਕ	ਤਕ	ਤਿੰਨ	ਨਕ	ਤਕ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0			3			

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ
2	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਦਿਨਾ	ਕਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਦਿਨਾ	ਕਿਨਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿਨਾ	ਕਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਗੇ	ਤਿਨਾ	ਕਿਨਾ
3	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਤਿਟ	ਤਾਗੇ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਗਦੀ	ਗਿਨ
4	ਧੀਕ	ਧੀਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧੀਕ	ਧੀਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤੀਕ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿਨਾ	ਧੀਕ	ਧੀਕ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0			3			

ਮੁਖੜੇ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਬੋਲ 1	ਧਾਗੇ	ਨਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਾਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
2	ਧਿਟ	ਕੂਧਾ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਤਿऽ	ਟਕ	ऽਤ	ਗਾऽ	ਦਿਗਿ	ऽਨਾ	ਧਾ	ਕਤ	ਕऽ
	ਤਿऽ	ਟਕ	ਤऽ	ਗਾऽ	ਦਿਗਿ	ऽਨ	ਧਾऽ	ਕਤ	ਕऽ	ਤਿऽ	ਟਕ	ऽਤ	ਗਾऽ	ਦਿਗ	ऽਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0			3			

ਮੋਹਰਾ

	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਤਿਟ	ਗਿਨ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ऽऽ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0			3			

ਖ਼ਾਲੀ ਤੋਂ ਮੋਹਰਾ

	ਧਾ	ਤੂਕ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿੜਨਗ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿੜਨਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0			3			

ਪਰਨ ਨੰਬਰ 1

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਬੋਲ	ਧਿਟ	ਤਾਗੇ	ਧਿਟ	ਤਾਗੇ	ਧਿਟ	ਕ੍ਰਧਾ	ਤਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿਟ	ਤਾਗੇ	ਧਿਟ	ਤਾਗੇ	ਧਿਟ	ਕ੍ਰਧਾ	ਤਿਟ
	ਧਾਗੇ	ਧਾਗੇ	ऽਤਾ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਤਿਟ	ਕਤ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕ੍ਰਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿऽ	ਤਾऽ
	ਧ੍ਰਿਤ	ਧ੍ਰਿਤ	ਧਿऽ	ਤਾऽ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ
	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ	ਧਿਰਧਿਰ	ਕਤਾ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X								0			3			

ਪਰਨ ਨੰਬਰ 2 (ਬਿਨਾ ਤਿਹਾਈ)

	ਧਾਤਿ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਧਾ	ਤਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿੜਨਗ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ऽਧਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਧਾ	ਗਿਨਾ
	ਤਾਤਿ	ਤਾਕੇ	ਨਤਾ	ਤਿਰਕਟ	ਤਾਤਿ	ਤਾਕੇ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਤਿਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ
	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿਨਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿਨਾ	ਗਿਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ
	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿੜਨਗ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤੀ	ऽਧਾ	ਗੇਨ	ਧਾਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤਿਧਾ	ਗਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				0			3			

ਤਾਲ ਧਮਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੰਜ, ਦੋ, ਤਿੰਨ, ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਛੇਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਕ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਕ	ਤਿ	ਟ	ਤਿ	ਟ	ਤਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x					2		0			3			

ਕਿਸਮ

	ਤ੍ਰਕ	ਧਿੰ	ਤਿਰਕਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਤ	ਧਾਗੇ	ਤਿ	ਤਿਟਕਤਾ	ਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ	ਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x					2		0			3			

ਰੇਲਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਕ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾ	ਤਾਕਿਟ	ਧਾਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਕ	ਤਿਟਕਤਾ	ਗਦੀਗਿਨ
2	ਕਿਟਤਕ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ		ਧਾऽ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ऽਧਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਤੀ	ਧਾऽ
	ਕਿਟਤਕ	ਤਕਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ		ਤਾऽ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ऽਧਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਧਾਤੀ	ਧਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x					2		0			3			

ਤਿਹਾਈ

	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ	ऽਧੇ	ऽਕਤ	ਧਾऽ	ऽਕਤ	ਧਾ	ਕੱਤਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਕ	ਤਿਰਕਿਟ
	ऽਧੇ	ऽਕਤ	ਧਾऽ	ऽਕਤ	ਧਾ	ਕੱਤਾ	ਕਿਟਤਕ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਟ	ਤਿਰਕਿਟ	ऽਧੇ	ऽਕਤ	ਧਾऽ	ऽਕਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x					2		0			3			

ਤਾਲ ਦੀਪ ਚੰਦੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 14 (ਚੌਦਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤਿੰਨ-ਚਾਰ-ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਅੱਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ऽ	ਤਾ	ਤਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਪ੍ਰਕਾਰ

1	ਧਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਤਾ	ਤੀ	ਨਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਧੀ	ਨਾ
2	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ
3	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ	ਤਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਾ	ਤਿਰ	ਕਿਟ	ਤਕ
4	ਧਿੰ	ਦਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਦਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਦਿੰਨਾ	ਕਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਤਾਲ ਸਿਖਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 17 (ਸਤਾਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਤਿੰਨ-ਚਾਰ, ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਅਤੇ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱ	ਤਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				0				2		3			4			

ਤਾਲ ਜੱਤ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 8 (ਅੱਠ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੀ ਚਾਲ ਵਾਂਗ ਹੀ ਤਾਲੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਤਾਕਿ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ	ਤਾਕੇ	ਤਿੰ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3	

ਤਾਲ ਪਸ਼ਤੋ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 7 (ਸੱਤ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ, ਛੇਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7
ਬੋਲ	ਤਿੰ	ऽ	ਨਕ	ਧਿੰ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2		3	

ਤਾਲ ਖਤੀ ਲਗਨ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 6 (ਛੇ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਦੂਸਰੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6
ਬੋਲ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤ	ਗਦੀਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			

ਤਾਲ ਕਵਾਲੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 8 (ਅੱਠ) ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਦੋ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਤਿੰ	ਧਾਧਾ	ਧਿੰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				0			

ਤਾਲ ਠੁਮਰੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 8 (ਅੱਠ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਸੱਤਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਪੰਜਵੀਂ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬ੍ਹੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿੰ	ਤਾ	ਧਾ	ਗੇ	ਧਿੰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3	

ਤਾਲ ਖਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਚਾਰ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਛੇ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1 2 3 4	5 6	7 8	9 10	11 12 13 14	15 16 17 18
ਬੋਲ	ਤਾ ऽ ਧੇਤਾ ਧਿਨ	ਧਾ ऽ	ਧਾ ऽ	ਤਿਟ ਕਤ	ਧੇਤਾ ਧਿਨੁ ਨਕ ਧੇਤਾ	ਧਾ ਗੇ ਤਿਟਕਤ ਗਦੀਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	2	3	4	5	6

ਤਾਲ ਬਸੰਤ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਛੇ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1 2	3 4	5 6	7 8 9 10	11 12 13 14	15 16 17 18
ਬੋਲ	ਧੁ ਮ	ਕਿ ਟ	ਧੁ ਮ	ਕਿ ਟ ਤ ਕ	ਧੁ ਮ ਕਿ ਟ	ਤ ਕ ਧਾ ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	2	3	4	5	6

ਤਾਲ ਅਸ਼ਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਵੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 22 (ਬਾਈ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1 2 3 4	5 6	7 8 9 10	11 12	13 14 15 16	17 18	19 20	21 22
ਬੋਲ	ਧਾ ऽ ਕਿ ਟ	ਤ ਕ	ਧੁ ਮ ਕਿ ਟ	ਤ ਕ	ਧੇ ऽ ਤਾ ऽ	ਤ ਕ	ਧ ਦਿ	ਗਿ ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	2	3	4	5	6	7	8

ਤਾਲ ਕੁੰਭ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਵੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 11 (ਗਿਆਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੱਤ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਚੌਥੀ, ਛੇਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਦੂਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਿਨ	ਤਕ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਧਿੜ	ਨਕ	ਤਿਟ	ਕਤ	ਗਦਿ	ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	0	2	3	0	4	0	5	6	7	0

ਤਾਲ ਲਛਮੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 36 (ਛੱਤੀ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਤਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਤਾਰਾਂ ਹੀ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਇੱਕੀਵੀਂ, ਤੇਈਵੀਂ, ਪੱਚੀਵੀਂ, ਸਤਾਈਵੀਂ, ਉਨੱਤੀਵੀਂ, ਤੀਹਵੀਂ, ਇਕੱਤੀਵੀਂ, ਤੇਤੀਵੀਂ, ਪੈਂਤੀਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ਬੋਲ	ਧਾ	ऽ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧੁ	ਮ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧੇ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2		3		4		5		6		7		8			

ਮਾਤਰੇ	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
ਬੋਲ	ਧਿ	ਨ	ਨ	ਕ	ਧੇ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧ	ਦਿ	ਗਿ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	9		10		11		12		13	14	15		16		17	

ਤਾਲ ਸਵਾਰੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 15 (ਪੰਦਰਾਂ) ਮਾਤਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਚੌਥੀ, ਅੱਠਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲੇ

ਮਾਤ੍ਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਬੋਲ	ਧੀਨਾ	ਧਿੰ	ਕੱਤਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਧੀਨਾ	ਤੀਨਾ	ਤੀਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਧੀਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				3				4			

ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਬਾਜ਼

	ਧਿੰਤਿਰ	ਕਿਟਧੀ	ਨਾ	ਤਾ	ਧੀਧੀ	ਨਾਧੀ	ਧੀਨਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾ	ਤ੍ਰਕਤੂਨਾ	ਕਿੜਨਗ	ਕੱਤਾ	ਧਿੰਧਿੰ	ਨਾਧੀ	ਧਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				3				4			

ਕਾਇਦਾ ਨੰਬਰ 1 ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਲੈਅ ਵਿਚ

	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧੀਨਾ	ਗਿਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾऽ	ऽਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤੀਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				3				4			

ਪਲਟੇ ਦੁਗਨ ਲੈਅ ਵਿਚ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਬੋਲ 1	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
2	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਧਾਤਿਰ	ਕਿਟਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਾऽ	ऽਧਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਿਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
	ਤਾਤਿਰ	ਕਿਟਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਾऽ	ऽਤਾ	ਗੇਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਤਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਧਿੰਨਾ	ਗਿੰਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				3				4			

ਸੰਗ ਵਿਕਰਮ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 64 (ਚੌਂਹਠ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 16 ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 20 ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਇੱਕੀਵੀਂ, ਪੱਚੀਵੀਂ, ਉਨੱਤੀਵੀਂ, ਸੈਂਤੀ੍ਵੀਂ, ਉਨਤਾਲਵੀਂ, ਤਿਰਤਾਲਵੀਂ, ਪੰਜ਼ਤਾਲਵੀਂ, ਉਣੰਜਵੀਂ, ਤ੍ਰਿਵੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਨੌਵੀਂ, ਤੇਤੀਵੀਂ, ਇੱਕਤਾਲਵੀਂ, ਇਕਾਹਠਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਬੋਲ	ਧੀ	ਤ੍ਰੁਕ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਧੀ	ਨਾ	ਕੱਤਾ	ਤਿ	ਟ	ਕ	ਤਾ	ਗ	ਦਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		3				0				4	

ਮਾਤਰੇ	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
ਬੋਲ	ਗਿ	ਨ	ਤਾ	ਦਿ	ਥੂੰ	ਨਾ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਗ	ਦੀ	ਗਿ	ਨ	ਘੇ	ਦਾ	ऽ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	5			6			7				8				9			

ਮਾਤਰੇ	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
ਬੋਲ	ਕਿ	ਟ	ਕ	ਤ	ਤਾ	ਝੀ	ਧੂੰ	ਧੂੰ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				10		11		0		12	

ਮਾਤਰੇ	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64
ਬੋਲ	ਦਿ	਼	ਗ	ਨ	ਧੁ	ਮ	ਕਿ	ਟ	ਧੁ	ਮ	ਕਿ	ਟ	ਗ	ਦੀ	ਗਿ	ਨ	ਤਾ	ਗੇ	ਤੇ	ਟੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	13				14				15				16				0			

ਜੈ-ਮੰਗਲ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 13 (ਤੇਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਇਕ-ਇਕ-ਦੋ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨੌਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਨੌਂ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਕਿੜ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ	ਗੇਨਾ	ਗੇਤਾ	ਗੇਨਾ	ਕਿੜ	ਧਾ	ਦਿਨ	ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		3		4	5	6		7	8	9

ਬ੍ਰਹਮ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 28 (ਅਠਾਈ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ-ਮਾਤਰਾਂ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਸ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਉੱਨੀਵੀਂ, ਇੱਕੀਵੀਂ, ਤੇਈਵੀਂ, ਪੱਚੀਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਤੀਸਰੀ, ਨੌਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਸੱਤਾਈਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1 2	3 4	5 6	7 8	9 10	11 12	13 14	15 16	17 18	19 20	21 22	23 24	25 26	27 28
ਬੋਲ	ਧਾ ਧਿੰ	ਧਿੰ ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕ ਧਿੰ	ਧਿੰ ਧਾ	ਤੀ ਤੀ	ਨਾ ਤੀ	ਤੀ ਨਾ	ਤੀ ਨਾ	ਤੂ ਨਾ	ਕ ਤਾ	ਧੀ ਨਾ	ਧਾਗੇ ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕ ਧਿੰ	ਗਦੀ ਗਿਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	0	2	3	0	4	5	6	0	7	8	9	10	0

ਗਣੇਸ਼ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 21 (ਇੱਕੀ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਇਕ-ਚਾਰ-ਇਕ-ਇਕ-ਚਾਰ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ ਤਿੰਨ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਦਸ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਸ ਹੀ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਛੇਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਉੱਨੀਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
ਬੋਲ	ਧਾ	ਤਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕੱਤਾ	ਤਿਟ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਕੱਤਾ	ਤਿਟ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2	3				4	5	6				7	8	9	10		

ਲਛਮੀ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਠਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਦੂਸਰੀ, ਤੀਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਛੇਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਸੋਲ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਚੌਥੀ, ਅੱਠਵੀਂ, ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ਤੇਤਾ	ਧੇਤਾ	ਧੇਤਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕੱਤਾ	ਧਾ	ਦਿੰ	ਤਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਕੱਤਾ	ਗਦੀ	ਗਿਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	2	3	0	4	5	6	0	7	8	9	10	11	12	13	14	15	0

ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 19 (ਉੱਨੀ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੌਦਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਚੌਥੀ, ਛੇਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ, ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ਬੋਲ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧੁ	ਮ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਕ	ਤ	ਧੇ	ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	0	2	3	0	4		5		6		7	8	9	10		11	12	

ਸਰਸਵਤੀ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਾਰ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਬੋਲ	ਧਾ	ऽ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਕਿ	ਟ	ਧੇ	ਨਾ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਧਾ	ਗੇ	ਤੂ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2		3				4				5			

ਸ਼ਙ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 12 (ਬਾਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਛੇ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਤੀਸਰੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਸੱਤਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਬੋਲ	ਧਾ	ਗੇ	ਧਾ	ਗੇ	ਧਿਨ		ਧੇਤਾ	ਧਿਨ	ਨਕ	ਧੇਤਾ	ਧਿਨ	ਨਕ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		3		4		5		6	

ਹਨੂਮਾਨ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 22 (ਬਾਈ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਠ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ, ਪੰਦਰ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ, ਉੱਨੀਵੀਂ, ਇੱਕੀਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
ਬੋਲ	ਧਾ	ऽ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧੁ	ਮ੍	ਕਿ	ਟ	ਤ੍	ਕ	ਧੇ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਤ	ਕ	ਧੇ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				3		4				5		6		7		8	

ਰੂਦਰ ਤਾਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 11 (ਗਿਆਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਠ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਦੂਸਰੀ, ਚੌਥੀ, ਪੰਜਵੀਂ, ਛੇਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਦਸਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ; ਤੀਸਰੀ, ਸੱਤਵੀਂ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਬੋਲ	ਧੀ	ਨਾ	ਧੀ	ਨਾ	ਤੀ	ਤੀ	ਨਾ	ਕ	ਤਾ	ਧੀ	ਨਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	2	0	3	4	5	0	6	7	8	0

ਤਾਲ ਵਿਸ਼ਣੂ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 36 (ਛੱਤੀ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੇਰਾਂ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆ ਹਨ, ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਬੋਲ	ਧਾ	ऽ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਦਿ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		3				4		5		5		6			
ਮਾਤਰੇ	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
ਬੋਲ	ਧਿ	ਟ	ਧਿ	ਟ	ਧਾ	ऽ	ਕਿ	ਟ	ਤ	ਕ	ਧ	ਦਿ	ਗਿ	ਨ	ਧਾ	ऽ	ਦਿ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	7				8		9		10		11		12		13			

ਤਾਲ ਗੰਡਕੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 17 (ਸਤਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ-ਇਕ-ਦੋ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਦੋ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚੌਦਾਂ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚੌਦਾਂ ਹੀ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8
ਬੋਲ	ਦੇਤਦੇਤ	ਥੂੰਥੂੰ	ਧਾਕਤ	ਦਿਤਾ	ਕਿਟਤਕ	ਦੇਤਦੇਤ	ਥੂੰਥੂੰ	ਧਾਕਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x	2	3		4	5	6	7

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	17
ਬੋਲ	ਦਿੰਤਾ	ਕੜਾਨ	ਧਾ	ਤਿਰਕਿਟ	ਤਕਧਾ	ਥੂੰਗਾ	ਗਦੀਗਿਨ	ਨਗਦੇਤਾ	ਤਿਟਕਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	8	9		10	11	12	13	14	

ਤਾਲ ਟੱਪਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਤਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ, ਨੌਵੀਂ ਮਾਤਰਾ ਖ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਬੋਲ	ਧਿੰ	ऽਤੀ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਧਿੰ	ऽਤੀ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕ	ऽਤ	ਕਤ	ਤਾ	ਧਿੰ	ऽਤੀ	ਧਿੰ	ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਤਾਲ ਬ੍ਰਹਮ-ਜੋਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ-ਇਕ-ਦੋ-ਇਕ-ਦੋ-ਇਕ ਇਕ-ਇਕ-ਇਕ-ਦੋ-ਦੋ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਤਾਲੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ਬੋਲ	ਧਾਧਿਤਾ	ਤਾਧਿਤਾ	ਧਾਧਾ	ਧਿੜਨਗ	ਤਿਟਕਿਟ	ਥੂੰਥੂੰ	ਗਦੀਗਿਨ	ਕਤਤਿਟ	ਤਾਧਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2	3		4	5		6

ਮਾਤਰੇ	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਬੋਲ	ਥੂੰ	ਧੁਮਕਿਟ	ਕੜਾऽਨ	ਧਾਕਤ	ਗਦੀਗਿਨ	ਘੇਨਾਨ	ਤਾਕਤ	ਧਾਕਤ	ਕਤਾਕਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	7	8	9	10		11		12	

ਤਾਲ ਗਜਲੀਲ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਸ ਤਾਲ ਵਿਚ 18 (ਅਠਾਰਾਂ) ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਚਾਰ-ਦੋ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਵਿਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਮਾਤ੍ਰਾ 'ਤੇ ਸਮ; ਪੰਜਵੀਂ, ਨੌਵੀਂ, ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ, ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਮਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਲੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ।

ਠੇਕੇ ਦੇ ਬੋਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਬੋਲ	ਧਾ	ਕ	ਧੇ	ਤਾ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਧਿਨ	ਨਗ	ਗਦੀ	ਕਤਾ	ਧੇਧੇ	ਤਿਟ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਗਦੀ	ਗਿਨ	ਤਿਟ	ਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				2				3				4				5	

ਪੜਤਾਲ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਆਉ, ਹੁਣ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਪੜਤਾਲ ਹੁੰਦੀ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ।

ਤਾਲ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਦੋ ਭੇਦ ਹਨ। ਤਾਲ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦਾ ਗੇੜ। ਜਿਵੇਂ 16 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ, 10 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਝਪਤਾਲ ਜਾਂ ਸੂਲਫਾਕ, 12 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨੂੰ ਚਾਰ ਤਾਲ ਜਾਂ ਇਕ ਤਾਲ, 14 ਮਾਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਮਾਰ ਜਾਂ ਫ਼ਰੋਦਸਤ, 6 ਮਾਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਾਦਰਾ ਆਦਿਕ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਲ ਦਾ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰੀਚੈ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਹੀ ਪੜਤਾਲ—ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਹੈ ਪਟਤਾਲ। ਪਟ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਖੇੜਨਾ ਜਾਂ ਪੁੱਟਣਾ, ਭਾਵ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਉਖਾੜ ਕੇ ਜਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ 'ਪੜਤਾਲ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਤਾਲ ਵਿਚ ਆਰੰਭ ਕਰਨਾ, ਫਿਰ ਸਥਾਈ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਜਾਂ ਇਕ-ਦੋ ਪੰਗਤੀਆਂ ਇਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ, ਦੂਸਰੀ ਪੰਗਤੀ ਅਰਥਾਤ ਅੰਤਰੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਰੰਭ ਕਰਨਾ। ਆਰੰਭਤਾ ਵੀ ਉਸ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਰਨੀ ਜਿਹੜਾ ਤਾਲ ਪਹਿਲੇ ਤਾਲ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਕਿ ਲੈਅ, ਚਾਲ, ਮਾਤਰੇ, ਵਿਭਾਗ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਦੂਸਰੀ, ਤੀਸਰੀ, ਚੌਥੀ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਨਵੀਂ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸਥਾਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਚਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ 12 ਮਾਤਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਧ੍ਰਪਦ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਜਾਂ ਤੀਸਰੇ ਆਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਮਾਤਿਰਆਂ ਦਾ ਜੈ ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਅਗਲਾ ਆਵਰਤਨ 14 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰੋਦਸਤ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਅੱਗੋਂ ਆਉਂਦੇ ਆਵਰਤਨ ਲਈ 15 ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਗਜਝੰਪੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਸ ਆਵਰਤਨ ਤੋਂ ਖ਼ਿਆਲ ਗਾਇਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਆਵਰਤਨ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਠੁਮਰੀ, ਟੱਪਾਂ ਜਾਂ ਯਕਾ ਚੱਲ ਪਏ ਤਾਂ ਉਸ ਚੀਜ਼, ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਬੰਦਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪੜਤਾਲ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸ੍ਰੋਤਾਗਣ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਰਾਗ ਤੋਂ ਦੂਸਰਾ ਰਾਗ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਇਕ ਤਾਲ ਤੋਂ ਦੂਸਰਾ ਤਾਲ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਦਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤਾਲ ਦੀ ਲੈਅ, ਚਾਲ, ਨਾਮ ਪਹਿਚਾਨਣਾ ਵੀ ਬੜਾ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਾਦਕ ਮਿਲਤ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ

1. ਪਹਿਲੀ ਪੜਤਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਲ ਬਦਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਈ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾ ਢਾਈਐ ਤਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2. ਦੂਸਰੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਤਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਸਥਾਈ ਚਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਅੰਤਰਾ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ, ਸੰਚਾਰੀ ਸੂਲਫਾਕਤਾ ਵਿਚ, ਆਭੋਗ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਸਥਾਈ ਵਿਚ ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੇ ਗੁਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3. ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਦੋ-ਦੋ ਪਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਫ੍ਰਿਹ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

4. ਚੌਥੇ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਇਕ-ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਦੇ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਪਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਪਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ ਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਉਣ 'ਤੇ ਭਾਵ ਕਿ ਸਮਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਗੁਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਤਿਹਾਈਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸ੍ਰੋਤਾਗਣਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ: "ਗਾਵਤੀ ਗਾਵਤੀ ਗਾਵਤੀ ਗਾ," ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਗਾਵਤੀ ਲਿਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਵੀ ਨਾਲ ਸਾਥ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 'ਧਾ ਤੀ ਧਾ ਤੀ ਧਾ ਤੀ ਧਾ।'

6. ਛੇਵੇਂ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਿਆਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ," ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਉਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਤਬਲੇ ਦੇ ਬੋਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ "ਕੜ੍ਹਾਨ ਧਾਕੜ੍ਹਾਨ ਧਾਕੜ੍ਹਾਨ ਧਾ," ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

7. ਸੱਤਵੀਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਵੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲ ਵੀ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਹੀ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਸੰਗੀਤਕਾਰ 'ਸਾਗਰ ਜਾਂ ਗੁਲਦਸਤਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

8. ਕਈ ਇਕ ਪੜਤਾਲ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਸੇ ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਦੀ ਇਕ ਪੜਤਾਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀਆਂ ਤਾਲਾਂ

ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਤੋੜਾ ਦੇ ਕੇ ਨਵਾਂ ਤਾਲ ਆਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਲੈਅ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਗਾਇਕ ਅਤੇ ਤਬਲੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਮਿਲਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਉ ਵੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਦੂਸਰੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਤਾਲ ਅਤੇ ਲੈਅ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਇਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਤਨੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਸੰਗਤ ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸ੍ਰੋਤਾਗਣ ਵਾਹ ਵਾਹ ਕਰ ਉਠਦੇ ਹਨ।

10. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਤਬਲੇ ਵਾਲਾ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਹੀ ਵਜਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਗਾਇਕ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਲੈਅ ਰੱਖ ਕੇ ਝਪਤਾਲ ਰਾਹੀਂ ਬਾਂਟ ਕਰਕੇ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 10 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੀ ਲੈਅ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੇ 16 ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਤੋਲ ਨਾਲ ਸਮ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਚਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੀ ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਦੇ ਗੁਰ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨਗੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 12 ਮਾਤਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਤਾਲ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਗੁਰ ਦੇਵੇ।

ਸੋ ਭੋਲਿਓ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਓ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲ ਵੇਖੋ ਤੇ ਪੜ੍ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਕੋਸ਼, ਕਿਤਨੇ ਕੁ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ, ਕਿਤਨੀਆਂ ਕੁ ਡੂੰਘੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਵਾਹ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਵਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਨ। ਸੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤਿ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

11. ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਇਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇਕ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੀ ਰੂਪ ਹੈ।

12. ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਪਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਤਨੇ ਹੀ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਰਾਗ ਉਤਨੀਆਂ ਹੀ ਵੱਖਰੀਆਂ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

13. ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਕਹਿਰਵੇ ਵਿਚ, ਦੂਸਰੀ ਪੰਜ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਸੂਲਫਾਕਤੇ ਵਿਚ, ਤੀਸਰੀ ਯਕੇ ਦੀ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਚੌਥੀ ਪੰਗਤੀ ਰੂਪਕ ਵਿਚ, ਪੰਜਵੀਂ 8 ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਤਾਲ ਘੁਮਾਲੀ ਵਿਚ, ਨੌਂ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਮਤ ਤਾਲ, ਦਸ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ, ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਜੈ ਗੋਪਾਲ, ਧ੍ਰੁਪਦ ਬਾਰਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ, ਫਿਰ ਤੇਰਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦਾ ਜੈ ਤਾਲ, ਚੌਦਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ਰੋਦਸਤ, ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ ਵਾਲੀ ਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਗਾਇਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

14. ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਅਗਲੀ ਪੜਤਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਤਰਦਾ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ ਸਥਾਈ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਦੂਸਰੀ ਗਜਝੰਪਾ ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਤਰਿਆਂ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਫਿਰ ਚੌਦਾਂ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਧਮਾਰ, ਤੇਰਾਂ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਜੈ-ਮੰਗਲ ਤਾਲ, ਬਾਰਾਂ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਇਕ ਤਾਲ, ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਕੁੰਭ ਤਾਲ, ਦਸ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਸੂਲਫਾਕਤਾ, ਨੌਂ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਬਸੰਤ ਤਾਲ, ਅੱਠ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਠੁਮਰੀ ਤਾਲ, ਸੱਤ ਮਾਤਰੇ

ਦਾ ਪਸ਼ਤੋ ਤਾਲ, ਛੇ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਦਾਦਰਾ ਤਾਲ, ਪੰਜ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਚੱਕਰ ਤਾਲ ਜਾਂ ਲਘੂ ਸ਼ੇਖਰ ਤਾਲ, ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਕੇ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਪੰਗਤੀ ਫਿਰ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਕਵਾਲੀ 'ਤੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

15. ਪੰਦਰ੍ਹਵੇਂ ਨੰਬਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਾ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਸਥਾਈ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਅੰਤਰਾ ਚਾਲ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਈ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਸਰਾ ਅੰਤਰਾ ਢਾਈਆ ਵਿਚ, ਫਿਰ ਸਥਾਈ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ, ਚੌਥਾ ਅੰਤਰਾ ਧਮਾਰ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਫਿਰ ਸਥਾਈ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੰਜਵਾਂ ਅੰਤਰਾ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ, ਛੇਵਾਂ ਖਟ ਤਾਲ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਜਿਤਨੀਆਂ ਵੀ ਪੰਗਤੀਆਂ ਹੋਣ, ਉਤਨੇ ਹੀ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਤਰੇ ਬਦਲ-ਬਦਲ ਕੇ ਮੁੜ ਸਥਾਈ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

16. ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਵੱਲਭ ਵਰਗੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤ ਸਭਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਉਸਤਵ 'ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਈ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਅਮੋਲਕ ਦਰਸ਼ਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਲਾਕਾਰ ਗਾਇਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਕਰਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਵਿਚ "ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੇਵ ਸਫਲ ਹਰਿ ਘਾਲ," ਸ਼ਬਦ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਰੰਤ ਸਭਾ ਨੂੰ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਇਆਂ ਨਾਇਕ ਪੁਰਸ਼ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਤਾਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧ੍ਰੁਪਦ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਦੀ ਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ, ਸੰਚਾਰੀ, ਅਭੋਗ ਇਹ ਚਾਰ ਹਿੱਸੇ ਹੋਣਗੇ। ਚੀਜ਼ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਤੋਂ "ਵਾਹ! ਗੁਰ ਕੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਜੀ ਵਾਹ!" ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ ਮਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਕਲਾਕਾਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਕਰ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸੇ ਧ੍ਰੁਪਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਵਿਚ ਬੰਦਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸੋ ਹਲਵਾਈ ਜਾਂ ਘਰ ਦੀ ਸੁਆਣੀ ਓਹੋ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਤੇ ਸਿਆਣੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਵੇਸਣ ਦੇ ਆਟੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿਖਾਏ ਤੇ ਖ਼ੁਆਵੇ। ਭਾਵ ਕਿ ਵਸਤੂ ਇਕ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਂ ਨਮੂਨੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਬਹੁਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਗੁਣੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਜਦ ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਰਤਨੀਏ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜਿਤਨੀ ਵੀ ਸਭਾ ਉਪਸਥਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਚਕੋਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਲਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਫਿਰ, ਬ੍ਰਹਮਤਾਲ, ਸਿਖਰ ਤਾਲ, ਇੰਦ੍ਰਤਾਲ ਆਦਿਕ ਵੱਡੀਆਂ

ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਹਿਰਵੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਵਾਹ-ਵਾਹ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਹ-ਵਾਹ ਵੀ ਇਤਨੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਕਰਕੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਠ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਦੀਆਂ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰਾਂ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਵਿਚ ਚੀਫ਼ ਖ਼ਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਭਾਰੀ ਭਾਗ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਵੱਡੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਜੋ ਆਗੂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ, ਤਾਲ, ਲੈਅ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਸ਼ੁੱਧ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੋਰ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ, ਸੂਖਸ਼ਮ ਅੰਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਆਮ ਕਰਕੇ ਗੌਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੋਰੀ, ਗੌਰੀ, ਗੋਲੀ, ਗੌਲੀ, ਗੌਲਾਰਧ ਆਦਿਕ।

ਹੁਣ ਰਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਗੋਰੀ, ਗੌਰੀ, ਗੌਲੀ, ਗੋਲੀ ਆਦਿਕ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਨਾਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਗਉੜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਗਉੜੀ ਨਾਮ ਹੀ ਵਰਤਾਂਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਅਤੇ ਰਾਗ ਸ੍ਰੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸ਼ੰਕਾ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਉੜੀ ਦਾ ਥਾਟ ਭੈਰਉ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਕਈ ਦਫ਼ਾ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਂ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਪਲਟਾ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ, ਸਦੀਆਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਤਿਵੇਂ-ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਥਾਟ ਵੀ ਪਲਟਦੇ ਰਹੇ। ਪਰ ਗਉੜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਥਾਟ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ, ਪਰ ਕਈਆਂ ਥਾਟਾਂ ਵਿਚ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਵਿਚ ਅਤੇ ਚੇਤੀ ਗਉੜੀ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਵੀ ਪੂਰਬੀ ਥਾਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਢੁਕਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੀ ਰਾਗ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਹੋ, ਮਨੋਹਰ ਰੂਪ ਧਾਰ, ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਿਆ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਰਾਹ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਵਕ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨੁਕਤਾ-ਚੀਨੀ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰੱਦੋ-ਬਦਲ ਹੁੰਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਅਸਚਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ।

ਸੋ ਇਥੇ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੀ ਅਪਨਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ

ਦਾ ਆਧਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਭੇਦ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੱਸ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੋ ਮਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦੀ ਜੋ ਗਉੜੀ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਭੈਰਉ ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਹਨ, ਅਗਰ ਦੋਵੇਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅੱਡਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਵੱਖਰਿਆਂ ਕਰਨਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਕ ਤੀਸਰਾ ਰਾਗ ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਲ ਆ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਖੜਨ ਨਾਲ ਬਜਾਇ ਗਉੜੀ ਜਾਂ ਭੈਰਉ ਦੇ ਕਲਿੰਗੜੇ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਛੇੜਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਝੰਜਟ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਹੀ ਲਵੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਗ ਇਤਨੀ ਸੋਝੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਅਲੱਗ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਭੈਰਉ ਤੋਂ ਗਉੜੀ, ਗਉੜੀ ਤੋਂ ਕਲਿੰਗੜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਨਿਤਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਨੁਕਤਾ ਸਮਝ ਲੈਣ ਦੀ।

ਆਓ! ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗਉੜੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ।

ਸ਼ਾਸਤਰੀਆ ਗਾਇਨ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਅਸੂਲ ਅਰਥਾਤ ਨਿਯਮ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੋ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਵਾਦੀ, ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨੁਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਆਦਿ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਜਾਈਏ, ਤਾਂ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਹੀ ਬਣ ਉਤਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਉੜੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜੋਗੀਆ ਰਾਗ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਰਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ:

"ਸਾ ਰੇ੍, ਮ ਮ, ਪ ਪ, ਧੁ, ਪ, ਮ, ਰੇ੍ ਸਾ।"

ਜੋਗੀਆ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ 'ਧੁ-ਗ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਵੀ 'ਧੁ-ਗ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਹ ਮਤ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਤਾਨ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਲੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਜਿਤ, ਅ-ਵਰਜਿਤ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਠੀਕ ਵੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਗੁਣ ਕਲੀ ਦੇ ਆਰੋਹ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਗਉੜੀ ਗਾਉਣ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਬੜੀ ਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਗਾਉਣ ਲਈ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਾਨਾਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਵੱਡੇ, ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੀ ਢਾਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਨਾ ਪਾਵੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਭੈਰਉ, ਪ੍ਰਭਾਤ, ਰਾਮਕਲੀ, ਗੁਣਕਲੀ, ਸ਼ਿਵਮਤ-ਭੈਰਉ, ਅਨੰਦ-ਭੈਰਉ, ਅਹੀਰ-ਭੈਰਉ, ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਵਿਭਾਸ, ਸੁ-ਰਾਸ਼ਟਰ, ਜੋਗੀਆ ਆਦਿਕ ਰਾਗ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਗਉੜੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਅੰਗ ਮਿਸ਼ਰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੰਗ ਸੁ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਗਉੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਜੋਗੀਆ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਧੁ ਮ' ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਕੋਈ ਖ਼ਾਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਹੁਣ ਰਹਿ ਗਿਆ ਰਾਗ ਕਲਿੰਗੜਾ, ਇਸ ਦਾ ਝਗੜਾ ਤਾਂ ਗਉੜੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੀ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੋਕੇ ਜਿਸ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਵੀ ਆਖੋ ਕਿ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਗਾ ਕੇ ਸੁਣਾਓ ਤਾਂ ਉਹ ਝਟ ਹੀ "ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ, ਪ ਮ, ਗ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ੍ ਸਾ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਰੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਹੀ ਕਲਿੰਗੜਾ ਦਾ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਉੜੀ ਕਲਿੰਗੜੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਸੁਣੋ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖ਼ਰਾਬ, ਗ਼ਲਤ ਜਾਂ ਅਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਆਮ ਗਉੜੀ ਦਾ ਥਾਟ ਭੈਰਉ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤ ਛਾਇਆ ਆਉਣੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੋ ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਤੋਂ ਗਉੜੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗਉੜੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਲਿੰਗੜਾ, ਜੋਗੀਆ, ਗੁਣਕਲੀ ਆਦਿਕ ਰਾਗ ਉਤਰਾਂਗ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਾਤਹਿਕਾਲੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹਨ, ਪਰ ਗਉੜੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਅੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲੀਨ ਅ-ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਚਿੱਤਰਤਾ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪੂਰਵਾਂਗ ਦਾ ਖੇਤਰ ਸ਼ੜਜ ਤੋਂ ਪੰਚਮ ਤਕ, ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਦਾ ਖੇਤਰ ਮੱਧਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਸਬੀ-ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਗਉੜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਇਕ ਅ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗਣੀ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਸਚਰਜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ "ਸਾ ਰੁ ਰੁ ਸਾ" ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਤੁਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਰਾਗ ਕਲਿੰਗੜਾ ਤੋਂ ਬੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮੰਦਰ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਪੰਚਮ ਤਕ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਗਉੜੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਸਰੂਪ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਜਾਂ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ-ਕੋਈ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਗ ਮ, ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ, ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਗ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।" ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੁਰ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਉੜੀ ਹੋਰ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਗਰ ਕਿਸੇ ਗਾਇਕ ਨੂੰ ਤਜਰਬਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਤਾਦੀ ਰਸਤੇ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤਕ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾ ਲਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਗ਼ੈਰ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗਉੜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਆ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਇਕ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਦਰ 40-50 ਰਾਗ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਇਕ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਗਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅੱਡੋ-ਅੱਡਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਸੁਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਅਜੋਕੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ? ਜਦ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਾਇਕ ਦਾ ਰਾਗਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਓਪਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਪੱਧਰੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਬਾਹਰਲੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਆਮ ਗਾਣਿਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਰੁਚੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਗ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ ਵੱਲ ਕਦ ਧਿਆਨ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਤਭੇਦ

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਦੀ ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਨੂੰ ਭੈਰਉ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ ਵੀ ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਵਰੋਹੀ ਦੋਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਰਾਗ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਥਾਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਕਾਰਨ ਕਿ ਜਦ ਥਾਟ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰੂਪ ਆਪੇ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਪਰ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਨੇ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਹ ਰਾਗ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਪੰਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਉਣਾ ਵੀ ਕਠਿਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਮਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਮੰਨਿਆ। ਸੋਮਨਾਥ ਪੰਡਿਤ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਉੜੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੇਤੀ ਗਉੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਲੱਛਣ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ।

ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਅੱਜ ਬਹੁਤੇ ਗਾਇਕ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਰਾਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵਭੱਟ ਪੰਡਿਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਅਨੂਪ-ਰਤਨਕਾਰ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਉੜੀ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਜਾਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ ਗਉੜੀਆਂ ਦੇ ਅੱਠ ਨਾਮ ਲਿਖ ਕੇ ਕਲਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਾਇਕੀ ਬੜੀ ਉਪਮਾ ਭਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਿ ਭਾਵਭੱਟ ਨੇ ਗਉੜੀ ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਠ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਥੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੁਆਰਾ ਗਉੜੀ ਦੀਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗਉੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਮ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਗਉੜੀਆਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤਾਂ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਪਾਚਾਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੰਬੰਧੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਆਂ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡਰੀ ਹੈ।

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ, ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ, ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਗਉੜੀ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋ ਅੰਗ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਇਕ ਕਲਿੰਗੜਾ ਅੰਗ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਪੂਰਵੀ ਅੰਗ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲਿੰਗੜਾ ਅੰਗ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਾਗ 'ਕਲਿੰਗੜਾ' ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ' ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕਲਿੰਗੜਾ ਦੀ ਛਾਇਆ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਗਉੜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਗਾਇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਵਿਦਵਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਗਮ ਪਪ ਮਗ, ਮਗ ਰੇੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪਧੁ ਨੀਧੁ, ਨੀਸਾਂ, ਨੀਧੁ, ਮਪ, ਮਧੁ, ਪਧੁ, ਮਪ ਨੀ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇੁ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਰੇੁਗ ਰੇੁ, ਗ ਗ, ਮ ਪ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮਪ, ਧੁ ਮਪ, ਮ, ਰੇਗੁ ਰੇਗੁ ਨ਼ੀ, ਸ਼ਾ ਨ਼ੀ ऽ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮਧੁ, ਪਧੁ, ਮਪ ਗਮ ਰੇੁ ਗਰੇੁ ਸਾ ਰੇੁ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਨ਼ੀ।

ਆਲਾਪ

ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇੁ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਰੇੁ ਸਾ, ਮ ਗ ਰੇੁ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਨ਼ੀ।
2. ਸਾਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਰੇੁ ਗ ਰੇੁ ਮ, ਗ ਰੇੁ ਸਾ ਰੇੁ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਮ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਗ ਰੇੁ, ਰੇੁ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਰੇੁ, ਰੇੁ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾਂ।
4. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇੁ ਗ, ਮ, ਗ ਰੇੁ ਗ, ਰੇੁ ਰੇੁ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇੁ ਗ ਰੇੁ ਸਾ, ਮ ਮ, ਰੇੁ ਗ ਮ, ਗ ਰੇੁ ਗ, ਰੇੁ ਸਾ।
5. ਪ ਮ ਗ, ਰੇੁ ਗ, ਮ ਗ ਰੇੁ, ਗ, ਮ, ਗ ਰੇੁ ਸਾ, ਰੇੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਮਮ, ਪਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਮ, ਰੇੁ, ਰੇੁ, ਗ ਰੇੁ ਸਾ।
2. ਮ, ਪਮ, ਨੀ ਧੁ ਪ ਮ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ ਗ, ਮਗ, ਮਗਰੇੁ, ਗਰੇੁ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਰੇੁ ਗ ਰੇੁ ਸਾ, ਮ, ਮ, ਰੇੁ ਗ ਮ, ਗ ਰੇੁ ਗ, ਰੇੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇੁ, ਗਪ, ਮਪ ਮਧੁ ਪ ਧੁ, ਧੁ ਪ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਗ, ਰੇੁ ਗਰੇੁ, ਸਾ, ਸ਼ਾ ਧੁ, ਪਧੁ, ਮਪ, ਗ ਮ, ਪ ਮ ਗਰੇੁ, ਗਰੇੁ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

4. ਗਮ ਪਪ ਮਗ, ਮਗਰੁੇ ਨੀ ਸਾ, ਪਧੁ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਮਪ ਮਧੁ ਪਧੁ ਮਪ, ਮ, ਗਰੁੇ ਗ, ਰੁੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।
5. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਰੁੇ, ਗਰੁੇ, ਮਗਰੁੇ, ਪਮ, ਰੇਗੁ, ਰੁੇ, ਧੁ ਪ ਮ, ਰੁੇ ਗ, ਰੇ, ਮਗਰੇ, ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁੇ, ਸਾ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮ, ਧੁ, ਪ, ਮ, ਰੁੇ ਮ, ਗਰੁ, ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਪਉੜੀ (ਪੰਨਾ 318)

ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਭਲਾ ਸਚੁ ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ॥
ਤੂ ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਵਰਤਦਾ ਸਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣਾ ॥
ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜੀਅ ਅੰਦਰਿ ਜਾਣਾ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਪਾਈਐ ਮਨਿ ਸਚੇ ਭਾਣਾ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ ਸਦ ਸਦ ਕੁਰਬਾਣਾ ॥੧॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ
ਸ਼ਬਦ	ਜੋ	ਤੁ	ਧੁ	ਭਾ	ਵੈऽ	ऽऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਭ	ਲਾ	ऽऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮੁਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਗ
	ਸ	ऽ	ਚੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਭਾऽ	ऽऽ	ਣਾ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ
	ਤੂ	ऽ	ਸਭ	ਮਹਿ	ਏ	ਕੁ	ਵਰ	ਤऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ
	ਸ	ऽ	ਭ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਹਿऽ	ਸऽ	ਮਾ	ऽ	ਣਾ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 1

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਥਾ	ऽ	ਨ	ਥ	ਨੰ	ऽ	ਤ	ਰਿ	ਰ	ਵਿ	ਰਹਿ	ਆ
	ਸਾਂ	ਰੇ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਜੀ	ऽ	ਅ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਦ	ਰਿ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਣਾ	ऽ
	ਨੀ	ਧੁੰ	ਪ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਧੁਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽऽ	ਗਿऽ	ਮਿ	ਲਿ	ਪਾ	ऽ	ਈਐ	ऽ
	ਸਾ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ
	ਮ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 2

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮਧੁ	ਧੁਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਨਾ	ऽ	ਨਕ	ਪ੍ਰ	ਭऽ	ਸਰ	ਣਾ	ऽ	ਗ	ਤੀ	ऽ	ऽ
	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨੀ
	ਸ	ऽ	ਦ	ਸ	ऽ	ਦ	ਕੁऽ	ਰऽ	ਬਾ	ਣਾ	ऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 4 (ਪੰਨਾ 301)

ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਰੋਗੁ ਹੈ ਭ੍ਰਮਿ ਭੂਲੇ ਮਨਮੁਖ ਦੁਰਜਨਾ ॥
ਨਾਨਕ ਰੋਗੁ ਗਵਾਇ ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਧੂ ਸਜਨਾ ॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਧੁਪਧੁ	ਮਪਧੁਪਮਗ	ਮਪਮਗ	ਰੇਸਾਰੇਨੀ	ਸਾਗ	ਗਮਪਧ	ਮਗਮ—	ਧੁਧੁ	ਪਗਮ—	ਮਨੀਨੀਧੁ	ਧਗਮਗ	ਗਰੇਗਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਮऽਨऽ	ਅੰऽਤऽਰਿऽ	ਹਉऽਮੈ	ਰੋऽਗੁਹੈ	ਭ੍ਰऽ	ऽऽਮਿऽ	ਭੂऽऽऽ	ਲੇऽ	ਮऽਨऽ	ਮੁਖऽऽ	ਦੁਰऽਜ	ਨਾऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		X		0		2		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਧੁਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਮਪ	ਗਮਪਧੁ	ਪ	ਮਨੀਨੀਧੁ	ਧੁਪਗਮ	ਪਗਮ—	ਗਰੇਗਰੇ
	ਨਾऽऽऽ	ਨਕ	ਰੋऽ	ਗੁऽਗਾऽ	ਵਾऽ	ਇऽ	ਮਿऽਲਿऽ	ਸਤਿਗੁਰ	ਸਾऽऽऽ	ਧੂऽऽऽ	ਸਜऽऽ	ਨਾऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		X		0		2		0	

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੯ (ਪੰਨਾ 219)

ਸਾਧੋ ਇਹੁ ਮਨੁ ਗਹਿਓ ਨ ਜਾਈ ॥
ਚੰਚਲ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਸੰਗਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਯਾ ਤੇ ਥਿਰੁ ਨ ਰਹਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਠਨ ਕਰੋਧ ਘਟ ਹੀ ਕੇ ਭੀਤਰਿ ਜਿਹ ਸੁਧਿ ਸਭ ਬਿਸਰਾਈ ॥
ਰਤਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਭ ਕੋ ਹਿਰਿ ਲੀਨਾ ਤਾ ਸਿਉ ਕਛੁ ਨ ਬਸਾਈ ॥੧॥
ਜੋਗੀ ਜਤਨ ਕਰਤ ਸਭਿ ਹਾਰੇ ਗੁਨੀ ਰਹੇ ਗੁਨ ਗਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਏ ਦਇਆਲਾ ਤਉ ਸਭ ਬਿਧਿ ਬਨਿ ਆਈ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ਼	ਨੀ਼	ਸਾ	—	ਨੀ਼	ਰੇ਼	ਗ	ਮ	ਰੇ਼ਗ	ਰੇ਼
ਸ਼ਬਦ	ਇ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਗ	ऽ	ਹਿਓ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧੋऽ	ऽ
	ਪ	ਧੁ਼	ਪ	ਧੁ਼	ਮਪ	ਧੁ਼ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰੇ਼	ਗ	ਗਰੇ਼	ਰੇ਼	ਸਾ	—
	ਚੰ	ऽ	ਚ	ਲ	ਤ੍ਰਿऽ	ਸऽ	ਨਾ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਬ	ਸऽ	ਤੁ	ਹੈ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ਼	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ਼	ਪ	ਪਧੁ਼	ਧੁ਼ਪ	ਮਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਮਗ	ਰੇ਼ਗ	ਗਰੇ਼
	ਯਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਥਿ	ਰੁ	ਨऽ	ਰ	ਹਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧੁ਼	ਪ	ਧੁ਼	ਮ	ਪ	ਧੁ਼	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ਼	ਗਂ	ਰੇਂ਼	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ਼	ਪ
	ਕ	ਠੰ	ਨ	ਕਰੋ	ऽ	ਧ	ਘ	ਟ	ਹੀऽ	ऽ	ਕੇ	ऽऽ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰਿ
	ਰੇਂ਼	ਸਾ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਧੁ਼	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ਼	ਮਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਗ	ਰੇ਼ਗ	ਗਰੇ਼
	ਜਿ	ਹ	ਸੁ	ਧਿ	ਸ	ਭ	ਬਿ	ਸ	ਰਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 319)

ਚਿੜੀ ਚੁਹਕੀ ਪਹੁ ਫੁਟੀ ਵਗਨਿ ਬਹੁਤੁ ਤਰੰਗ ॥
ਅਚਰਜ ਰੂਪ ਸੰਤਨ ਰਚੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮਹਿ ਰੰਗ ॥੧॥

ਮਹਲਾ ੫

ਘਰ ਮੰਦਰ ਖੁਸੀਆ ਤਹੀ ਜਹ ਤੂ ਆਵਹਿ ਚਿਤਿ ॥
ਦੁਨੀਆ ਕੀਆ ਵਡਿਆਈਆ ਨਾਨਕ ਸਭਿ ਕੁਮਿਤ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਧ੍ਰੁਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
ਸਰਗਮ	ਪਗ	ਗਪ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀਸਾ	ਰੇ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਚਿऽ	ऽऽ	ੜੀ	ਚੁ	ਹ	ਕੀ	ਪऽ	ਹੁ	ऽ	ਫੁऽ	ਟੀ	ऽ
	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਪ	ਪਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀਸਾ	ਸਾ
	ਵ	ऽ	ਗ	ਨਿ	ਬऽ	ਹੁऽ	ਤੁऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
	ਅ	ਚ	ਰ	ਜ	ਰੂ	ਪ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਰ	ਚੇ
	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇ	ਰੇਸਾ
	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਹਿ	ਰੰऽ	ऽऽ	ਗ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0		3		4		X		0		2	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਗ	ਗਪ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਪਧੁ	ਪ	—	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਨੀ
	ਚਿऽ	ऽऽ	ੜੀ	ਚੁ	ਹ	ਕੀ	ਘਰ	ਮੰ	ऽ	ਦਰ	ਖੁ	ਸੀ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੰ
	ਆ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹੀ	ऽ	ਜ	ਹ	ਤੂ	ऽ	ਆ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਵ	ਹਿ	ਚਿ	ऽऽ	ਤਿ	ऽ	ਦੂऽ	ਨੀ	ਆ	ऽऽ	ਕੀ	ਆ
	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਗਪ	ਪਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਸਾ
	ਵ	ਡਿ	ਆ	ਈ	ਆ	ऽ	ਨਾऽ	ਨਕ	ਸਭਿ	ਕੁ	ਮਿ	ਤऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0		3		4		X		0		2	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 189)

ਹਰਿ ਗੁਣ ਜਪਤ ਕਮਲੁ ਪਰਗਾਸੈ॥ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਤ੍ਰਾਸ ਸਭ ਨਾਸੈ ॥੧॥
ਸਾ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥ ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਪਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਾਈਐ ਨਿਧਿ ਨਾਮਾ॥ ਸਾਧਸੰਗਿ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਕਾਮਾ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਜਨਮੁ ਪਰਵਾਣੁ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੁ ॥੩॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਜਨੁ ਪਰਵਾਨੁ॥ ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਵਸੈ ਭਗਵਾਨੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਪ	ਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸਾ	ऽ	ਮ	ਤਿ	ਪੂ	ਰੀ	ਜਿ	ਤੁ	ਹ	ਰਿ	ਗੁऽ	ਣऽ	ਗਾ	ऽ	ਵੈऽ	ऽ
	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰੇ	—	ਸਾ	—
	ਵ	ਡੈ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਗਿ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੰ	ਗੁ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਜ	ਪ	ਤ	ਕ	ਮ	ਲੁ	ਪ	ਰ	ਗਾ	ऽ	ਸੈ	ऽ
	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	---
	ਹ	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਤ੍ਰਾ	ਸ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਸੈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਧ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਗ	ਗਰੇ	ਗਮ	ਮਗ	ਮਪ	ਧਮ
	ਮਧ	ਧਪ	ਧਨੀ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਪਉੜੀ (ਪੰਨਾ 318)

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਹੈ ਮਿਲਿ ਪੀਵਹੁ ਭਾਈ ॥
ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਸਭ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਈ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਭੁਖ ਰਹੈ ਨ ਕਾਈ ॥
ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪੁੰਨਿਆ ਅਮਰਾ ਪਦੁ ਪਾਈ ॥
ਤੁਧੁ ਜੇਵਡੁ ਤੂਹੈ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਨਾਨਕ ਸਰਣਾਈ ॥੩॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਧ੍ਰੁਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
ਸਰਗਮ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਨੀਸਾ	ਗਰੇ	—	ਸਾ	ਨੀਸਾ	ਸਾਨੀ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਨਾ	ऽ	ਮੁਨਿ	ਧਾऽ	ऽ	ऽ	ऽਨੁ	ਹੈऽ	ऽ
	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਪ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਮਿ	ऽ	ਲਿ	ਪੀ	ऽऽ	ਵਹੁ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਗ
	ਜਿ	ਸੁ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
	ਨੀਸਾ	ਸਾਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	—	ਮਪ	—	ਗ	ਗਪ	ਗ	ਰੇਸਾ
	ਸऽ	ऽਭ	ਤਿ	ਖਾ	ਬੁ	ऽ	ਝਾऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0		3		4		x		0		2	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ	ਪਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ऽऽ	ਨਾऽ	ਮੁऽ	ਕऽ	ਰਿ	ਸੇ	ऽऽ	ਵਾ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ
	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ऽਹ	ਮ	ऽ	ਗੁऽ	ऽ	ਰऽ	ऽऽ	ਭੁ	ऽ
	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
	ਖऽ	ऽ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0		3		4		x		0		2	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 187)

ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਊਪਰਿ ਮੇਰੇ ਮਾਥੇ ॥ ਤਾ ਤੇ ਦੁਖ ਮੇਰੇ ਸਗਲੇ ਲਾਥੇ ॥੧॥
ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥ ਆਤਮ ਚੀਨਿ ਪਰਮ ਰੰਗ ਮਾਨੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਚਰਣ ਰੇਣੁ ਗੁਰ ਕੀ ਮੁਖਿ ਲਾਗੀ ॥ ਅਹੰਬੁਧਿ ਤਿਨਿ ਸਗਲ ਤਿਆਗੀ ॥੨॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਲਗੋ ਮਨਿ ਮੀਠਾ ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਤਾ ਤੇ ਮੋਹਿ ਡੀਠਾ ॥੩॥
ਗੁਰੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾਰੁ ॥ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਆਧਾਰੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ	ਨ਼ੀਧ਼	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱
ਸ਼ਬਦ	ਗੁ	·ਰ	ਕੇ	ऽ	ਚ	ਰऽ	ਣऽ	ਊ	ऽ	ऽ
	ਪਮ	ਰੇ̱ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਪਰਿ	ऽऽ	ਮੇ	.ऽ	ਰੇ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਥੇ
	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਧ਼ਪ	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ
	ਤਾऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੇ
°	ਪ	ਨ਼ੀਧ਼	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਗਰੇ̱	ਸਾ
	ਸ	ਗाऽ	ਲੇऽ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽऽ	ਥੇऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਮ	ਧੁ̱	ਧੁ̱	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ̱	ਪ	ਨੀ
	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪੁ	ऽ	ਨੇ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਕ	ਉ	ਕੁ	ऽ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਮ
	ਆ	ऽ	ਤ	ऽ	ਮ	ਚੀ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਮ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਪਰ	ਮ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਮਾ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਪਉੜੀ, ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ (ਪੰਨਾ 323)

ਮਨੁ ਰਤਾ ਗੋਵਿੰਦ ਸੰਗਿ ਸਚੁ ਭੋਜਨੁ ਜੋੜੇ ॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸਿਉ ਏ ਹਸਤੀ ਘੋੜੇ ॥
ਰਾਜ ਮਿਲਖ ਖੁਸੀਆ ਘਣੀ ਧਿਆਇ ਮੁਖੁ ਨ ਮੋੜੇ ॥
ਢਾਢੀ ਦਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੰਗਣਾ ਦਰੁ ਕਦੇ ਨ ਛੋੜੇ ॥
ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਤਨਿ ਚਾਉ ਏਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਭ ਕਉ ਲੋੜੇ ॥੨੧॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਚਾਰਤਾਲ (ਧ੍ਰੁਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਮ	ਨੁ	ਰ	ਤਾ	ਗੋ	ऽ	ਵਿੰऽ	ਦ	ਸੰ	ऽ	ਗਿऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀਸਾ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ
	ਸ	ऽ	ਚੁऽ	ऽ	ਭੋ	ऽ	ਜ	ਨੁ	ਜੋ	ऽ	ੜੇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਸਾਰੇ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ
	ਪ੍ਰੀऽ	ऽ	ਤਿ	ਲ	ਗੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਸਿ	ਉ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਨੀ	—	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਏ	ऽ	ਹऽ	ਸ	ਤੀ	ऽ	ਘੋऽ	ऽ	ੜੇ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਗ
	ਰਾ	ਜ	ਮਿ	ਲऽ	ਖ	ਖੁ	ਸੀ	ਆ	ऽ	ਘ	ਣੀ	ऽ
	ਗ	ਰੇਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਗ
	ਧਿ	ਆऽ	ਇ	ऽ	ਮੁ	ਖੁ	ਨ	ऽऽ	ਮੋ	ऽ	ੜੇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੯ (ਪੰਨਾ 220)

ਮਨ ਰੇ ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੈ ਬਉਰਾ ॥
ਅਹਿਨਿਸਿ ਅਉਧ ਘਟੈ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਭਇਓ ਲੋਭ ਸੰਗਿ ਹਉਰਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਤਨੁ ਤੈ ਅਪਨੋ ਕਰਿ ਮਾਨਿਓ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਗ੍ਰਿਹ ਨਾਰੀ ॥
ਇਨ ਮੈਂ ਕਛੁ ਤੇਰੋ ਰੇ ਨਾਹਨਿ ਦੇਖੋ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰੀ ॥੧॥
ਰਤਨ ਜਨਮੁ ਅਪਨੋ ਤੈ ਹਾਰਿਓ ਗੋਬਿੰਦ ਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ॥
ਨਿਮਖ ਨ ਲੀਨ ਭਇਓ ਚਰਨਨ ਸਿਂਉ ਬਿਰਥਾ ਅਉਧ ਸਿਰਾਨੀ ॥੨॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੋਈ ਨਰੁ ਸੁਖੀਆ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਅਉਰ ਸਗਲ ਜਗੁ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿਆ ਨਿਰਭੈ ਪਦੁ ਨਹੀ ਪਾਵੈ ॥੩॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ (ਮੀਂਡ)	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ̲	ਮ	ਗ	ਰੇ̲	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ̲	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮऽ	ਨ	ਰੇ	ऽ	ਕ	ਹ਼ਾ	ऽ	ਭ	ਇਓ ऽ	ਤੈ		ऽ	ਬ	ਉ	ਰਾ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ਼̲	ਪ਼	ਪ਼	ਮ਼	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̲	ਗ	ਰੇ̲	ਮ	ਗ
	ਅ	ਹਿ	ਨਿ	ਸਿ	ਅ	ਉ	ਧ	ਘ	ਟੈ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ
	ਰੇ̲	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ̲	ਗ
	ਭ	ਇ	ਓ	ਲੋ	ऽ	ਭ	ਸੰ	ਗਿ	ਹ	ਉ਼	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ̲	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ̲	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
	ਜੋ	ऽ	ਤ	ਨੁ	ਤੈ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੋ	ऽ	ਕ	ਰਿ	ਮਾ	ਨਿ	ਓ	ऽ
	ਰੇ̲	ਸਾ	ਨ਼ੀ	—	ਰੇ̲	ਗ	ਰੇ̲	ਰੇ̲	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇ̲	ਰੇ̲	ਧ̲	ਪ	ਪ
	ਅ	ਰੁ	ਸੁੰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇਂ̲	ਰੇਂ̲	ਰੇਂ̲	ਰੇਂ̲	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ̲	ਸਾਂ	ਧ̲	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਰੇਂ̲	ਸਾਂ
	ਇ	ਨ	ਮੈਂ	ऽ	ਕ	ਛੁ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹ	ਨਿ
	ਰੇਂ̲	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ̲	ਸਾ
	ਦੇ	ऽ	ਖੋ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਚ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਲੱਪਤਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਪ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ ਰੇ——, ਮ ਰੇ——ਨ਼ੀ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਮ ਰੇ——ਨ਼ੀ, ਰੇ ਪ ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ ਨ਼ੀ ——ਸਾ, ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਰੇ ਪ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ, ਰੇ ਮ ਰੇ, ਸ਼ਾ। ਸਾ ਮਰੇ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਪ ਮ ਰੇ, ਪ ਨੀ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ ਮ ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਰੇ—ਸਾ।
5. ਪ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਮ ਪ ਮਰੇ ਸਾ, ਪਮੰ ਪ ਨ਼ੀ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇ ਮ ਪ ਮੰ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਮੰ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ ਮੰ ਰੇ, ਰੇ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
6. ਪਨ਼ੀ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਪ ਮ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨ਼ੀ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਪ ਨੀ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਪ ਮ, ਰੇਂ ਨੀ ਪ ਮ ਰੇਂ ਨੀ ਪ ਮ ਰੇ—ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਮ਼ ਪ ਰੇ——ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ (ਪੰਨਾ 345)

ਘਟ ਅਵਘਟ ਡੂਗਰ ਘਣਾ ਇਕੁ ਨਿਰਗੁਣੁ ਬੈਲੁ ਹਮਾਰ ॥
ਰਮਈਏ ਸਿਉ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਮੇਰੀ ਪੂੰਜੀ ਰਾਖੁ ਮੁਰਾਰਿ ॥੧॥
ਕੋ ਬਨਜਾਰੋ ਰਾਮ ਕੋ ਮੇਰਾ ਟਾਂਡਾ ਲਾਦਿਆ ਜਾਇ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਉ ਬਨਜਾਰੋ ਰਾਮ ਕੋ ਸਹਜ ਕਰਉ ਬ੍ਯ੍ਯਾਪਾਰੁ ॥
ਮੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਧਨੁ ਲਾਦਿਆ ਬਿਖੁ ਲਾਦੀ ਸੰਸਾਰਿ ॥੨॥
ਉਰਵਾਰ ਪਾਰ ਕੇ ਦਾਨੀਆ ਲਿਖਿ ਲੇਹੁ ਆਲ ਪਤਾਲੁ ॥
ਮੋਹਿ ਜਮ ਡੰਡੁ ਨ ਲਾਗਈ ਤਜੀਲੇ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲ ॥੩॥
ਜੈਸਾ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕਾ ਤੈਸਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਮੇਰੇ ਰਮਈਏ ਰੰਗੁ ਮਜੀਠ ਕਾ ਕਹੁ ਰਵਿਦਾਸ ਚਮਾਰ ॥੪॥੧॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣ

ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਰ਼ੇਪ	ਮ	ਰ਼ੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰ਼ੇਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰ਼ੇ	ਰ਼ੇ	ਮਪ	ਰ਼ੇਮ	ਪਮ	ਰ਼ੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕੋऽ	ऽ	ਬਨ	ਜਾ	ऽ	ਰੋऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਕੋऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਰ਼ੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰ਼ੇਮ	ਪਮ	ਰ਼ੇਪ	ਮ	ਮ	ਪਰ਼ੇ	ਸਾ
	ਮੇ	ऽ	ਰਾऽ	ਟਾਂ	ऽऽ	ਡਾ	ऽ	ਲਾऽ	ਦਿऽਆऽ		ਜਾ	ਇ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮਂ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰ਼ੇਂ	ਰ਼ੇਂ	ਮਂ	ਰ਼ੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਘਟ	ਅ	ਵ	ਘ	ਟ	ਡੂ	ऽ	ਗ	ਰ	ਘ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂਰ਼ੇਂ	ਮਂਰ਼ੇਂ	ਸਾਂਰ਼ੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰ਼ੇਂ	ਸਾਂ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰ਼ੇਂਸਾਂ	ਮਪ	ਨ਼ੀਪ	ਮਰ਼ੇ	ਸਾ
	ਇऽ	ਕੁऽ	ऽऽ	ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਣੁ	ਬੈऽ	ਲ਼ੁऽ	ਹऽ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 333)

ਉਲਟਤ ਪਵਨ ਚਕ੍ਰ ਖਟੁ ਭੇਦੇ ਸੁਰਤਿ ਸੁੰਨ ਅਨਰਾਗੀ ॥
ਆਵੈ ਨ ਜਾਇ ਮਰੈ ਨ ਜੀਵੈ ਤਾਸੁ ਖੋਜੁ ਬੈਰਾਗੀ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਨ ਹੀ ਉਲਟਿ ਸਮਾਨਾ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਅਕਲਿ ਭਈ ਅਵਰੈ ਨਾਤਰੁ ਥਾ ਬੇਗਾਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਵਰੈ ਦੂਰਿ ਦੂਰਿ ਫੁਨਿ ਨਿਵਰੈ ਜਿਨਿ ਜੈਸਾ ਕਰਿ ਮਾਨਿਆ ॥
ਅਲਉਤੀ ਕਾ ਜੈਸੇ ਭਇਆ ਬਰੇਡਾ ਜਿਨਿ ਪੀਆ ਤਿਨਿ ਜਾਨਿਆ ॥੨॥
ਤੇਰੀ ਨਿਰਗੁਨ ਕਥਾ ਕਾਇ ਸਿਉ ਕਹੀਐ ਐਸਾ ਕੋਇ ਬਿਬੇਕੀ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਿਨਿ ਦੀਆ ਪਲੀਤਾ ਤਿਨਿ ਤੈਸੀ ਝਲ ਦੇਖੀ ॥੩॥

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਨੀਪ	ਪਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਉऽ	ਲ	ਟऽ	ऽ	ਤऽ	ਪऽ	ਵ	ਨ	ऽ	ਚ
	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਮ	ਪਮ	ਰੇ	ਰੇਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਕ੍ਰ	ऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਟੁ	ਭੇऽ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸੁ	ऽ	ਰ	ਤਿ	ऽ	ਸੁੰ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਮ	ਰੈ	ਨ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਨੀ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤਾ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ऽ	ਖੋऽ	ऽ	ਜੁ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਪ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਬੈऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਹੋਕੇ ਛੰਤ ਕੇ ਘਰਿ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 203)

ਹੈ ਕੋਈ ਰਾਮ ਪਿਆਰੋ ਗਾਵੈ ॥ ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਸੂਖ ਸਚੁ ਪਾਵੈ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬਨੁ ਬਨੁ ਖੋਜਤ ਫਿਰਤ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਬਿਰਲੇ ਕਾਹੂ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥
ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸੇ ਵਡਭਾਗੀ ॥੧॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਨਕਾਦਿਕ ਚਾਹੈ ॥
ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਸਿਧ ਹਰਿ ਆਹੈ ॥ ਜਿਸਹਿ ਪਰਾਪਤਿ ਸੋ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਹੈ ॥੨॥
ਤਾ ਕੀ ਸਰਣਿ ਜਿਨ ਬਿਸਰਤ ਨਾਹੀ॥ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਸੰਤ ਮਿਲਾਹੀ ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਤਿਹ ਮੂਲੇ ਨਾਹੀ ॥੩॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮਿਲੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ॥
ਬਿਨਉ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਭ ਊਚ ਅਪਾਰੇ॥ ਨਾਨਕੁ ਮਾਂਗਤੁ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇ̱	—	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਬ	ਨੁ	ਬ	ਨੁ	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਤ	ਫਿ	ਰ	ਤ	ਬੈ	ਰਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਪ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਸਾ	ਪ	ਮ	ਰੇ̱ਮ	ਪਮ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਬਿ	ਰ	ਲੇ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹੂ	ऽ	ਏ	ਕ	ਲਿऽ	ਵऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਮ਼	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਜਿ	ਨਿ	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪਮ	ਪ	ਪਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ		ਸਾਂ	ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਬ੍ਰऽ	ਹ	ਮਾऽ	ऽ	ਦਿ	ਕ	ਸ	ਨ	ਕਾ		ऽ	ਦਿ ਕ	ਚਾ	ऽ	ਹੈ	ऽ
	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱		ਰੇਂ̱	ਮਂ ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਜ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਸਿ		ਧਿ	ਹ ਰਿ	ਆ	ऽ	ਹੈ	ऽ
	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਮਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ		ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪ ਮ	ਪਮ	ਰੇ̱ਮ	ਰੇ̱ਮ	ਰੇ̱ਸਾ
	ਜਿ	ਸ	ਹਿ	ਪ	ਰਾ	ਪਤਿ	ਸੋ	ऽ	ਹऽ		ਰਿऽ	ਗੁ ਣ	ਗਾऽ	ऽऽ	ਹੈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਤੇ

ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ, ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ, ਮੇ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਗ ਰੇ, ਧੁ ਮੇ ਗ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ।
2. ਮੇ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਮੇ ਧੁ ਮੇ ਗ ਰੇ, ਮੇਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ, ਧੁ ਮੇ ਗ ਰੇ, ਨੀ ਧੁ ਮੇ ਗ ਰੇ, ਮੇ ਗ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ।
4. ਮੇ ਧੁ ਮੇ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾ, ਰੇਂ ਨੀ, ਮੇ ਧੁ, ਮੇ ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੧ (ਪੰਨਾ 151)

ਡਰਿ ਘਰੁ ਘਰਿ ਡਰੁ ਡਰਿ ਡਰੁ ਜਾਇ ॥ ਸੋ ਡਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ ਡਰਿ ਡਰੁ ਪਾਇ ॥
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਵਰਤੈ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ ॥੧॥
ਡਰੀਐ ਜੇ ਡਰੁ ਹੋਵੈ ਹੋਰੁ ॥ ਡਰਿ ਡਰਿ ਡਰਣਾ ਮਨ ਕਾ ਸੋਰੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾ ਜੀਉ ਮਰੈ ਨ ਡੂਬੈ ਤਰੈ ॥ ਜਿਨਿ ਕਿਛੁ ਕੀਆ ਸੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ॥
ਹੁਕਮੇ ਆਵੈ ਹੁਕਮੇ ਜਾਇ ॥ ਆਗੈ ਪਾਛੈ ਹੁਕਮਿ ਸਮਾਇ ॥੨॥
ਹੰਸੁ ਹੇਤੁ ਆਸਾ ਅਸਮਾਨੁ ॥ ਤਿਸੁ ਵਿਚਿ ਭੂਖ ਬਹੁਤੁ ਨੈ ਸਾਨੁ ॥
ਭਉ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਆਧਾਰੁ ॥ ਵਿਣੁ ਖਾਧੇ ਮਰਿ ਹੋਹਿ ਗਵਾਰ ॥੩॥
ਜਿਸ ਕਾ ਕੋਇ ਕੋਈ ਕੋਇ ਕੋਇ ॥ ਸਭੁ ਕੋ ਤੇਰਾ ਤੂੰ ਸਭਨਾ ਕਾ ਸੋਇ ॥
ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਜੰਤ ਧਨੁ ਮਾਲੁ ॥ ਨਾਨਕ ਆਖਣੁ ਬਿਖਮੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥੪॥੨॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਡ	ਰੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਡ	ऽ	ਰੁ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਧ਼̱	ਧ਼̱
	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਧ਼̱	ਨ਼ੀ	ਧ਼̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਡ	ਰਿ	ਡ	ऽ	ਰਿ	ਡ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਮ॑	ਧ̱	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਮ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ
	ਡ	ਰਿ	ਘ	ऽ	ਰੁ	ਘ	ਰਿ	ਡ	ऽ	ਰੁ
	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਗਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਧ̱
	ਡ	ਰਿ	ਡ	ऽ	ਰੁ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਧ̱	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਗਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ
	ਸੋ	ऽ	ਡ	ऽ	ਰੁ	ਕੇ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਜਿਤੁ
	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਧ̱	ਨੀ	ਧ̱	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਡ	ਰਿ	ਡ	ऽ	ਰੁ	ਪਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 177)

ਤਿਸ ਕੀ ਸਰਣਿ ਨਾਹੀ ਭਉ ਸੋਗੁ ॥ ਉਸ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਛੂ ਨ ਹੋਗੁ ॥
ਤਜੀ ਸਿਆਣਪ ਬਲ ਬੁਧਿ ਬਿਕਾਰ ॥ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਕੀ ਰਾਖਨਹਾਰ ॥੧॥
ਜਪਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ॥ ਘਰਿ ਬਾਹਰਿ ਤੇਰੈ ਸਦ ਸੰਗਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਟੇਕ ਮਨੈ ਮਹਿ ਰਾਖੁ ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਚਾਖੁ ॥
ਅਵਰਿ ਜਤਨ ਕਹਹੁ ਕਉਨ ਕਾਜ ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖੈ ਆਪਿ ਲਾਜ ॥੨॥
ਕਿਆ ਮਾਨੁਖ ਕਹਹੁ ਕਿਆ ਜੋਰੁ ॥ ਝੂਠਾ ਮਾਇਆ ਕਾ ਸਭੁ ਸੋਰੁ ॥
ਕਰਣ ਕਰਾਵਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥੩॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਸੁਖੁ ਸਾਚਾ ਏਹੁ ॥ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਮਨੈ ਮਹਿ ਲੇਹੁ ॥
ਜਾ ਕਉ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਧੰਨੁ ਵਡਭਾਗੀ ॥੪॥

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 180)

ਆਨ ਰਸਾ ਜੇਤੇ ਤੈ ਚਾਖੇ॥ ਨਿਮਖ ਨ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਤੇਰੀ ਲਾਥੇ॥
ਹਰਿ ਰਸ ਕਾ ਤੂੰ ਚਾਖਹਿ ਸਾਦੁ॥ ਚਾਖਤ ਹੋਇ ਰਹਹਿ ਬਿਸਮਾਦੁ ॥੧॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਸਨਾ ਪੀਉ ਪਿਆਰੀ ॥ ਇਹ ਰਸ ਰਾਤੀ ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹੇ ਜਿਹਵੇ ਤੂੰ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਉ ॥
ਆਨ ਨ ਸੁਨੀਐ ਕਤਹੂੰ ਜਾਈਐ॥ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਈਐ ॥੨॥
ਆਠ ਪਹਰ ਜਿਹਵੇ ਆਰਾਧਿ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਠਾਕੁਰ ਆਗਾਧਿ॥
ਈਹਾ ਊਹਾ ਸਦਾ ਸੁਹੇਲੀ॥ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਰਸਨ ਅਮੋਲੀ ॥੩॥
ਬਨਸਪਤਿ ਮਉਲੀ ਫਲ ਫੁਲ ਪੇਡੇ॥ ਇਹ ਰਸ ਰਾਤੀ ਬਹੁਰਿ ਨ ਛੋਡੇ॥
ਆਨ ਨ ਰਸ ਕਸ ਲਵੈ ਨ ਲਾਈ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਭਏ ਹੈ ਸਹਾਈ ॥੪॥

ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਧ਼
ਸ਼ਬਦ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ऽ	ਤੁ	ਰ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਪੀ	ऽ	ਉ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਮੰ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਗ	ਮੰਧ	ਮੰ	ਗ	ਗਮੰ	ਗਮੰ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
	ਇ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਹੋऽ	ਇऽ	ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤਾऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਧੁ	ਮੰ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆ	ऽ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਖੇ	ऽ
	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਮੰਧੁ	ਨੀਰੇਂ	ਨੀਧੁ	ਮੰਗ	ਰੇਗ	ਮੰਧੁ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ
	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨ	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਲਾऽऽऽ		ਥੇऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 177)

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਸਦਾ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਕਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਜੀਅ ਕੈ ਸੰਗਿ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਰਚੈ ਰਾਮ ਕੈ ਰੰਗਿ॥੧॥
ਜੋ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਸੁ ਮਨ ਕੈ ਕਾਮਿ॥ ਸੰਤ ਕਾ ਕੀਆ ਸਤਿ ਕਰਿ ਮਾਨਿ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਅਟਲ ਅਛੇਦ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਕਟੇ ਭ੍ਰਮ ਭੇਦ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਇ॥੨॥
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਜੀਅ ਕੈ ਸਾਥ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਅਨਾਥ ਕੋ ਨਾਥ॥
ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਨਰਕਿ ਨ ਪਵੈ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਰਵੈ॥੩॥
ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਪਰਗਟੁ ਸੰਸਾਰਿ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਬਚਨਿ ਨ ਆਵੈ ਹਾਰਿ॥
ਜਿਸੁ ਜਨ ਹੋਏ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰ ਸਦਾ ਦਇਆਲ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਧੈਵਤ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮਧ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ, ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਦੋਨੋਂ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ, ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ̱ ਮ॑ ਪ ਧ̱ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਮ॑ ਗ ਰੇ̱ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮ ਰੇ̱ ਮ॑ ਪ, ਧ̱ ਪ ਧ̱ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਗ ਰੇ̱ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ̱ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਧ਼̱ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਸਾਰੇ̱ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ̱ ਮ॑ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ̱ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ̱ ਮ॑ ਰੇ̱ ਮ॑ ਪ, ਧ̱ ਪ, ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਮ॑ ਧ̱ ਮ ਗ ਰੇ̱ ਸਾ।
3. ਪ ਮ॑ ਪ, ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਮ॑ ਰੇ̱ ਮ॑ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ̱, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇ̱ਂ, ਗਂ ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ, ਧ̱ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ̱ਂ ਨੀ, ਰੇ̱ਂ ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਪ ਮ॑ ਗ ਮ ਪ, ਧ̱ ਪ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਧ̱ ਮ, ਪ ਗ, ਰੇ̱ ਗ, ਮ॑ਗ ਰੇ̱, ਰੇ̱ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਗ, ਰੇ̱ ਗ, ਰੇ̱ ਸਾ, ਮ॑ ਧ̱, ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇ̱ਂ ਸਾਂ, ਰੇ̱ਂ ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਪ ਮ॑ ਗ ਰੇ̱, ਗ ਰੇ̱ ਸਾ, ਸਾ ਪ, ਪ ਮ, ਗ ਮ॑ ਗ, ਪ ਮ॑ ਗ ਰੇ̱, ਗ ਰੇ̱ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 205)

ਰਾਖੁ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨੁ ਸਭ ਗੁਨ ਤੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੰਚ ਬਿਖਾਦੀ ਏਕੁ ਗਰੀਬਾ ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਨਹਾਰੇ ॥
ਖੇਦੁ ਕਰਹਿ ਅਰੁ ਬਹੁਤੁ ਸੰਤਾਵਹਿ ਆਇਓ ਸਰਨਿ ਤੁਹਾਰੇ ॥੧॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰਿਓ ਅਨਿਕ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਛੋਡਹਿ ਕਤਹੂੰ ਨਾਹੀ ॥
ਏਕ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਤਾਕੀ ਓਟਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਿਟਿ ਜਾਹੀ ॥੨॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਮੋਹਿ ਤਿਨ ਤੇ ਧੀਰਜੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸੰਤੀ ਮੰਤੁ ਦੀਓ ਮੋਹਿ ਨਿਰਭਉ ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਮਾਇਆ ॥੩॥
ਜੀਤਿ ਲਏ ਓਇ ਮਹਾ ਬਿਖਾਦੀ ਸਹਜ ਸੁਹੇਲੀ ਬਾਣੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਭਇਆ ਪਰਗਾਸਾ ਪਾਇਆ ਪਦੁ ਨਿਰਬਾਣੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਤਾਲ ਰੂਪਕ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਮੰ	ਪ	ਪਗ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖੁ	ਪਿऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਮੇऽ	ऽ	ਰੇ	ऽऽ
	ਰੇ	—	ਸਾਸਾ	ਨੀਸਾ	ਪ	ਮ	ਪਗ	ਰੇ	ਮੰ	ਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਨੀ	ਨੀ
	ਮੋ	ऽ	ਹਿऽ	ਨਿऽ	ਰ	ਗੁ	ਨੁऽ	ਸ	ऽ	ਭ	ਗੁऽ	ਨੁऽ	ਤੇ	ਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X (O)			2		3		X (O)			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁਮ	ਪ	ਗ
	ਪੰ	ਚ	ਬਿ	ਖਾ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਏऽ	ਕੁऽ	ਗ	ਰੀ	ऽऽ	ਬਾ	ऽ
	ਰੇਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਪ	ਧੁਪ	.ਮ	ਪਗ	ਰੇ
	ਰਾऽ	ਖ	ਹੁ	ਰਾ	ऽ	ਖ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X (O)			2		3		X (O)			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 204)

ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨਿ ਲਾਗੀ ॥
ਪਾਇ ਲਗਉ ਮੋਹਿ ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਕੋਊ ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਬਡਭਾਗੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਨੁ ਅਰਪਉ ਧਨੁ ਰਾਖਉ ਆਗੈ ਮਨ ਕੀ ਮਤਿ ਮੋਹਿ ਸਗਲ ਤਿਆਗੀ ॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ਅਨਦਿਨੁ ਫਿਰਉ ਤਿਸੁ ਪਿਛੈ ਵਿਰਾਗੀ ॥੧॥
ਪੂਰਬ ਕਰਮ ਅੰਕੁਰ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭੇਟਿਓ ਪੁਰਖੁ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ॥
ਮਿਟਿਓ ਅੰਧੇਰੁ ਮਿਲਤ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਸੋਈ ਜਾਗੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ̍	ਮ̍	ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	ਧ̱	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮਿ	ਲ	ਬੇ	ऽ	ਕ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ਤਿ	ਮ	ਨਿ	ਲਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਮ̍	—	ਧ̱	ਧ̱	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	—	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਗਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਪਾ	ऽ	ਇ	ਲ	ਗਉ	ऽ	ਮੋ	ਹਿ	ਕ	ऽ	ਰਉ	ਬੇ	ऽऽ	ਨ	ਤੀ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਮ̍	—	ਪ	ਧ̱	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਕੋ	ऽ	ਊ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਤੁ	ਮਿ	ਲੈ	ऽ	ਬ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧ̱ਮ̍	ਮ̍	ਮ̍	ਗ	ਧ̱ਮ	ਮ̍	ਧ̱	ਮ̍ਧ̱	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—
	ਮऽ	ਨੁ	ਅ	ਰ	ਪਉ	ऽ	ਧ	ਨੁऽ	ਰਾ	ऽ	ਖਉ	ऽ	ਆ	ऽ	ਗੈ	ऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	—
	ਮऽ	ਨ	ਕੀऽ	ऽ	ਮ	ਤਿ	ਮੋ	ਹਿ	ਸऽ	ਗ	ਲ	ਤਿ	ਆ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ̱	ਮ̍	—	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	—	ਸਾ	ਸਾ
	ਜੋ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਥਾ	ऽ	ਸੁ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਮ̍	ਪ	ਧ̱	ਮ̍	—	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਫਿ	ਰਉ	ਤਿ	ਸੁ	ਪਿ	ऽ	ਛੈ	ਵਿ	ਰਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 210)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਮਨਹੁ ਬਿਸਾਰੇ ॥
ਈਹਾ ਊਹਾ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸਗਲ ਘਟਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਹਾ ਕਸਟ ਕਾਟੈ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ ॥
ਸੀਤਲ ਸਾਂਤਿ ਸੂਖ ਹਰਿ ਸਰਣੀ ਜਲਤੀ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੇ ॥੧॥
ਗਰਭ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਤੇ ਰਾਖੈ ਭਵਜਲੁ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਆਰਾਧਤ ਮਨ ਮਹਿ ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਦਾਰੇ ॥੨॥
ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸੁਰ ਊਚਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਧਿਆਵਤ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਜੂਏ ਜਨਮੁ ਨ ਹਾਰੇ ॥੩॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨੋ ਨਿਰਗੁਣ ਕੇ ਦਾਤਾਰੇ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਨਾਮੁ ਦੀਜੈ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਤਾਲ ਰੂਪਕ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇਂ̱	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਮਨ	ਹੁ	ਬਿ	ਸਾऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ
	ਈ	ऽ	ਹਾ	ਊऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁऽ	ਖ	ਦਾ	ਤਾ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ॑ਗ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਗਰੇ̱	ਸਾ
	ਸ	ਗ	ਲ	ਘऽ	ਟਾ	ਪ੍ਰ	ਤਿऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	° X			2		3		° X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਮ॑	ਧ̱ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਮ	ਹਾ	ऽ	ਕऽ	ऽऽ	ਸ	ਟ	ਕਾ	ਟੈ	ਖਿਨ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰਿ
	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਸਾਂਰੇਂ̱	ਗਾਂਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ̱ਪ	ਮਪ	ਗਪ	ਮ॑ਪ	ਗਰੇ̱	ਸਾ
	ਰ	ਸ	ਨਾ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮੁ	ਚਿ	ਤਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	° X			2		3		° X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 206)

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਵਨੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰ ਕੀ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ਤੁਮ ਹੀ ਸਜਨ ਸੁਹੇਲੇ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਮੈ ਤੁਝ ਤੇ ਪਾਏ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਹ ਅਤੋਲੇ॥੧॥
ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਤੁਮਰੇ ਰੰਗਾ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਤੇ॥੨॥
ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਕਾਟਿ ਕੀਏ ਨਿਹਕੇਵਲ ਜਬ ਤੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੋ ਚੂਕੋ ਸਹਸਾ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਦਰਸਾਰੀ॥੩॥
ਚਰਣ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਬਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬਰੀਆ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਹੁ ਭਉਜਲੁ ਤਰਿਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਮ॑	ਧ̱	ਪ	ਮ॑ਪ (slur)	ਰੇ̱ਗ (slur)	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਤੁ	ਝ	ਬਿ	ਨੁ	ਕ	ਵ	ਨੁ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾਮ (slur)	ਮ	ਮ	ਮ	ਗਮ (slur)	ਪਮ (slur)	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਮੇऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਅ	ਧਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਧ̱	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਅੰ	ਤ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਬਿ	ਧਿ	ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ	—	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਜ	ਨ	ਸੁ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਕਵਿਤਾ

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ, ਤਰਾਨਾ

ਸਥਾਈ

ਨਾਤਾਰੇ ਦਾਨੀ ਤਦਨੋਂ ਦ੍ਰਿ ਤੋਂਮ ਤੋਂਮ ਤਨਾ ਦ੍ਰਿਨਾ ਤਨ ਤਨਾ ਤਨ ਤਾਨਾ।

ਅੰਤਰਾ

ਹੈ ਯਯਾ ਰੰਯਲ ਲਯਿ ਲਲਿ ਯਲਿ ਯਲਾਲਾ, ਲਯਾ ਲਾਲਾ ਤਦਨੋ ਦ੍ਰਿ ਤ੍ਰੋਮ ਤੋਮ ਤਾ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ, ਤਰਾਨਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗ	—	ਸਾ	ਰੇ॒	ਰੇ॒ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ॒	ਮਗਮ॑	ਪ	ਰੇ॒	ਗ	—	ਰੇ॒	—	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਨਾ	ऽ	ਤਾ	ਰੇ	ਦਾऽ	ਨੀ	ਤ	ਦ	ਨੋਂऽऽ	ऽ	ਦ੍ਰਿ	ਤੋਂ	ऽ	ਮਤੋਂ	ऽ	ਮਤ
	ਸਾ	ਸਾ̇	ਨ਼ੀ	—	ਧ਼	—	ਪ	ਪ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—	—	ਨ਼ੀ	ਰੇ॒	ਧ਼ਮ॑
	ਨਾ	ਦ੍ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਨ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਨ	ऽਤ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਸਾਗ	ਰੇ॒	ਗ	ਮ॑	ਸਾਪ	ਧ॒	ਪ	ਧ॒	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ॑	ਰੇ॒	ਗ	—	ਰੇ॒
	ਹੈऽ	ਯ	ਯਾ	ਰੰ	ਯऽ	ਲ	ਲ	ਯਿ	ਲ	ਲਿ	ਯ	ਲਿਂ	ਯ	ਲਾ	ऽ	ਲਾ
	—	ਸਾ	—	ਰੇ॒	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ॒	ਮਗਮ॑	ਪ	ਰੇ॒	ਗ	—	ਰੇ॒	—	ਸਾ
	ऽ	ਲਯਾ	ऽ	ਲਾ	ਲਾ	ऽ	ਤ	ਦ	ਨੋऽऽ	ऽ	ਦ੍ਰਿ	ਤ੍ਰੋਂ	ऽ	ਮਤੋ	ऽ	ਮਤਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ, ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੇਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਚੇਤੀ ਗਉੜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁਕਾਰਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਤੇ ਗਉੜੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਗਉੜੀ ਦੇ ਸੁਰ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ̱ ਮ॑ ਪ, ਮ॑ ਧ̱ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ̱ਪ, ਧਮ, ਪਮ॑, ਧਮ॑ ਗਰੇ̱, ਗਰੇ̱ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨੀ ਧ̱, ਪ ਧ̱ ਮ, ਧ̱ ਮ॑, ਗਰੇ̱, ਗਰੇ̱ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ̱ ਰੇ̱ ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ, ਮ਼॑ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ̱ ਰੇ̱ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਰੇ̱ ਗ, ਗ, ਮ, ਰੇ̱ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ̱, ਸਾ, ਰੇ̱ ਨ਼ੀ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ, ਮ਼॑ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ̱ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਰੇ̱ ਗ ਗ ਮ ਮ, ਰੇ̱ ਗ, ਪ ਮ, ਰੇ̱ ਗ, ਨ਼ੀ ਰੇ̱ ਗ, ਮ ਮ॑ ਮ, ਰੇ̱ ਗ ਰੇ̱, ਸਾ।
4. ਨ਼ੀ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ, ਮ਼॑ ਧ਼̱ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਧ਼̱ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ̱ ਸਾ, ਮ ਪ ਮ ਰੇ̱ ਗ, ਮ, ਰੇ̱, ਗ ਰੇ̱, ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਸਾ ਰੇ̱ ਮ॑ ਪ, ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਮ॑ ਧ̱ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ̱ ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ̱ ਰੇਂ̱ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ̱ ਨ਼ੀ, ਧ̱ ਪ, ਨੀ ਧ̱, ਪ ਮ, ਗ ਮ॑ ਧ̱ ਮ॑ ਗਰੇ̱ ਗਰੇ̱ ਸਾ।
2. ਪਮ॑ ਧ̱ਪ, ਮ॑ਧ̱ ਨੀ ਧ̱, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ̱ ਸਾਂ, ਸਾਂਨੀ ਧ̱ ਨੀ, ਧ̱ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਧ̱ ਪ, ਧ̱ ਮ॑ ਗ ਰੇ̱, ਪ ਮ॑ ਰੇ ਗ, ਰੇ̱ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 203)

ਭੁਜ ਬਲ ਬੀਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਗਰਤ ਪਰਤ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਅੰਗੁਰੀਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸ੍ਰਵਨਿ ਨ ਸੁਰਤਿ ਨੈਨ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਆਰਤ ਦੁਆਰਿ ਰਟਤ ਪਿੰਗੁਰੀਆ ॥੧॥
ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਕਰੁਣਾ ਮੈ ਸਾਜਨ ਮੀਤ ਪਿਤਾ ਮਹਤਰੀਆ ॥
ਚਰਨ ਕਵਲ ਹਿਰਦੈ ਗਹਿ ਨਾਨਕ ਭੈ ਸਾਗਰ ਸੰਤ ਪਾਰਿ ਉਤਰੀਆ ॥੨॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਧ̱	ਨੀ	ਧ̱	—	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਭੁ	ਜ	ਬ	ऽ	ਲ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
	ਗ	ਮ॑	ਮ॑	ਧ̱	ਮ॑	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਰ
	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਗ	ਰ	ਤ	ऽ	ਪ	ਰ	ਤ	ਗ	ऽ	ਹਿ
	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਧ̱	ਮ॑	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਲੇ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ਅੰ	ਗੁ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑	ਧ̱	ਮ॑	ਨੀ	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ
	ਸ੍ਰ	ਵ	ਨਿ	ऽ	ਨ	ਸੁ	ਰ	ਤਿ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਨੈ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਨ	ਹੀ	ऽ
	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਮ॑	ਧ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆ	ऽ	ਰ	ਤ	ऽ	ਦੁ	ਆ	ऽ	ऽ	ਰਿ
	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ̱ਸਾਂ	ਧ̱	ਧ̱	ਪ	ਗਮ	ਪਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਰऽ	ਟऽ	ਤ	ऽ	ਪਿੰ	ਗੁऽ	ਰੀऽ	ਆ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 210)

ਸੁਖੁ ਨਾਹੀ ਰੇ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ॥
ਜੀਤਿ ਜਨਮੁ ਇਹੁ ਰਤਨੁ ਅਮੋਲਕੁ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਜਪਿ ਇਕ ਖਿਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਤ ਸੰਪਤਿ ਬਨਿਤਾ ਬਿਨੋਦ॥ ਛੋਡਿ ਗਏ ਬਹੁ ਲੋਗ ਭੋਗ ॥੧॥
ਹੈਵਰ ਗੈਵਰ ਰਾਜ ਰੰਗ ॥ ਤਿਆਗਿ ਚਲਿਓ ਹੈ ਮੂੜ ਨੰਗ ॥੨॥
ਚੋਆ ਚੰਦਨ ਦੇਹ ਫੂਲਿਆ॥ ਸੋ ਤਨੁ ਧਰ ਸੰਗਿ ਰੂਲਿਆ ॥੩॥
ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਆ ਜਾਨੈ ਦੂਰਿ ਹੈ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਹਦੂਰਿ ਹੈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਰੇ̱	(ਮ̍ਗ)	ਮ̍	ਪ	ਧ̱	'ਪ	—	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਸੁ	ਖੁ	ਨਾऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਮ	ਗ	ਮ̍	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ
	ਜੀ	ऽ	ਤਿ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਇ	ਹੁ	ਰ	ਤ	ਨੁ	ਅ	ਮੋ	ऽ	ਲ	ਕੁ
	ਧ̱	ਮ̍	ਧ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਮ̍	ਗੁ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਜ	ਪਿ	ਇ	ऽ	ਕ	ਖਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ̍	ਧ̱	ਮ̍	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ̱	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	—
	ਸੁ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਪ	ਤਿ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਨੋ	ऽ	ਦ	ऽ
	ਧ̱	ਮ̍	ਧ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਪ	(ਧ̱ਪ)	(ਮ̍ਪ)	ਧ̱	ਪ	(ਰੇ̱ਗ)	(ਮ̍ਗ)	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਛੋ	ऽ	ਡਿ	ਗ	ਏ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਲੋऽ	ऽऽ	ਗ	ऽ	ਭੋऽ	ऽऽ	ਗ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਗ	ਮਗ	ਮਧ	ਮਗ	ਰੇਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਪ	ਮਧੁ	ਨੀਧੁ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇਗਾ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਰੇ	ਮਗ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਗ
	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਗ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗਾ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ ਮਹਲਾ ੫. (ਪੰਨਾ 211)

ਜੀਅਰੇ ਓਲ੍ਹਾ ਨਾਮ ਕਾ ॥
ਅਵਰੁ ਜਿ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨੋ ਤਿਨ ਮਹਿ ਭਉ ਹੈ ਜਾਮ ਕਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਵਰ ਜਤਨਿ ਨਹੀ ਪਾਈਐ ॥ ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ॥੧॥
ਲਾਖ ਹਿਕਮਤੀ ਜਾਨੀਐ ॥ ਆਗੈ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਮਾਨੀਐ ॥੨॥
ਅਹੰਬੁਧਿ ਕਰਮ ਕਮਾਵਨੇ ॥ ਗ੍ਰਿਹ ਬਾਲੂ ਨੀਰਿ ਬਹਾਵਨੇ ॥੩॥
ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰੈ ॥ ਨਾਮੁ ਨਾਨਕ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਮਿਲੈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਚੇਤੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	—	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	—	ਧ̱ਪ	ਧ̱ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਜੀ	ਅ	ਰੇ	ऽ	ਓ	ऽ	ਲ੍ਹਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
	ਮੰ	—	ਧ̱ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਧ̱ਪ	ਧ̱ਮ	ਪ	ਗ	ਮੰ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਅ	ਵ	ਰੁऽ	ਜਿ	ਕ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਪ	ਮ	ਮੰ	—	ਧ̱ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਧ̱ਪ	ਧ̱ਮ	ਮ	—
	ਤਿ	ਨ	ਮ	ਹਿ	ਭਉ	ऽ	ਹੈऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰ	ਮੰ	ਧ̱	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	—	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	—
	ਅ	ਵ	ਰ	ਜ	ਤ	ਨਿ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	—	ਰੇ̱ਂ	ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਧ̱	ਪ	ਧ̱ਪ	ਧ̱ਮ
	ਵ	ऽ	ਡੈ	ਭਾ	ऽ	ਗਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਮ: ੫ (ਪੰਨਾ 323)

ਜਾਚਿਕੁ ਮੰਗੈ ਨਿਤ ਨਾਮੁ ਸਾਹਿਬੁ ਕਰੇ ਕਬੂਲੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪਰਮੇਸੁਰੁ ਜਜਮਾਨੁ ਤਿਸਹਿ ਭੁਖ ਨ ਮੂਲਿ ॥

ਰਾਗ ਚੇਤੀ ਗਉੜੀ

ਇਕਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾਰੇਨੀ	ਸਾ	ਰੇਨੀਸਾਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮੰ	ਮੰਧੁਨੀਸਾਂ	ਰੇਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮੰਪ	ਮੰਗ	ਰੇਗ
ਸ਼ਬਦ	ਜਾਚਿਕੁ	ਮੰਗੈਂ	ਨਿ	ऽऽऽऽ	ਤऽ	ਨਾਮੁ	ਸਾऽऽऽ	ਹਿऽਬੁ	ਕਰੇ	ਕऽऽ	ਬੂऽ	ਲੁऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਗਮੰ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਰੇਨੀਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮੰ	ਮੰਧੁਨੀਸਾਂ	ਰੇਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮੰਪ	ਮੰਗ	ਰੇਗ
	ਨਾऽ	ऽऽ	ਨਕ	ਪਰਮੇऽ	ਸੁਰੁ	ਜਜ	ਮਾऽऽਨੁ	ਤਿਸਹਿ	ਭੁਖ	ਨऽऽ	ਮੂऽ	ਲਿऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ, ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮੇਂ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਗ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਧੁ ਮੇਂ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ ऽऽ ਸਾਂ।

ਆਲਾਪ

1. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਨ਼ੀ ਮੇਂ ਧ਼ੁ ਪ ਮੇਂ ਗ, ਮੇਂ ਪ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਗ ਮੇਂ ਪ ਗ, ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ, ਪ ਮੇਂ ਪ ਧੁ ਮ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
3. ਮੇਂ ਮੇਂ ਪਨੀ ਪਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਪ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ, ਮੇਂ ਧੁ ਪ ਮੇਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਮੇਂ ਪ ਮੇਂ, ਮ ਪ, ਧੁ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਗ, ਸਾਗ ਰੇ ਗ, ਪ ਮੇਂ ਪ ਧੁ ਮ ਗ ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 214)

ਪਾਇਓ ਬਾਲ ਬੁਧਿ ਸੁਖੁ ਰੇ ॥
ਹਰਖ ਸੋਗ ਹਾਨਿ ਮਿਰਤੁ ਦੂਖ ਸੁਖ ਚਿਤਿ ਸਮਸਰਿ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਲਉ ਹਉ ਕਿਛੁ ਸੋਚਉ ਚਿਤਵਉ ਤਉ ਲਉ ਦੁਖਨੁ ਭਰੇ ॥
ਜਉ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਿਆ ਤਉ ਆਨਦ ਸਹਜੇ ॥੧॥
ਜੇਤੀ ਸਿਆਨਪ ਕਰਮ ਹਉ ਕੀਏ ਤੇਤੇ ਬੰਧ ਪਰੇ ॥
ਜਉ ਸਾਧੂ ਕਰੁ ਮਸਤਕਿ ਧਰਿਓ ਤਬ ਹਮ ਮੁਕਤ ਭਏ ॥੨॥
ਜਉ ਲਉ ਮੇਰੋ ਮੇਰੋ ਕਰਤੋ ਤਉ ਲਉ ਬਿਖੁ ਘੇਰੇ ॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਬੁਧਿ ਅਰਪੀ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਤਬ ਹਮ ਸਹਜਿ ਸੋਏ ॥੩॥
ਜਉ ਲਉ ਪੋਟ ਉਠਾਈ ਚਲਿਅਉ ਤਉ ਲਉ ਡਾਨ ਭਰੇ ॥
ਪੋਟ ਡਾਰਿ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲਿਆ ਤਉ ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਏ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ

ਤਾਲ ਖਟ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
ਸਰਗਮ	ਰੇਨੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਗਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਮੰਰੇ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਪਾऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਬਾऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਬੁऽ	ऽ	ਧਿ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖੁ	ऽ	ਰੇऽ	ऽ
	ਮੰਰੁ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਨੀ	ਧੁ	ਪੰ	ਪਮੰ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਹऽ	ਰ	ਖ	ਸੋ	ऽ	ਗ	ਹਾ	ਨਿ	ਮਿऽ	ਰऽ	ਤੁऽ	ऽऽ	ਦੂऽ	ਖ	ਸੁ	ਖ	ਚਿ	ਤਿ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸ	ऽ	ਮ	ऽ	ਸऽ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਗੁऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽऽ	ਮਿऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0		4		5		6		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨੀ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜ	ਉ	ਲ	ਉ	ਹ	ਉ	ਕਿ	ऽ	ਛੁ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਚ	ਉ	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਉ
	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਸਾ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਗਂ	—	ਗ	ਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਤऽ	ਉऽ	ਲ	ਉ	ਦੁ	ऽ	ऽ	ਖ	ਨੁ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਭ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0		4		5		6		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 215)

ਪਾਇਆ ਲਾਲੁ ਰਤਨੁ ਮਨਿ ਪਾਇਆ ॥
ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਥੀਆ ਸਤਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਲਾਥੀ ਭੂਖ ਤ੍ਰਿਸਨ ਸਭ ਲਾਥੀ ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਸਾਰੀ ॥
ਕਰੁ ਮਸਤਕਿ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਧਰਿਓ ਮਨੁ ਜੀਤੋ ਜਗੁ ਸਾਰੀ ॥੧॥
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਇ ਰਹੇ ਰਿਦ ਅੰਤਰਿ ਡੋਲਨ ਤੇ ਅਬ ਚੂਕੇ ॥
ਅਖੁਟੁ ਖਜਾਨਾ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਤੋਟਿ ਨਹੀ ਰੇ ਮੂਕੇ ॥੨॥
ਅਚਰਜੁ ਏਕੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਭਾਈ ਗੁਰਿ ਐਸੀ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥
ਲਾਹਿ ਪਰਦਾ ਠਾਕੁਰੁ ਜਉ ਭੇਟਿਓ ਤਉ ਬਿਸਰੀ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥੩॥
ਕਹਿਓ ਨ ਜਾਈ ਏਹੁ ਅਚੰਭਉ ਸੋ ਜਾਨੈ ਜਿਨਿ ਚਾਖਿਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਚ ਭਏ ਬਿਗਾਸਾ ਗੁਰਿ ਨਿਧਾਨੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਰਾਖਿਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ̍	ਧ̱	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ̱	ਨੀ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਪਾ	ഽ	ਇਆ	ഽ	ਲਾ	ഽ	ਲੁ	ਰ	ਤ	ਨੁ	ਮ	ਨਿ	ਪਾ	ഽ	ਇਆ	ഽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਰੇ̱	ਨੀ̣	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ̣	ਧ̣	ਸਾ	ਨੀ̣	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ਤ	ਨੁ	ਸੀ	ഽ	ਤ	ਲੁ	ਮ	ਨੁ	ਸੀ	ഽ	ਤ	ਲੁ	ਥੀ	ഽ	ਆ	ഽ
	ਨੀ̣	ਰੇ̱	ਮ̍	ਗ	ਪ	ਮ̍	ਧ̱	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧ̱ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗ	ਰੇ̱
	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਸ	ਮਾഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ਇਆ	ഽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	—	ਪ	—	ਮ̍	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	—
	ਲਾ	ഽ	ਥੀ	ഽ	ਭੂ	ഽ	ਖ	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨ	ਸ	ਭ	ਲਾ	ഽ	ਥੀ	ഽ
	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਨੀ	ਨੀ	ਰੇ̱ਂ	ਗਂ	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਚਿੰ	ഽ	ਤਾ	ഽ	ਸ	ਗ	ਲ	ਬਿ	ਸਾ	ഽ	ഽ	ഽ	ഽ	ഽ	ਰੀ	ഽ
	ਰੇ̱	ਗ	ਮ̍	ਧ̱	ਗ	ਮ̍	ਧ	ਨੀ	ਮ̍	ਧ̱	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ
	ਕ	ਰੁ	ਮ	ഽ	ਸਤ	ਕਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ഽ	ਰੈ	ഽ	ਧ	ਰਿ	ਓ	ഽ
	ਪ	ਧ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ̱	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧ̱ਪ	ਮ̍ਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ̱	ਸਾ
	ਮ	ਨੁ	ਜੀ	ഽ	ਤੋ	ഽ	ਜ	ਗੁ	ਸਾഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ഽഽ	ਰੀഽ	ഽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 215)

ਮੋ ਕਉ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸਮਝਾਵੈ ॥ ਕਰਤਾ ਹੋਇ ਜਨਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਜਾਨਤ ਕਿਛੁ ਇਨਹਿ ਕਮਾਨੋ ਜਪ ਤਪ ਕਛੂ ਨ ਸਾਧਾ ॥
ਦਹ ਦਿਸਿ ਲੈ ਇਹੁ ਮਨੁ ਦਉਰਾਇਓ ਕਵਨ ਕਰਮ ਕਰਿ ਬਾਧਾ ॥੧॥
ਮਨ ਤਨ ਧਨ ਭੂਮਿ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਹਉ ਇਸ ਕਾ ਇਹੁ ਮੇਰਾ ॥
ਭਰਮ ਮੋਹ ਕਛੁ ਸੂਝਸਿ ਨਾਹੀ ਇਹ ਪੈਖਰ ਪਏ ਪੈਰਾ ॥੨॥
ਤਬ ਇਹੁ ਕਹਾ ਕਮਾਵਨ ਪਰਿਆ ਜਬ ਇਹੁ ਕਛੂ ਨ ਹੋਤਾ ॥
ਜਬ ਏਕ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰੰਕਾਰ ਪ੍ਰਭ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪਹਿ ਕਰਤਾ ॥੩॥
ਅਪਨੇ ਕਰਤਬ ਆਪੇ ਜਾਨੈ ਜਿਨਿ ਇਹੁ ਰਚਨੁ ਰਚਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕਰਣਹਾਰੁ ਹੈ ਆਪੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਇਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮ̍	ਧ̱	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰ̱ੇਂ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਮੋ	ऽ	ਕ	ਉ	ऽ	ਇ	ਹ	ਬਿ	ऽ	ਧਿ
	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ
	ਕੋ	ऽ	ਸ	ऽ	ਮ	ਝਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ
	ਮ̍	ਪ	ਧ̱	ਮ̍	ਗ	ਰ̱ੇ	ਗ	ਰ̱ੇ	ਰ̱ੇ	ਸਾ
	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਰ̱ੇ	ਸਾ	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਰ̱ੇ	ਗ	ਰ̱ੇ	ਸਾ
	ਜ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ̍	ਪ	ਨੀ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨ	ਤ	ऽ	ਕਿ	ऽ	ਛੁ
	ਨੀ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ
	ਇ	ਨ	ਹਿ	ऽ	ਕ	ਮਾ	ऽ	ਨੋ	ऽ	ऽ
	ਮ̍	ਮ̍	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਸਾਂ	ਰ̱ੇਂ	ਰ̱ੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਜ	ਪ	ਤ	ऽ	ਪ	ਕ	ऽ	ਛੂ	ऽ	ਨ
	ਧ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਗ	ਰ̱ੇ	ਨ̱ੀ	ਸਾ
	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 214-15)

ਭਾਵਨੁ ਤਿਆਗਿਓ ਰੀ ਤਿਆਗਿਓ ॥ ਤਿਆਗਿਓ ਮੈ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਿਆਗਿਓ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ ਰਸ ਮਾਨਿ ਗੋਬਿੰਦੈ ਆਗਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਦੋਊ ਸਮਾਨੇ ਮਸਤਕੁ ਡਾਰਿ ਗੁਰ ਪਾਗਿਓ ॥
ਸੰਪਤ ਹਰਖੁ ਨ ਆਪਤ ਦੂਖਾ ਰੰਗੁ ਠਾਕੁਰੈ ਲਾਗਿਓ ॥੧॥
ਬਾਸ ਬਾਸਰੀ ਏਕੈ ਸੁਆਮੀ ਉਦਿਆਨ ਦ੍ਰਿਸਟਾਗਿਓ ॥
ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਸੰਤ ਭ੍ਰਮੁ ਡਾਰਿਓ ਪੂਰਨ ਸਰਬਾਗਿਓ ॥੨॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਤੈ ਕਾਰਣੁ ਕੀਨੋ ਮਨਿ ਬੁਰੋ ਨ ਲਾਗਿਓ ॥
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਪਰਸਾਦਿ ਸੰਤਨ ਕੈ ਸੋਇਓ ਮਨੁ ਜਾਗਿਓ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਓੜਿ ਤੁਹਾਰੀ ਪਰਿਓ ਆਇਓ ਸਰਣਾਗਿਓ ॥
ਨਾਮ ਰੰਗ ਸਹਜ ਰਸ ਮਾਣੇ ਫਿਰਿ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗਿਓ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9 10 11 12	13 14 15 16	1 2 3 4	5 6 7 8
ਸਰਗਮ	ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਰੇ	ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼	ਮ́ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ —
ਸ਼ਬਦ	ਭਾ ਵ ਨੁ ਤਿ	ਆ ਗਿ ਓ ऽ	ਰੀ ऽ ऽ ਤਿ	ਆ ਗਿ ਓ ऽ
	ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ	ਮ́ ਮ ਗ ਮ	ਰੇ ਗ ਗ ਮ	ਗਾ ਰੇ ਸਾ —
	ਤਿਆ ऽ ਗਿਓ ऽ	ਮੈ ऽ ऽ ऽ	ਗੁ ਰ ਮਿ ਲਿ	ਤਿਆ ऽ ਗਿਓ ऽ
	ਮ́ ਧ਼ ਮ́ ਧ਼	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ	ਰੇ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ
	ਸ ऽ ਰ ਬ	ਸੂ ऽ ਖ ਆ	ਨੰ ऽ ਦ ਮੰ	ਗ ਲ ਰ ਸ
	ਰੇ ਰੇ ਗ ਗ	ਮ ਮ́ ਗ ਮ	ਰੇ ਗ — ਮ	ਗ ਰੇ ਸਾ —
	ਮਾ ऽ ਨਿ ਗੋ	ਬਿੰ ऽ ਦੈ ऽ	ਆ ऽ ऽ ਗਿ	ਓ ऽ ऽ ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	3	X	2

ਅੰਤਰਾ

	ਪ ਪ ਪ ਪ	ਮ́ ਗ ਮ́ਧ ਪ	ਪਨੀ ਨੀ ਨੀ ਨੀ	ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ
	ਮਾ ऽ ਨੁ ਅ	ਭਿ ਮਾ ऽऽ ਨੁ	ਦੋऽ ऽ ਊ ਸ	ਮਾ ऽ ਨੇ ऽ
	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਪ	ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ	ਪ ਮ́ ਗ ਗ	ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ
	ਮ ਸ ਤ ਕੁ	ਡਾ ऽ ਰਿ ऽ	ਗੁ ऽ ऽ ਰ	ਪਾ ਗਿ ਓ ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	3	X	2

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਵਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹੰ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਮੱਧ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ--ਸਾ ਰੁੇ ਮੰ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ--ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੰ ਰੁੇ ਸਾ।
ਪਕੜ--ਸਾ ਪ, ਮੰ ਪ ਨੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਰੁੇ, ਮੰ ਰੁੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁੇ ਸਾ, ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾ ਰੁੇ ਸਾ, ਮੰ ਪ ਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਰੁੇ, ਰੁੇ ਰੁੇ, ਮੰ ਰੁੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ, ਰੁੇ, ਸਾ।
4. ਮੰ ਮੰ ਪ ਮੰ, ਧੁ ਮੰ, ਧੁ ਮੰ ਪ ਮੰ ਰੁੇ, ਪ ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਮੰ, ਰੁੇ, ਪ ਮੰ ਰੁੇ, ਪ ਮੰ ਰੁੇ, ਮੰ ਪ, ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾ।
5. ਸਾ ਰੁੇ ਸਾ, ਮੰ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਰੁੇ ਸਾ, ਧੁ਼ ਪ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਰੁੇ ਮੰ ਰੁੇ, ਸਾ, ਸਾ ਰੁੇ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਪ ਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ ਮੰ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ।
2. ਨੀ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਰੁੇ, ਸਾ ਰੁੇ, ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਰੁੇ, ਰੁੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਗੌੜੀ ਮਾਲਵਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 214)

ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਲੇਹੁ ਮੀਤਾ ਲੇਹੁ ਆਗੈ ਬਿਖਮ ਪੰਥੁ ਭੈਆਨ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੇਵਤ ਸੇਵਤ ਸਦਾ ਸੇਵਿ ਤੇਰੈ ਸੰਗਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਕਾਲੁ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਤੂੰ ਸਾਧ ਕੀ ਹੋ ਕਾਟੀਐ ਜਮ ਜਾਲੁ ॥੧॥
ਹੋਮ ਜਗ ਤੀਰਥ ਕੀਏ ਬਿਚਿ ਹਉਮੈ ਬਧੇ ਬਿਕਾਰ ॥
ਨਰਕੁ ਸੁਰਗੁ ਦੁਇ ਭੁੰਚਨਾ ਹੋਇ ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਅਵਤਾਰ ॥੨॥
ਸਿਵ ਪੁਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਨਿਹਚਲੁ ਕੋ ਥਾਉ ਨਾਹਿ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਸੁਖੁ ਨਹੀ ਹੋ ਸਾਕਤ ਆਵਹਿ ਜਾਹਿ ॥੩॥
ਜੈਸੋ ਗੁਰਿ ਉਪਦੇਸਿਆ ਮੈ ਤੈਸੋ ਕਹਿਆ ਪੁਕਾਰਿ ॥
ਨਾਨਕੁ ਕਹੈ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਵਾ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਲੇ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਮ॑	ਮ॑	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਆ	ऽ	ਗੈ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ऽ	ਖ	ऽ	ਮ
	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਪੰ	ऽ	ਥੁ	ऽ	ऽ	ਭੈ	ऽ	ਆ	ऽ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ਤ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ਤ
	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਸ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵਿ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ
	ਤੇ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਮ॑	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਬ	ਸ	ਤੁ	ऽ	ਹੈ	ਕਾ	ऽ	ਲੁ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਲਵਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮੰਪ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਮੰ	ਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਰੇ	ਮੰ	ਰੇਮੰ	ਪਮੰ	ਪ	ਰੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਨਾ ऽ	ऽऽ	ਨ	ਕ	ਕ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਸੁऽ	ਨਿऽ	ਰੇ	ऽ	ਮऽ	ऽऽ	ਨਾ	ऽऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਪਮੰ	ਗੇਮੰ	ਪਮੰ	ਧੁਪ	ਰੇਮੰ	ਪਮੰ	ਰੇਮੰ	ਰੇਸਾ
	ਕ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਕੀ	ਰ	ਤੰ	ਨੁ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਇऽ	ਉऽ	ਧਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੁऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				0				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	—	ਧੁ	—	ਪ	ਮੰ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਜੈ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਗੁ	ਰਿ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਸਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਕਹਿ	ਆऽ	ऽ	ਪੁ	ਕਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਰਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਖਿਤੀ ਗਉੜੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਪੂਰੀਆ ਦੇ ਸਮਾਨ "ਨ਼ੀ ਧੁ ਨ਼ੀ" ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੁ ਮੋ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੋ ਗ ਮ ਗ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੁ ਮੋ ਪ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ, ਗ ਮੋ, ਪ ਮ ਗ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੁ ਗ ਰੁ ਮੋ ਗ ਰੁ, ਸਾ, ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਮ, ਮ ਮੋ, ਗ ਮ, ਰੁ ਗ ਰੁ, ਮੋ ਗ ਰੁ, ਸਾ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਮ਼ੋ ਧ਼ੁ ਮ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਰੁ ਰੁ, ਰੁ ਗ ਰੁ, ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ।
4. ਮ, ਗ, ਮ ਧੁ ਪ, ਮ, ਰੁ ਗ, ਰੁ ਮੋ, ਗ ਰੁ ਸਾ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਪਉੜੀ (ਪੰਨਾ 300)

ਕੋਈ ਗਾਵੈ ਕੋ ਸੁਣੈ ਕੋਈ ਕਰੈ ਬੀਚਾਰੁ ॥
ਕੋ ਉਪਦੇਸੈ ਕੋ ਦ੍ਰਿੜੈ ਤਿਸ ਕਾ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ ॥
ਕਿਲਬਿਖ ਕਾਟੈ ਹੋਇ ਨਿਰਮਲਾ ਜਨਮ ਜਨਮ ਮਲੁ ਜਾਇ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਮੁਖੁ ਊਜਲਾ ਨਹ ਪੋਹੈ ਤਿਸੁ ਮਾਇ ॥
ਸੋ ਸੁਰਤਾ ਸੋ ਬੈਸਨੋ ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਧਨਵੰਤੁ ॥
ਸੋ ਸੂਰਾ ਕੁਲਵੰਤੁ ਸੋਇ ਜਿਨਿ ਭਜਿਆ ਭਗਵੰਤੁ ॥
ਖਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਸੂਦੁ ਬੈਸੁ ਉਧਰੈ ਸਿਮਰਿ ਚੰਡਾਲ ॥
ਜਿਨਿ ਜਾਨਿਓ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨਾ ਨਾਨਕ ਤਿਸਹਿ ਰਵਾਲ ॥੧੭॥

ਰਾਗ ਖਿਤੀ ਗਉੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਕੋ	ऽऽ	ਈऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਣੈ	ऽ
	ਧ਼ਮੰ	ਮੰ	ਧ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਰੇ	—	ਸਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ
	ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਬੀ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਰੁ	ऽ
	ਨ਼ੀਸਾ	—	ਸਾਪ	ਪ	ਪ	ਪਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਗ	ਰੇ	—	ਗਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕੋ	ऽ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ऽऽ	ਸੈ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ੍ਰਿ	ऽ	ੜੈ	ऽ
	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮੰਪ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤਿ	ਸ	ਕਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਉऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧੁਮੰ	ਧ਼	ਮੰਧੁ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਸਾਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕਿऽ	ਲ	ਬਿऽ	ਖऽ	ਕਾ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ਨਿऽ	ਰਮ	ਲਾ	ऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਸਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ
	ਜऽ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮऽ	ਮ	ਲੁ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇ	ऽ
	ਸਾਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁਪ	ਮ	ਧੁਪ	ਗਮ	ਗ
	ਹऽ	ਲ	ਤਿ	ਪ	ਲ	ਤਿ	ਮੁ	ਖੁ	ਊ	ऽ	ऽ	ਜऽ	ਲਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	(ਸਾਂ)	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—
	ਨ	ਹ	ਪੋ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਤਿ	ਸੁ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ (ਪੰਨਾ 296)

ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਹੋਇ ਪਸਰਿਆ ਨਾਨਕ ਏਕੰਕਾਰੁ ॥

ਰਾਗ ਥਿਤੀ ਗਉੜੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	—	ਗ	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਜ	ਲਿ	ਥ	ঽ	ਲਿ	ਮ	ਹੀ	ਅ	ਲਿ	ঽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਧ਼
	ਪੂ	ঽ	ঽ	ঽ	ਰਿ	ਆঽ	ঽ	ঽ	ঽ	ঽ
	ਮ॑	ਮ॑	ਮ॑	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ
	ਸੁ	ਆ	ਮੀ	ঽ	ঽ	ਸਿ	ਰ	ਜ	ঽ	ਨ
	ਧ̱ਮ॑	ਧ̱	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਗ	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਹਾঽ	ঽ	ঽ	ঽ	ঽ	ਰੁ	ঽ	ঽ	ঽ	ঽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਨਿ	ਕ	ঽ	ঽ	ਭਾਂ	ਤਿ	ঽ	ঽ	ঽ
	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਨੀ	ਧ̱
	ਹੋ	ਇ	ਪ	ঽ	ਸ	ਰਿ	ঽ	ਆ	ঽ	ঽ
	ਮ॑	ਧ̱	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਨਾ	ঽ	ਨ	ঽ	ਕ	ਏ	ঽ	ਕੰ	ঽ	ঽ
	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	—	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਕਾ	ঽ	ঽ	ঽ	ঽ	ਰੁ	—	ঽ	ঽ	ঽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਸ਼ਬਦ (ਪੰਨਾ 343)

ਪੰਦ੍ਰਹ ਥਿਤੀਂ ਸਾਤ ਵਾਰ ॥ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਉਰਵਾਰ ਨ ਪਾਰ ॥
ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਲਖੈ ਜਉ ਭੇਉ ॥ ਆਪੇ ਕਰਤਾ ਆਪੇ ਦੇਉ ॥

ਰਾਗ ਖਿਤੀ ਗਉੜੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗਂ	ਗ	ਮੱਧੁ	ਮੱ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਪੰ	ऽ	ਦ੍ਰ	ਹऽ	ਥਿ	ऽ	ਤੀਂ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽ
	ਧ਼	ਧ਼ਧ਼	ਮੱ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ
	ਕ	ऽऽ	ਹਿ	ਕ	ਬੀ	ਰ	ਉ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	—	ਮ	—	ਮ	ਮਮੱ	ਮ	ਮੱ	ਗ	ਗ	ਮਮੱ	ਮਗ
	ਸਾ	ऽ	ਧਿ	ਕ	ਸਿ	ऽ	ਧ	ऽ	ਲ	ਖੈऽ	ऽ	ਜਉ	ਭੇ	ऽ	ਉऽ	ऽऽ
	ਗ	ਰੇਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇਂ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	—	ਸਾ	—	ਧ਼ਨ਼ੀ	—	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਆ	ऽऽ	ਪੇ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ऽ	ਦੇऽ	ऽ	ਉऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਸੰਕੀਰਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਤੀਬਰ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਪਤਕ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਵਕਰ-ਛਾੜਵ—ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਗ ਮ ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਮੇ ਪ, ਮ ਨ਼ੀ, ਪ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ—ਸਾਂ ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀਧ ਪਮੇ ਪ, ਧੁ ਪ, ਮਗੁ ਰੇ ਗੁ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼, ਪ਼ ਰੇ ਸਾ।

ਪਕੜ—ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਗ ਮ, ਗੁ ਰੇ ਗੁ, ਮੇ ਪ, ਧੁ ਪ, ਗੁਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਰੇ, ਸਾ, ਮ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਗੁ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪਮ, ਮਰੇ ਗੁ ਗੁ ਮੇ ਪ, ਧੁਪ, ਧੁ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਮੇ ਗ ਰੇ ਮਗ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਸਾ, ਪ਼ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਸਾ।
2. ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ, ਗੁਰੇ ਗੁ ਮੇਪ, ਧੁਪ, ਧੁ ਮ, ਪਗ, ਮ ਗੁ ਰੇਗ ਮੇ ਪ, ਮ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ, ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ, ਗੁ ਰੇ ਮ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਰੇਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਗੁਰੇ, ਗੁ ਮੇ ਪ, ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਗਮ, ਮਨ਼ੀਪ, ਮੇਪ, ਧੁਪ, (ਮ) ਗੁਰੇ ਗੁ ਮੇ ਗ, ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਸਾਮ, ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ਮਪ਼ ਸਾ, ਪ਼ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਵਕਰ ਆਲਾਪ—ਰੇਨ਼ੀ, ਸਾ ਮ, ਸਾ ਪ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ਼ ਮ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਮਰੇ ਗਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ, ਗ ਮ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ ਪ਼ ਸਾ, ਪ਼ ਰੇ ਸਾ। ਮ, ਗੁਮੇ ਨੀ ਧੁਪ, ਮਨੀ, ਪਸਾਂ, ਰੇਂਨੀਸਾ, ਰੇਂ ਸਾਂ ਨ਼ੀਪ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾਮ, ਰੇ ਸਾ, ਮ ਗੁਮ ਨ਼ੀਪ, ਗੁ, ਰੇ, ਗੁਮੇ ਗਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਮ-ਰੇ ਸਾ।
5. ਗਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਗਮਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪਮ, ਸਾ, ਮਗੁ ਰੇ ਗੁ, ਮੇ ਨ਼ੀਪ, ਧੁਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ, ਮਪ ਨ਼ੀਧੁ ਮਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਮੇਪ ਧੁਪ ਮ ਗੁਸਾ, ਮ, ਗੁਰੇ ਗੁ ਮੇਪ, ਮੇਗਰੇ ਗੁਸਾ, ਪ਼, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਪਮ ਗੁਰੇ ਮਗੁ ਸਾ, ਰੇਨ਼ੀਸਾਂ ਰੇਸਾ।

ਕਵਿਤਾ

ਲਕਸ਼ਣ-ਗੀਤ

ਸਥਾਈ

ਸੰਕੀਰਣ ਧੁਨੀ ਅੰਗ ਹੈ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਜਾਣੋ ।
ਵਾਦੀ ਮਧਿਅਮ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧਿ ਹੈ, ਸ਼ੜਜ ਸੰਵਾਦੀ ਮਾਣੋ ।

ਅੰਤਰਾ

ਦੋ, ਰੇ, ਗ, ਮ, ਧ, ਨੀ, ਰਚਕੇ ਫਲਦੇ ਸੂਰਜ ਗਾਵੋ ।
ਕਵੀ ਰਾਗ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰਚਨਾ ਬਿਛੜੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਭਾਵੋ ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ, ਲਕਸ਼ਣ-ਗੀਤ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਂਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਰੁ	ਗ	ਮੰ	ਗ	ਰੁ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੁਸਾ	—	ਪ	ਰੁ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸੰऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਰ	ਣ	ਧੁ	ਨੀ	ਅੰ	ऽ	ਗऽ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਰਾ	ਗ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਮ	ਮੰ	ਮ	—	ਨ਼ੀਸਾ	ਮ
	ਗਉ	ऽ	ੜੀ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਪऽ	ਕੀ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਣੋऽ	ऽ
	ਨ਼ੀ	—	ਸਾਂਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਮ—		ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਵਾ	ऽ	ਦੀऽ	ऽ	ਮऽ	ऽ	ਧਿ	ਅਮ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਤਿ	ਨਿ	ऽ	ਧਿ	ਹੈ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਰੁ	ਰੁ	ਨ਼ੀ	—	ਗੁਸਾ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਸ਼	ੜ	ਜ	ਸੰ	ਵਾ	ऽ	ਦੀऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਣੋऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਗੁਸਾ	ਰੁ	ਰੁ	ਗੁ	ਗ	ਮ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਦੋ	ऽऽ	ਰੁ	ऽ	ਗ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਰ	ਚ	ਕੇ
	ਰੁਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	—	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਫ	ਲ	ਦੇ	ऽ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਜ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੋऽ	ऽ
	ਰੁ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੁਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਕ	ਵੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ਗੁ	ਰੂ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਚ	ਨਾ	ऽ
	ਰੁਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਸਾ
	ਬਿ	ऽ	ਛ	ੜੇ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੋऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧ (ਪੰਨਾ 12)

ਜੈ ਘਰਿ ਕੀਰਤਿ ਆਖੀਐ ਕਰਤੇ ਕਾ ਹੋਇ ਬੀਚਾਰੋ ॥
ਤਿਤੁ ਘਰਿ ਗਾਵਹੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਿਵਰਿਹੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰੋ ॥੧॥
ਤੁਮ ਗਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਨਿਰਭਉ ਕਾ ਸੋਹਿਲਾ ॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਜਿਤੁ ਸੋਹਿਲੈ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਤ ਨਿਤ ਜੀਅੜੇ ਸਮਾਲੀਅਨਿ ਦੇਖੈਗਾ ਦੇਵਣਹਾਰੁ ॥
ਤੇਰੇ ਦਾਨੈ ਕੀਮਤਿ ਨਾ ਪਵੈ ਤਿਸੁ ਦਾਤੇ ਕਵਣੁ ਸੁਮਾਰੁ ॥੨॥
ਸੰਬਤਿ ਸਾਹਾ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਪਾਵਹੁ ਤੇਲੁ ॥
ਦੇਹੁ ਸਜਣ ਅਸੀਸੜੀਆ ਜਿਉ ਹੋਵੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਉ ਮੇਲੁ ॥੩॥
ਘਰਿ ਘਰਿ ਏਹੋ ਪਾਹੁਚਾ ਸਦੜੇ ਨਿਤ ਪਵੰਨਿ ॥
ਸਦਣਹਾਰਾ ਸਿਮਰੀਐ ਨਾਨਕ ਸੇ ਦਿਹ ਆਵੰਨਿ ॥੪॥੧॥

ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਰੇਂਸਾ	—	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਜੈS	S	S	ਘ	S	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ਆ	ਖੀ	ਐ
	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗ	ਮੇਂ	ਪ	—	ਨੀਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ
	ਕS	ਰ	ਤੇ	ਕਾ	S	S	ਹੋS	ਇ	ਬੀS	ਚਾ	S	ਰੋ
	ਸਾ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਨੀ	ਸਾ
	ਤਿ	S	ਤੁ	ਘ	S	ਰਿ	ਗਾ	ਵ	ਹੁ	ਸੋ	ਹਿ	ਲਾ
	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	—
	ਸਿ	ਵ	ਰਿ	ਹੁ	ਸਿ	ਰ	ਜ	ਣ	ਹਾ	S	ਰੋ	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X.		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਨੁੀਪ
ਸ਼ਬਦ	ਤੁ	ऽ	ਮ	ਗਾ	ਵ	ਹੁ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ
	ਮ	ਨੁੀ	ਪ	ਸਾਂ	—	—	ਰੁੇਂ	ਨੁੀ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	—	—
	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਹਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੁੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਹ	ਉ	ऽ	ਵਾ	ਗੀ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਤੁ	ਸੋ	ਹਿ	ਲੈ
	ਰੇ	ਨੁ਼ੀ	ਸਾ	ਨੁ਼ੀ	ਧ	ਪ਼	ਧ਼	ਮ਼	ਪ਼	ਰੁੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਖੁ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਸੰਚਾਰੀ

	ਮ	—	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਨਿ	ऽ	ਤ	ਨਿ	ऽ	ਤ	ਜੀ	ऽ	ਅ	ੜੇ	ऽ	ਸ
	ਰੁੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਨੁੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ
	ਮਾ	ਲੀ	ਅ	ਨਿ	ਦੇ	ਖੈ	ਗਾ	ਦੇ	ਵ	ਣ	ਹਾ	ਰੁ
	ਮ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਗੁ	ਰੁੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਦਾ	ऽ	ਨੈ	ਕੀ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	ਪ	ਵੈ
	ਰੇ	ਨੁ਼ੀ	ਸਾ	ਪ	ਪ਼	ਮ਼	ਨੁ਼ੀ	ਪ਼	ਸਾ	ਰੁੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਤਿ	ਸੁ	ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ਕ	ਵ	ਣੁ	ਸੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅਭੋਗ

	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਪ	ਨੁੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
	ਸੰ	ਬ	ਤਿ	ਸਾ	ऽ	ਹਾ	ਲਿ	ऽ	ਖਿੰ	ਆ	ऽ	ऽ
	ਮ	ਨੁੀ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਮਿ	ऽ	ਲਿ	ਕ	ऽ	ਰਿ	ਪਾ	ਵ	ਹੁ	ਤੇ	ऽ	ਲੁ
	ਗੁੰ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਪ	—
	ਦੇ	ਹੁ	ਸ	ਜ	ਣ	ਅ	ਸੀ	ਸ	ਝੀ	ਆ	ऽ	ऽ
	ਗੁਸਾ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਮ	ਗ	ਸਾ
	ਜਿਉ	ਹੋ	ਵੈ	ਸਾ	ਹਿ	ਬ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਲੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾਨ਼ੀਸਾ	ਪਮ	ਗਮ,ਗ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮੇ	ਪ	ਪਨ਼ੀ	ਧੁਪਮਪ	ਮਗੁਰੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਜੈਂS	ਘਰਿ	ਕੀਰਤਿ	ਆSਖੀS	ਐਂS	SSS	SS	ਕਰ	ਤੇ	ਕਾS	ਹੋSਇS	ਬੀSਚਾਰੋ
	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਧ਼	ਪ਼ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਰੇ	ਮਰੇਮਮ	ਮਪਪਪ	ਧ,ਪਮ	ਪਮਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਤਿS	ਤੁ	ਘਰਿ	ਗਾਵ	ਹੁS	SS	ਸੋSਹਿS	ਲਾSਸਿਵ	ਰਿਹੁS	ਸਿਰਜਣ	ਹਾS	ਰੋS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਰੇ	ਪਮ	ਪਧ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਰੇਂਨ਼ੀਪਧ	ਸਾਂਨ਼ੀਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀਧੁਪ	ਮਗਮਸਾ	ਨ਼ੀਧ਼ਪ਼	ਰੇਨ਼ੀਸਾ
	ਤੁਮ	ਗਾ	ਵਹੁ	ਮੇS	ਰੇS	SS	ਨਿਰSS	ਭਉSS	ਕਾSSS	ਸੋSSS	ਹਿSS	ਲਾSS
	ਸਾਮ	ਗੁਰੇ	ਮੇਪ	ਨੀਸਾਂ	ਪਸਾਂਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਨ਼ੀਪਧ	ਮਪਗੁਮ	ਮੇਗੁਰੇਸਾ	ਸਾਮਨ਼ੀਸਾਂ	ਪਸਾਂਗੁੰਰੇਂ	ਗੁਮੇਗਰੇ	ਰੇਨ਼ੀਸਾ
	ਹਉ	SS	ਵਾS	SS	ਰੀSSS	SSSS	ਜਿSSS	ਤੁSSS	ਸSSਦਾ	SSSS	ਸੁSਖੁS	ਹੋਇS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ॑ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਮ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਗੁ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਤੁऽ	ਮ	ਗਾऽ	ਵਹੁ	ਮੇऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ਕਾ	ਸੋ	ਹਿ	ਲਾ	ऽ
	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧਧ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਹਉ	ऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ਜਿ	ਤੁ	ਸ	ਦਾ	ਸੁ	ਖ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ
	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗੁਮ॑	ਮ॑	ਪ	ਪ	—	—	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	—	—
	ਜੈऽ	ਘ	ਰਿऽ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽऽ	ਖੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ	—	—	—
	ਕਰ	ਤੇ	ਕਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗ	ਮ॑	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸਾ	—	—
	ਤਿऽ	ਤੁ	ਘ	ਰਿ	ਗਾ	ऽ	ਵ	ਹੁ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਮਗ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਮ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਮ	ਗ	ਸਾ	—
	ਸਿऽ	ਵ	ਰਿ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ਜ	ਣ	ਹਾ	ऽ	ਰੋ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਅੰਤਰਾ

	ਰੇਪ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	—
	ਨਿऽ	ਤ	ਨਿ	ਤ	ਜੀ	ऽ	ਅ	ਝੇ	ਸ	ऽ	ਮਾ	ਲੀ	ਅ	ਨਿ	ऽ	ऽ
	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਦੇऽ	ऽ	ਖੈ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਣ	ਹਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	—	—	—	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਪ	—
	ਤੇ	ਰੇ	ਦਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਮ	ਤਿ	ਨਾ	ਪ	ਵੈ	ऽ
	ਰੇ	ਮ॑	ਗ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ	—	—	—	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਸਾ	—
	ਤਿ	ਸੁ	ਦਾ	ऽऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਵ	ਣੁ	ਸੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਲ ਰਹਿਤ ਤਾਨਾਂ

1. ਮਰੇ੍ ਗਰੇ੍ ਸਾ, ਮਗ੍ ਰੇ੍ਗ ਸਾ, ਮਗ੍ ਰੇਗ੍ ਮੰ, ਪਧ ਪਮ ਗ੍, ਰੇਗ ਮੰਗ ਰੇ੍, ਪਧ੍ ਪਮੰ ਗ, ਰੇ੍ਸਾ ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ੍ਪ ਮਨੀ੍ ਧ, ਪਮ ਗ੍ਮ ਸਾ, ਰੇ੍ਗ ਸਰੇ੍ ਸਾ।
2. ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਸਾ ਮਗ੍ ਰੇ੍, ਗ੍ਮੰ ਪ, ਨੀ੍ਧਪ, ਨੀ੍ਧ ਪ, ਮਨੀ੍ਧ, ਸਾਂਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ੍ ਧ੍ ਪ, ਮ ਪ ਧ੍, ਪਮੰਪ, ਨੀ੍ਧਪ, ਮੰਗਮ, ਗਰੇ੍ਗ, ਮੰਗਰੇ੍, ਸਾਨ਼ੀਸਾ।
3. ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮਗ੍ ਮੰਗ੍ ਰੇ, ਗਮੰ ਗਮੰ ਪ, ਨੀਧ ਨੀਧ ਪ, ਮਨੀ੍ ਮਨੀ੍ ਪ, ਸਾਂਨੀ੍ ਸਾਂਨੀ੍ ਸਾਂ, ਰੇ੍ਂਨੀ ਰੇ੍ਂਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ੍ਧ ਨੀ੍ਧ ਪ, ਪਧ ਪਧਂ ਮ, ਗ੍ਰੇ ਗ੍ਰੇ ਗ੍, ਮੰਗ ਮੰਗ ਰੇ੍, ਸਾਨ਼ੀ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਰੇ੍ਂਨ਼ੀ ਸਾਮ, ਗ੍ਰੇ ਗ੍ਮੰ, ਗ੍ਮ, ਪਮੰ, ਪਧ੍ ਪਮ, ਨੀ੍ਧ ਪਗ੍ ਮਨੀ੍ ਪਸਾਂ ਰੇ੍ਂਸਾ ਨੀਸਾਂ ਨੀ੍ਧ ਪਮ ਗਮ ਪਮ, ਗਸਾ ਗਰੇ੍ ਨ਼ੀਸਾ।
5. ਮਗ੍ਰੇ ਗਰੇਸਾ ਰੇ੍ਨ਼ੀਸਾ, ਮਗ੍ਰੇ ਗ੍ਮੰਪ ਗ੍ਰੇਸਾ, ਪਮਪ ਧ੍ਪਗ੍ ਰੇਗ੍ਸਾ ਧਪਮ ਗ੍ਰੇਗ੍ ਰੇਗਮੰ ਪਧ੍ਪ ਮੰਪਗ, ਰੇਨੀ੍ਸਾ, ਨੀ੍ਪਸਾਂ, ਨੀ੍ਧ੍ਪ ਰੇ੍ਨ਼ੀਸਾ।
6. ਗਰੇ੍ ਨ਼ੀਗ ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਸਾ ਮਗ੍ ਰੇਮ ਗ੍ਰੇ ਗ੍, ਮੰਪ ਧ੍ਮੰ ਪਧ੍ ਪ, ਧਪ, ਮਧ ਪਮ ਗ, ਨੀ੍ਧ ਪਨੀ੍ ਧਪ੍ ਮ, ਨੀ੍ਪ ਸਾਂਨੀ੍ ਪਸਾਂ ਰੇ੍ਂ, ਨੀ੍ਧ ਪਨੀ੍ ਧਪ ਨੀ੍, ਧਪ ਮਧ ਪਮ ਧ, ਪਮੰ ਧ੍ਪ ਮੰਧ੍ ਪ, ਮੰਗ ਰੇ੍ਮੰ ਗਰੇ੍ ਸਾ।
7. ਰੇ੍ਨ਼ੀ ਸਾਰੇ੍ ਨ਼ੀਸਾ ਮ, ਗ੍ਰੇ ਮੰਗ੍ ਰੇ੍ਮੰ ਪ, ਮੰਪ ਧ੍ਮੰ ਪਧ੍ ਨੀ੍, ਮਪ, ਰੇ੍ਮੰਪ ਸਾਮ, ਪਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਰੇ੍ਂ ਨੀਸਾਂ ਰੇ੍ਂਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਪ ਨੀ੍ਧ ਪਨੀ੍ ਧ੍ਪ ਮ ਧਪ, ਮਧ ਪਮ ਗ੍, ਰੇਗ੍ ਮਰੇ੍, ਗ੍ਮੰ ਗ੍, ਰੇ੍ਗ, ਮਰੇ੍, ਗਮ, ਗ, ਰੇ੍ਸਾ ਨੀਰੇ੍ਂ ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦਖਣੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ, ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ, ਮਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁਪ, ਮਰੁੇ, ਰੁੇ, ਰੁੇ ਮਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੁੇ ਸਾ, ਮ, ਰੁੇ ਸਾ, ਪਪ ਮਰੁੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ। ਪ਼ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ, ਰੁੇ, ਸਾ, ਸਾਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ, ਮਪ ਮਰੁੇ, ਮਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾਰੁੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਨੀਧੁ ਪ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ, ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁਪ ਮ ਰੁੇ, ਨ਼ੀਸਾ।
4. ਰੇ ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਧੁਪ, ਮਪ ਧੁ ਨੀ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੇਂਸਾ ਨੀਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਰੇਂ ਮਂ, ਮਂ ਰੁੇਂ, ਸਾਂ ਸਾਂਰੁੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀਧੁ, ਮਪ, ਰੇਮ ਪਧੁ, ਮਪ ਧੁਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਪ ਮ ਰੁੇ, ਸਾਨ਼ੀ ਰੁੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮਰੇ ਨ਼ੀ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧ ਦਖਣੀ (ਪੰਨਾ 152)

ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਬੂਝੈ ਮਾਨੈ ਨਾਉ ॥ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਾਉ ॥
ਆਪਿ ਭੁਲਾਏ ਠਉਰ ਨ ਠਾਉ ॥ ਤੂੰ ਸਮਝਾਵਹਿ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਉ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਚਲੈ ਮੈ ਨਾਲਿ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਬਾਧੀ ਸਭ ਕਾਲਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਖੇਤੀ ਵਣਜੁ ਨਾਵੈ ਕੀ ਓਟ॥ ਪਾਪੁ ਪੁੰਨੁ ਬੀਜ ਕੀ ਪੋਟ ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਜੀਅ ਮਹਿ ਚੋਟ ॥ ਨਾਮੁ ਵਿਸਾਰਿ ਚਲੇ ਮਨਿ ਖੋਟ ॥੨॥
ਸਾਚੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਚੀ ਸੀਖ॥ ਤਨੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਸਾਚੁ ਪਰੀਖ ॥
ਜਲ ਪੁਰਾਇਨਿ ਰਸ ਕਮਲ ਪਰੀਖ ॥ ਸਬਦਿ ਰਤੇ ਮੀਠੇ ਰਸ ਈਖ ॥੩॥
ਹੁਕਮਿ ਸੰਜੋਗੀ ਗੜਿ ਦਸ ਦੁਆਰ ॥ ਪੰਚ ਵਸਹਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਅਪਾਰ ॥
ਆਪਿ ਤੁਲੈ ਆਪੇ ਵਣਜਾਰ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਵਾਰਣਹਾਰ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦਖਣੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ਼	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ਼ਮ	ਮਰੇ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸੁਣਿ	ਸੁਣਿ	ਬੂ	ऽ	ਝੈऽ	ਮਾऽ	ਨੈ	ਨਾ	ऽ	ਉ
	ਪ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਤਾ	ਕੈ	ਸ	ਦ	ਬਲਿ	ਹਾ	ਰੈ	ਜਾ	ऽ	ਉ
	ਸਾ	ਮਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪਮ	ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਆ	ਪਿऽ	ਭੁ	ਲਾ	ਏ	ਠਉ	ਰ	ਨऽ	ਠਾ	ਉ
	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ਼	ਰੇ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਤੂੰऽ	ऽऽ	ਸਮ	ਝਾ	ਵਹਿ	ਮੇ	ਲਿ	ਮਿ	ਲਾ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਖੇ	ਤੀ	ਵ	ਣ	ਜੁ	ਨਾऽ	ਵੈ	ਕੀ	ਓ	ਟ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮੰਰੇਂ	ਮੰ	ਪੰ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਪਾ	ऽ	ਪੁऽ	ਪੁੰ	ਨੁ	ਬੀ	ਜ	ਕੀ	ਪੋ	ਟ
	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਮੰ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਕਾ	ਮੁ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧੁ	ਜੀਅ	ਮਹਿ	ਚੋ	ऽऽ	ਟऽ
	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ
	ਨਾ	ਮੁ	ਵਿ	ਸਾ	ਰਿ	ਚ	ਲੇ	ਮਨਿ	ਖੋ	ਟ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧ ਦਖਣੀ (ਪੰਨਾ 154)

ਜਨਮਿ ਮਰੈ ਤ੍ਰੈ ਗੁਣ ਹਿਤਕਾਰੁ ॥ ਚਾਰੇ ਬੇਦ ਕਥਹਿ ਆਕਾਰੁ ॥
ਤੀਨਿ ਅਵਸਥਾ ਕਹਹਿ ਵਖਿਆਨੁ ॥ ਤੁਰੀਆਵਸਥਾ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਹਰਿ ਜਾਨੁ ॥੧॥
ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤਰਣਾ ॥ ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮੁ ਨ ਹੋਇ ਹੈ ਮਰਣਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿ ਸਾਸਤ ਪੰਡਿਤ ਮੁਖਿ ਸੋਈ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਅਰਥੁ ਬੀਚਾਰੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥੁ ਭਗਤਿ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਿਆ ਹਰਿ ਸੋਈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਭਗਤਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਈ ॥
ਹਰਿ ਕੀ ਭਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਆਨੰਦੁ ॥ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ਪਰਮਾਨੰਦੁ ॥੩॥
ਜਿਨਿ ਪਾਇਆ ਗੁਰਿ ਦੇਖਿ ਦਿਖਾਇਆ ॥ ਆਸਾ ਮਾਹਿ ਨਿਰਾਸੁ ਬੁਝਾਇਆ ॥
ਦੀਨਾ ਨਾਥੁ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦਖਣੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾ	਽	ਮ	ਭ	ਗ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸੇ	਽	ਵਾ	਽	ਤ	ਰ	ਣਾ	਽
	ਪ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮੰਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਬਾ	ਹੁ	ੜਿ	ਜ	ਨ	ਮੁ	ਨ	਽	ਹੋ਽	਽਽	ਇ਽	ਹੈ਽	ਮ	ਰ	ਣਾ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	.			3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਮ	ਰੈ	਽	ਤ੍ਰੈ	਽	ਗੁ	਽	ਣ	ਹਿਤ	ਕਾ	਽	ਰੁ	਽
	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਚਾ	਽	ਰੇ	਽	ਬੇ	਽	ਦ	ਕ	ਥ਽	ਹਿ਽	਽਽	ਆ਽	ਕਾ਽	਽਽	ਰੁ਽	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀਪਕੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਦੀ ਹੀ ਗਉੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਗਉੜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਧੈਵਤ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਇਹੋ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦੇ ਰਾਗ ਭੈਰਉ ਤੇ ਲਲਿਤ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਛਾਇਆ ਆਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਰਾਗ ਸੰਧਿਆ ਸਮੇਂ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ̱ ਗ ਮ, ਮ॑ ਮ ਗ ਮ ਪ ਧ̱ ਪ, ਪ ਧ̱ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ̱ ਪ, ਧ̱ ਮ॑ ਮ॑ ਧ̱, ਮ॑ ਮ ਗ ਮ॑ ਰੇ̱ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ. ਰੇ̱ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਰੇ̱ ਗ ਮ, ਮ॑ ਮ ਗ ਰੇ̱, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਮ: ੫ (ਪੰਨਾ 320)

ਸਿਖਹੁ ਸਬਦੁ ਪਿਆਰਿਹੋ, ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਟੇਕ ॥
ਮੁਖ ਊਜਲ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਤ ਏਕ ॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀਪਕੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀਰ਼ੇਗਮਮੰਗ	ਮਗਰੇਸਾ	ਰੇਸਾਂਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਰੇਮਗ	ਮੰ	ਗਮਪਧੁ	ਪਧੁਨੀਧੁ	ਪਧੁਮ	ਗਗਮ	ਨੀਨੀਧੁਪ	ਪਗਮਗਮ	ਗਰੇਗਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਸਿSSSSSS	ਖਹੁSS	ਸਬS	ਦੁSSਪਿ	ਆ	SSਰਿਹੋ	ਜਨਮS	ਮਰਨ	ਕੀSS	ਟੇSSS	SSSSS	ਕSSS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਨ਼ੀਰ਼ੇਮੰਧੁਮੰ	ਮਗਰ਼ੇਸਾ	ਰੇਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਰੇਮਗ	ਧੁ	ਪਧੁਨੀਧੁਪਧੁ	ਪ	ਪਧੁਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁਪ	ਧੁਪਧੁ	ਮਪਧੁਪ	ਗਮਗਰੇ
	ਮੁSSSS	ਖSਊS	ਜSS	ਲSSਸ	ਦਾ	ਸੁSਖੀSSS	ਨਾ	ਨSSਕ	ਸਿਮS	ਰਤS	ਏSSS	ਕSSS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 300)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਦਇਆਲੁ ਹੈ ਜਿਸ ਨੋ ਸਮਤੁ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਏਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਰਿ ਦੇਖਦਾ ਮਨ ਭਾਵਨੀ ਤੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਵਿਚਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹੈ ਹਰਿ ਉਤਮੁ ਹਰਿ ਪਦੁ ਸੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥੧॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀਪਕੀ

ਚਾਰਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਪਗ	ਗ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਪੁ	ऽ	ਰਖੁ	ਦਇ	ਆऽ	ਲੁ	ਹੈ	ऽ
	ਰੇਗ	ਗ	ਰੇ	ਪ	ਗਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਜਿऽ	ਸ	ਨੋ	ਸ	ਮऽ	ਤੁ	ਸ	ਭੁ	ਕੋऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ
	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	—
	ਏ	ऽ	ਕ	ਦ੍ਰਿ	ऽ	ਸਟਿ	ਕ	ਰਿ	ਦੇ	ਖ	ਦਾ	ऽ
	ਮੰਧੁ	ਪਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ
	ਮऽ	ਨऽ	ਭਾ	ਵ	ਨੀ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ਸਿऽ	ਧਿऽ	ਹੋऽ	ਇऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	ਰੇ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪਮ	ਗਮ	ਗਮੰ	ਪ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ
	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਵਿऽ	ਚਿऽ	ਅੰऽ	ਮ੍ਰਿ	ऽ	ਤੁऽ	ਹੈ	ऽ
	ਧੁ	ਪਮੰ	ਪ -	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹ	ਰਿऽ	ਉ	ऽ	ਤ	ਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ	ਦੁ	ਸੋ	ਇ
	ਰੇਂਨੀ	—	ਰੇਂ	ਗਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀਧੁ	—	ਪ	ਮ
	ਨਾऽ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਤੇ	ਹਰਿ	ਧਿਆ	·ऽ	ਈ	ਐ
	ਪ	ਪਗੁ	ਨ਼ੀਰੇ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ
	ਗੁ	ਰऽ	ਮੁऽ	ਖਿ	ਪਾ	ऽ	ਵੈऽ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 301)

ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦਸਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈ ਮਨਿ ਹਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਪਵਿਤੁ ਹਰਿ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਸਭਿ ਦੁਖ ਪਰਹਰੀ ॥

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀਪਕੀ

ਧਮਾਰ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	8	9	10	11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ਼	ਰੇ਼	ਪ	—	ਨੀ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਸ	ऽ	ਤਿ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭੁ
	ਪ	ਮ	ਪ	ਪਗ	ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ	ਗ	ਗ	ਰੇ਼ਗ	ਰੇ਼	—	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ
	ਦ	ऽ	ਸਿ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁऽ	ਧਿ	ਆ ऽऽ	ऽ		ऽ	ਈ	ਮ	ਨਿ
	ਸਾ	ਗਰੇ਼	—	ਸਾਰੇ਼	ਰੇ਼ਪ	ਪ	ਨੀਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
	ਹ	ਰੀऽ	ऽ	ਸऽ	ਤਿਗੁ	ऽ	ਰऽ	ਹ	ऽ	ऽ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0			3				X					2	

ਅੰਤਰਾ

	—	—	—	ਪ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ
	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਪ	ਵਿ	ਤੁ
	ਨੀ	ਰੇਂ	—	ਗਂ	ਰੇਂਗਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹ	ਰਿ	ऽ	ਮੁ	ऽऽ	ਖਿ	ऽ	ਬੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਸ	ਭਿ
	ਨੀ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	—	ਰੇ਼	—
	ਦੂ	ऽ	ਖ	ਪ	ऽ	ਰ	ऽ	ਹ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0			3				X					2	

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 172)

ਗੁਰਮਤਿ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨੂਆ ਗਾਵੈ ॥
ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨੁ ਪਾਇਆ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਗੁਰੂ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥੧॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਨੁ ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ ॥
ਹਮ ਮਲਿ ਮਲਿ ਧੋਵਹ ਪਾਵ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜੋ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ॥੨॥
ਹਿਰਦੈ ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮ ਰਸਾਇਣੁ ਜਿਹਵਾ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ॥
ਮਨ ਰਸਕਿ ਰਸਕਿ ਹਰਿ ਰਸਿ ਆਘਾਨੇ ਫਿਰਿ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭੂਖ ਲਗਾਵੈ ॥੩॥
ਕੋਈ ਕਰੈ ਉਪਾਵ ਅਨੇਕ ਬਹੁਤੇਰੇ ਬਿਨੁ ਕਿਰਪਾ ਨਾਮੁ ਨ ਪਾਵੈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਵੈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਪੂਰਬੀ ਦੀਪਕੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮੰਮ	ਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਗਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤਿ	ਬਾ	ऽ	ਜੈ	ऽऽ	ਸ	ਬ	ਦੁ	ਅऽ	ਨਾ	ऽ	ਹ	ਦੁ
	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮ	—	ਗ	ਗਪ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਗੁ	ਰ	ਮऽ	ਤਿऽ	ਮ	ਨੂ	ਆऽ	ऽऽ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				X				2				0			

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰ	ਧੁ	ਮੰ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਰੇਂ	ਗਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਵ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਦਰ	ਸ	ਨੁ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਗਪ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
	ਧਨੁ	ਧੰਨੁ	ਗੁਰੂ	ਲਿਵ	ਲਾ	ऽ	ਵੈ	ऽऽ	ਗੁਰ	ਮੁਖਿ	ਹਰਿ	ਲਿਵ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				X				2				0			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਭੀ ਸੋਰਠਿ ਭੀ; ਸਰਲ ਪੂਰੀਏ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਾਦੀ, ਸ਼ੜਜ ਸੁਰ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਧਿਆ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੁ ਮੰਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਰੁੰ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ਼ ਗ, ਮ ਗ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ, ਮ ਰੇ ਮੰ ਪ, ਧ ਮ, ਗਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਰੁ ਸਾ, ਸਾ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਮੰ ਰੇ, ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਰੇ ਮੰ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮੰਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਪ ਗ ਪ ਨੀ, ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੰ ਰੁੰ ਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੁੰ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੁੰ ਸਾਂ ਨੀ, ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੁੰ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀਂ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਗਂ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨ਼ੀ, ਧ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਪ ਮੰ, ਗ ਮੰ, ਗ ਪ, ਧ ਮ, ਗ ਰੁ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਭੀ ਸੋਰਠਿ ਭੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 330)

ਰੇ ਜੀਅ ਨਿਲਜ ਲਾਜ ਤੁੋਹਿ ਨਾਹੀ ॥ ਹਰਿ ਤਜਿ ਕਤ ਕਾਹੂ ਕੇ ਜਾਂਹੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਾ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਊਚਾ ਹੋਈ ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਪਰ ਘਰ ਜਾਤ ਨ ਸੋਹੀ ॥੧॥
ਸੋ ਸਾਹਿਬੁ ਰਹਿਆ ਭਰਪੂਰਿ ॥ ਸਦਾ ਸੰਗਿ ਨਾਹੀ ਹਰਿ ਦੂਰਿ ॥੨॥
ਕਵਲਾ ਚਰਨ ਸਰਨ ਹੈ ਜਾ ਕੇ ॥ ਕਹੁ ਜਨ ਕਾ ਨਾਹੀ ਘਰ ਤਾ ਕੇ ॥੩॥
ਸਭੁ ਕੋਊ ਕਹੈ ਜਾਸੁ ਕੀ ਬਾਤਾ ॥ ਸੋ ਸੰਮ੍ਰਥੁ ਨਿਜ ਪਤਿ ਹੈ ਦਾਤਾ ॥੪॥
ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਪੂਰਨ ਜਗ ਸੋਈ ॥ ਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਅਵਰੁ ਨ ਹੋਈ ॥੫॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਭੀ ਸੋਰਠਿ ਭੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਧਪ	ਪ	ਪ	ਰੇ̱	ਮ॑	ਗ	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰੇऽ	ऽऽ	ਜੀऽਅ	ਨਿ	ਲऽ	ऽ	ਜ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਤੁੋ	ਹਿ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
	ਹ	ਰਿ	ਤ	ਜਿ	ਕ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਹੂ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਜਾਂ	ऽ	ਹੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਗ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰੇਂ̱	ਗਂ	ਰੇਂ̱ਗਂ	ਰੇਂ̱ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਜਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੁ	ਊ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਪਮ॑	ਗਮ॑	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਗ	ਰੇ̱ਸਾ
	ਸੋ	ऽ	ਜ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਘ	ਰ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਤऽ	ਨऽ	ਸੋऽ	ऽऽ	ਹੀऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ̱	ਰੇ̱ਸਾ	ਰੇ̱ਗਾ	ਗਰੇ̱	ਗਮ	ਮਗ	ਪਮ॑	ਧਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇ̱ਸਾ
2	ਪਨੀ	ਸਾਰੇ	ਨੀਨੀ	ਨੀਸਾ	ਮ॑ਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑	ਮ॑ਪ	ਪਗ	ਗਪ	ਪਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਧਪ
	ਮ॑ਮ॑	ਮ॑ਪ	ਗਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ਪ	ਮ॑ਪ	ਗਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ਼	ਗਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਗ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਭੀ ਸੋਰਠਿ ਭੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 331)

ਕਉਨੁ ਕੋ ਪੂਤੁ ਪਿਤਾ ਕੋ ਕਾ ਕੋ ॥ ਕਉਨੁ ਮਰੈ ਕੋ ਦੇਇ ਸੰਤਾਪੋ ॥੧॥
ਹਰਿ ਠਗ ਜਗ ਕਉ ਠਗਉਰੀ ਲਾਈ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਬਿਓਗ ਕੈਸੇ ਜੀਅਉ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਉਨ ਕੋ ਪੁਰਖੁ ਕਉਨ ਕੀ ਨਾਰੀ ॥ ਇਆ ਤਤ ਲੇਹੁ ਸਰੀਰ ਬਿਚਾਰੀ ॥੨॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਠਗ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥ ਗਈ ਠਗਉਰੀ ਠਗੁ ਪਹਿਚਾਨਿਆ ॥੩॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਭੀ ਸੋਰਠਿ ਭੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਮੰ	ਪ	ਗਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕਉ	ਨੁਕੋ	ਪੂ	ऽ	ਤੁ	ਪਿਤਾ	ਕੋ	ਕਾ	ऽ	ਕੋ
	ਪ	ਨੀਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾਰੇ	ਨੀ	ਧ	ਪ
	ਕਉ	ਨੁਮ	ਰੈ	ऽ	ਕੋ	ਦੇਇ	ऽਸੰ	ਤਾ	ऽ	ਪੋ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਹऽ	ਰਿऽ	ਠਗ	ਜਗ	ਕਉ	ਠਗ	ਉਰੀ	ਲਾ	ऽ	ਈ
	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਗ	ਮੰਗ	ਰੇਨੀ	ਸਾ
	ਹਰਿ	ਕੇਬਿ	ਓऽ	ऽ	ਗऽ	ਕੈऽ	ਸੇ	ਜੀਅਉ	ਮੇਰੀ	ਮਾਈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਇਹ ਇਕ ਗਉੜੀ ਦਾ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਖੋਜਣ ਲਈ ਦਾਸ ਨੇ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਉਸਤਾਦਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਗਾਇਕਾਂ, ਵਾਦਿਕਾਂ, ਇਸ ਕਲਾ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗਉੜੀ-ਮਾਝ ਦੇ ਸਹੀ ਸਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਆਖ਼ਿਰ ਇਕ ਗਉੜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ 'ਸ੍ਰੀਮਨ-ਲਕਸ਼ ਸੰਗੀਤ' ਨਾਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿ ਮਾਰਵੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ 'ਲਲਿਤਾ ਗਉੜੀ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਉੜੀ ਦੇ ਉਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਅਸਾਂ ਨੇ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਆ ਵੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਗੁਣੀਆਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਵੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭਟਿਆਰ ਗਉੜੀ ਹੀ ਬਣਦਾ ਦਿੱਸਿਆ। ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਨਾਮ ਅਸਾਂ ਨੇ ਗਉੜੀ-ਮਾਝ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਆਸ਼ਿਕ ਅਲੀ ਖ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਲਿਤਾ ਗਉੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਲਿਤਾ ਗਉੜੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਆਮ ਸੰਗੀਤ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਲਿਤਾ ਗਉੜੀ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮਾਰਵੇ ਥਾਟ ਵਿਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਤਨੇ ਵੀ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਾਦਕ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ, ਚੇਤੀ-ਗਉੜੀ, ਭੈਰਉ-ਗਉੜੀ, ਆਦਿਕ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਾਉਂਦੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੋ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਆਸ਼ਿਕ ਅਲੀ ਸਾਹਿਬ ਕਦੀ ਪੰਜਾਬ ਆਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਣਵਾਨ ਨੇ ਸੁਰ ਦੁਆਰਾ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਸੁਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਰੂਪ ਦਾ ਨਾ ਲਲਿਤਾ ਗਉੜੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਗਉੜੀ-ਮਾਝ ਹੈ। ਸੋ ਸੰਗੀਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤੀ-ਭੇਦ, ਦੇਸ਼-ਭੇਦ, ਬੋਲੀ-ਭੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਨਾਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ।

ਰਾਗ ਗਉੜੀ-ਮਾਝ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਮਾਰਵੇ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਧੈਵਤ, ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਅਲਪਤਵ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਵੇਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਦੋਨੋਂ ਸਮੇਂ ਹੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਮੰ ਪ ਗ, ਮ ਧ਼, ਨ਼ੀ ਰੇਂ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ਼ ਪ, ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ, ਪ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਮ, ਪ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ, ਮੰ ਪ ਧ਼ ਨੀ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਮ, ਪ ਗ ਮ, ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਰੇ਼ ਗ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ ਮ ਪ, ਧ਼ ਪ, ਧ ਪ ਗ ਮ, ਰੇ਼ ਸਾ।
4. ਪ ਮੰ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇ਼, ਗ ਮੰ, ਪ, ਮ ਧ਼ ਨੀ ਰੇਂ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਰੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਨੀ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਮੰ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।
5. ਧ ਮੰ ਧ਼, ਨੀ, ਰੇਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ, ਧ ਪ, ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪ ਮ, ਪ ਗ, ਰੇ਼ ਗ, ਰੇ਼ ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼, ਸਾ, ਰੇ਼ ਸਾ, ਪ, ਪ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਗ, ਮ ਪ, ਧਮੰ, ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ, ਧ਼ ਪ, ਪ ਧ ਨੀ ਪ, ਗ, ਮ ਪ।
6. ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਨੀ, ਧ ਪ, ਗ ਮੰ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਮੰ ਪ ਗ, ਪ ਗ ਮ ਰੇ਼, ਗ ਰੇ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾਂ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਮ: ੫ (ਪੰਨਾ 317)

ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ, ਭੰਨਣ ਘੜਣ ਸਮਰਥੁ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲਹਿ ਮਿਤ੍ਰ ਤੂ, ਦੁਖੁ ਸਬਾਇਆ ਲਥੁ ॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ

ਧਮਾਰ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਧਮ	ਧ	ਨੀ	—	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਮਾਂ	ਰੇਂਨੀ	—
ਸ਼ਬਦ	ਗੁऽ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ऽ	ਕ	ऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ऽऽ	ਰਿऽ	ऽ
	ਧ	—	ਪ	—ਧ	ਨੀ	ਪ	—	ਪਮ	—	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਗ	—
	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽऽ	ਦ੍ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ੜਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ
	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀਸਾ	—	—	ਨੀ	ਧ	ਸਾ	—	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਭੰ	ऽ	ਨ	ਣ	ਘऽ	ऽ	ऽ	ੜ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਮਪ	—	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਪ	—	ਪਗ	—	ਗ	ਮ	ਪ	—	—
	ਸऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਥੁ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x					2		0		

ਅੰਤਰਾ

	ਧਮ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧਮ	—	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਪ੍ਰऽ	ऽ	ਭੁ	ऽ	ਸऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਲਹਿ
	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
	ਮਿऽ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਤੂ	ਦੁ	ऽऽ	ਖੁ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਬਾ	ਇਆ	ऽ
	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ
	ਲ	ऽ	ऽ	ਥੁऽ	ਦੁ	ऽ	ਖੁ	ऽऽ	ਸ	ਬਾ	ਇਆ	ਲ	ऽ	ਥੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x					2		0		

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 218)

ਹਰਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮਾ ॥ ਜਪਿ ਪੂਰਨ ਹੋਏ ਕਾਮਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਜਪੇਦਿਆ ਹੋਆ ਮੁਖੁ ਪਵਿਤ੍ਰੁ ॥
ਹਰਿ ਜਸੁ ਸੁਣੀਐ ਜਿਸ ਤੇ ਸੋਈ ਭਾਈ ਮਿਤ੍ਰੁ ॥੧॥
ਸਭਿ ਪਦਾਰਥ ਸਭਿ ਫਲਾ ਸਰਬ ਗੁਣਾ ਜਿਸੁ ਮਾਹਿ ॥
ਕਿਉ ਗੋਬਿੰਦੁ ਮਨਹੁ ਵਿਸਾਰੀਐ ਜਿਸੁ ਸਿਮਰਤ ਦੁਖ ਜਾਹਿ ॥੨॥
ਜਿਸੁ ਲੜਿ ਲਗਿਐ ਜੀਵੀਐ ਭਵਜਲੁ ਪਈਐ ਪਾਰਿ ॥
ਮਿਲਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੁ ਹੋਇ ਮੁਖ ਊਜਲ ਦਰਬਾਰਿ ॥੩॥
ਜੀਵਨ ਰੂਪ ਗੋਪਾਲ ਜਸੁ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਰਾਸਿ ॥
ਨਾਨਕ ਉਬਰੇ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਦਰਿ ਸਚੈ ਸਾਬਾਸਿ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਧ੍ਰੂਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮਮ	ਗਮ	ਧਪ	ਧਮ	ਪ੍ਰਗ	ਪਗ	ਰੁਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਹ	ऽऽ	ਰਿऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਮੁऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਮ
	ਸਾ	ਸਾਂ	ਰੁੰਨੀਸਾ	ਧ	ਨੁੀ	ਪਮ	ਧਪ	ਧਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰੁਸਾ
	ਰਾ	ऽ	ਮऽऽ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਮ੍ਰ	ਰਾ	ऽ	ਮਾऽ
	ਧ	ਨ਼ੀ	ਰੁਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜ	ऽ	ਪਿऽ	ਪੂ	ਰ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਏ	ਕਾऽ	ऽऽ	ਮਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਮਾ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਮ	ਧ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਜ	ਪੇ	ऽ	ਦਿ	ਆ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀਰੁੇਂ	ਗਂ	ਗੁਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂਨੀ
	ਹੋ	ऽ	ਆ	ਮੁ	ऽऽ	ਖੁ	ਪ	ऽऽ	ਵਿ	ਤ੍ਰੁ	ऽ	ऽऽ
	ਸਾ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਧਪ	ਪ	ਮਪ	ਪ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹਰਿ	ਜ	ਸੁ	ਸੁ	ਣੀऽ	ਐ	ਜਿऽ	ऽ	ਸऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂ	ਧ	ਧ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਧਪ	ਧਮ	ਮ	ਪਗ	ਪਗ	ਰੁ	ਸਾਂ
	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਭਾऽ	ऽ	ਈऽ	ਮਿऽ	ऽ	ਤ੍ਰੁऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 217)

ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ਕਰਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ॥
ਜੋਰਿ ਤੁਮਾਰੈ ਸੁਖਿ ਵਸਾ ਸਚੁ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਭੇ ਗਲਾ ਜਾਤੀਆ ਸੁਣਿ ਕੈ ਚੁਪ ਕੀਆ ॥
ਕਦ ਹੀ ਸੁਰਤਿ ਨ ਲਧੀਆ ਮਾਇਆ ਮੋਹੜਿਆ ॥੧॥
ਦੇਇ ਬੁਝਾਰਤ ਸਾਰਤਾ ਸੇ ਅਖੀ ਡਿਠੜਿਆ ॥
ਕੋਈ ਜਿ ਮੂਰਖੁ ਲੋਭੀਆ ਮੂਲਿ ਨ ਸੁਣੀ ਕਹਿਆ ॥੨॥
ਇਕਸੁ ਦੁਹੁ ਚਹੁ ਕਿਆ ਗਣੀ ਸਭ ਇਕਤੁ ਸਾਦਿ ਮੁਠੀ ॥
ਇਕੁ ਅਧੁ ਨਾਇ ਰਸੀਅੜਾ ਕਾ ਵਿਰਲੀ ਜਾਇ ਵੁਠੀ ॥੩॥
ਭਗਤ ਸਚੇ ਦਰਿ ਸੋਹਦੇ ਅਨਦ ਕਰਹਿ ਦਿਨ ਰਾਤਿ ॥
ਰੰਗਿ ਰਤੇ ਪਰਮੇਸਰੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਬਲਿ ਜਾਤ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗ	ਮ॑	ਧ਼	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਤੂੰ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਣੁ	ਕऽ	ਰऽ	ਤੇ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤੂੰ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਣੁ
	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਰਿ	ਤੁ	ਮਾ	ਰੈ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖਿ	ਵ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਸਾ	ਗ	ਪ	ਪਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਮ	ਮਪ	ਗ	ਮਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਸ	ਚੁ	ਸ	ਬऽ	ਦੁ	ऽ	ਨੀ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	.ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਣੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਸ	ਭੇ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ਆऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਣਿ	ਕੈ	ऽ	ਚੁ	ਪ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 218)

ਮੀਠੇ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ ਜਿੰਦੂ ਤੂੰ ਮੀਠੇ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥
ਸਚੇ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਮਿਲਿਆ ਨਿਥਾਵੇ ਥਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹੋਰਿ ਸਾਦ ਸਭਿ ਫਿਕਿਆ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ ॥
ਵਿਣੁ ਪਰਮੇਸਰ ਜੋ ਕਰੇ ਫਿਟੁ ਸੁ ਜੀਵਣੁ ਸੋਇ ॥੧॥
ਅੰਚਲੁ ਗਹਿ ਕੈ ਸਾਧ ਕਾ ਤਰਣਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਆਰਾਧੀਐ ਉਧਰੈ ਸਭ ਪਰਵਾਰੁ ॥੨॥
ਸਾਜਨੁ ਬੰਧੁ ਸੁਮਿਤ੍ਰੁ ਸੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੈ ਦੇਇ ॥
ਅਉਗਣ ਸਭਿ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਪਰਉਪਕਾਰੁ ਕਰੇਇ ॥੩॥
ਮਾਲੁ ਖਜਾਨਾ ਥੇਹੁ ਘਰੁ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਣ ਨਿਧਾਨ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਦਰਿ ਤੇਰੈ ਪ੍ਰਭ ਤੁਧਨੋ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਮਾਝ

ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ॒	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ॒	ਰੇ॒	ਸਾ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਮੀ	ऽ	ਠੇ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਉ	ਜਿੰ	ਦੂ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ॒	ਸਾ
	ਮੀ	ऽ	ਠੇ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ॒	ਨ਼ੀ	ਰੇ॒	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ॑ਮ॑	ਮਗ	ਮ	ਮ
	ਸ	ऽ	ਚੇ	ਸੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਿ	ਆऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਮ॑	ਪਗ	ਰੇ॒ਸਾ
	ਮਿ	ਲਿ	ਆਨਿ	ਥਾऽ	ऽऽ	ਵੇऽ	ऽऽ	ਥਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	° X			2		3		° X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑	ਧ॒	ਨੀ	ਰੇਂ॒	ਗਾਂ	ਰੇਂ॒	ਰੇਂ॒	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ॒	ਨੀ	ਸਾਂ	ऽ
	ਹੋ	ऽ	ਰਿ	ਸਾ	ਦ	ਸ	ਭਿ	ਫਿ		ਕਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਧ॒	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਧਮ	ਪਗ	ਪਗ	ਰੇ॒ਸਾ
	ਤਨੁ	ਮ	ਨੁ	ਫਿ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ॒	ਨ਼ੀ	ਰੇ॒	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਮ॑	ਮਗ	ਮ	ਮ
	ਵਿ	ਣੁ	ਪਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ	ਜੋ	ऽ	ਕ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਮ॑	ਪਗ	ਰੇ॒ਸਾ
	ਫਿ	ਟੁ	ਸੁ	ਜੀऽ	ऽऽ	ਵऽ	ਣੁऽ	ਸੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	° X			2		3		° X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗ, ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮੑ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਮੑ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਸਾਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀਸਾ, ਸਾ ਗ ਮੑ ਪ, ਧ ਪ ਮੑ ਪ, ਮੑ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਗ, ਗ ਧ ਪ ਮੑ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਨੀ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ—ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਗਂ ਮੑਪਂ, ਮਂ, ਪਂ ਮਂ, ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਪਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ, ਨੀ—ਧ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੑ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੑ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਗ ਪ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੯ (ਪੰਨਾ 537)

ਹਰਿ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹਿ ਕੋਊ ਜਾਨੈ ॥
ਜੋਗੀ ਜਤੀ ਤਪੀ ਪਚਿ ਹਾਰੇ ਅਰੁ ਬਹੁ ਲੋਗ ਸਿਆਨੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਛਿਨ ਮਹਿ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਉ ਕਰਈ ਰਾਉ ਰੰਕ ਕਰਿ ਡਾਰੇ ॥
ਰੀਤੇ ਭਰੇ ਭਰੇ ਸਖਨਾਵੈ ਯਹ ਤਾ ਕੋ ਬਿਵਹਾਰੇ ॥੧॥
ਅਪਨੀ ਮਾਇਆ ਆਪਿ ਪਸਾਰੀ ਆਪਹਿ ਦੇਖਨਹਾਰਾ ॥
ਨਾਨਾ ਰੂਪੁ ਧਰੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਭ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ ॥੨॥
ਅਗਨਤ ਅਪਾਰੁ ਅਲਖ ਨਿਰੰਜਨ ਜਿਹ ਸਭ ਜਗੁ ਭਰਮਾਇਓ ॥
ਸਗਲ ਭਰਮ ਤਜਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਚਰਨਿ ਤਾਹਿ ਚਿਤੁ ਲਾਇਓ ॥੩॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪਨੀ	ਧ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਹਿ	ਕੋऽ	ऽऽ	ਊ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਨੈऽ	ऽ
	—	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
	ऽ	ਜੋ	ਗੀ	ਜ	ਤੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪੀ	ऽ	ਪ	ਚਿ	ਹਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ
	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪਨੀ	ਧ
	ऽ	ਅ	ਰੁ	ਬਹੁ	ਲੋ	ऽ	ਗ	ਸਿ	ਆऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਛਿ	ਨ	ਮਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਉ	ਰੰ	ऽ	ਕ	ਕ	ਉ	ਕ	ਰ	ਈ	ऽ
	—	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਰਾ	ਉ	ਰੰ	ऽ	ਕ	ਕ	ਰਿ	ਡਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧਪ	ਧਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
2	ਸਾਗ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਗ	ਗਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪਨੀ	ਨੀਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਗ	ਗਪ
	ਪਨੀ	ਨੀਨੀ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਗਂ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਸਾ	-ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਗ	-ਮ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਪ	-ਪ	ਗਪ	-ਪ	ਨੀਧ	ਨੀਪ	ਧਪ	ਧਮ
	ਪਮ	ਪਗ	ਗਗ	ਸਾਗ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗਂ	ਗਂਗਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਮਂਗਂ	ਪਂਮਂ	ਪਂਮਂ	ਗਂਰੇਂ
	ਮਂਗਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੀ ਵਾਰ (ਪੰਨਾ 550)

ਪਉੜੀ

ਆਪੇ ਧਰਤੀ ਆਪੇ ਹੈ ਰਾਹਕੁ ਆਪਿ ਜੰਮਾਇ ਪੀਸਾਵੈ ॥
ਆਪਿ ਪਕਾਵੈ ਆਪਿ ਭਾਂਡੇ ਦੇਇ ਪਰੋਸੈ ਆਪੇ ਹੀ ਬਹਿ ਖਾਵੈ ॥
ਆਪੇ ਜਲੁ ਆਪੇ ਦੇ ਛਿੰਗਾ ਆਪੇ ਚੁਲੀ ਭਰਾਵੈ ॥
ਆਪੇ ਸੰਗਤਿ ਸਦਿ ਬਹਾਲੈ ਆਪੇ ਵਿਦਾ ਕਰਾਵੈ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਕਿਰਪਾਲੁ ਹੋਵੈ ਹਰਿ ਆਪੇ ਤਿਸ ਨੋ ਹੁਕਮੁ ਮਨਾਵੈ ॥੬॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗ਼ਮਾ	ਗ	ਗਮ	ਮਧ	ਧ	ਪਮ	ਧਪਮਪ	ਗ਼ਮ	ਗ	ਰੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਆਃ	ਪੇ	ਧਃ	ਰਃ	ਤੀ	ਆਃ	ਪੇਃਹੈਃ	ਰਾਃ	ਹ	ਕੁਃ
	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਸਾ.	ਪਮੰ	ਪ	ਗ਼ਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਆਃ	ਪਿਜੰ	ਮਾ	ਃਃ	ਇ	ਪੀਃ	ਸਾ	ਵੈਃ	ਃਃ	ਃ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆਃ	ਪਿਪ	ਕਾ	ਵੈ	ਆਪਿ	ਭਾਂਃ	ਡੇਃ	ਦੇਇਪ	ਰੋ	ਸੈ
	ਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਆ	ਪੇਃ	ਹੀਃ	ਬਃ	ਹਿਃ	ਖਾਃ	ਃਃ	ਵੈਃ	ਃਃ	ਃਃ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੀ ਵਾਰ, ਮਹਲਾ ੩ (ਪੰਨਾ 549)

ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਚਾਕਰੀ ਭੈ ਰਚਿ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ॥
ਜੇਹਾ ਸੇਵੈ ਤੇਹੋ ਹੋਵੈ ਜੇ ਚਲੈ ਤਿਸੈ ਰਜਾਇ ॥
ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪਿ ਹੈ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜੀ ਜਾਇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪਮ॑	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਕੀ	ਸੇऽ	ऽऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਭੈ	ਰ	ਚਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਕ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਹਾ	ਸੇ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ऽ
	—	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪਮ॑	ਗਮ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਜੇ	ਚ	ਲੈ	ਤਿ	ਸੈ	ऽ	ਰ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 542)

ਛੰਤ

ਲਾਖ ਉਲਾਹਨੇ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਜਬ ਲਗੁ ਨਹ ਮਿਲੈ ਰਾਮ ॥
ਮਿਲਨ ਕਉ ਕਰਉ ਉਪਾਵ ਕਿਛੁ ਹਮਾਰਾ ਨਹ ਚਲੈ ਰਾਮ ॥
ਚਲ ਚਿਤ ਬਿਤ ਅਨਿਤ ਪ੍ਰਿਅ ਬਿਨੁ ਕਵਨ ਬਿਧੀ ਨ ਧੀਜੀਐ ॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੀਗਾਰ ਬਿਰਥੇ ਹਰਿ ਕੰਤ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਜੀਜੀਐ ॥
ਆਸਾ ਪਿਆਸੀ ਰੈਨਿ ਦਿਨੀਅਰੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੀਐ ਇਕੁ ਤਿਲੈ ॥
ਨਾਨਕੁ ਪਇਅੰਪੈ ਸੰਤ ਦਾਸੀ ਤਉ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੇਰਾ ਪਿਰੁ ਮਿਲੈ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ-ਪੜਤਾਲ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਮੰ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਲਾ	ਖ	ਉ	ਲਾ	ਹਨੇ	ਮੋऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਹਿ
	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਗ	ਰੇ	ਨੀਸਾ
	ਹਰਿ	ਜਬ	ਲऽ	ਗੁऽ	ਨਹ	ਮਿऽ	ਲੈऽ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ (1) ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7.	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾਨੀ	ਧਨੀ	ਪ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਧ
ਸ਼ਬਦ	ਮਿਲ	ਨऽ	ਕਉ	ਕऽ	ऽ	ਰਉ	ਉ	ਪਾ	ਵ	ਕਿਛੁ	ਹ	ਮਾ	ऽऽ	ਰਾ
	ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਨਹ	ਚऽ	ਲੈ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨਹ	ਚऽ	ਲੈ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	੦ X			2		3		੦ X			2		3	

ਅੰਤਰਾ (2) ਤਾਲ ਯਕਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਚ	ਲ	ਚਿ	ਤ	ਬਿ	ਤ	ਅਨਿ	ਤ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਬਿ	ਨੁ
	ਸਾ	ਗ	ਪ	—	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਕ	ਵ	ਨੁ	ऽ	ਬਿ	ਧੀ	ਨ	ऽ	ਧੀ	ਜੀ	ਐ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ (3) ਸੂਲਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗਰੇ	ਗ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨ਼ੀਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਖਾऽ	ਨ	ਪਾऽ	ਨ	ਸੀऽ	ਗਾऽ	ਰ	ਬਿऽ	ਰ	ਥੇऽ
	ਪਮੰ	ਪ	ਧਪ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਗ
	ਹਰਿ	ਕੰਤ	ਬਿऽ	ऽ	ਨੁ	ਕਿਉ	ऽ	ਜੀऽ	ਜੀऽ	ਐ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ (4) ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪਮੰ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਦਿऽ	ਨੀ	ਅ	ਰੁ
	—	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੀ	ਐ	ऽ	ਇ	ऽ	ਕੁ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ਲੈ	ऽ
	—	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
	ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਪਇ	ਅੰ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਸੀऽ	ऽ
	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਨੀਧ	ਧਮੰ	ਪਧ	ਪਮ	ਗਰੇ
	ਤ	ਉ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਸਾऽ	ਦਿ	ਮੇ	ਰਾ	ਪਿऽ	ऽऽ	ਰੁऽ	ਮਿऽ	ਲੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਦੋ ਮਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਇਕ ਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿਹਾਗੜਾ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਬਿਹਾਗ ਅਤੇ ਬਿਹਾਗੜੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਾਦੀ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਧੈਵਤ ਵੀ ਸਰਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧਪ; ਨੁੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ ਗ ਮੰ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਗ, ਮ ਗ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮ ਗ, ਪ ਮੰ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਪ ਗ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਗ ਮੰ ਪ ਨੀ, ਪ ਨੀ... ਸਾਂ ਗ਼ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ ਮੰ, ਪ ਧ, ਪ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਗ, ਸਾ ਗ ਮੰ ਪ...ਮੰ, ਗ ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ...ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 540)

ਛੰਤ

ਸਾ ਰਸਨਾ ਧਨੁ ਧੰਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਣ ਗਾਵੈ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਤੇ ਸ੍ਰਵਨ ਭਲੇ ਸੋਭਨੀਕ ਹਹਿ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਣਹਿ ਹਰਿ ਤੇਰੇ ਰਾਮ ॥
ਸੋ ਸੀਸੁ ਭਲਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾਵਨੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜੋ ਜਾਇ ਲਗੈ ਗੁਰ ਪੈਰੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰ ਵਿਟਹੁ ਨਾਨਕੁ ਵਾਰਿਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਚਿਤੇਰੇ ਰਾਮ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਧ੍ਰੁਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	—	ਮ̍ਪਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮਪਗ	ਮਗ	ਰੇ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਸਾ	ऽ	ਰऽऽ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਧ	ਨੁऽऽ	ਧੰऽ	ਨੁ	ਹੈ	ऽ
	ਨ਼ੀਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗ	ਸਾਗਮਪ	ਮਗ	ਨੀ	ਧਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਧਨੀ	ਧ	ਪ
	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ਜਿੰऽ	ਦੁऽੜੀऽ	ਏऽ	ਗੁ	ਣऽऽ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਵੈ
	ਸਾ	ਗ	ਮਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪਮ̍ਧਪ	ਗਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭऽ	ਕੇ	ऽ	ਰੇ	ਰਾऽऽऽ	ऽऽ	ਮ	ਰਾऽ	ऽ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਤੇ	ਸ੍ਰ	ਵ	ਨ	ਭ	ਲੇ	ਸੋ	ऽ	ਭऽ	ਨੀ	ऽ	ਕ
	ਨੀਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਾਂ	ਮੰਗਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ
	ਹਹਿ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁੜੀ	ਏऽ	ਹ	ਰਿऽ	ਕੀ	ਰऽ	ਤ	ਨੁ
	ਸਾ	ਗ	ਮਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਪਧਪ	ਗਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸੁ	ਣਹਿ	ਹਰਿ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਰਾऽऽऽ	ऽऽ	ਮ	ਰਾऽ	ऽ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਚਉਪਦੇ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 537)

ਘਰੁ ੨

ਦੂਤਨ ਸੰਗਰੀਆ ॥ ਭੁਇਅੰਗਨਿ ਬਸਰੀਆ ॥ ਅਨਿਕ ਉਪਰੀਆ ॥੧॥
ਤਉ ਮੈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰੀਆ ॥ ਤਉ ਸੁਖ ਸਹਜਰੀਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਿਥਨ ਮੋਹਰੀਆ ॥ ਅਨ ਕਉ ਮੇਰੀਆ ॥ ਵਿਚਿ ਘੂਮਨ ਘਿਰੀਆ ॥੨॥
ਸਗਲ ਬਟਰੀਆ ॥ ਬਿਰਖ ਇਕ ਤਰੀਆ ॥ ਬਹੁ ਬੰਧਹਿ ਪਰੀਆ ॥੩॥
ਥਿਰੁ ਸਾਧ ਸਫਰੀਆ ॥ ਜਹ ਕੀਰਤਨੁ ਹਰੀਆ ॥ ਨਾਨਕ ਸਰਨਰੀਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਪ	ਮਗ	ਗ	ਗ	ਮਪ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਦੂ	ऽऽ	ਤਨ	ਸੰऽ	ਗਰੀ	ਆऽ	ਭੁਇ	ਅੰ	ਗਨਿ	ਬ	ਸਰੀ	ਆ
	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਅ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਕ	ਉ	ਪ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਤ	ਉ	ਮੈ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰੀ	ਆ	ऽ
	ਸਾਂ	—	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤਉ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ਰੀ	ਆ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਮਿ	ਥ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਨ	ਕ	ਉ	ਮੰ	ਰੀ	ਆऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਵਿ	ਚਿ
	ਸਾਂ	—	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਘੂ	ऽ	ਮ	ਨ	ਘਿ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜੇ ਦੀ ਵਾਰ (ਪੰਨਾ 552)

ਪਉੜੀ

ਆਪੇ ਖਾਣੀ ਆਪੇ ਬਾਣੀ ਆਪੇ ਖੰਡ ਵਰਭੰਡ ਕਰੇ ॥
ਆਪਿ ਸਮੁੰਦੁ ਆਪਿ ਹੈ ਸਾਗਰੁ ਆਪੇ ਹੀ ਵਿਚਿ ਰਤਨ ਧਰੇ ॥
ਆਪਿ ਲਹਾਏ ਕਰੇ ਜਿਸੁ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸ ਨੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਰੇ ਹਰੇ ॥
ਆਪੇਂ ਭਉਜਲੁ ਆਪਿ ਹੈ ਬੋਹਿਥਾ ਆਪੇ ਖੇਵਟੁ ਆਪਿ ਤਰੇ ॥
ਆਪੇ ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਕਰਤਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦੂਜਾ ਤੁਝੈ ਸਰੇ ॥੯॥

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗੜਾ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4
ਸਰਗਮ	—	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਪਮੰ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਅऽ	ऽऽ	ਪੇ	ਖਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ਆऽ	ऽऽ	ਪੇऽ	ਬਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ
	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗ
	ऽ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਖੰ	ਡ	ਵऽ	ਰ	ਭੰऽ	ऽऽ	ਡऽ	ਕऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	2				0				3				X			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ
	ऽ	ਆ	ऽ	ਪਿ	ਸ	ਮੁੰ	ऽ	ਦੁ	ऽ	ਆऽ	ऽऽ	ਪਿऽ	ਹੈऽ	ਸਾ	ऽ	ਗ
	ਪ,	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ
	ਰੁ,	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਹੀ	ऽ	ਵਿ	ਚਿ	ਰऽ	ਤऽ	ਨऽ	ਧऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
	ਮ,	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਪਮੰ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ
	ऽ,	ਆऽ	ऽऽ	ਪੇ	ਖਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ਆऽ	ऽऽ	ਪੇऽ	ਬਾ	ऽ	ਣੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	2				0				3				X			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਗਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਮੰਪ	ਗਗ	ਮਗ	ਧਧ	ਧਪ	ਗਗ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਗਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	-ਸਾ	ਗਗ	ਮਗ	ਗਗ	-ਗ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ
	ਮਮ	ਮਧ	ਧਧ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ
	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	2				0				3				X			

ਰਾਗ ਪਟ ਬਿਹਾਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਤੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਬਿਹਾਗੜਾ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੈ। ਬਿਹਾਗੜੇ ਵਿਚ ਖਮਾਜ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਵਰੋਹ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਮ ਨੁੀ ਧ ਪ।" ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ, ਧ ਪ, ਮ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨੀ ਧ ਪ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਮ ਰੇਗਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨੁੀ ਸਾ, ਗ, ਗ ਮ, ਗ, ਰੇ ਸਾ ਨੁੀ, ਧ ਪ, ਪ ਨੁੀ ਸਾ।
2. ਨੁੀ ਸਾ ਗ, ਮ ਪ ਮ ਗ, ਮ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
3. ਨੁੀ ਸਾ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 537)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਈਐ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਰਸਿ ਬੀਧਾ ਹਰਿ ਮਨੁ ਪਿਆਰਾ ਮਨੁ ਹਰਿ ਰਸਿ ਨਾਮਿ ਝਕੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਮਨੁ ਠਹਰਾਈਐ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਅਨਤ ਨ ਕਾਹੂ ਡੋਲੇ ਰਾਮ ॥
ਮਨ ਚਿੰਦਿਅੜਾ ਫਲੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਣ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ॥੧॥

ਰਾਗ ਪਟ ਬਿਹਾਗ

ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਰਗਮ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਰੇ	ਗ	ਗਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ਼ਨ਼ੀ
ਸ਼ਬਦ	ਹऽ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿऽ	ऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਈ	ਐ	ऽऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਗ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ
	ਮੇऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ਜਿੰऽ	ऽ	ਦੁ	ऽ	ੜੀऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ
	ਪ	ਸਾਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਨੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ
	ਗੁ	ऽऽ	ਰऽ	ऽऽ	ਮੁ	ऽ	ਖਿऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ਅऽ	ऽ
	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਧ਼	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧਪ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ
	ਮੋ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਲੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਮऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ
	ਹ	ऽ	ਰਿऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸਿ·	ऽ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽऽ
	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਗ	ਪਮ
	ਹऽ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽऽ	ऽऽ
	ਗ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ
	ਮ	ऽ	ਨੁऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਰ	ਸਿऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮਿ	ਝ
	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਧ਼	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ਼	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ
	ਕੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਲੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਮऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2		0		3		0		4		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 545)

ਸੁਣਿ ਵਡਭਾਗੀਆ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਰਾਮ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਕਰਮਿ ਲਿਖੀ ਤਿਸੁ ਰਿਦੈ ਸਮਾਣੀ ਰਾਮ ॥
ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਤਿਨੀ ਜਾਣੀ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ॥
ਅਮਰੁ ਥੀਆ ਫਿਰਿ ਨ ਮੂਆ ਕਲਿ ਕਲੇਸਾ ਦੁਖ ਹਰੇ ॥
ਹਰਿ ਸਰਣਿ ਪਾਈ ਤਜਿ ਨ ਜਾਈ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨਿ ਤਨਿ ਭਾਣੀ ॥
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਗਾਈਐ ਪਵਿਤ੍ਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ॥੩॥

ਰਾਗ ਪਟ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰੇਮ	—	ਧਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਕ	ਥ	ਕS	ਹਾ	S	ਣੀ	S	ਤਿS	S	ਨੀS	S	ਜਾ	S	ਣੀ	S
	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਪ	—	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ
	ਜਿ	ਸੁ	ਆ	ਪਿ	ਪ੍ਰ	S	ਭੁ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	S	SS	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਅ	ਮ	ਰੁ	S	ਥੀ	S	ਆ	S	ਫਿ	ਰਿ	ਨ	S	ਮੂ	S	ਆ	S
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ
	ਕ	S	ਲਿ	ਕ	ਲੇ	S	ਸਾ	S	ਦੁ	S	ਖ	ਹ	ਰੇ	S	SS	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਰੇ	ਗਸਾ	ਪਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਪਪ	ਪਗ	ਮਨ਼ੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਗ	ਗਪ	ਪਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਨੀ	ਨੀਧ	ਧਨੀ	ਨੀਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਮਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
3	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਰੇ	ਸਾਮ	ਮਗ	ਗਮ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਗਂ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਮਗ	ਮਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਰੇਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਅੰਤਮ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਹਾਗ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਸਵਤੰਤਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ "ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ" ਜਾਂ "ਪ, ਮੇ, ਮ, ਗ" ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ—ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮੇ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਮੇ, ਮਗ ਗਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ, ਮੇ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮੇ ਗ, ਮੇ, ਗ, ਰੇ ਸਾ
3. ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਗ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ ਮ, ਗ, ਮੇਗ, ਮੇਗ, ਰੇਸਾ।
4. ਗ ਮੇ ਪ ਨੀ, ਮੇ ਪ ਨੀ, ਨੀ ਧ ਪ ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਗ ਮੇ ਪ ਨੀ, ਗ ਮੇ ਪ ਨੀ, ਪ ਨੀ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਮੇਂ ਗਂ, ਮੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ।
5. ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਮਂ, ਗਂ, ਮੇਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ, ਨੀ ਧ, ਪ, ਮੇ, ਮ, ਗ, ਗ ਨੀ, ਧ, ਪ, ਮੇ, ਮ, ਗ, ਪ, ਮੇ, ਮ, ਗ, ਮੇ ਗ, ਮੇ, ਗ ਰੇਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ।

ਸ਼ਬਦ

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੧ (ਪੰਨਾ 990)

ਬਿਮਲ ਮਝਾਰਿ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਰੇ ॥
ਪਦਮਨਿ ਜਾਵਲ ਜਲ ਰਸ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗਿ ਦੋਖ ਨਹੀ ਰੇ ॥੧॥
ਦਾਦਰ ਤੂ ਕਬਹਿ ਨ ਜਾਨਸਿ ਰੇ ॥
ਭਖਸਿ ਸਿਬਾਲੁ ਬਸਸਿ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨ ਲਖਸਿ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬਸੁ ਜਲ ਨਿਤ ਨ ਵਸਤ ਅਲੀਅਲ ਮੇਰ ਚਚਾ ਗੁਨ ਰੇ ॥
ਚੰਦ ਕੁਮੁਦਨੀ ਦੂਰਹੁ ਨਿਵਸਸਿ ਅਨਭਉ ਕਾਰਨਿ ਰੇ ॥੨॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੁ ਦੂਧਿ ਮਧੁ ਸੰਚਸਿ ਤੂ ਬਨ ਚਾਤੁਰ ਰੇ ॥
ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਪਿਸਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਿਉ ਰੇ ॥੩॥
ਪੰਡਿਤ ਸੰਗਿ ਵਸਹਿ ਜਨ ਮੂਰਖ ਆਗਮ ਸਾਸ ਸੁਨੇ ॥
ਅਪਨਾ ਆਪੁ ਤੂ ਕਬਹੁ ਨ ਛੋਡਸਿ ਸੁਆਨ ਪੂਛਿ ਜਿਉ ਰੇ ॥੪॥
ਇਕਿ ਪਾਖੰਡੀ ਨਾਮਿ ਨ ਰਾਚਹਿ ਇਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਰੇ ॥
ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਪਾਵਸਿ ਨਾਨਕ ਰਸਨਾ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਰੇ ॥੫॥

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਮਗਸਾ	ਗਮੰਪਮੰ	ਪ	ਮੰਗ	ਗਮੰਪਨੀ	ਨੀ	ਧਮੰ	ਗ	ਪਮੰਗ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇਸਾਨ਼ੀ
ਸ਼ਬਦ	ਦਾऽऽऽ	ऽਦऽਰ	ਭੂ	ऽऽ	ਕਬਹਿਨ	ਜਾ	ऽऽ	ऽ	ਨऽऽ	ਸਿऽ	ਰੇ	ऽऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰਗਮੰਪਨੀ	ਸਾਂਨੀਸਾਂਰੇ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਸਾਮ
	ਭਖਸਿਸਿऽ	ਬਾऽऽਲੁ	ਬ	ਸਸਿ	ਨਿ	ਰऽऽ	ਮऽ	ਲऽऽ	ਜऽ	ऽऽ	ਲ	ऽऽ
	ਧਮਪਗ	ਮੰਸਾਗਮੰਧਮੰ	ਪ	ਮੰਗ	ਗਮੰਪਨੀ	—	ਧਮੰ	ਗ	ਮੰਗ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇਸਾਨ਼ੀ
	ਅੰऽਮ੍ਰਿऽ	ऽऽਤੁऽऽऽ	ਨ	ऽऽ	ਲऽऽऽ	ऽ	ਖऽ	ऽ	ਸਿऽ	ऽऽ	ਰੇ	ऽऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਮਾਰੂ ਮਹਲਾ ੩ (ਪੰਨਾ 994)

ਪਿਛਲੇ ਗੁਨਹ ਬਖਸਾਇ ਜੀਉ ਅਬ ਤੂ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇ ॥
ਹਰਿ ਕੀ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਇ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ॥
ਸਦਾ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਲਾਗਿ ਰਹਾ ਇਕ ਮਨਿ ਏਕੈ ਭਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾ ਮੈ ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਹੈ ਨਾ ਮੈ ਥੇਹੁ ਨ ਥਾਉ ॥
ਸਬਦਿ ਭੇਦਿ ਭ੍ਰਮੁ ਕਟਿਆ ਗੁਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਆ ਸਮਝਾਇ ॥੨॥
ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਲਚ ਕਰਦਾ ਫਿਰੈ ਲਾਲਚਿ ਲਾਗਾ ਜਾਇ ॥
ਧੰਧੈ ਕੂੜਿ ਵਿਆਪਿਆ ਜਮ ਪੁਰਿ ਚੋਟਾ ਖਾਇ ॥੩॥
ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਹੈ ਦੂਜਾ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥
ਭਗਤਿ ਖਜਾਨਾ ਬਖਸਿਓਨੁ ਗੁਰਮੁਖਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਮਾਰੂ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਗ	ਮਪ	ਮ	ਪਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮऽ	ਨ	ऽऽ	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿऽ	ਨਾ	ਮੁ	ਹ	ਰਿ	ਧਿ	ऽ	ਆ	ਇ
	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ	—	ਸਾ	—
	ਸ	ਦਾ	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਣੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਗਿ	ਰ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਗ	ਰੇਸਾ
	ਇ	ਕ	ਮ	ਨਿ	ਏ਼	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਭਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਪਿ	ਛ	ਲੇ	ऽ	ਗੁ	ਨਹ	ਬ	ਖ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਪਧ	ਪ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
	ਅ	ਬ	ਤੂऽ	ऽ	ਮਾऽ	ऽ	ਰऽ	ਗਿ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਗ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਮ̍	ਪਮ̍	ਗਮ̍	ਪ	ਮਗ	ਗਮ̍	ਪਮ̍	ਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਗ	ਗਮ̍	ਮ̍ਪ	ਪਧ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਗਮ̍	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਨ਼ੀਪ	ਮ̍ਪ	ਮ̍ਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਪ	ਮ̍ਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਪ	ਨੀਸਾਂ	ਧਨੀ	ਪਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਗਮ̍	ਪ਼ਮ̍	ਪਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮਨੀ	ਧਪ
	ਗਧ	ਮ̍ਪ	ਸਾਪ	ਮ̍ਮ	ਮ̍ਗ	ਰੇਸਾ	ਗਪ	ਮਗ	ਮ̍ਗ	ਰੇਸਾ	ਗਪ	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਬਿਹਾਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਮਾਰੂ-ਬਿਹਾਗ, ਖਮਾਜ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਮਾਰੂ ਅਤੇ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਖਮਾਜ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮੰ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨ਼ੀ, ਧ, ਪ ਮੰ, ਪ, ਮ ਗ, ਗ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਗ ਮੰ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਗ, ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ ਗ, ਮੰ ਪ, ਮ ਗ-ਗ-ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ-ਧ਼ ਪ਼-ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।
2. ਗ ਮੰ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਮ ਗ-, ਗਰੇ-ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਗ ਮੰ ਪ ਗ ਮੰ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ-ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਗ ਮ, ਗ-ਰੇ ਸਾ।
4. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮੰ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ -ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਗ ਮੰ ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਮ ਗ ਗ ਧ, ਮੰ ਪ ਮੰ ਮ ਗ, ਗ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ 4 (ਪੰਨਾ 538)

ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਗੁਰਮਤਿ ਪਾਏ ਰਾਮ ॥
ਹਉਮੈ ਮਾਇਆ ਬਿਖੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਬਿਖੁ ਲਹਿ ਜਾਏ ਰਾਮ ॥
ਮਨੁ ਸੁਕਾ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ਰਾਮ ॥
ਹਰਿ ਭਾਗ ਵਡੇ ਲਿਖਿ ਪਾਇਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਸਮਾਏ ਰਾਮ ॥੧॥

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਬਿਹਾਗ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾ	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ऽ	ऽ	ਤੁ	ਹऽ	ਰਿ	ਹऽ	ऽऽ	ਰਿऽ
	ਸਾਗ	ਮ'	ਪਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਪਮ	ਪ	ਗ	ਪਮ	ਗ
	ਨਾऽ	ਮੁ	ਹੈऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰऽ	ਦੁ	ੜੀ	ऽऽ	ਏ
	ਮਪ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਾਂਮੰ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਅੰऽ	ਮ੍ਰਿ	ऽऽ	ऽऽ	ਤੁ	ਗੁऽ	ਰऽ	ਮ	ऽ	ਤਿ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਪਾऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪਮ'	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ	ऽ
	ਨੀਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਗਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਬਿऽ	ਖੁ	ਹੈ	ऽ	ਮੇਰੀ	ਜਿੰ	ਦੁ	ੜੀ	ऽ	ਏऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਗਾਂਮੰ	ਗਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
	ਹऽ	ਰਿ	ਅੰऽ	ऽ	ਮ੍ਰਿऽ	ऽऽ	ਤਿऽ	ਬਿ	ਖੁ	ऽ
	ਪਮ'	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪਮ'	ਗਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਲऽ	ਹਿ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਮऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਬਿਹਾਗੜਾ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 539)

ਛੰਤ

ਜੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਦੇ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਤਿਨਾ ਪੰਚੇ ਵਸਗਤਿ ਆਏ ਰਾਮ ॥
ਅੰਤਰਿ ਨਵ ਨਿਧਿ ਨਾਮੁ ਹੈ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਗੁਰੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਲਖੁ ਲਖਾਏ ਰਾਮ ॥
ਗੁਰਿ ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਪੂਰੀਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਹਰਿ ਮਿਲਿਆ ਭੁਖ ਸਭ ਜਾਏ ਰਾਮ ॥
ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਲਿਖਿਆ ਮੇਰੀ ਜਿੰਦੁੜੀਏ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਏ ਰਾਮ ॥੨॥

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ॑ਪ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸਾ	ਸਾਮ	ਗਪ	ਮ॑ਧ	ਪ	—
ਸ਼ਬਦ	ਅੰऽ	ਤਰਿ	ਨ	ਵ	ਨਿ	ਧਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਹੈ	ऽ	ਮੇ	ਰੀऽ	ਜਿੰऽ	ਦੂऽ	ਝੀਏ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—
	ਗੁ	ਰੁ	ਸਤਿ	ਗੁਰੁ	ਅ	ਲ	ਖੁ	ਲ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਜੋ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਧਿ	ਆਇ	ਦੇ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰऽ	ਦੂ	ਝੀਏ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਮ॑	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤਿ	ਨਾ	ਪੰ	ਚੇ	ਵ	ਸ	ਗ	ਤਿ	ਆ	ऽ	ਏ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਗੁ	ਰਿ	ਆ	ਸਾ	ਮਨ	ਸਾ	ਪੂ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੂ	ਝੀਏ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ
	ਹ	ਰਿ	ਮਿਲਿ	ਆ	ਭੁ	ਖ	ਸ	ਭ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ
	ਸਾ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—
	ਧੁ	ਰਿ	ਮਸ	ਤਕਿ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭਿ	ਲਿਖਿ	ਆ	ਮੇ	ਰੀ	ਜਿੰ	ਦੂ	ਝੀਏ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਮ॑	ਧ	ਮ॑	ਪ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਰੇ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪਪ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਗਗ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਧ	ਮ਼ਗ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ਸਾ
2	ਸਾਮ	ਮਗ	ਸਾਗ	ਮੰਪ	ਪਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ
	ਪਧ	ਮਗ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਨਟ ਬਿਹਾਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ-ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਟ ਅਤੇ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਨਟ, ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਚਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਰਾਗ ਪਟ ਬਿਹਾਗ ਅਤੇ ਬਿਹਾਗੜਾ ਆਦਿਕ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਗ, ਮ, ਪ, ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ 'ਗ ਮ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮ ਗ' ਜਾਂ 'ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ', ਆਦਿਕ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਪ ਮੰ ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਗ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਗ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ-ਰੇ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਪ ਨੀ, ਧ ਪ, ਧ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਮ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਗਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਧ ਮਗ ਰੇ ਗ ਗ ਮ ਮ ਪ ਮੇ ਗ, ਮਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾਂ।
5. ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗ ਮ ਨ਼ੀ ਧਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਰੇਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 979).

ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨ ਮਹਿ ਨਾਮੁ ਕਹਿਓ ॥ ਕੋਟਿ ਅਪ੍ਰਾਧ ਮਿਟਹਿ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਕਾ ਦੁਖੁ ਨ ਰਹਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਭਇਓ ਬੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਲਹਿਓ ॥ ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਗਹਿਓ ॥੧॥
ਕਹਤ ਮੁਕਤ ਸੁਨਤੇ ਨਿਸਤਾਰੇ ਜੋ ਜੋ ਸਰਨਿ ਪਇਓ ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਨਦੁ ਭਇਓ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਟ ਬਿਹਾਗ

ਇਕ ਤਾਲ.

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗਮਨ਼ੀਧ	ਪਧਮੰਪ	ਮਗ	ਗਮਗਰੇ	ਸਾਰੇਨ਼ੀਸਾ	ਨ਼ੀਪਨ਼ੀਰੇ	ਰੇਗਮਪ	ਮਗਮਪ	ਨੀਧਧਮ	ਗਪਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀਸਾਰੇਗ	ਮਪਮਗ
ਸ਼ਬਦ	ਹऽਰਿऽ	ਹऽਰਿऽ	ਮऽ	ऽऽਨऽ	ਮऽऽऽ	ਹਿऽऽऽ	ਨਾऽऽऽ	ਮੁऽऽऽ	ਕऽऽऽ	ਹਿऽऽऽ	ੳऽऽऽऽ	ऽऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਮੰਪਪ	ਨੀਸਾਂਨੀਰੇਂ	ਸਾਂ	ਮੰਗਂਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਪ	ਮਗਰੇਸਾ	ਨੀਧਪਮ	ਗਮਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਪਗਮੰਗ
	ਕੋਟਿਅਪ੍ਰਾ	ऽऽਧਮਿ	ਟਹਿ	ਖਿऽਨऽ	ਭੀऽऽ	ਤਰਿ	ਤਾਕਾ	ਦੁऽਖੁऽ	ਨऽऽऽ	ਰਹਿऽऽ	ऽऽऽऽ	ੳऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 978)

ਜਾ ਕਉ ਭਈ ਤੁਮਾਰੀ ਧੀਰ ॥
ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟੀ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਨਿਕਸੀ ਹਉਮੈ ਪੀਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਪਤਿ ਬੁਝਾਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਜਿਉ ਬਾਰਿਕ ਖੀਰ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸਾਜਨ ਸੰਤ ਮੇਰੇ ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਬੀਰ ॥੧॥
ਖੁਲੇ ਭ੍ਰਮ ਭੀਤਿ ਮਿਲੇ ਗੋਪਾਲਾ ਹੀਰੈ ਬੇਧੇ ਹੀਰ ॥
ਬਿਸਮ ਭਏ ਨਾਨਕ ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਠਾਕੁਰ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਟ ਬਿਹਾਗ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	—	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਜਾ	ऽ	ਕਉ	ऽऽ	ਭ	ऽ	ਈ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਧੀ	ऽ	ऽ	ਰ
	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਪੰ	ਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਤ੍ਰਾ	ऽ	ਸ	ਮਿ	ਟੀ	ऽऽ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਪ	ਗਮ	(ਪ)	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਨਿ	ਕ	ਸੀ	ऽ	ਹ	ਉऽ	ਮੈ	ऽ	ਪੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ ·	ਮ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ
	ਤ	ਪ	ਤਿऽ	ਬੁ	ਝਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
	ਨੀ	ਨੀ	(ਸਾਂ)	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧਪ	ਪ	ਧਨ਼ੀ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਗ	ਮ
	ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤੇ	ਜਿਉ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕऽ	ਖੀ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਮਾ	ऽ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਜऽ	ਨऽ	ਸੰऽ	ਤऽ	ਮੇਂऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ
	ਨੀਧ	ਪਮ	ਪ	ਮਪ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮਪ	ਗਮ	(ਪ)	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਸੰऽ	ऽऽ	ਤ	ਸऽ	ਹਾ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ਬੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨ੍ਹਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਪਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗ	ਰੇਗ	ਮ	ਗਮ	ਪ	ਮਪ	ਨੀ
	ਧਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਮਪ	ਧ	ਪਪ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਪ	ਮਮ	ਮਧ	ਰੇਗ	ਪਪ	ਪਸਾ	ਸਾਸਾ
2	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਪਮ	ਪਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਗਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ
	ਨੀਧ	ਨੀਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਧਪ	ਮਗ
	ਮਨ੍ਹੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਪ ਮ ਗੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਨ਼ੁੀ ਸਾ ਮ, ਪ ਮ ਗੁ ਮ, ਪ ਗੁ ਪ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੁੀ ਸਾ, ਸਾ, ਗੁ, ਗੁ ਨ਼ੁੀ ਸਾ, ਗੁ ਸਾ ਨ਼ੁੀ ਪ, ਮ, ਨ਼ੁੀ ਪ, ਸਾ ਨ਼ੁੀ, ਗੁ ਸਾ ਗ, ਸਾ ਨ਼ੁੀ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਸਾ ਮ, ਨ਼ੁੀ, ਗੁ ਸਾ, ਮ ਗੁ ਮ, ਪ, ਮ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਸਾ ਗੁ, ਸਾ ਨ਼ੁੀ ਸਾ।
3. ਨ਼ੁੀ ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਪ ਮ ਨੁ਼ੀ, ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਪ ਮ ਗੁ, ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ, ਸਾ ਗੁ ਨ਼ੁੀ ਸ।
4. ਸਾ, ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ, ਗੁ ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ, ਨੁ਼ੀ ਪ, ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਗੁਂ, ਗੁਂ ਮਂ ਪਂ ਸਾਂ, ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ ਗਂ, ਸਾਂ ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ ਗੁਂ ਮਂ ਗੁਂ ਮਂ, ਗੁਂ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ ਗੁਂ ਮਂ ਗੁਂ ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ, ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਪ, ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਸਾ ਗੁ ਮ ਗੁ, ਨ਼ੁੀ ਸਾ ਗੁ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 669)

ਇਛਾ ਪੂਰਕੁ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹਰਿ ਜਾ ਕੈ ਵਸਿ ਹੈ ਕਾਮਧੇਨਾ ॥
ਸੋ ਐਸਾ ਹਰਿ ਧਿਆਈਐ ਮੇਰੇ ਜੀਅੜੇ ਤਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਮੇਰੇ ਮਨਾ ॥੧॥
ਜਪਿ ਮਨ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਸਦਾ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ॥
ਹਲਤਿ ਪਲਤਿ ਮੁਖ ਊਜਲ ਹੋਈ ਹੈ ਨਿਤ ਧਿਆਈਐ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨਾ ॥ਰਹਾਉ॥
ਜਹ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਭਇਆ ਤਹ ਉਪਾਧਿ ਗਤੁ ਕੀਨੀ ਵਡਭਾਗੀ ਹਰਿ ਜਪਨਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਇਹ ਮਤਿ ਦੀਨੀ ਜਪਿ ਹਰਿ ਭਵਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਾਲ ਝਪਤਾਲ ਵਾਈਆ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼
ਸ਼ਬਦ	ਜਪਿ	ਮ	ਨ	ਸ	ਤਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਸऽ	ਤਿऽ	ਨਾ	ਮੁ
	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ
	ਹ	ਲ	ਤਿ	ਪ	ਲਤਿ	ਮੁऽ	ਖऽ	ਊ	ਜ	ਲ	ਹੋ	ਈ	ਹੈ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ	ਮਪ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਸਾਗੁ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ਈਐ	ऽऽ	ਹऽ	ਰਿऽ	ਪੁਰ	ਖੁऽ	ਨਿऽ	ਰੰऽ	ਜऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	°X			2		3		°X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ
	ਇ	ਛਾ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰऽ	ਕੁऽ	ਸਰ	ਬ	ਸੁਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
	ਗੁਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀ	ਪਮ	ਪ	ਮਪ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਪ	ਗੁਪ	ਨ਼ੀਪ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਹਰਿ	ਜਾ	ਕੈ	ਵऽ	ਸਿ	ਹੈऽ	ऽ	ਕਾऽ	ऽऽ	ऽਮ	ਧੇऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	°X			2		3		°X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 681)

ਛਡਾਇ ਲੀਓ ਮਹਾ ਬਲੀ ਤੇ ਅਪਨੇ ਚਰਨ ਪਰਾਤਿ ॥
ਏਕੁ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਮਨ ਮੰਤਾ ਬਿਨਸਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਤਿ ॥੧॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਕੀਨੀ ਦਾਤਿ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਕੀਰਤਨ ਕਉ ਭਈ ਹਮਾਰੀ ਗਾਤਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਗੀਕਾਰੁ ਕੀਓ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪੁਨੈ ਭਗਤਨ ਕੀ ਰਾਖੀ ਪਾਤਿ ॥
ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਗਹੇ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਦਿਨ ਰਾਤਿ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰੈ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਿऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਗੁ	ਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮੁ	ਦੀ	ਓ	ऽ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਕਉ	ऽ
	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਪਮ	ਗੁਸਾ
	ਭ	ਈ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਤਿऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਛ	ਡਾ	ਇ	ਲੀ	ਓ	ऽ	ऽ	ਮ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਬ	ਲੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ
	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਨੀ	ਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੀ	ਪਮ	ਗੁਸਾ
	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ਚऽ	ਰऽ	ਨ	ਪ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਤਿऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਗੁ	ਗੁਸਾ	ਗੁਗੁ	ਗੁਸਾ	ਗੁਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਪਨੀ	ਪਪ	ਪਸਾ	ਗੁਸਾ	ਸਾਗੁ	ਗੁਸਾ	ਗੁਮ	ਮਗੁ
	ਮਪ	ਪਮ	ਪਨੀ	ਨੀਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਨੀਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਗੁਸਾ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਗੁਗੁ	ਨੀਸਾ
2	ਸਾਗੁ	ਗੁਸਾ	ਸਾਮ	ਮਗੁ	ਸਾਪ	ਪਮ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਪਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਮਂ	ਮਂਗੁਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਗੁਂ	ਗੁਂਸਾਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਪਮ	ਮਨੀ	ਨੀਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਗੁਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਗੁਸਾ	ਸਾਪ	ਪਸਾ
	ਸਾਗੁ	ਗੁਸਾ	ਗੁਪ	ਪਪ	ਗੁਪ	ਨੀਗੁ	ਗੁਪ	ਨੀਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਪ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਗੁਂ	ਗੁਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀ
	ਨੀਮ	ਪਪ	ਪਨੀ	ਨੀਮ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਮਸਾ	ਗੁਸਾ	ਸਾਂਗੁਂ	ਗੁਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀ	ਨੀਮ	ਪਪ	ਪਨੀ	ਨੀਮ
	ਪਪ	ਗੁਮ	ਮਸਾ	ਗੁਸਾ	ਸਾਂਗੁਂ	ਗੁਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਨੀ	ਨੀਮ	ਪਪ	ਪਨੀ	ਨੀਮ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਮਸਾ	ਗੁਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 678)

ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਭਲੋ ਰੇ ਭਲੋ ਰੇ ਭਲੋ ਹਰਿ ਮੰਗਨਾ ॥
ਦੇਖਹੁ ਪਸਾਰਿ ਨੈਨ ਸੁਨਹੁ ਸਾਧੂ ਕੇ ਬੈਨ,
ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਚਿਤਿ ਰਾਖੁ ਸਗਲ ਹੈ ਮਰਨਾ ॥ਰਹਾਉ॥
ਚੰਦਨ ਚੋਆ ਰਸ ਭੋਗ ਕਰਤ ਅਨੇਕੈ ਬਿਖਿਆ ਬਿਕਾਰ,
ਦੇਖੁ ਸਗਲ ਹੈ ਫੀਕੇ ਏਕੈ ਗੋਬਿਦ ਕੋ ਨਾਮੁ ਨੀਕੋ ਕਹਤ ਹੈ ਸਾਧ ਜਨ ॥
ਤਨੁ ਧਨੁ ਆਪਨ ਥਾਪਿਓ ਹਰਿ ਜਪੁ ਨ ਨਿਮਖ ਜਾਪਿਓ,
ਅਰਥੁ ਦ੍ਰਬੁ ਦੇਖੁ ਕਛੁ ਸੰਗਿ ਨਾਹੀ ਚਲਨਾ ॥੧॥
ਜਾ ਕੋ ਰੇ ਕਰਮੁ ਭਲਾ ਤਿਨਿ ਓਟ ਗਹੀ ਸੰਤ ਪਲਾ,
ਤਿਨ ਨਾਹੀ ਰੇ ਜਮੁ ਸੰਤਾਵੈ ਸਾਧੂ ਕੀ ਸੰਗਨਾ ॥
ਪਾਇਓ ਰੇ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨੁ ਮਿਟਿਓ ਹੈ ਅਭਿਮਾਨੁ,
ਏਕੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਲਗਨਾ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ ਪੜਤਾਲ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁਮ	ਗੁ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਭ	ਲੋ	ਰੇ	ਭऽ	ਲੋ	ਰੇ
	ਪ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨ਼ੀ	ਪਮ	ਗੁਸਾ
	ਭ	ਲੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਮੰऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਗऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X	.	0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 1 ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਪ	ਸਾ	ਰਿ	ਨੈ	ਨ	ਸੁ	ਨਹੁ	ਸਾ	ਧੂ	ਕੇ	ਬੈ	ਨ
	ਸਾਗੁ	ਗੁਪ	ਪ	ਪਮ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਸਾ	ਗੁ	'ਪ	ਮਗੁ	ਸਾਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	. ਪ
	ਪ੍ਰਾऽ	ਨऽਪਤਿ		ਚਿऽ	ਤਿ	ਰਾ	ਖੁ	ਸਗ	ਲ	ਹੈ	ਮऽ	ਰऽ	ਨਾऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X̊			2		3		X̊			2		3	

ਅੰਤਰਾ 2 ਝਪਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਗੁ	ਮਗੁ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਸਾ	ਗੁ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਚੰऽ	ਦਨ	ਚੋ	ऽ	ਆ	ਰऽ	ਸऽ	ਭੋ	ऽ	ਗ
	ਪ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਸਾ
	ਕ	ਰਤ	ਅ	ਨੇ	ਕੈ	ਬਿਖਿ	ਆऽ	ਬਿ	ਕਾऽ	ਰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ 3 ਤਾਲ ਜੈ ਗੋਪਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਗੁ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਸਾ	—	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਦੇ	ऽ	ਖੁ	ਸ	ਗ	ਲ	ਹੈ	ऽ	ਫੀ	ऽ	ਕੇ
	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਗੁਸਾ
	ਏ	ऽ	ਕੈ	ਗੋ	ਬਿਦ	ਕੋ	ਨਾ	ਮੁ	ਨੀऽ	ऽऽ	ਕੋऽ
	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਕ	ऽ	ਹ	ਤ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਜऽ	ऽऽ	ਨऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2			3		2		

ਅੰਤਰਾ 4 ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼
ਸ਼ਬਦ	ਤ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਆ	ऽ	ਪ	ਨ	ਥਾ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ਓऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੀ	—	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਸਾ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਜ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ऽ	ਮ	ਖ	ਜਾऽ	ਪਿऽ	ਓ	ऽ
	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਮਪ	ਨੀਪ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਸਾਗੁ	ਨੀਸਾ
	ਅਰ	ਥੁ	ਦ੍ਰ	ਬੁ	ਦੇ	ਖੁ	ਕ	ਛੁ	ਸੰऽ	ਗਿऽ	ਨਾऽ	ऽਹੀ	ਚऽ	ਲऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ 5 ਚਾਰ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਜਾऽ	ऽ	ਕੋ	ਰੇऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮੁ	ਭऽ	ऽ	ਲਾ
	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਤਿ	ऽ	ਨਿ	ਓ	ਟ	ਗ	ਹੀ	ਸੰ	ਤ	ਪ	ऽ	ਲਾ
	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਗੁਂ	ਸਾ	ਨੀਪ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਤਿ	ਨ	ऽ	ਨਾऽ	ਹੀ	ਰੇ	ਜऽ	ਮੁ	ਸੰ	ਭਾ	ऽ	ਵੈ
	ਸਾ	ਗੁਂ	ਮਪ	ਨੀ	ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪਮ	ਪ	ਸਾ	ਗੁਸਾ
	ਸਾ	ऽ	ऽऽ	ਧੂ	ऽ	ਕੀऽ	ਸੰ	ऽ	ਗऽ	ਨਾ	ऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 6 ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕਤਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਨੀ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ਰੇ	ਪ	ਰ	ਮ	ਨਿ	ਧਾ	ਨੁ
	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸਾ	ਗੁ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
	ਮਿ	ਟਿ	ਓ	ਹੈ	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	ऽ	ਨੁ	ऽ
	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਗੁਂਗੁਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਏ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਰੰऽ	ਕਾऽ	ऽऽ	ਰऽ
	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਪ	ਮਗੁ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਨਾऽ	ऽऽ	ਨਕ	ਮਨੁ	ਲऽ	ਗऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧੨ (ਪੰਨਾ 683)

ਬੰਦਨਾ ਹਰਿ ਬੰਦਨਾ ਗੁਣ ਗ੍ਾਵਹੁ ਗੋਪਾਲ ਰ੍ਾਇ ॥ਰਹਾਉ॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਭੇਟੇ ਗੁਰਦੇਵਾ॥ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧ ਮਿਟੇ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਰਾਪੈ ॥ ਸੋਗ ਅਗਨਿ ਤਿਸੁ ਜਨ ਨ ਬਿਆਪੈ ॥੨॥
ਸਾਗਰੁ ਤਰਿਆ ਸਾਧੂ ਸੰਗੇ ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਰੰਗੇ ॥੩॥
ਪਰ ਧਨ ਦੋਖ ਕਿਛੁ ਪਾਪ ਨ ਫੇੜੇ॥ ਜਮ ਜੰਦਾਰੁ ਨ ਆਵੈ ਨੇੜੇ ॥੪॥
ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਬੁਝਾਈ ॥ ਨਾਨਕ ਉਧਰੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਈ ॥੫॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਗੁ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਗੁਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਗੁਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਪ਼
ਸ਼ਬਦ	ਬੰਙ	ऽ	ਦऽ	ਨਾऽ	ਹਰਿ	ਬੰऽ	ऽऽ	ਦ	ਨਾ	ऽ
	ਪ	ਪਪ	ਗੁ	ਪਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਗੁ	ਣऽ	ਗਾ	ਵਹੁ	ਗੋ	ਪਾ	ਲ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਇऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਵ	ਡੈऽ	ਭਾ	ਗਿऽ	ਭੇ	ਟੇ	ਗੁਰ	ਦੇऽ	ऽ	ਵਾ
	ਸਾਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਸਾਂਮਂ	ਮਂ	ਗੁਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ	ਮਪ	ਗੁਮਪਮ	ਗੁਸਾ
	ਕੋ	ਟਿऽ	ਪਰਾ	ऽ	ਧऽ	ਮਿਟੇ	ਹਰਿ	ਸੇऽ	ऽऽऽऽ	ਵਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ, ਭੀਮ-ਪਲਾਸੀ ਅੰਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਸ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਧਨਾਸਰੀ ਇਕ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਕਾਫੀ, ਸਾਰੰਗ, ਕਾਨੜਾ ਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਰੇ', 'ਧ' ਦੀ ਦੁਰਬਲਤਾ ਅਤੇ 'ਸਾ', 'ਪ' ਅਤੇ ਕੁਝ 'ਮ', ਸੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਪਗੁ', ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਰਾਗ ਵਾਚਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਠਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਨ਼ੀ' ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਸ 'ਪ' 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਭੀਮ-ਪਲਾਸੀ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾਨ਼ੀ ਸਾ, ਮਗੁ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮਗੁ, ਮਗੁ, ਪ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮਗੁ ਮ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਗੁ ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ, ਪ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਰੇ, ਸਾ।
3. ਨ਼ੀਸਾ, ਮਗੁ, ਮਪ, ਪ, ਧ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮਗੁ, ਮਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ, ਸਾ, ਮ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
5. ਨ਼ੀ ਸਾ ਮਗੁ ਮਪ, ਧਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ, ਨੁੀ ਧ, ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰੇ, ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ (ਪੰਨਾ 665)

ਮਨੁ ਮਰੈ ਧਾਤੁ ਮਰਿ ਜਾਇ॥ ਬਿਨੁ ਮਨ ਮੂਏ ਕੈਸੇ ਹਰਿ ਪਾਇ॥
ਇਹੁ ਮਨੁ ਮਰੈ ਦਾਰੂ ਜਾਣੈ ਕੋਇ॥ ਮਨੁ ਸਬਦਿ ਮਰੈ ਬੂਝੈ ਜਨੁ ਸੋਇ॥੧॥
ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਹਰਿ ਦੇ ਵਡਿਆਈ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਰਣੀ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ॥ ਤਾ ਇਸੁ ਮਨ ਕੀ ਸੋਝੀ ਪਾਵੈ॥
ਮਨੁ ਮੈ ਮਤੁ ਮੈਗਲ ਮਿਕਦਾਰਾ॥ ਗੁਰੁ ਅੰਕਸੁ ਮਾਰਿ ਜੀਵਾਲਣਹਾਰਾ॥੨॥
ਮਨੁ ਅਸਾਧੁ ਸਾਧੈ ਜਨੁ ਕੋਈ॥ ਅਚਰੁ ਚਰੈ ਤਾ ਨਿਰਮਲੁ ਹੋਈ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਇਆ ਸਵਾਰਿ॥ ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਤਜੈ ਵਿਕਾਰ॥੩॥
ਜੋ ਧੁਰਿ ਰਖਿਅਨੁ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇ॥ ਕਦੇ ਨ ਵਿਛੁੜਹਿ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇ॥
ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਆਪੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣੈ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਛਾਣੈ॥੪॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪਮ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਮਗੁ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਪਮ
ਸ਼ਬਦ	ਮ਽	ਨੁ	ਮ	ਰੈ	ઽઽ	ਧਾઽ	ਤੁ	ਮ	ਰਿ	ਜਾ	ઽ	ਇઽ
	ਪਮ	ਪ	ਨੀਪ	ਨੀਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ
	ਬਿઽ	ਨੁ	ਮઽ	ਨઽ	ਮੂ	ਏ	ਕੈ	ਸੇ	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	ਇ
	ਧ	ਧਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਇਹੁ	ਮઽ	ਨੁઽ	ਮઽ	ਰੈઽ	ਦਾ	ਰੂ	ਜਾઽ	ਣੈ	ਕੋ	ઽ	ਇ
	ਪਮ	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਮਗੁ	ਪਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਨੀਸਾ
	ਮ	ਨੁ	ਸਬ	ਦਿ	ਮઽ	ਰੈઽ	ਬੂ	ਝੈ	ਜਨੁ	ਸੋ	ઽઽ	ਇઽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਜਿ	ਸ	ਨੋ	ਬਖ	ਸੇ	ਹਰਿ	ਦੇ	ਵऽ	ਡਿ	ਆऽ	ऽ	ਈ
	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
	ਗੁਰ	-ਪऽ	ਰ	ਸਾऽ	ऽ	ਦਿ	ਵਸੈ	ਮ	ਨਿ	ਆ	ऽ	ਈ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਕऽ	ਰ	ਣੀ	ਕਾ	ਰऽ	ਕ	ਮਾऽ	ऽ	ਵੈ
	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
	ਤਾ	ਇऽ	ਸੁ	ਮऽ	ਨ	ਕੀ	ਸੋ	ਝੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ
	ਮ	ਨੁ	ਮੈ	ਮऽ	ਤੁ	ਮੈऽ	ਗਲ	ਮਿ	ਕऽ	ਦਾऽ	ऽ	ਰਾ
	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਨੀਸਾ
	ਗੁਰੁ	ਅੰ	ਕਸੁ	ਮਾ	ਰਿ	ਜੀ	ਵਾ	ਲ	ਣऽ	ਹਾ	ऽऽ	ਰਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ (ਪੰਨਾ 665)

ਕਾਚਾ ਧਨੁ ਸੰਚਹਿ ਮੂਰਖ ਗਾਵਾਰ ॥ ਮਨਮੁਖ ਭੂਲੇ ਅੰਧ ਗਾਵਾਰ ॥
ਬਿਖਿਆ ਕੈ ਧਨਿ ਸਦਾ ਦੁਖੁ ਹੋਇ ॥ ਨਾ ਸਾਥਿ ਜਾਇ ਨ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੧॥
ਸਾਚਾ ਧਨੁ ਗੁਰਮਤੀ ਪਾਏ ॥ ਕਾਚਾ ਧਨੁ ਫੁਨਿ ਆਵੈ ਜਾਏ ॥ਰਹਾਉ॥
ਮਨਮੁਖਿ ਭੂਲੇ ਸਭਿ ਮਰਹਿ ਗਵਾਰ ॥ ਭਵਜਲਿ ਡੂਬੇ ਨ ਉਰਵਾਰਿ ਨ ਪਾਰਿ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੇ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ॥ ਸਾਚਿ ਰਤੇ ਅਹਿਨਿਸਿ ਬੈਰਾਗਿ ॥੨॥
ਚਹੁ ਜੁਗ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਸਮਾਣੀ ॥
ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਤਰਸਹਿ ਸਭਿ ਲੋਇ ॥ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੩॥
ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸਾਚਾ ਸਾਚਾ ਹੈ ਸੋਇ ॥ ਊਤਮ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਛਾਣੈ ਕੋਇ ॥
ਸਚੁ ਸਾਚਾ ਸਚੁ ਆਪਿ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ॥ ਨਾਨਕ ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਆਪੇ ਸਚਿ ਲਾਏ ॥੪॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਭੀਮ-ਪਲਾਸੀ ਅੰਗ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਚਾ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਚਹਿ	ਮੂ	ਰ	ਖ	ਗਾ	ਵਾ	ऽ	ਰ	ऽ
	—	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ऽ	ਮਨ	ਮੁ	ਖ	ਭੂऽ	ऽऽ	ਲੇ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਧ	ਗਾ	ਵਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਧ	ਨਿ	ਸ	ਦਾ	ਦੁ	ਖੁ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ
	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਨਾ	ਸਾ	ऽ	ਥਿ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਇऽ	ਨ	ਪਰਾ	ऽ	ਪऽ	ਤਿऽ	ਹੋऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਪ	ਪਪ	ਨ਼ੀਪ	ਪਪ	ਪਗੁ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਪਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਪਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ
	ਨ਼ੀਪ	ਪਪ	ਪਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਪਗੁ	ਗਰੇ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਪ	ਪਪ	ਪਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਪਗੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਸਾ
3	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਪਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਮਪ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
4	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਗੁਮ	ਪਪ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਪਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਮਪ
	ਰੇਂਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਨ਼ੀਧ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ
	ਪਮ	ਧਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਪਮ	ਧਧ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਪਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਗੁਰੇ	ਮਮ	ਗੁਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ, ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੀਮ ਪਲਾਸੀ ਅੰਗ ਨਾਲੋਂ ਕਠਿਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਨ਼ੀਸਾ, ਮਗੁ, ਮ ਪ, ਸਾਂਨੁ਼ੀ, ਸਾ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਪ ਮ ਪ, ਮਗੁ, ਮ ਗੁ ਰੇ਼ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮਗੁ, ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ, ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਮਗੁ ਰੇ਼ ਸਾ।

ਆਲਾਪ, ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ...ਸਾ, ਪ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ਼...ਗੁ ਰੇ਼ ਸਾ, ਮ, ਮ ਗੁ ਰੇ਼...ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਸਾ, ਗੁ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ, ਧੁ ਪ ਮ ਗੁ..., ਮ ਰੇ਼...ਸਾ।
3. ਨੁ਼ੀ ਸਾ ਮ ਗੁ ਮ ਪ, ਧੁ ਮ...ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ, ਪ ਧੁ...ਮ, ਧੁ ਪ ਮ ਪ, ਗੁ, ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਰੇ਼, ਮ ਗੁ ਰੇ਼ ਗੁ ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਮ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ...ਨੁ਼ੀ, ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ ਰੇਂ...ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਰੇ਼ਂ...ਸਾਂ, ਸਾ ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ, ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ਼, ਧੁ ਪ ਮਗੁ, ਰੇ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀਰੇ਼..., ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ (ਪੰਨਾ 683)

ਹਲਤਿ ਸੁਖੁ ਪਲਤਿ ਸੁਖੁ ਨਿਤ ਸੁਖੁ ਸਿਮਰਨੋ ਨਾਮੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕਾ ਸਦਾ ਲੀਜੈ ॥
ਮਿਟਹਿ ਕਮਾਣੇ ਪਾਪ ਚਿਰਾਣੇ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਮੁਆ ਜੀਜੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਜ ਜੋਬਨ ਬਿਸਰੰਤ ਹਰਿ ਮਾਇਆ ਮਹਾ ਦੁਖੁ ਏਹੁ ਮਹਾਂਤ ਕਹੈ ॥
ਆਸ ਪਿਆਸ ਰਮਣ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨ ਏਹੁ ਪਦਾਰਥੁ ਭਾਗਵੰਤੁ ਲਹੈ ॥੧॥
ਸਰਣਿ ਸਮਰਥ ਅਕਥ ਅਗੋਚਰਾ ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣ ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ॥
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬਤ ਪੂਰਨ ਠਾਕੁਰੁ ਮੇਰਾ ॥੨॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਮ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਮ	ਗੁ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਹS	ਲ	ਤਿ	ਸੁS	S	ਖੁ	ਪS	S	ਲ	ਤਿS	ਸੁ	ਖੁ
	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧੁ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਗੁਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਨਿS	S	ਤ	ਸੁS	S	ਖੁ	ਸਿS	ਮ	ਰ	ਨੋS	SS	S
	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਨਾS	ਮੁS	ਗੋ	ਬਿੰS	ਦS	ਕਾ	ਸS	ਦਾ	S	ਲੀS	SS	ਜੈ
	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਂ
	ਮਿ	ਟਹਿ	ਕ	ਮਾ	S	ਣੇ	ਪਾ	ਪ	ਚਿ	ਰਾS	SS	ਣੇ
	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਗੁਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗਤਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਮੁS	S	ਆ	ਜੀS	S	ਜੈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	—	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਜੋऽ	ਬ	ਨ	ਬਿਸ	ਰੰਤ	ਹਰਿ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ
	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਮਹਾ	ਦੁऽ	ਖੁ	ਏ	ਹੁऽ	ਮ	ਹਾਂ	ऽऽ	ਤ	ਕऽ	ਹੈऽ	ऽ
	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਆऽ	ਸ	ਪਿਆਂ	ऽ	ਸ	ਰ	ਮਣ	ਹ	ਰਿ	ਕੀਰ	ਤ	ਨ
	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਏऽ	ਹੁऽ	ਪ	ਦਾऽ	ਰऽ	ਥੁ	ਭਾਗ	ਵੰ	ਤੂ	ਲऽ	ऽऽ	ਹੈ

ਸੰਚਾਰੀ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸਰ	ਨਿ	ਸਮ	ਰऽ	ਥ	ਅऽ	ਕऽ	ਥऽ	ਅऽ	ऽਗੋ	ਚ	ਰਾ
	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮੁਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਪਤਿ	ਤऽ	ਉ	ਧਾऽ	ਰ	ਣ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮੁऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ
	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਪ
	ਅੰऽ	ਤ	ਰ	ਜਾऽ	ऽ	ਮੀ	ਨਾऽ	ਨਕ	ਕੇ	ਸੁਆ	ऽऽ	ਮੀ
	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ
	ਸਰ	ਬऽ	ਤ	ਪੂऽ	ਰ	ਨऽ	ਠਾऽ	ਕੁऽ	ਰੁऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 671)

ਜਬ ਤੇ ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਸਾਧੂ ਭਲੇ ਦਿਨਸ ਓਇ ਆਏ ॥
ਮਹਾ ਅਨੰਦੁ ਸਦਾ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ ਪਾਏ ॥੧॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਰਾਮ ਜਸੋ ਮਨਿ ਗਾਇਓ ॥
ਭਇਓ ਪ੍ਰਗਾਸੁ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਮਨ ਮਹਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਇਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਣ ਨਿਧਾਨੁ ਰਿਦ ਭੀਤਰਿ ਵਸਿਆ ਤਾ ਦੂਖੁ ਭਰਮ ਭਉ ਭਾਗਾ ॥
ਭਈ ਪਰਾਪਤਿ ਵਸਤੁ ਅਗੋਚਰ ਰਾਮ ਨਾਮਿ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ॥੨॥
ਚਿੰਤ ਅਚਿੰਤਾ ਸੋਚ ਅਸੋਚਾ ਸੋਗੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਥਾਕਾ ॥
ਹਉਮੈ ਰੋਗ ਮਿਟੇ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਜਮ ਤੇ ਭਏ ਬਿਬਾਕਾ ॥੩॥
ਗੁਰ ਕੀ ਟਹਲ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਭਾਣੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਜਮ ਤੇ ਕਾਢੇ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕੈ ਕੁਰਬਾਣੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ਼ੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਜ	ਸੋ	ऽ	ਮ	ਨਿऽ	ਗਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਪ੍ਰऽ	ਗਾ	ऽ	ਸੁ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਸੁ	ਖੁ	ਮ	ਨ	ਮ	ਹਿ
	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸऽ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁऽ	ਪੂ	ऽऽ	ਰਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ.	ਧੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—
	ਜ	ਬ	ਤੇऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਭੇ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ਸਾऽ	ऽ	ਧੂ·	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਮੰਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
	ਭ	ऽ	ਲੇऽ	ਦਿ	ਨ	ਸ	ਓऽ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ
	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
	ਮऽ	ਹਾ	ऽ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦੁ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਕ	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨੁ
	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਬਿ	ਧਾऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਪਾ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾਗੁ	ਰੇਸਾ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਮਗੁ	ਰੇਗ	ਮਨੀ	ਧੁਪ	ਮਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ
2	ਸਾਗੁ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਗੁਗੁ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਗੁਮ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਮਧੁ	ਧੁਪ
	ਪਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਸਾਨੀ	ਨੀਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ
3	ਨੀਸਾ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਪਸਾਂ	ਨੀਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਨੀਨੀ	ਪਧੁ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਪਪ
	ਗੁਮ	ਮਮ	ਪਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਨੀ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਧਨਾਸਰੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਤੋੜੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ, ਗੰਧਾਰ, ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਤੇ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ ਦੀ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੈ ਪਰ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦਾ ਅੰਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਗੁ ਮੇਂ ਪ, ਮ ਗੁ ਮੇਂ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ ਮੇਂ ਗੁ ਮੇਂ ਗੁ, ਗੁ ਮੇਂ, ਪ ਮੇਂ ਗੁ, ਮੇਂ ਗੁ ਮੇਂ ਗੁ ਰੇੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ, ਸਾ ਮ ਗੁ, ਗੁ ਮੇਂ ਪ ਮੇਂ ਪ, ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਗੁ ਮੇਂ ਗੁ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇੁ ਸਾ, ਸਾ ਮ, ਰੇੁ ਗੁ, ਰੇੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮੇਂ ਗੁ, ਮੇਂ ਪ, ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਪ ਗੁ, ਸਾ ਮ ਗੁ ਰੇੁ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮੇਂ ਗ, ਮੇਂ ਪ ਧੁ ਪ, ਗੁ ਮੇਂ ਪ ਨੀ, ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰੇੁ ਸਾ।
3. ਪ ਧੁ, ਪ ਮੇਂ, ਗ ਮੇਂ ਪ, ਗੁ ਮੇਂ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਗੁਂ, ਰੇੁਂ ਗੁਂ ਰੇੁਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਸਾ ਮ ਗੁ ਰੇੁ ਸਾ।
4. ਸਾ ਧੁ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇਂ ਪ, ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰੇੁ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩ ਘਰ ੨ ਚਉਪਦੇ (ਪੰਨਾ 663)

ਇਹੁ ਧਨੁ ਅਖੁਟੁ ਨ ਨਿਖੁਟੈ ਨ ਜਾਇ ॥ ਪੂਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਆ ਦਿਖਾਇ ॥ ਅਪੁਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਉ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਈ ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥੧॥
ਸੇ ਧਨਵੰਤ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਹਰਿ ਧਨੁ ਪਰਗਾਸਿਆ ਹਰਿ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥ਰਹਾਉ॥
ਅਵਗੁਣ ਕਾਟਿ ਗੁਣ ਰਿਦੈ ਸਮਾਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕੀ ਸਾਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸੁਖ ਮਨ ਅੰਤਰਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਣੀ ॥੨॥ ਏਕੁ ਅਚਰਜੁ ਜਨ ਦੇਖਹੁ ਭਾਈ ॥ ਦੁਬਿਧਾ ਮਾਰਿ ਹਰਿ ਮੰਨਿ ਵਸਾਈ ॥ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜਾਇ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮੰਨਿ ਆਇ ॥੩॥ ਸਭ ਮਹਿ ਵਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੋ ਸੋਇ ॥ ਗੁਰਮਤੀ ਘਟਿ ਪ੍ਰਗਟੁ ਹੋਇ ॥ ਸਹਜੇ ਜਿਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣਿ ਪਛਾਣਿਆ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ'ਗੁ	ਗ	ਮ'
ਸ਼ਬਦ	ਸੇ	ऽ	ਧ	ਨऽ	ਵੰ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮਿ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ऽऽ	ਇ	ऽ
	ਪ	ਧੁ	ਮ'	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ'	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ
	ਗੁ	ਰਿ	ਪੂ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਗਾ	ਸਿ	ਆ	ऽ
	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ
	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਰऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੇ	ਵ	ਸੈ	ऽ	ਮ	ਨਿ	ਆ	ऽ	ਇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਇ	ਹੁ	ਧ	ਨੁ	ਅ	ਖੁ	ਟੁ	ਨ	ਨਿਖੁ	ऽ	ਟੈ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂਸਾ	ਨੀਸਾਂ	—	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਪੂ	ऽऽ	ਰੈऽ	ऽ	ਸऽ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਦੀ	ऽ	ਆ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ, ਥਾਟ ਖਮਾਜ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ ਪ ਨੁੀ ਧ ਪ ਗ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ-ਪ ਮ, ਪ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
2. ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਮ, ਪ ਮ ਗ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ ਮ ਗ, ਪ ਮ ਗ ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ (ਪੰਨਾ 666)

ਜੋ ਹਰਿ ਸੇਵਹਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਿਨ ਕੇ ਸਭਿ ਪਾਪ ਨਿਵਾਰੀ ॥
ਹਮ ਊਪਰਿ ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਸੁਆਮੀ ਰਖੁ ਸੰਗਤਿ ਤੁਮ ਜੁ ਪਿਆਰੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਕਹਿ ਨ ਸਕਉ ਬਨਵਾਰੀ ॥
ਹਮ ਪਾਪੀ ਪਾਥਰ ਨੀਰਿ ਡੁਬਤ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪਾਖਣ ਹਮ ਤਾਰੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਲਾਗੇ ਬਿਖੁ ਮੋਰਚਾ ਲਗਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਧ ਸਵਾਰੀ ॥
ਜਿਉ ਕੰਚਨੁ ਬੈਸੰਤਰਿ ਤਾਇਓ ਮਲੁ ਕਾਟੀ ਕਟਿਤ ਉਤਾਰੀ ॥੨॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪਨੁ ਜਪਉ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਉਰਿ ਧਾਰੀ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ ਜਗਿ ਪੂਰਾ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਉਮੈ ਮਾਰੀ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਅਪਰੰਪਰ ਪੁਰਖ ਅਪਾਰੀ ॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਜਗਜੀਵਨ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗ	ਮਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਗੁਙ	ਣ	ਕ	ਹਿ	ਨਙ	ਸ	ਕਉ	ਙ	ਬ	ਨ	ਵਾ	ਙ	ਰੀ	ਙ
	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਧ	ਪਮ
	ਹ	ਮ	ਪਾ	ਙ	ਪੀ	ਙ	ਪਾਙ	ਥਰ	ਨੀ	ਙਙ	ਰਿ	ਙ	ਡੁ	ਙ	ਬ	ਤਙ
	ਗ	ਗ	ਸਾ	ਗ	ਮਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾਙ	ਙ	ਪਾ	ਙ	ਖ	ਣ	ਹ	ਮ	ਤਾ	ਙ	ਰੀਙ	ਙ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			
					ਅੰਤਰਾ											
	ਮਪ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜੋਙ	ਙਙ	ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ਙ	ਵਹਿ	ਙ	ਸੰ	ਙ	ਤ	ਙ	ਭ	ਗ	ਤ	ਙ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	(ਸਾਂ)	ਸਾਂ	—	ਧਧ	ਧਮ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਧਪ	ਸਾ	ਗ
	ਤਿ	ਨ	ਕੇ	ਙ	ਸ	ਙ	ਭਿ	ਙ	ਪਾਙ	ਙਙ	ਪਙ	ਨਿਙ	ਵਾ	ਙਙ	ਰੀ	ਙ
	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਪ
	ਹ	ਮ	ਊ	ਙ	ਪ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾਙ	ਙ	ਕ	ਰਿ	ਸੁਆ	ਙ	ਮੀਙ	ਙ
	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸਾ	ਗ	ਮਧ	ਪ	ਗਮ	ਪਧ	ਮਪਂ	ਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਰ	ਙ	ਖੁ	ਙ	ਸੰ	ਙ	ਗਙ	ਤਿ	ਤੁਙ	ਮਙ	ਜੁਙ	ਪਿ	ਆਙ	ਙਙ	ਰੀਙ	ਙ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਗ	ਮਗ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਸਾਗ	ਮਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 683)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖ ਭੰਜਨਾ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ॥
ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਤਾਰਹੁ ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕੂਪ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲੇਵਹੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਅੰਧ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਅਨਿਕ ਦੋਖਾ ਤਨਿ ਛਾਦਿ ਪੂਰੇ ॥
ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਾਵਹੁ ਸਰਨਿ ਸੂਰੇ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਾ ਜੀਅ ਜੰਤ ਤਾਰਣਾ ਬੇਦ ਉਚਾਰ ਨਹੀ ਅੰਤੁ ਪਾਇਓ ॥
ਗੁਣਹ ਸੁਖ ਸਾਗਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਰਤਨਾਗਰਾ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਨਾਨਕ ਗਾਇਓ ॥੨॥

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ

ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕਤਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—
	ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੰ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਦਾ	ਸ	ਅ	ਪੁ	ਨੇ	ऽ	ਕ	ਉ	ऽ	ऽ
	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—
	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਦ੍ਰਿ	ਸ	ਟਿ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਧਾ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ
	ਗਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕ੍ਰਿ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਕ	ਰਿ	ਤਾ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
	ਭੁ	ਜਾ	ਗ	ਹਿ	ਕੂ	ऽ	ऽ	ਪ	ਤੇ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਕਾ	ऽ	ਢਿ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		3		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਧਨਾਸਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ

ਧਾਨੀ+ਸ੍ਰੀ=ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਨੀ-ਸ੍ਰੀ, ਧਨਯਾਸ਼ੀ, ਧਨਾਸੀ, ਧਵਲ-ਧਨਾਸ੍ਰੀ, ਧਨਾਯਾਸੀ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਾਮ ਧਨਾਸਰੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਰੂਪ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੋ ਧਨਾਸਰੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸ੍ਰੀ ਹੈ। ਆਮ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖੋਗੇ ਜਾਂ ਗਾਇਕਾਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੁਣੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਰੀ, ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਰੀ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਇਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਧਨਾਸਰੀ ਸੁਣਾਉ ਤਾਂ ਉਹ ਝਟ ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਰੀ ਹੀ ਸੁਣਾਏਗਾ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਵਿਚ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਿਛੋਕੜ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਉੱਤਰੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਹੀ ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੧, ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੨, ਧਨਾਸਰੀ ਮਹਲਾ ੩, ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਰੀ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਖਰੀ ਵੀ ਧਨਾਸਰੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਕੇਵਲ ਧਨਾਸਿਰੀ ਹੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸੋ ਸ਼ੁਧ ਧਨਾਸਰੀ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਤਕ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗਾਇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸਾਂ ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਨਾਸਰੀਆਂ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ, ਥਾਟ ਕਾਫੀ ਜਾਤੀ, ਔੜਵ-ਔੜਵ, ਧਨਾਸਰੀ ਭੀਮ਼ ਪਲਾਸੀ ਅੰਗ ਦੀ, ਜਾਤੀ ਔੜਵ ਸੰਪੂਰਨ, ਧਨਾਸਰੀ ਭੈਰਵੀ ਅੰਗ ਦੀ, ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ, ਮੁਲਤਾਨੀ ਧਨਾਸਿਰੀ ਅਤੇ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਰੀ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪੂਰੀਆ-ਧਨਾਸਰੀ ਪੂਰਵੀ ਥਾਟ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸੀਂ ਤੀਸਰੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੇ ਆਏ ਹਾਂ।

ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਧਨਾਸਰੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਸਰੂਪ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਧਨਾਸਰੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ

ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਥੋੜਾ-ਥੋੜਾ ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ ਹੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਲੋਕ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਰਾਗ ਦੀ ਬੰਦਸ਼ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ, ਕਾਰਣ ਕਿ 'ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥ' ਦਾ ਆਕਾਰ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਖ਼ਰੀਦਣਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੋ ਜੇਕਰ ਪਾਠਕ-ਜਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ *ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ* ਦੇ ਪੰਜੇ ਭਾਗ ਸਮਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਬੰਦਸ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਬਾਕੀ ਅਸਾਂ ਨੇ ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ, ਅਹੋਬਲ ਦਾ ਪਾਰਜਾਤ, ਰਾਗ ਵਿਨੋਦ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ ਨਾਮ-ਮਾਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਤੱਤ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਧਨਾਸਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ

(1) ਮਾਰੂ ਧਨਾਸਰੀ—ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ, ਜਾਤੀ ਔੜਵ ਸੰਪੂਰਨ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗੁ ਮ ਗੁ ਪ ਧ, ਪ ਧ, ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

(2) ਧਨਾਯਸੀ—ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

(3) ਮੁਲਤਾਨੀ ਧਨਾਸਰੀ ਨੰ: 2—ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

(4) ਸਿੰਧੂ ਧਨਾਸਰੀ—ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ-ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਈ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

1. ਆਰੋਹ-ਸੰਪੂਰਨ—ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ ਮ ਪ ਨੁੀ ਧ ਸਾਂ।
   ਅਵਰੋਹ-ਸੰਪੂਰਨ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
2. ਆਰੋਹ-ਔੜਵ—ਸਾ ਗੁ ਮ ਪ ਨੁੀ ਸਾਂ।
   ਅਵਰੋਹ-ਸੰਪੂਰਨ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

(5) ਇੰਦੂ ਧਨੀਯਾਸੀ—ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗੁ ਮੰ ਧ ਨੁੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧ ਪ ਧ ਮੰ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਰਾਗ ਟੋਡੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਰਾਗ ਟੋਡੀ ਵੀ ਇਕ ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਟੋਡੀ, ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ, ਅਜੈਨੀ ਟੋਡੀ, ਛਾਇਆ ਟੋਡੀ, ਗੁਜਰੀ ਟੋਡੀ, ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਟੋਡੀ, ਆਦਿਕ।

ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੋਡੀਆਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਇਕ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਉਲੇਖ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਇਥੇ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਲਿਖਣ ’ਤੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਮਹਾਨ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ‘ਗੁਰੂ ਪਦ’ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰੂ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤਰੁੱਟੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਪੂਰੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ-ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਸੋ, ਅੱਗੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਕਰ ਰਾਗ ਸ਼ਬਦ ’ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰਾਗ ਪਣ੍ਹਤਾ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਤਕ ਹੋਰ ਕਿਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਤਨੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਤਨੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਜੋ ਬਚਨ ਹਨ, ਉਹ ਇਤਨੇ ਅਮੋਲਕ ਰਤਨ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੋ ਹੀ ਉਪਮਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਧੁਰੋਂ ਆਈ ਹੋਈ ਇਲਾਹੀ ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਰਾਗ ਵੀ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਸਚਖੰਡਿ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹਕੀਮ ਦੀ ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਬਹੁਤੇ ਬਿਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਇਕ ਮੰਤਰੀਕ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਡੰਗਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ਹਿਰ ਉਤਾਰ ਦੇਵੇ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕ ਪੰਗਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਸੁਣਾਂਦਾ ਜਾਏ, ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆ ਜਾਣੀਆਂ। ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣੀਆਂ, ਇਕ ਔਸ਼ਧੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਖੰਡਨ ਦਾ ਗੁਣ ਆ ਜਾਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਬਹੁਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆ ਪਰਿਚਯ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਰਣਨ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਏ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗਉੜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਸਰੂਪ ਕਈ ਦਰਸਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਮਲਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਇਕ ਹੈ ਪਰ

ਉਸ ਦੇ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਸਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ, ਕੇਦਾਰਾ, ਭੈਰਉ, ਕਲਿਆਣ, ਬਿਲਾਵਲ, ਨਟ, ਕਾਨੜੇ ਆਦਿਕ ਰਾਗ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝੋ। ਭਾਵੇਂ ਅਸਾਂ ਨੇ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 19-20 ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟੋਡੀਆਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹਾਲੀ ਤਕ ਇਹੋ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਅਜੇ ਅਸਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਕਿਉਂਕ ਸਾਰੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਖੋਜ ਭਰੀ ਸੂਝ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਏ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ-ਮੁੱਖ ਰਾਗ ਅਤੇ ਮੁੱਖ-ਮੁੱਖ ਖ਼ਾਸ ਚੋਣਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਏ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਬਕ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਪਾਰਸ ਵਿਚ ਤਾਕਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਰਾਗ ਪਸ਼ੂ ਤੋਂ ਆਦਮੀ, ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਬੰਦਾ, ਬੰਦੇ ਤੋਂ ਦੇਵਤਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਰਾਮਕਲੀ ਨੇ ਟੋਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ, ਭੁਪਾਲੀ ਨੇ ਟੋਡੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਤਾਂ ਭੁਪਾਲੀ ਟੋਡੀ। ਜੇਕਰ ਮੁਲਤਾਨੀ ਰਾਗ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੁਲਤਾਨੀ ਟੋਡੀ ਬਣ ਗਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣਾਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੧, ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੧, ਕਾਨੜਾ ਮਹਲਾ ੧, ਆਦਿਕ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਮੂਲ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੂਲ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਆਗੂ ਜਾਂ ਮੁਖੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਨਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਾਗ ਦਾ ਉਪ-ਨਾਮ ਜਾਂ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਲਾਸਾਨੀ, ਬਹਾਦੁਰੀ, ਅੰਜਨੀ, ਲਛਮੀ, ਛਾਇਆ, ਟੋਡੀ, ਆਦਿਕ।

ਸੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਵਤਾਰ ਸਰੂਪ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੀ ਜਿਹਬਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

ਹਮਰੀ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪ੍ਰਭ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਅਗਮ ਅਥਾਹ ॥

(ਸਲੋਕ ਮ: 8, ਪੰਨਾ 1314)

ਕਬੀਰ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦਹਿ ਮਸੁ ਕਰਉ ਕਲਮ ਕਰਉ ਬਨਰਾਇ ॥
ਬਸੁਧਾ ਕਾਗਦੁ ਜਉ ਕਰਉ ਹਰਿ ਜਸੁ ਲਿਖਨੁ ਨ ਜਾਇ ॥

(ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ, ਪੰਨਾ 1368)

ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਕਵਨ ਗੁਨ ਕਹੀਐ ॥ *(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 674)*

ਤੇਰੀ ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਈ ॥
ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਬਡਾਈ ॥ *(ਸੋਰਠਿ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ 610)*

ਕਾਗਦ ਦੀਪ ਸਭੈ ਕਰਿ ਕੈ, ਅਰੁ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ੍ਰਨ ਕੀ ਮਸੁ ਕੈਹੋਂ ॥
ਕਾਟ ਬਨਾਸਪਤੀ ਸਗਰੀ ਲਿਖਬੇ ਹੂੰ ਕੇ ਲੇਖਨ ਕਾਜ ਬਨੈ ਹੋਂ ॥
ਸਾਰਸੁਤੀ ਬਕਤਾ ਕਰਿ ਕੈ, ਜੁਗਿ ਕੋਟਿ ਗਨੇਸ ਕੈ ਹਾਥਿ ਲਿਖੈ ਹੋਂ ॥
ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਬਿਨਾ ਬਿਨਤੀ ਨ ਤਊ ਤੁਮ ਕੌਂ, ਪ੍ਰਭੁ ਨੈਕ ਰਿਝੈ ਹੋਂ ॥੧੦੧॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ)

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਯਾਵਨਿਕ ਅਤੇ ਆਸ਼ਰਯ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੁਣ-ਰਸ ਅਤੇ ਭਗਤੀ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੀਆਂ ਕੀ ਟੋਡੀ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਥੋੜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਾਪਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ 'ਰੇਗੁ ਰੇਸਾ' ਸੁਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮੇ ਪ ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਧੁ ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ, ਮੇ ਧੁ ਮੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਧੁ, ਮੇ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ ਸਾ, ਧੁ ਨੀ ਸਾ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
2. ਨੀ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨੀ ਸਾ ਧੁ, ਮੇ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ ਸਾ, ਧੁ ਨੀ ਸਾ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
3. ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੇ ਧੁ, ਮੇਗੁ ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾ ਪ, ਧੁ, ਪ, ਮੇ ਧੁ, ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
5. ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੇ ਧੁ, ਨੀ ਧੁ ਮੇ ਧੁ, ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
6. ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੇ ਧੁ, ਨੀ ਧੁ ਮੇ ਧੁ, ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਧੁ ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਸਾ।
7. ਮੇ ਗੁ ਮੇ ਧੁ, ਗੁ ਮੇ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ, ਮੇ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮੇ ਗੁ ਮੇ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧੁ, ਮੇ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ।
8. ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ, ਮੇ ਗੁਂ ਰੇਂ, ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਧੁ ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ, ਮੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ੍ਯ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1386)

ਕਵਨੁ ਜੋਗੁ ਕਉਨੁ ਗ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਧ੍ਯ੍ਯਾਨੁ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਉਸ੍ਤਤਿ ਕਰੀਐ ॥
ਸਿਧ ਸਾਧਿਕ ਤੇਤੀਸ ਕੋਰਿ ਤਿਰੁ ਕੀਮ ਨ ਪਰੀਐ ॥
ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸਨਕਾਦਿ ਸੇਖ ਗੁਣ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ ॥
ਅਗਹੁ ਗਹਿਓ ਨਹੀ ਜਾਇ ਪੂਰਿ ਸ੍ਰਬ ਰਹਿਓ ਸਮਾਏ ॥
ਜਿਹ ਕਾਟੀ ਸਿਲਕ ਦਯਾਲ ਪ੍ਰਭਿ ਸੇਇ ਜਨ ਲਗੇ ਭਗਤੇ ॥
ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ੍ਹ ਪਰਸਿਓ ਤੇ ਇਤ ਉਤ ਸਦਾ ਮੁਕਤੇ ॥੮॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਗਉੜੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਧੁ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕਵ	ਨੁ	ਜੋ	ਗੁ	ਕਉਨੁ	ਗ੍ਯਾ ऽ	ਨ	ਧ੍ਯਾ	ऽ	ਨੁ
	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਮ॑	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕਵ	ਨ	ਬਿ	ऽऽ	ਧਿ	ਉਸ੍ਤ	ਤਿ	ਕ	ਰੀ	ਐ
	ਪ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਪਮ॑	ਧੁ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਪ
	ਸਿ	ਧ	ਸਾऽ	ਧਿ	ਕ	ਤੇऽ	ਤੀਸ	ਕੋਂऽ	ऽ	ਰਿ
	ਮ॑	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਤਿ	ਰੁ	ਕੀ	ਮ	ਨऽ	ਪऽ	ਰੀऽ	ਐऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਨੀਮ॑	ਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮਾ	ਦਿऽ	ਕ	ਸऽ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਦਿ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸੇ	ਖ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਅੰऽ	ਤੁਨ	ਪਾऽ	ऽ	ਏ
	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਨੀਮ॑	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅਗ	ਹੁ	ਗ	ਹਿऽ	ਓ	ਨ	ਹੀ	ਜਾ	ऽऽ	ਇ
	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਪੂऽ	ਰਿ	ਸ੍ਰ	ऽ	ਬऽ	ਰਹਿ	ਓऽ	ਸऽ	ਮਾऽ	ਏ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ
	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਧੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਧੁ
2	ਸਾਨੀ	ਸਾਧੁ	ऽऽ	ਸਾਨੀ	ਸਾਰੇ	ऽऽ	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ
	ਗੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਂ	ਧੁਮ	ਗੁऽ	ਨੀਧੁ	ਪऽ	ਮਪ	ऽਪ	ਮਪ
	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਧऽ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀऽ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁऽ
	ਮਧ	ਨੀਸਾਂ	ਧऽ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀऽ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁऽ
3	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨੀ	ਸਾ	ਧੁਨੀ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਧੁਨੀ
	ਸਾਰੇ	ਸਾਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗਾਂ	ਰੇਰੇ	ਰੇਰੇ	ਗੁਰੇ
	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਧੁਧੁ	ਧੁਧੁ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਂਨੀ	ਨੀਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ
	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਗੁ	ਪਮ	ਧੁ	ਗੁਮ	ਗੁਧੁ
	ਮਧੁ	ਨੀਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਧੁਨੀ
	ਸਾਂऽ	ਧੁऽ	ਨੀਸਾਂ	ऽਧੁ	ऽਨੀ	ਸਾਂऽ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾऽ
	ਧऽ	ਨੀਸਾ	ऽਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾऽ	ਧऽ	ਨੀਸਾਂ
	ऽਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁ	ਪਮ	ਮਧੁ	ਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1400)

ਗੁਰੂ ਮੁਖੁ ਦੇਖਿ ਗਰੂ ਸੁਖੁ ਪਾਯਉ ॥
ਹੁਤੀ ਜੁ ਪਿਆਸ ਪਿਊਸ ਪਿਵੰਨ ਕੀ ਬੰਛਤ ਸਿਧਿ ਕਉ ਬਿਧਿ ਮਿਲਾਯਉ ॥
ਪੂਰਨ ਭੋ ਮਨ ਠਉਰ ਬਸੋ ਰਸ ਬਾਸਨ ਸਿਉ ਜੁ ਦਹੰ ਦਿਸਿ ਧਾਯਉ ॥
ਗੋਬਿੰਦ ਵਾਲੁ ਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰੀ ਸਮ ਜਲੵਨ ਤੀਰਿ ਬਿਪਾਸ ਬਨਾਯਉ ॥
ਗਯਉ ਦੁਖੁ ਦੂਰਿ ਬਰਖਨ ਕੋ ਸੁ ਗੁਰੂ ਮੁਖੁ ਦੇਖਿ ਗਰੂ ਸੁਖੁ ਪਾਯਉ ॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼
ਸ਼ਬਦ	ਗੁ	ਰੂ	ਮੁ	ਖੁ	ਦੇ	ऽ	ਖਿ	ਗ	ਰੂ	ऽ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਯऽ	ਉ
	ਮ̍	ਧ਼	ਮ̍	ਧ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਹੁ	ਤੀ	ਜੁ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਸ	ਪਿ	ਊ	ਸ	ਪਿ	ऽ	ਵੰ	ਨ	ਕੀ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਧੁਪ	ਗੁਮ̍	ਪਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਬੰ	ऽ	ਛ	ਤ	ਸਿ	ऽ	ਧਿ	ਕਉ	ਬਿऽ	ऽऽ	ਧਿऽ	ਮਿऽ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਯऽ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗੁ	ਗੁ	ਮ̍	ਮ̍	ਧੁ	ਨੀ	ਮ̍	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ	ਭੋ	ऽ	ਮ	ਨ	ਠ	ਉ	ਰ	ਬ	ਸੋ	ऽ	ਰ	ਸ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗੁਮ̍	ਪਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਬਾ	ऽ	ਸ	ਨ	ਸਿ	ऽ	ਉ	ਜੁ	ਦऽ	ਹੰऽ	ਦਿऽ	ਸਿऽ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਯऽ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਭਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਗੁ	ਸਾ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ	ਧੁਨੀ	ਸਾਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਧੁਨੀ	ਸਾ
4	ਸਾਰੇ	ਰੇਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਧੁਪ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
5	ਸਾਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਮ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਧੁ	ਪਧੁ	ਗੁਗੁ	ਰੇਸਾ	ਧੁਪ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਸਾ
6	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਮਧੁ	ਧੁਮ	ਧੁਨੀ	ਨੀਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਰੇਂਗੁਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ
	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨੀਸਾ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ
	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਮ	ਧੁਨੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 1366)

ਕਬੀਰ ਚੰਦਨ ਕਾ ਬਿਰਵਾ ਭਲਾ ਬੇੜ੍ਹਿਓ ਢਾਕ ਪਲਾਸ ॥
ਓਇ ਭੀ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜੁ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ॥੧੧॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਗੁ	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਮ॑	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਚੰ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਬਿऽ	ਰऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਭ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	—	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀਧੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ॑	ਗੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਬੇ	ੜ੍ਹਿ	ਓ	ਢਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਸ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਮ॑	ਧੁ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨੁ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਪਮ॑	ਗੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ऽ	ਬ	ਸੇ	ਜੁ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਸਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1402)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਪਰਮ ਧਾਮ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਿਰੀਕਾਰ,
ਬੇਸੁਮਾਰ ਸਰਬਰ ਕਉ ਕਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸੁਥਰ ਚਿਤ ਭਗਤ ਹਿਤ ਭੇਖੁ ਧਰਿਓ,
ਹਰਨਾਖਸੁ ਹਰਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰਿ ਜੀਉ ॥
ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਆਪਿ ਆਪੁ ਕੀਓ ਛਦਮ,
ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਖੈ ਕਉਨੁ ਤਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਟੋਡੀ

ਤਾਲ ਧੱਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਰੇਗੁ	—	ਮ'	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸ਽	਽	ਤਿ	ਸਾ	਽	ਚੁ	ਸ੍ਰੀ	਽	ਨਿ	ਵਾ	਽	ਸੁ
	ਰੇ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ'	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪਮ'	ਧੁ	ਮ'	ਗੁ
	ਆ	਽	ਦਿ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਸ	ਦਾ	਽਽	ਤੁ	਽	ਹੀ
	ਮ'	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ'	ਗੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਵਾਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਵਾਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਵਾਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ਵਾਹਿ	ਜੀ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ'	ਮ'	ਮ'ਗੁ	ਮ'ਗੁ	ਮ'	ਧੁ	ਮ'	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਰਾ	਽	ਮ਽	ਨਾ਽	਽	ਮ	ਪ	ਰ	ਮ	ਧਾ	਽	ਮ
	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਸੁ	਽	ਧ	ਬੁ	਽	ਧ	ਨਿ	ਰੀ	਽	ਕਾ	਽	ਰ
	ਧੁ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪਮ	ਧੁ
	ਬੇ	਽	ਸੁ	ਮਾ	਽	ਰ	ਸ	਽	ਰ	ਬ	਽਽	ਰ
	ਮ'ਗੁ	—	ਮ'ਮ'	ਗੁਗੁ	ਧੁਧੁ	ਮ'ਮ'	ਨੀਨੀ	ਧੁਧੁ	ਮ'ਮ'	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕ਽	਽	ਉ਽	ਕਾ਽	਽਽	ਹਿ਽	ਕਾ਽	਽਽	ਹਿ਽	ਜੀ	਽	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗ਼ਲਤ ਢੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਟੋਡੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਲ ਪਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਨ਼ੀ ਰੇ ਗੁ ਮੇ" ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਰੋਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੱਧਮ ਦੀ ਛਾਇਆ ਲੈ ਕੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਲਾਪਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ "ਧ਼ੁਮੇ, ਪ, ਮੇ ਗੁ ਮੇਗੁ, ਮੇਗੁ ਰੁੇਸਾ" ਸੁਰ ਸਮੁਦਾਇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਮੇ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮੇ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਰੁੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਗੁ, ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ, ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਰੁੇ, ਮੇ ਗੁ ਮੇ, ਸਾ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਮੇ ਗੁ, ਮੇ ਪ, ਗੁ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ, ਗੁ ਮੇ ਪ ਗੁ, ਮੇ, ਰੁੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਮੇ ਗੁ ਪ, ਸਾ ਗੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਮੇ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੇ ਪ, ਸਾ ਗੁ ਪ ਮੇ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਮ ਮੇ ਗੁ, ਪ ਗੁ ਮੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
4. ਪ ਮੇ ਪ, ਗੁ ਮੇ, ਪ ਨੀ, ਮੇ ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ, ਗੁਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ, ਪ, ਗੁ ਮੇ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੇ ਗੁ, ਧੁ ਪ ਮੇ ਗੁ ਰੁੇ, ਪ ਮੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 715)

ਗਰਬਿ ਗਹਿਲੜੋ ਮੂੜੜੋ ਹੀਓ ਰੇ ॥
ਹੀਓ ਮਹਰਾਜ ਰੀ ਮਾਇਓ ॥ ਡੀਹਰ ਨਿਆਈ ਮੋਹਿ ਫਾਕਿਓ ਰੇ ॥ਰਹਾਉ॥
ਘਣੋ ਘਣੋ ਘਣੋ ਸਦ ਲੋੜੈ ਬਿਨੁ ਲਹਣੇ ਕੈਠੈ ਪਾਇਓ ਰੇ ॥
ਮਹਰਾਜ ਰੋ ਗਾਥੁ ਵਾਹੂ ਸਿਉ ਲੁਭੜਿਓ ਨਿਹਭਾਗੜੋ ਭਾਹਿ ਸੰਜੋਇਓ ਰੇ ॥੧॥
ਸੁਣਿ ਮਨ ਸੀਖ ਸਾਧੂ ਜਨ ਸਗਲੋ ਥਾਰੇ ਸਗਲੇ ਪ੍ਰਾਛਤ ਮਿਟਿਓ ਰੇ ॥
ਜਾ ਕੋ ਲਹਣੋ ਮਹਰਾਜ ਰੀ ਗਾਠੜੀਓ ਜਨ ਨਾਨਕ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਉੜਿਓ ਰੇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ੍ਰਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗ	ਰ	ਬਿਤ	ਗ	ਹਿ	ਲ	ੜੋ	ऽ	ਮੂ	ऽ	ੜ	ੜੋ	ਹੀ	ऽ	ਓ	ਰੇ
	ਪ	—	ਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਹੀ	ऽ	ਓ	ਮ	ਹ	ਰਾ	ਜ	ਰੀ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਡੀ	ਹ	ਰ	ਨਿ	ਆ	ਈ	ਮੋ	ਹਿ	ਫਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਕਿਓ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਘ	ਣੋ	ਘ	ਣੋ	ऽ	ऽ	ਘ	ਣੋ	ऽ	ਸ	ਦ	ਲੋ	ऽ	ੜੈ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਬਿ	ਨੁ	ਲ	ਹ	ਣੇ	ऽ	ਕੈ	ਠੈ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇਓ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੪, ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 711)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਮਨੁ ਮੇਰਾ॥
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਮੇਲੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਵਜਲਿ ਫੇਰਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਲੋਚ ਲਗੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਨੈਨਹੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹੇਰਾ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਦਇਆਲਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਹਰਿ ਪਾਧਰੁ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ॥੧॥
ਹਰਿ ਰੰਗੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ॥
ਹਰਿ ਹਿਰਦੈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਮੀਠਾ ਲਾਗਾ ਮੁਖਿ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਚੰਗੇਰਾ॥੨॥
ਲੋਭ ਵਿਕਾਰ ਜਿਨਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਹਰਿ ਵਿਸਰਿਆ ਪੁਰਖੁ ਚੰਗੇਰਾ॥
ਓਇ ਮਨਮੁਖ ਮੂੜ ਅਗਿਆਨੀ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੰਦੇਰਾ॥੩॥
ਬਿਬੇਕ ਬੁਧਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭ ਕੇਰਾ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਇਆ ਧੁਰਿ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਲਿਖੇਰਾ॥੪॥

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਪਮ॑	ਪ	ਗੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹਰਿ	ਬਿਨੁ	ਰਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈऽ	ऽ	ਮਨੁ	ਮੇऽ	ਰਾ
	ਨ਼ੀਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਗੁਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰਭੁ	ਗੁਰੁ	ਮੇ	ਲੇ
	ਸਾ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਗ	ਰੇਸਾ
	ਬਹੁ	ਰਿऽ	ਨ	ਭਵ	ਜਲਿ	ਫੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਮੇਰੈ	ਹੀਅ	ਰੈ	ਲੋ	ਚਲ	ਗੀ	ਪ੍ਰਭ	ਕੇऽ	ऽ	ਰੀ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਹਰਿ	ਨੈ	ਨਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰऽ	ਭੁऽ	ਹੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਪਮ॑	ਪ	ਪਮ॑	ਗੁਮ॑	ਪਧੁ	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਗੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹऽ	ਰਿ	ਬਿऽ	ਨੁ	ਰ	ਹਿ	ਨऽ	ਸ	ਕੈऽ	ऽऽ	ਮऽ	ਨੁऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ॑	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਮੇਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤऽ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਮੇ	ऽ	ਲੇ	ऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਬऽ	ਹੁ	ਰਿऽ	ਨ	ਭ	ਵ	ਜ	ਲਿ	ਫੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਗੁਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਮੇਰੈ	ਹੀ	ਅ	ਰੈ	ਲੋ	ऽऽ	ਚ	ਲ	ਗੀ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਰੇਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ਨੈ	ਨਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਧੁਮੰ	ਗੁਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮੰ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
2	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਪਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਪਧੁ	ਪਮੰ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ
	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ
3	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਮੰ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਪਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਪਧੁ	ਪਨੀ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਪਪ	ਮੰਪੁ	ਨੀਧੁ	ਪਪ	ਧੁਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਗੁਂਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਨੀਧੁ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਨੀਧੁ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
4	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾਗੁ	ਮੰਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ
5	ਸਾਗੁ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਸਾਗੁ	ਮੰਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਪ	ਧੁਪ	ਧੁਪ
	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਸਾਗੁ	ਮੰਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਪ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਸਾਗੁ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਬਸੰਤੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ, ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਤੇ ਟੋਡੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮੁਖ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ: "ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧੁ, ਮੰ ਗ, ਰੁ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।" ਕਦੀ-ਕਦੀ "ਮੰ ਧੁ ਰੁੇਂ ਸਾਂ," ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੁ, ਗ, ਮੰ ਪ, ਧੁ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧ, ਮੰ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮੰਗ ਮੰਗ ਮੰਧ, ਮੰਗੁ ਰੁਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੁ ਸਾ, ਸਾ ਰੁ ਗੁ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧ, ਮੰ ਗ ਰੁ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੁ ਗੁ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧੁ ਪ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ, ਮੰ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮੰ ਗੁ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧ, ਮੰ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
3. ਮੰ ਪ, ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧੁ, ਮੰ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
4. ਮੰ ਧੁ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ ਗੁਂ, ਰੁੇਂ ਗੁ, ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧੁ, ਮੰ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
5. ਮੰ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਗੁਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਗੁਂ ਰੁੇਂ ਗੁਂ ਰੁੇਂ ਰੁੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਗ, ਮੰ ਧ, ਮੰ ਗੁ, ਰੁ ਗੁ, ਰੁ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 714)

ਸੁਆਮੀ ਸਰਨਿ ਪਰਿਓ ਦਰਬਾਰੇ ॥
ਕੋਟਿ ਅਪਰਾਧ ਖੰਡਨ ਕੇ ਦਾਤੇ ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਉਧਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰੇ ਸਰਬ ਅਰਥ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਈਐ ਮਾਇਆ ਰਚਿ ਬੰਧਿ ਹਾਰੇ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨਿ ਲਾਗੀ ਸੁਰਿ ਜਨ ਮਿਲੇ ਪਿਆਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਅਨਦ ਕਰੇ ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਸਗਲੇ ਰੋਗ ਨਿਵਾਰੇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਸੰਤੀ ਟੋਡੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗੁਰੁੇ	ਮ॑ਗੁਰੁੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਰੁੇਗੁ	ਗੁ-ਰੁੇਂਗ	ਰੁੇਸਾ	ਮ॑ਗਮ॑	ਪਮ॑ਪ	ਧੁਪਮ॑ਪ	ਮ॑ਗਮ॑ਗ	ਮ॑ਧਮ॑ਗ	ਰੁੇਗੁਰੁੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸੁਾਮੀ	ऽਸਰ	ਨਿऽ	ऽऽऽऽ	ਪऽऽ	ਰਿਓ	ਦऽऽ	ਰऽऽ	ਬਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਰੇऽऽऽ	ऽऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		X		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑ਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੁੇਂਗੁਂ	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਰੁੇਂਗੁ	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਨੀਧਪ	ਮ॑ਗਮ॑ਗ	ਮ॑ਧਮ॑ਗੁ	ਰੁੇਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਕੋਟਿ	ਅਪਰਾਧਖੰ	ਡਨऽ	ਕੇऽ	ਦਾऽ	ਤੇऽ	ਤੁऽਝ	ਬਿऽਨੁऽ	ਕਉऽऽ	ਨੁਉ	ਧਾऽ	ਰੇऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		X		0		2		0		3	

ਰਾਗ ਬਸੰਤੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ'ਗ	ਮ'ਗ	ਮ'ਗ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਸ੍ਵਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨਿ	ਪ	ਰਿऽ	ਓऽ	ਦऽ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ'	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—
	ਕੋ	ਟਿ	ਅ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ਖੰ	ਡ	ਨ	ਕੇ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ
	ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਗ	ਮ'	ਧ	ਮ'	ਗੁਰੇਂ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਤੁ	ਝ	ਬਿ	ਨੁ	ਕ	ਉ	ਨੁ	ਉ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼ਸਾ	ਨ਼ੀਰੁੇ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਗੁਗੁ	ਮ̍ਗੁ	ਰੁੇਗੁ	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਮ̍ਗ	ਰੁੇਸਾ
2	ਸਾਰੁੇ	ਰੁੇਗੁ	ਗੁਰੁੇ	ਰੁੇਸਾ	ਨ਼ੀਰੁੇ	ਗੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗਮ̍	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੁੇਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਰੁੇਂਰੁੇਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ̍	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ̍	ਮ̍ਗ	ਧੁਪ	ਪਮ̍	ਮ̍ਗ	ਗਰੁੇ	ਧੁਧੁ	ਧੁਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਸਾਰੁੇ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾਰੁੇ	ਗੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗਮ̍	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ-	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਰੁੇਂ-	ਸਾਂਨੀ	ਰੁੇਂ-	ਨੀਧੁ	ਨੀ-	ਧੁਪ
	ਸਾਂਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀਧੁ	ਪਧੁਪ	ਮ̍ਪਮ̍	ਗ	ਨੀਧੁਨੀ	ਪਧੁਪ	ਮ̍ਪਮ̍	ਗਮ̍ਗ	ਰੁੇ	ਪਮ̍ਪ	ਗਮ̍ਗ	ਪਪਪ	ਰੁੇਗੁਰੁੇ	ਸਾ	—
4	ਸਾਰੁੇ	ਰੁੇਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾ	ਸਾਰੁੇ	ਗਮ̍	ਧੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗਮ̍	ਧੁਰੁੇ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾ
5	ਸਾਰੁੇ	ਰੁੇਗ	ਗਰੁੇ	ਰੁੇਸਾ	ਪਮ̍	ਪਗ	ਪਮ̍	ਧੁਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ
	ਧੁਪ	ਪਮ̍	ਮ̍ਗ	ਗਰੁੇ	ਰੁੇਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਪਮ̍	ਮ̍ਗ	ਗਰੁੇ	ਰੁੇਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਪਮ̍	ਮ̍ਗ	ਗਰੁੇ	ਰੁੇਗੁ	ਰੁੇਸਾ
6	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਗ	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਮ̍	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਪ	ਧੁਪ	ਗਪ	ਸਾਂਧੁ.	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਨੀਪ	ਧੁਪ	ਧੁਮ̍	ਪਮ̍	ਪਗ
	ਮ̍ਗੁ	ਮ̍ਰੁੇ	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਪ	ਮ̍ਪ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾ	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਪ	ਮ̍ਪ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾ	ਸਾਰੁੇ	ਮ̍ਪ	ਗੁਰੁੇ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਲਛਮੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪ ਮ ਗ ਮ, ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਗੁ ਪ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ ਧੁ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।
2. ਮ ਗੁ ਪ, ਨ਼ੀ ਧੁ, ਨ਼ੀ ਧੁ, ਨ਼ੀ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ, ਨ਼ੀਧੁ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਨ਼ੀ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ ਧੁ ਗੁ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰੁ ਮ ਗੁ ਰੁ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 713)

ਨੀਕੇ ਗੁਣ ਗਾਉ ਮਿਟਹੀ ਰੋਗ ॥
ਮੁਖ ਊਜਲ ਮਨੁ ਨਿਰਮਲ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇਰੋ ਰਹੈ ਈਹਾ ਊਹਾ ਲੋਗੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਚਰਨ ਪਖਾਰਿ ਕਰਉ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਨਹਿ ਚਰਾਵਉ ਭੋਗ ॥
ਛੋਡਿ ਆਪਤੁ ਬਾਦੁ ਅਹੰਕਾਰਾ ਮਾਨੁ ਸੋਈ ਜੋ ਹੋਗੁ ॥੧॥
ਸੰਤ ਟਹਲ ਸੋਈ ਹੈ ਲਾਗਾ ਜਿਸੁ ਮਸਤਕਿ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖੋਗੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਏਕ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕਰਣੈ ਜੋਗੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਲਛਮੀ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ.	ਪ	ਮਪ
ਸ਼ਬਦ	ਨੀ	ਕੇ	ਗੁਣ	ਗਾ	ਉ	ਮਿਟ	ਹੀ	ਰੋ	ऽ	ਗਾऽ
	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ
	ਮੁऽ	ਖऽ	ਊ	ਜਲ	ਮਨੁ	ਨਿਰ	ਮਲ	ਹੋऽ	ਈ	ਹੈ
	ਧੁ	ਮ	ਮਪ	—	ਮਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗਮ
	ਤੇ	ऽ	ਰੋऽ	ऽ	ऽऽ	ਰ	ਹੈ	ਈऽ	ऽऽ	ਹਾऽ
	ਗੁਮ	ਨੁੀ	ਪ	ਧੁਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਊऽ	ऽ	ਹਾ	ऽऽ	ऽ	ਲੋऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਗੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਚਰ	ਨਪ	ਖਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਕਰਉ	ਗੁਰ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ
	ਸਾਂ	ਰੇੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇੁਂ	ਸਾਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਰੇੁਂਸਾਂ	ਨੁੀਧੁ	ਪ
	ਮਨ	ਹਿਚ	ਰਾ	ऽ	ਵਉ	ਭੋ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਗ
	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁੀਸਾਂ	ਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਮ	ਮ	ਪ
	ਛੋ	ਡਿ	ਆ	ਪऽ	ਤੁ	ਬਾਦੁ	ਅਹੰ	ਕਾ	ऽ	ਰਾ
	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਧੁ	ਸਾਂ	ਪ	ਧੁ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ
	ਮਾऽ	ਨੁऽ	ਸੋ	ਈ	ਜੋ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 716)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਿਲੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ॥
ਬਿਸਰੁ ਨਹੀ ਨਿਮਖ ਹੀਅਰੇ ਤੇ ਅਪਨੇ ਭਗਤ ਕਉ ਪੂਰਨ ਦਾਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਖੋਵਹੁ ਭਰਮੁ ਰਾਖੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੁਘੜ ਸੁਜਾਨ ॥
ਕੋਟਿ ਰਾਜ ਨਾਮ ਧਨੁ ਮੇਰੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਧਾਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨ ॥੧॥
ਆਠ ਪਹਰ ਰਸਨਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਜਸੁ ਪੂਰਿ ਅਘਾਵਹਿ ਸਮਰਥ ਕਾਨ ॥
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਜੀਅਨ ਕੇ ਦਾਤੇ ਸਦਾ ਸਦਾ ਨਾਨਕ ਕੁਰਬਾਨ ॥੨॥

ਰਾਗ ਲਛਮੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਮ	ਮ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰऽ	ਭ	ਜੀ	ऽ	ਮਿ	ਲੁ	ਮੇऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਾऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨऽ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	ਗੁ	ਮ	—	ਨ਼ੀਧੁ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ	ਪਨ਼ੀ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
	ਬਿ	ਸ	ਰੁ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ऽऽ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਹੀऽ	ਅऽ	ਰੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ
	ਸਾ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪਧ	ਨ਼ੀ	ਧ·	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਭ	ਗऽ	ਤ	ਕ	ਉ	ਪੂऽ	ऽ	ਰ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ਼	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਖੋ	ਵ੍ਹ	ਹੁ	ਭऽ	ਰ	ਮੁऽ	ऽ	ਰਾ	ਖੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁਮ	—	ਮਗੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾऽ	ऽ	ਮੀऽ	ऽ	ਸੁऽ	ਘ	ੜ	ਸੁ	ਜਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ : ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਸਾ	ਸਾਰੇ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਅੰਜਨੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ, ਗੁ਼ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਧੁ਼ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ਼, ਪ ਗੁ਼ ਰੇ, ਗੁ਼ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗੁ਼ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਪ ਗੁ਼ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਪ ਗੁ਼, ਸਾ ਰੇ, ਗੁ਼ ਸਾ।
2. ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਧੁ਼ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ਼, ਪ ਗੁ਼ ਰੇ, ਗੁ਼ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ, ਮ ਪ, ਗੁ਼, ਰੇ, ਮ ਗੁ਼ ਰੇ ਗੁ਼ ਸਾ।
4. ਪ, ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਗੁ਼, ਰੇ ਮ ਪ, ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਗੁ਼ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੁ਼ੀ ਧ ਰੇ ਗੁ਼ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੁ਼ੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ਼ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ਼ ਸਾ ਰੇ, ਗੁ਼ ਸਾ।
5. ਮ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਗੁ਼ਂ ਗੁ਼ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼, ਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੁ਼ੀ ਧ ਮ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧੁ਼ ਨੀ ਸਾਂ, ਗੁ਼ਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੁ਼ੇਂ ਨੁ਼ੀ ਧ ਮ ਪ, ਧ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਸ਼ਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ਼, ਰੇ, ਮ ਗੁ਼ ਰੇ ਗੁ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮ ਦੇਵ ਜੀ (ਪੰਨਾ 718)

ਤੀਨਿ ਛੰਦੇ ਖੇਲੁ ਆਛੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕੁੰਭਾਰ ਕੇ ਘਰ ਹਾਂਡੀ ਆਛੈ ਰਾਜਾ ਕੇ ਘਰ ਸਾਂਡੀ ਗੋ ॥
ਬਾਮਨ ਕੇ ਘਰ ਰਾਂਡੀ ਆਛੈ ਰਾਂਡੀ ਸਾਂਡੀ ਹਾਂਡੀ ਗੋ ॥੧॥
ਬਾਣੀਏ ਕੇ ਘਰ ਹੀਂਗੁ ਆਛੈ ਭੈਸਰ ਮਾਥੈ ਸੀਂਗੁ ਗੋ ॥
ਦੇਵਲ ਮਧੇ ਲੀਗੁ ਆਛੈ ਲੀਗੁ ਸੀਗੁ ਹੀਗੁ ਗੋ ॥੨॥
ਤੇਲੀ ਕੈ ਘਰ ਤੇਲੁ ਆਛੈ ਜੰਗਲ ਮਧੇ ਬੇਲ ਗੋ ॥
ਮਾਲੀ ਕੇ ਘਰ ਕੇਲ ਆਛੈ ਕੇਲ ਬੇਲ ਤੇਲ ਗੋ ॥੩॥
ਸੰਤਾਂ ਮਧੇ ਗੋਬਿੰਦੁ ਆਛੈ ਗੋਕਲ ਮਧੇ ਸਿਆਮ ਗੋ ॥
ਨਾਮੇ ਮਧੇ ਰਾਮੁ ਆਛੈ ਰਾਮ ਸਿਆਮ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋ ॥੪॥

ਰਾਗ ਅੰਜਨੀ ਟੋਡੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਮਰੇ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮਪ	ਨੀ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਤੀ	ऽ	ਨਿ	ਛੰऽ	ਦੇ	ऽ	ਖੇऽ	ऽ	ਲੁ	ऽऽ	ਆ	ਛੈ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—
	ਕੁੰ	ਭਾ	ਰ	ਕੇऽ	ਘ	ਰ	ਹਾਂ	ऽ	ਡੀ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਰੇ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	ਸਾ	—	—
	ਰਾ	ਜਾ	ऽ	ਕੌਂ	ਘ	ਰ	ਸਾਂ	ऽ	ਡੀ	ਗੋ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ
	ਬਾ	ਮ	ਨ	ਕੇ	ਘ	ਰ	ਰਾਂ	ऽ	ਡੀ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
	ਰਾਂ	ऽ	ਡੀ	ਸਾਂ	ऽ	ਡੀ	ਹਾਂऽ	ऽऽ	ਡੀ	ਗੋ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ	ਧ̲	ਧ̲	ਧ̲	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਬਾ	ਣੀ	ਏ	ਕੋ	ਘ	ਰ	ਹੀਂ	ऽ	ਗੁ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਮ	ਧ̲	ਨੀ̲	ਸਾਂ	ਗ̲ਂ	ਗ̲ਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ̲	—	ਪ
	ਭੈ	ਸ	ਰ	ਮਾ	ਥੈ	ऽ	ਸੀਂ	ऽ	ਗੁ	ਗੋ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਨੀ̲	—	ਨੀ̲	ਧ	ਧ	ਮ
	ਦੇ	ਵ	ਲ	ਮ	ਧੇ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ਗੁ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਪ	ਨੀ̲	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ̲	ਧ	ਪ	—	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਲੀ	ऽ	ਗੁ	ਸੀਂ	ऽ	ਗੁ	ਹੀ	ऽ	ਗੁ	ਗੋ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਸੰਚਾਰੀ

	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ̲	ਸਾਂ	—	ਨੀ̲	ਧ	ਪ	—
	ਤੇ	ਲੀ	ऽ	ਕੈ	ਘ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਲੁ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਗ̲	ਗ̲	ਰੇ	ਗ̲	—	ਗ̲	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਜੰ	ਗ	ਲ਼	ਮ	ਧੇ	ऽ	ਬੇ	ऽ	ਲ	ਗੋ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ̲	ਧ	ਮ
	ਮਾ	ऽ	ਲੀ	ਕੇ	ਘ	ਰ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਆ	ਛੈ	ऽ
	ਧ	ਮ	ਧ	ਗ̲	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ̲	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਬੇ	ऽ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਲ	ਗੋ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅਭੋਗ

	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਧ̲	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਸੰ	ऽ	ਤਾਂ	ਮ	ਧੇ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰਦ	ਦੁ	ਆ	ऽ	ਛੈ
	ਧ̲	ਧ̲	ਧ̲	ਧ̲	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਨੀ̲ਸਾਂ (slurred)	ਧ	—	ਪ
	ਗੋ	ਕ	ਲ	ਮ	ਧੇ	ऽ	ਸਿਆ	ऽ	ਮऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਨੀ̲	ਨੀ̲	ਧ	—	ਮ
	ਨਾ	ਮੇ	ऽ	ਮ	ਧੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮੁ	ਆ	ऽ	ਛੈ
	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ̲	ਧ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸਿਆ	ऽ	ਮ	ਗੋਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਗੋ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 718)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਉਰ ਧਾਰੇ ॥
ਸਿਮਰਿ ਸੁਆਮੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਅਪੁਨਾ ਕਾਰਜ ਸਫਲ ਹਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਪਰਮੇਸਰ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਅਤੁਲ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥੧॥
ਜੋ ਜਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਅਪਨੇ ਕੀਨੇ ਤਿਨ ਕਾ ਬਾਹੁਰਿ ਕਛੁ ਨ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਨਾਮ ਰਤਨੁ ਸੁਨਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਜੀਵਾ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਕੰਠ ਮਝਾਰੇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਅੰਜਨੀ ਟੋਡੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ .	ਪ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਰਿ	ਦੈ	ऽ	ਉ	ਰ	ਧਾऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ
	ਧ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰੁ	ਅऽ	ਪੁ	ਨਾ	ऽ
	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਜ	ਸ	ਫ	ਲ	ਹ	ਮਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਪੁੰ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਹੀ	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤਿ	ਤ	ਤੁ	ਬੀ	ਚਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਪਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗੁਸਾ	ਰੇਮ	ਪਰੇ	ਮਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪਸਾਂ	ਰੇਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਸਾਂਧੁ	ਪਮ	ਪਗੁ	ਰੇਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇਂ	ਮਪ	ਸਾਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਨ਼ੀ	ਧਪ	ਰੇਗੁ	ਮਰੇ	ਮਪ	ਰੇਂਮ	ਪਨ਼ੀ	ਧਪ
	ਮਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਸਾਰੇ	ਗੁਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਸਾਰੇ	ਗੁਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ, ਮੇ ਪ, ਧੁ ਨੁੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ, ਮੇ ਪ, ਧੁ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਧੁ਼ ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼, ਸਾ, ਪ ਧੁ਼, ਸਾ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ, ਰੁੇ ਗੁ, ਮੇ ਗੁ, ਰੁੇ ਸਾ, ਸਾ।
2. ਰੁੇ ਨੁ਼ੀ, ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ, ਮੇ ਪ, ਗੁ ਮੇ ਪ ਧੁ, ਨੁੀ-ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ, ਨੁੀ ਧੁ, ਮੇ ਪ, ਧੁ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ, ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
3. ਪ ਮੇ ਪ, ਧੁ ਪ, ਗੁ ਮੇ ਪ ਧੁ ਨੁੀ, ਧੁ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ-ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਗੁਂ-ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੁੀ, ਸਾਂ, ਧੁ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 894)

ਮਹਿਮਾ ਨ ਜਾਨਹਿ ਬੇਦ॥ ਬ੍ਰਹਮੇ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਦ॥ ਅਵਤਾਰ ਨ ਜਾਨਹਿ ਅੰਤੁ॥ ਪਰਮੇਸਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਬੇਅੰਤੁ॥੧॥
ਅਪਨੀ ਗਤਿ ਆਪਿ ਜਾਨੈ॥ ਸੁਣਿ ਸੁਣਿ ਅਵਰ ਵਖਾਨੈ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਕਰਾ ਨਹੀ ਜਾਨਹਿ ਭੇਵ॥ ਖੋਜਤ ਹਾਰੇ ਦੇਵ॥ ਦੇਵੀਆ ਨਹੀ ਜਾਨੈ ਮਰਮ॥ ਸਭ ਊਪਰਿ ਅਲਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ॥੨॥
ਅਪਨੈ ਰੰਗਿ ਕਰਤਾ ਕੇਲ॥ ਆਪਿ ਬਿਛੋਰੈ ਆਪੇ ਮੇਲ॥ ਇਕਿ ਭਰਮੇ ਇਕਿ ਭਗਤੀ ਲਾਏ॥ ਅਪਣਾ ਕੀਆ ਆਪਿ ਜਣਾਏ॥੩॥
ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੁਣਿ ਸਾਚੀ ਸਾਖੀ॥ ਸੋ ਬੋਲਹਿ ਜੋ ਪੇਖਹਿ ਆਖੀ॥ ਨਹੀ ਲੇਪੁ ਤਿਸੁ ਪੁੰਨਿ ਨ ਪਾਪਿ॥ ਨਾਨਕ ਕਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪੇ ਆਪਿ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ (ਤਾਲ ਯਕਾ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਮੰਪ	ਗੁ	ਰੇਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁ	—	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ
ਸ਼ਬਦ	ਮ	ਹਿऽ	ਮਾ	ਨऽ	ਜਾ	ऽऽ	ਨਹਿ	ऽ	ਬੇऽ	ऽऽ	ਦऽ	ऽऽ
	ਮੰਪ	ਧੁਨੀਧੁਪ	ਧੁਧੁ	ਸਾ	ਰੇਗੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਬ੍ਰੂऽ	ਹऽऽऽ	ਮੇऽ	ਨਹੀ	ਜਾऽ	ऽ	ਨਹਿ	ऽ	ਭੇ	ऽ	ਦ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਪ	ਗੁ	ਮੰ	ਧੁਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਪਧੁਨੀ	ਧੁਪਮੰਪ
	ਅऽ	ਵ	ਤਾ	ऽऽ	ਰ	ਨऽ	ਜਾऽ	ਨਹਿ	ਅੰ	ऽ	ਤੁऽऽऽ	ऽऽऽऽ
	ਧੁਧੁ	ਸਾਂ	ਧੁਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁਨੀਧੁਪ	ਸਾਂਨੀਧੁਨੀ	ਧੁਪਮੰਪ	ਗੁਗੁਰੇਸਾ	ਰੇਗੁ	ਮੰਪ
	ਪਰ	ਮੇ	ਸऽ	ਰੁ	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰਹऽऽ	ਮऽऽऽ	ਬੇऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਅੰऽ	ਤੁऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 887)

ਸੇਵਕੁ ਲਾਇਓ ਅਪੁਨੀ ਸੇਵ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਮੁਖਿ ਦੇਵ ॥
ਸਗਲੀ ਚਿੰਤਾ ਆਪਿ ਨਿਵਾਰੀ ॥ ਤਿਸੁ ਗੁਰ ਕਉ ਹਉ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥੧॥
ਕਾਜ ਹਮਾਰੇ ਪੂਰੇ ਸਤਗੁਰ ॥ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ਸਤਗੁਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਹਿਮਾ ਜਾ ਕੀ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਹੋਇ ਨਿਹਾਲੁ ਦੇਇ ਜਿਸੁ ਧੀਰ ॥
ਜਾ ਕੇ ਬੰਧਨ ਕਾਟੇ ਰਾਇ ॥ ਸੋ ਨਰੁ ਬਹੁਰਿ ਨ ਜੋਨੀ ਪਾਇ ॥੨॥
ਜਾ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਆਪ ॥ ਤਾ ਕਉ ਨਾਹੀ ਦੂਖ ਸੰਤਾਪ ॥
ਲਾਲੁ ਰਤਨੁ ਤਿਸੁ ਪਾਲੈ ਪਰਿਆ ॥ ਸਗਲ ਕੁਟੰਬ ਓਹੁ ਜਨੁ ਲੈ ਤਰਿਆ ॥੩॥
ਨਾ ਕਿਛੁ ਭਰਮੁ ਨ ਦੁਬਿਧਾ ਦੂਜਾ ॥ ਏਕੋ ਏਕੁ ਨਿਰੰਜਨ ਪੂਜਾ ॥
ਜਤ ਕਤ ਦੇਖਉ ਆਪਿ ਦਇਆਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲੇ ਰਸਾਲ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ	ਧ̱ਪ	ਮ̍ਪ	ਗ̱	ਮ̍	ਪ	ਗ̱	ਮ̍	ਗ̱	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ਪੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ
	ਧ਼̱	ਨ̱ੀਂ਼	ਧ਼̱	ਪ	ਧ਼̱	ਧ਼̱	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ̱	ਪ	ਧ̱	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ
	ਬਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ̱	—	ਮ̍	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	—
	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਕੁ	ਲਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਅ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ
	ਸਾਂ	ਰੇ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਰੇ̱ਂ	ਸਾਂ	ਨ̱ੀ	ਧ̱	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗ̱	ਰੇ̱	ਗ̱	ਰੇ਼̱	ਸਾ	—
	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ऽ	ਤੁ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਦੀ	ਓ	ऽ	ਮੁ	ਖਿ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 901)

ਗਾਵਹੁ ਰਾਮ ਕੇ ਗੁਣ ਗੀਤ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਪਰਮ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ਆਵਾ ਗਉਣੁ ਮਿਟੈ ਮੇਰੇ ਮੀਤ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਣ ਗਾਵਤ ਹੋਵਤ ਪਰਗਾਸੁ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਹਿ ਹੋਇ ਨਿਵਾਸੁ ॥੧॥
ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਹੋਇ ਉਧਾਰੁ ॥ ਨਾਨਕ ਭਵਜਲੁ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥੨॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗਾऽ	ऽऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਰਾ	ਮऽ	ਕੇऽ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਤ	ऽ
	—	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਜ	ਪ	ਤ	ਪ	ਰ	ਮ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
	—	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ऽ	ਆ	ਵਾ	ऽ	ਗ	ਉ	ਣ	ਮਿ	ਟੈऽ	ऽऽ	ऽਮੇ	ਰੇऽ	ਮੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਗੁ	ਮ॑	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਵ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ਵ	ਤ	ਪ	ਰ	ਗਾऽ	ऽऽ	ਸੁ	ऽ
	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ऽ	ਚਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਮ	ਹਿ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਇऽਨਿऽ		ਵਾऽ	ऽऽ	ਸੁऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਰੇਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਗੁਮ॑	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਪਪ	ਧੁਨੀ	ਰੇਂਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ॑	ਪਧੁ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁਮ॑	ਮ॑ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ॑	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫, ਪੜਤਾਲ ਘਰੁ ੩ (ਪੰਨਾ 901)

ਨਰਨਰਹ ਨਮਸਕਾਰੰ ॥
ਜਲਨ ਥਲਨ ਬਸੁਧ ਗਗਨ ਏਕ ਏਕੰਕਾਰੰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਨ ਧਰਨ ਪੁਨ ਪੁਨਹ ਕਰਨ ॥ ਨਹ ਗਿਰਹ ਨਿਰੰਹਾਰੰ ॥੧॥
ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਨਾਮ ਹੀਰ ਊਚ ਮੂਚ ਅਪਾਰੰ ॥
ਕਰਨ ਕੇਲ ਗੁਣ ਅਮੋਲ ਨਾਨਕ ਬਲਿਹਾਰੰ ॥੨॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਟੋਡੀ, ਪੜਤਾਲ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀਧੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਨs	ਰ	ਨ	s	ਰਹ	ਨ	ਮਸ	ਕਾ	s	ਰੰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ 1, ਤਾਲ ਯੱਕਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	—
ਸ਼ਬਦ	ਜ	ਲ	ਨ	ਥ	ਲ	ਨ	ਬ	ਸੁ	ਧ	ਗ	ਗ	ਨ
	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਏ	ਕs	s	ਏs	ਕੰ	s	ਕਾs	ss	ss	ss	ਰੰs	s
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 2, ਤਾਲ ਧਮਾਰ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਪਮ॑	ਪਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑ਗੁ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰ	ਨ	ਧs	ਰs	ਨ	ਪੁ	ਨ	sss	ਪੁ	ਨਹ	ਕs	ਰ	ਨ
	ਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਨ	ਹ	ss	ਗਿ	ਰ	ਹ	s	ਨਿs	ਰੰ	ss	ਹਾs	s	ਰੰ	s
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X					2		0			3			

ਅੰਤਰਾ 3, ਤਾਲ ਸੂਲ ਫਾਕਤਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਗੁ	ਮ̍	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਗੰਨ	ਭੀ	ਰ	ऽ	ਧੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
	ਮ̍	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ 4, ਤਾਲ ਯੱਕਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀਧੁ	ਪਮ̍	ਪ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ̍	ਪਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਊ	ऽ	ਚ	ऽ	ਮੂऽ	ऽऽ	ਚ	ਅਪਾ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੰऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 5, ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪਮ̍	ਗੁਮ̍	ਪਧੁ	ਪ	ਪਮ̍	ਗੁਮ̍	ਪਧੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਨੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕ	ਰ	ਨ	ਕੇऽ	ऽऽ	ਲऽ	ऽ	ਗੁऽ	ਣऽ	ਅऽ	ਮੋ	ऽ	ਲऽ	ऽ
	ਗੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਨੀ	ਧੁਪ	ਮ̍ਪ	ਗੁਮ̍	ਪਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨऽ	ऽऽ	ਕऽ	ऽ	ਬऽ	ऽऽ	ਲਿऽ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਰੰऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	°X			2		3		°X			2		3	

ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੇ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ̍, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ̍ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ, ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ, ਮ̍ ਗੁ ਮ̍, ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਨੀ਼, ਸਾ, ਧੁ਼ ਨੀ਼, ਸਾ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਧੁ਼ ਪ, ਨੀ਼ ਧੁ਼ ਨੀ਼, ਪ, ਸਾ।
3. ਪ਼ ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਸਾ, ਰੇ ਗੁ, ਮ̍, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਨੀ਼ ਸਾ ਰੇ ਗ, ਮ̍ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ̍ ਪ ਨੀ, ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ̍ਪ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
4. ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਪ ਮ̍ ਪ, ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਪ ਸਾਂ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਪ, ਮ̍ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਪ, ਗੁ, ਰੇ ਸਾ, ਧੁ਼ ਨੀ਼ ਪ਼, ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਨੀ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 714)

ਕਿਰਪਨ ਤਨ ਮਨ ਕਿਲਵਿਖ ਭਰੇ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਭਜਨੁ ਕਰਿ ਸੁਆਮੀ ਢਾਕਨ ਕਉ ਇਕੁ ਹਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਛਿਦ੍ਰ ਬੋਹਿਥ ਕੇ ਛੁਟਕਤ ਥਾਮ ਨ ਜਾਹੀ ਕਰੇ ॥
ਜਿਸ ਕਾ ਬੋਹਿਥੁ ਤਿਸੁ ਆਰਾਧੇ ਖੋਟੇ ਸੰਗਿ ਖਰੇ ॥੧॥
ਗਲੀ ਸੈਲ ਉਠਾਵਤ ਚਾਹੈ ਓਇ ਊਹਾ ਹੀ ਹੈ ਧਰੇ ॥
ਜੋਰੁ ਸਕਤਿ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਿ ਪਰੇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਟੋਡੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਪਮੰ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਕਿ	ऽ	ਰ	ਪ	ऽ	ਨ	ਤ	ऽ	ਨ	ਮ	ऽऽ	ਨ
	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਗੁਮੰ	ਪਧੁ	ਪਧੁ	ਮੰਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕਿਲ	ਵਿ	ਖ	ਭऽ	ऽ	ਰੇ	ਕਿऽ	ਲऽ	ਵਿਖ	ਭऽ	ऽ	ਰੇ
	ਸਾਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਨੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਪ
	ਸਾऽ	ऽ	ਧ	ਸੰऽ	ਗਿ	ਭ	ਜਨੁ	ਕऽ	ਰਿ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ
	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਪਮੰ	ਗੁਮੰ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਢਾ	ਕ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ	ਕੁ	ਹ	ऽ	ਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਨੀਧ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਛਿऽ	ऽ	ਦ੍ਰ	ਬੋऽ	ਹਿਥ	ਕੇ	ਛੁਟ	ਕ	ਤ
	ਗੁਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਪ	ਪਮੰ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਪਮੰ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਥਾऽ	ऽऽ	ਮ	ਨऽ	ऽऽ	ऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਹੀऽ	ਕऽ	ऽऽ	ਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 712)

ਮਾਨੁਖੁ ਬਿਨੁ ਬੂਝੇ ਬਿਰਥਾ ਆਇਆ ॥
ਅਨਿਕ ਸਾਜ ਸੀਗਾਰ ਬਹੁ ਕਰਤਾ ਜਿਉ ਮਿਰਤਕੁ ਓਢਾਇਆ ॥ਰਹਾਉ॥
ਧਾਇ ਧਾਇ ਕ੍ਰਿਪਨ ਸ੍ਰਮੁ ਕੀਨੋ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰੀ ਹੈ ਮਾਇਆ ॥
ਦਾਨੁ ਪੁੰਨੁ ਨਹੀ ਸੰਤਨ ਸੇਵਾ ਕਿਤ ਹੀ ਕਾਜਿ ਨ ਆਇਆ ॥੧॥
ਕਰਿ ਆਭਰਣ ਸਵਾਰੀ ਸੇਜਾ ਕਾਮਨਿ ਥਾਟੁ ਬਨਾਇਆ ॥
ਸੰਗੁ ਨ ਪਾਇਓ ਅਪੁਨੇ ਭਰਤੇ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਦੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਸਾਰੋ ਦਿਨਸੁ ਮਜੂਰੀ ਕਰਤਾ ਤੁਹੁ ਮੂਸਲਹਿ ਛਰਾਇਆ ॥
ਖੇਦੁ ਭਇਓ ਬੇਗਾਰੀ ਨਿਆਈ ਘਰ ਕੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਇਆ ॥੩॥
ਭਇਓ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਜਾ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਤਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਵਸਾਇਆ ॥
ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਕੈ ਪਾਛੈ ਪਰਿਅਉ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਗ਼	ਮ॑	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧ਼	ਮ॑	ਗ਼	ਗ਼ਰ਼ੇ	ਗ਼	ਗ਼	ਰ਼ੇ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	ਨੁਖੁ	ਬਿ	ਨੁ	ਬੂऽ	ऽ	ਝੇ	ऽ	ਬਿऽ	ਰ	ਥਾ	ऽ	ਆऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਰ਼ੇ	ਗ਼	ਗ਼	—	ਗ਼	ਰ਼ੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ	ਪ
	ਅऽ	ਨਿऽ	ਕ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਜ	ਸੀ	ਗਾ	ऽ	ਰ	ਬਹੁ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ
	ਮ॑	ਗ਼	ਮ॑ਧ਼	ਨ਼ੀਧ਼	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ਼ਧ਼	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪਪ	ਮ॑ਧ਼	ਪਮ॑	ਗ਼ਪ	ਮ॑ਗ਼	ਰ਼ੇਸਾ
	ਜਿ	ऽ	ਉऽ	ऽऽ	ਮਿਰ	ਤ	ਕੁ	ਓ	ਢਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮ॑	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧ਼	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਧਾ	ऽ	ਇ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪऽ	ਨ	ਸ੍ਰ	ਮੁ	ਕੀ	ऽ	ਨੋ	ऽ
	ਧ਼ਧ਼	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਗ਼ਂ	ਰ਼ੇਂ	ਗ਼	ਰ਼ੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਨ਼ੀਰ਼ੇਂ	—	—	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	—
	ਇऽ	ਕऽ	ਤ੍ਰ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਗ਼	ਮ॑	ਪ	ਮ॑ਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਧ਼
	ਦਾ	ऽ	ਨੁ	ਪੁੰऽ	ऽ	ਨ	ਨ	ਹੀऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੇऽ	ऽऽ	ਵਾ	ऽ
	ਪ	ਮ॑	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ਼ਧ਼	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪਧ਼	ਮ॑ਧ਼	ਪਮ॑	ਗ਼ਪ	ਮ॑ਗ਼	ਰ਼ੇਸਾ
	ਕਿ	ਤ	ਹੀ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਗਗ	ਗਸਾ	ਨੀਧ	ਨੀਪ	ਪਧ	ਧਧ	ਪਨੀ	ਨੀਨੀ	ਪਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਸਾਗ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ	ਪਧ	ਨੀਪ	ਸਾਂਧ	ਨੀਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਮੰਪ	ਗਗ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਸਾਗ	ਸਾਰੇ	ਸਾਮੰ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਪਧ	ਪਨੀ	ਧਨੀ	ਧਸਾਂ	ਰੇਰੇ	ਰੇਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ
4	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ	ਗਮੰ	ਮੰਧ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮੰ	ਮੰਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮੰ	ਮੰਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮੰ	ਮੰਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ
5	ਸਾਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾਨੀ	ਸਾ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਨੀਧ	ਪਮੰ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਨੀਧ	ਪਮੰ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਪਮੰ	ਗਮੰ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਨੀਧ	ਪਮੰ	ਗਰੇ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ, ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਵੇ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ ਅਤੇ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅ-ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਰੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧੁ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨ਼ੀ ਧੁ, ਮ, ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ ਰੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਪ ਰੇ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਰੁੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
2. ਪ ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
3. ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਪ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਧੁ ਮ, ਪ ਮ ਗੁ, ਮ ਪ ਰੇ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੁੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਸਾ।
4. ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧੁ ਸਾਂ, ਧੁ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ, ਮਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਧੁ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਗੁ ਮ, ਪ ਰੇ, ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਪ ਮ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੪ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 715)

ਰੂੜੋ ਮਨੁ ਹਰਿ ਰੰਗੋ ਲੋੜੈ ॥ ਗਾਲੀ ਹਰਿ ਨੀਹੁ ਨ ਹੋਇ ॥ਰਹਾਉ॥
ਹਉ ਢੂਢੇਦੀ ਦਰਸਨ ਕਾਰਣਿ ਬੀਥੀ ਬੀਥੀ ਪੇਖਾ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਭਰਮੁ ਗਵਾਇਆ ਹੇ ॥੧॥
ਇਹ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ਮੈ ਸਾਧੂ ਕੰਨਹੁ ਲੇਖੁ ਲਿਖਿਓ ਧੁਰਿ ਮਾਥੈ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨੈਣ ਅਲੋਇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਾਲ ਢਾਈਆ (ਰੂਪਕ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇਗੁ	ਰੇਗੁਮ	ਮ	—	ਮ	ਗੁਪ	ਮ	ਪਮ	ਗੁ
ਸ਼ਬਦ	ਰੂ	ऽ	ੜੋ	ਮ	ਨੁ	ਹऽऽ	ਰਿऽऽ	ਰੰ	ऽ	ਗੋ	ਲੋऽ	ऽ	ੜੈऽ	ऽ
	ਰੇਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧੁ	ਧੁਸਾ	ਸਾ	ਸਾਧੁ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਗਾऽ	ऽ	ਲੀ	ਹ	ਰਿ	ਨੀऽ	ਹੁ	ਨऽ	ऽ	ऽ	ਹੋऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਧੁ	ਧੁ	ਨੀਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਗੁਂ
	ਹऽ	ਉ	ऽऽ	ਢੂऽ	ਢੇ	ऽ	ਦੀ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਾऽ	ऽ	ਰऽ	ਣਿ
	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਪਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ
	ਬੀ	ਥੀ	ऽ	ਬੀ	ਥੀ	ਪੇਂ	ਖਾ	ਗੁਰ	ਮਿऽ	ਲਿ	ਭ	ਰ	ਮੁ	ਗ
	ਪਰੇ	ਗੁਸਾ	ਰੇਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇਗੁ	ਰੇਗੁਮ
	ਵਾऽ	ऽऽਇਆ		ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੂ	ऽ	ੜੋ	ਮ	ਨੁ	ਹऽऽ	ਰਿऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 716)

ਮਾਈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਏਹੀ ਕਰਮ ਧਰਮ ਜਪ ਏਹੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਰੀਤਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ਜੀਵਨ ਧਨ ਮੋਰੈ ਦੇਖਨ ਕਉ ਦਰਸਨ ਪ੍ਰਭ ਨੀਤਿ ॥
ਬਾਟ ਘਾਟ ਤੋਸਾ ਸੰਗਿ ਮੋਰੈ ਮਨ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਮੈ ਹਰਿ ਸਖਾ ਕੀਤ ॥੧॥
ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਭਏ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੇ ਕਰਿ ਲੀਤ ॥
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਭਗਤਨ ਕੇ ਮੀਤ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾਃ	ਃਃ	ਈ	ਃ	ਮੇ	ਃ	ਰੇ	ਃ	ਮ	ਨ	ਕੀ	ਃ	ਪ੍ਰੀ	ਃ	ਤਿ	ਃ
	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨੀ	ਧੁ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਪ
	ਏ	ਃ	ਹੀਃ	ਃ	ਕ	ਰ	ਮ੍	ਧ	ਰ	ਮ	ਜ	ਪ	ਏ	ਃ	ਹੀ	ਃ
	ਪਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਪ	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾਰੇ	ਗੁ
	ਰਾਃ	ਃ	ਮ	ਨਾ	ਃ	ਮ	ਨਿ	ਰ	ਮ	ਲ	ਹੈ	ਃ	ਰੀ	ਃ	ਤਿਃ	ਃ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	—
	ਪ੍ਰਾ	ਃ	ਨਃ	ਅ	ਧਾ	ਃ	ਰ	ਜੀ	ਵਃ	ਨ	ਧ	ਨ	ਮੋ	ਃ	ਰੈ	ਃ
	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਪ	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾਰੇ	ਗੁ
	ਦੇ	ਃ	ਖ	ਨ	ਕ	ਉ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਨੀ	ਃ	ਤਿਃ	ਃ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਰੇਰੇ	ਨੀਸਾ	ਰੇਗੁ	ਮਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਮ	ਮਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਮਪ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ, ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਜਾ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਟੋਡੀ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਟੋਡੀ ਅਤੇ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਟੋਡੀ ਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ" ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ਼ੰ ਧੁ ਸਾ", ਇਹ ਸੁਰ ਟੋਡੀ ਦੇ ਲੈ ਕੇ ਅਲਾਪਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਰੇ ਗੁ ਮੰ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਗ, ਰੇ ਗੁ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਨ਼ੀ ਰੇ ਗੁ, ਮੰ ਰੇ ਗੁ, ਪ ਮੰ ਧੁ, ਨੀ ਧੁ ਮੰ ਪ ਮੰ ਧੁ, ਧੁ ਮੰ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ, ਮ਼ੰ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਮ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
3. ਨੀ ਧੁ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਧੁ ਮੰ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਮ, ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ਚਉਪਦੇ (ਪੰਨਾ 712)

ਧਾਇਓ ਰੇ ਮਨ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਇਓ ॥
ਮਾਇਆ ਮਗਨ ਸੁਆਦਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿਓ ਤਿਨਿ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਭੁਲਾਇਓ ॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕਥਾ ਹਰਿ ਜਸ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸਿਉ ਇਕੁ ਮੁਹਤੁ ਨ ਇਹੁ ਮਨੁ ਲਾਇਓ ॥
ਬਿਗਸਿਓ ਪੇਖਿ ਰੰਗੁ ਕਸੁੰਭ ਕੋ ਪਰ ਗ੍ਰਿਹ ਜੋਹਨਿ ਜਾਇਓ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਭਾਉ ਨ ਕੀਨੋ ਨਹ ਸਤ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਇਓ ॥
ਧਾਵਤ ਕਉ ਧਾਵਹਿ ਬਹੁ ਭਾਤੀ ਜਿਉ ਤੇਲੀ ਬਲਦੁ ਭ੍ਰਮਾਇਓ ॥੨॥
ਨਾਮ ਦਾਨੁ ਇਸਨਾਨੁ ਨ ਕੀਓ ਇਕ ਨਿਮਖ ਨ ਕੀਰਤਿ ਗਾਇਓ ॥
ਨਾਨਾ ਝੂਠਿ ਲਾਇ ਮਨੁ ਤੋਖਿਓ ਨਹ ਬੂਝਿਓ ਅਪਨਾਇਓ ॥੩॥
ਪਰਉਪਕਾਰ ਨ ਕਬਹੂ ਕੀਏ ਨਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਧਿਆਇਓ ॥
ਪੰਚ ਦੂਤ ਰਚਿ ਸੰਗਤਿ ਗੋਸਟਿ ਮਤਵਾਰੋ ਮਦ ਮਾਇਓ ॥੪॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਸੁਣਿ ਆਇਓ ॥
ਨਾਨਕ ਭਾਗਿ ਪਰਿਓ ਹਰਿ ਪਾਛੈ ਰਾਖੁ ਲਾਜ ਅਪੁਨਾਇਓ ॥੫॥

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨ̣ੀਧ̣̱	—	ਧ̣̱	—	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ̣̱	—	ਮ̍
ਸ਼ਬਦ	ਧਾઽ	ઽ	ਇਓ	ઽ	ઽ	ਰੇ	ઽ	ਮ	ઽ	ਨ
	ਧ̣̱ਮ̍	ਮ̍	ਧ̣̱	ਨ̣ੀ	ਸਾ	ਨ̣ੀ	ਸਾ	ਰ̱ੇ	ਸਾ	—
	ਦઽ	ਹ	ਦਿ	ઽ	ਸ	ਧਾ	ઽ	ਇਓ	ઽ	ઽ
	ਸਾ	ਨ̣ੀ	ਧ̣̱	ਧ̣̱	ਨ̣ੀ	ਨ̣ੀ	ਸਾ	ਰ̱ੇ	ਸਾ	—
	ਮਾ	ઽ	ਇਆ	ઽ	ઽ	ਮ	ਗ	ਨ	ઽ	ઽ
	ਰ̱ੇ	ਨ̣ੀ	ਗ̱	ਰ̱ੇ	ਗ̱	ਮ̍	ਰ̱ੇ	ਗ̱	ਗ̱	—
	ਸੁਆ	ਦਿ	ਲੋ	ઽ	ઽ	ਭਿ	ઽ	ਮੋ	ਹਿਓ	ઽ
	ਰ̱ੇ	ਗ̱	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ̱	ਮ	ਗ̱	ਮ
	ਤਿ	ઽ	ਨਿ	ઽ	ઽ	ਪ੍ਰ	ઽ	ਭਿ	ઽ	ઽ
	ਰ̱ੇ	ਗ̱	ਧ̣̱	ਨ̣ੀ	ਸਾ	ਰ̱ੇ	ਗ̱	ਰ̱ੇ	ਸਾ	—
	ਆ	ઽ	ਪਿ	ઽ	ਭੁ	ਲਾ	ઽ	ਇਓ	ઽ	
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	—	ਧੁ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ऽ	ਥਾ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ऽ	ਸ
	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਸ਼ਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ	ਜਿ	ਉ	ऽ
	ਮ॑	ਧੁ	ਸਾਂਰੁੇਂ	ਗੁਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ
	ਇ	ਕੁ	ਮੁੰऽ	ਹ	ਤੁ	ਨ	ऽ	ਇ	ऽ	ਹੁ
	ਰੁੇ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸਾ
	ਮ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ऽ	ਲ਼ਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 717)

ਮਾਈ ਮਾਇਆ ਛਲੁ ॥
ਤ੍ਰਿਣ ਕੀ ਅਗਨਿ ਮੇਘ ਕੀ ਛਾਇਆ ਗੋਬਿਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਹੜ ਕਾ ਜਲੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਛੋਡਿ ਸਿਆਨਪ ਬਹੁ ਚਤੁਰਾਈ ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਸਾਧ ਮਗਿ ਚਲੁ ॥
ਸਿਮਰਿ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਕਾ ਇਹੁ ਊਤਮ ਫਲੁ ॥੧॥
ਬੇਦ ਬਖਿਆਨ ਕਰਤ ਸਾਧੂ ਜਨ ਭਾਗਹੀਨ ਸਮਝਤ ਨਹੀ ਖਲੁ ॥
ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਰਾਚੇ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨਿ ਦਹਨ ਭਏ ਮਲ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਨੀ਼ਸਾ	ਰੇ॒ਸਾ	ਧ਼॒	—	ਸਾ	ਰੇ॒	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਗੁ॒	ਗੁ॒
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਛ	ऽ	ਲੁ	ऽ
	ਮ॑	ਗੁ॒	ਮ॑	ਧ	ਧੁ॒	ਪ	ਧੁ॒ਪ	ਮ॑	ਧੁ॒	ਨੀ	ਧੁ॒	ਮ॑	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਸਾ	—
	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ਕੀ	ऽ	ਅ	ਗ	ਨਿऽ	ਮੇ	ऽ	ਘ	ਕੀ	ऽ	ਛਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਗੁ॒	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਸਾ	—
	ਗੋ	ऽ	ਬਿ	ਦ	ਭ	ਜਨ	ਬਿ	ਨੁ	ਹ	ੜ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ऽ	ਲੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑	—	ਮ॑	ਮ॑	ਧੁ॒	ਧੁ॒	ਮ॑	ਮ॑	ਧੁ॒	ਧੁ॒	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ॒	ਸਾਂ	—
	ਛੋ	ऽ	ਡਿ	ਸਿ	ਆ	ऽ	ਨ	ਪ	ਬ	ਹੁ	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ॒	ਗੁਂ॒	ਰੇ॒	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ॒ਸਾਂ	ਧੁ॒	—
	ਦੁ	ਇ	ਕ	ਰ	ਜੋ	ऽ	ੜਿ	ऽ	ਸਾ	ਧ	ਮ	ਗਿ	ਚऽ	ऽऽ	ਲੁ	ऽ
	ਮ॑	ਮ॑	ਮ॑	ਧੁ॒	ਨੀ	ਧੁ॒	ਪ	ਮ॑	ਧੁ॒	ਮ॑	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਸਾ
	ਸਿ	ਮ	ਰਿ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਗੁ॒	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਗੁ॒	ਰੇ॒	ਸਾ	—
	ਮਾ	ऽ	ਨੁ	ਖ	ਦੇ	ਹ	ਕਾ	ਇਹੁ	ਊ	ऽ	ਤ	ਮ	ਫ	ऽ	ਲੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ॒	ਸਾਗੁ॒	ਰੇ॒ਗੁ॒	ਰੇ॒ਸਾ	ਸਾਨੀ਼	ਧੁ॒	ਸਾਨੀ਼	ਰੇ॒ਸਾ	ਪਪ	ਮ॑ਪ	ਗੁ॒ਮ॑	ਗੁ॒ਰੇ॒	ਸਾਰੇਂ॒	ਰੇ॒ਗੁ॒	ਮਗੁ॒	ਰੇ॒ਸਾ
2	ਸਾਮ	ਗੁ॒ਮ	ਰੇ॒ਗੁ॒	ਰੇ॒ਸਾ	ਪਮ॑	ਧੁ॒ਪ	ਨੀਧੁ॒	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ॒ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁ॒ਨੀ	ਪਧੁ॒	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਰੇ॒ਗੁ॒	ਰੇ॒ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ, ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਟੋਡੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੰ ਧੁ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧੁ ਮੰ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ, ਸਾ ਗੁ ਮੰ, ਧੁ ਮੰ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਸਾ, ਧ਼ ਰੇ-ਸਾ, ਧ਼ ਰੇ-ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ-ਰੇ ਸਾ।
2. ਧ਼ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਧ਼ ਮੰ, ਮੰ ਧ਼, ਮੰ ਧ਼ ਸਾ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ, ਧ਼ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਰੇ, ਧੁ ਮੰ ਗੁ ਰੇ, ਧ਼ ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੰ, ਧੁ, ਮੰ ਗੁ ਮੰ ਧੁ, ਸਾਂ ਧੁ ਮੰ ਧੁ, ਮੰ ਧੁ ਗੁ ਮੰ, ਰੇ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ, ਧ਼ ਸਾ।
4. ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੰ ਧੁ, ਮੰ ਗੁ ਮੰ ਧੁ, ਸਾ ਗੁ ਮੰ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮੰ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧੁ ਮੰ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਰੇ ਸਾ।
5. ਗੁ, ਧੁ ਮੰ ਧੁ, ਸਾਂ ਧੁ, ਮ, ਗੁ ਮੰ ਧੁ, ਮੰ, ਸਾਂ ਧੁ, ਸਾਂ ਧੁ, ਧੁ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਗੁਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ, ਧੁ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ, ਧੁ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮੰ ਧੁ ਸਾਂ ਧੁ, ਗੁ ਮੰ ਧੁ ਮੰ, ਗੁ ਮੰ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਮੰ ਗੁ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਧ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 713)

ਮਾਗਉ ਦਾਨੁ ਠਾਕੁਰ ਨਾਮ ॥
ਅਵਰੁ ਕਛੂ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਨ ਚਾਲੈ ਮਿਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਣ ਗਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਜੁ ਮਾਲੁ ਅਨੇਕ ਭੋਗ ਰਸ ਸਗਲ ਤਰਵਰ ਕੀ ਛਾਮ ॥
ਧਾਇ ਧਾਇ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਉ ਧਾਵੈ ਸਗਲ ਨਿਰਾਰਥ ਕਾਮ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਗੋਵਿੰਦ ਅਵਰੁ ਜੇ ਚਾਹਉ ਦੀਸੈ ਸਗਲ ਬਾਤ ਹੈ ਖਾਮ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਰੇਨ ਮਾਗਉ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਪਾਵੈ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥੨॥

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਟੋਡੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ (ਧ੍ਰੁਪਦ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗੁਰੇ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਧ਼	ਧ਼	ਮ॑	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	ਗਉ	ऽऽ	ਦਾ	ऽ	ਨੁऽ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਮ
	ਮ॑	ਧੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਧੁ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ॑	ਧੁ	ਧੁਮ॑	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਅਵ	ਰੁ	ਕ	ਛੂ	ਮੇऽ	ਰੈ	ਸੰऽ	ਗਿऽ	ਨ	ਚਾऽ	ऽऽ	ਲੈ
	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਸਾਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਮ॑ਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਮਿ	ਲੈ	ऽ	ਕ੍ਰਿऽ	ਪਾ	ऽ	ਗੁऽ	ਣऽ	ऽ	ਗਾ	ऽऽ	ਮऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਗੁ	ਮ॑	ਸਾਂ	ਧੁਮ॑	ਧੁ	ਧੁ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਰਾ	ਜੁ	ਮਾ	ऽऽ	ਲੁ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਭੋ	ऽਗ	ਰ	ਸ
	ਗੁ	ਮ॑	ਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਸਂ	ਧੁਮ॑	ਧੁ	ਧ਼	ਮ॑ਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਸ	ਗ	ਲ	ਤऽ	ਰऽ	ऽ	ਵऽ	ਰऽ	ਕੀ	ਛਾ	ऽऽ	ਮऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	਽	ਗ	ਉ	ਦਾ	਽	ਨ	਽	ਠਾ	਽	ਕੁ	ਰ	ਨਾ਽	਽਽	਽਽	ਮੁ
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਅ	ਵ	ਰ	ਕ	ਛੂ	਽	ਮੇ	ਰੇ	ਸੰ	਽	ਗਿ	ਨ	ਚਾ	਽	ਲੈ	਽
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਧੁ	ਮ̍ਧੁ	ਗੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਮਿ	਽	ਲੇ	਽	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	ਮ਽	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ̍	ਗੁ	ਮ̍	ਮ̍	ਧੁ	ਮ̍	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਰਾ	਽	ਜ	ਮਾ	਽	਽	ਲ	ਅ	ਨੇ	਽	ਕ	ਭੋ	਽	ਗ	ਰ	ਸ
	ਧੁਮ̍	ਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਧੁ	ਮ̍ਧੁ	ਗੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਸ਽	ਗ	ਲ	ਤਰ	ਵ	ਰ	ਕੀ	਽	ਛਾ਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	ਮ਽	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧ਼ੁਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗੁਮ̍	ਰੇਗੁ	ਧ਼ੁਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ੁਮਾ	ਰੇਸਾ	ਧੁਮ̍	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧ਼ੁਸਾ	ਸਾਧੁ	ਧੁਮ̍	ਧੁਮ̍	ਗੁਮ̍	ਧ਼ੁਸਾਂ	ਸਾਂਧੁ	ਮ̍ਧੁ	ਧੁਮ̍	ਗੁਮ̍	ਮ̍ਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਗੁਮ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਮ̍	ਧੁਮਾਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਧੁ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਮ̍	ਸਾਂਧੁ	ਮ̍ਗੁ	ਧੁਮ̍	ਗੁਰੇ	ਮ̍ਗੁ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਲਾਚਾਰੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਨੋਂ ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਟੋਡੀ ਹੈ ਪਰ ਸਰੂਪ ਟੋਡੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਨ਼ੀਧ਼ ਨ਼ੀਧ਼ ਪ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧ, ਪ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਗ਼ ਮ ਗ਼, ਰੇ ਗ਼ ਮ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ਼ ਮ ਪ, ਗ਼ ਰੇ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਰੇ ਗ਼ ਮ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਗ, ਮ ਪ, ਧ਼ ਪ, ਮ ਪ, ਗ਼ ਰੇ, ਗ ਮ, ਪ ਗ਼, ਰੇ ਗ਼ ਮ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ਼, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ਼ ਰੇ, ਮ ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨ਼ੀ ਧ ਮ, ਪ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ਼ ਰੇ ਗ ਮ, ਪ ਮ ਗ਼, ਰੇ ਗ਼ ਮ ਸਾ।

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 717)

ਮਾਈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਸੁਖੁ ॥ ਕੋਟਿ ਅਨੰਦ ਰਾਜ ਸੁਖੁ ਭੁਗਵੈ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਬਿਨਸੈ ਸਭ ਦੁਖੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕੋਟਿ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਨਾਸਹਿ ਸਿਮਰਤ ਪਾਵਨ ਤਨ ਮਨ ਸੁਖ ॥ ਦੇਖਿ ਸਰੂਪੁ ਪੂਰਨੁ ਭਈ ਆਸਾ ਦਰਸਨੁ ਭੇਟਤ ਉਤਰੀ ਭੁਖ ॥੧॥
ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਅਸਟ ਮਹਾ ਸਿਧਿ ਕਾਮਧੇਨੁ ਪਾਰਜਾਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰੁਖੁ ॥ ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਗਹੀ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਫਿਰਿ ਗਰਭ ਨ ਧੁਖੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਲਾਚਾਰੀ ਟੋਡੀ (ਇਕ ਤਾਲ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇਗੁਰੇ	ਸਾਨੀਸਾਰੇ	ਗ	ਮ	ਮਪਧੁਧੁ	ਪ	ਮਪਗੁ	ਗੁ	ਮਨੀ	ਮਧ	ਮਧੁ	ਧੁਪਮਗੁ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾSSS	ਈSSS	ਮੈ	S	ਰੇSSS	S	ਮSS	ਨ	ਕੋS	SS	ਸੁS	ਖੁSSS
	ਪਪਧਧ	ਪਮਪਧ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮਸਾ	ਸਾ	ਰੇਮ	ਪਨੀਸਾਂਪ	ਮਮ	ਮ	ਪਮਗਮ	ਗੁਗੁ	ਰੇਗਮਸਾ
	ਕੋSਟਿS	ਅਨੰਦS	ਰਾS	SSS	ਜ	SS	ਸੁSSS	ਖੁS	ਭੁ	ਗSSS	ਵੈS	SSSS
	ਸਾਰੇਗੁਰੇ	ਸਾਨੀਸਾਰੇ	ਗ	ਮ	ਮਪਧੁਧੁ	ਪ	ਮਪਗੁ	ਗੁ	ਮਨੀ	ਧਮ	ਮਮਧੁ	ਧੁਪਮਗੁ
	ਹSਰਿS	ਸਿਮ੍ਰSS	ਰ	S	SSਤS	S	ਬਿਨਸੈ	S	ਸS	ਭS	ਦੁSS	ਖੁSSS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮਪ	ਧੁਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਮੰਪੰਪੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਧਨੀਪ	ਪ
	ਕੋਟਿ	ਜਨਮ	ਕੇ	S	S	SSSS	ਕਿਲ	ਬਿਖ	ਨਾ	SSSS	ਸSਹਿS	S
	ਨੀਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਧਮ	ਮਪਧੁ	ਧੁਪ	ਰੇਮਪਨੀ	ਸਾਂਪਮ	ਗੁਮ	ਮਗੁਮਪ	ਗੁਰੇਗੁ	ਰੇਗੁਮਸਾ
	ਸਿਮ	ਰੁਤ	ਪਾS	SS	ਵSS	ਨS	ਤSSS	ਨSS	ਮS	ਨSSS	ਸੁSS	ਖSSS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 716)

ਮਾਈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੀ ਪਿਆਸ ॥
ਇਕੁ ਖਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਰਸਨ ਦੇਖਨ ਕਉ ਧਾਰੀ ਮਨਿ ਆਸ ॥ਰਹਾਉ॥
ਸਿਮਰਉ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨ ਕਰਤੇ ਮਨ ਤਨ ਤੇ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਨਾਸ ॥
ਪੂਰਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖਦਾਤੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਬਿਮਲ ਜਾ ਕੋ ਜਾਸ ॥੧॥
ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੇਰੇ ਪੂਰ ਮਨੋਰਥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਭੇਟੇ ਗੁਣਤਾਸ ॥
ਸਾਂਤਿ ਸਹਜ ਸੂਖ ਮਨਿ ਉਪਜਿਓ ਕੋਟਿ ਸੂਰ ਨਾਨਕ ਪਰਗਾਸ ॥੨॥

ਰਾਗ ਲਾਚਾਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸਾ	—	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾS	SS	ਈ	S	S	ਮੇ	ਰੇ	S	ਮS	ਨS	ਕੀ	S	ਪਿਆ	S	ਸ	S
	—	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਰੇ
	S	ਇਕੁ	ਖਿ	ਨੁ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕਉ	S	ਬਿ	ਨੁ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤS	ਮ
	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਮਪ	ਧੁ	ਮ਼	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਦੇ	S	ਖਨ	ਕਉ	ਧਾS	ਰੀ	ਮ	ਨਿ	ਆ	S	ਸ	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਉ	ਨਾ	S	ਮੁ	ਨਿ	ਰੰ	S	ਜ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤੇ	S
	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਧ	ਮ	ਮਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
	ਮ	ਨ	ਤS	ਨ	ਤੇ	S	ਸ	ਭਿ	ਕਿS	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਨਾ	S	ਸ	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਗ	ਗਰੇ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਪਪ	ਮਗ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਮਸਾ	ਸਾਪ	ਪਪ
	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਸਾ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਸਾ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਨੁੀਧ	ਮਧ	ਮਪ	ਪਮ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧਪ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਮਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਰੇ	ਰੁੇਂਸਾ	ਨੁੀਧ	ਨੁੀਪ
	ਮਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਂਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗੁ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਟੋਡੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ, ਗੁਣਕਲੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦੁਰੀ ਟੋਡੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ॒ ਮ ਪ ਧੁ॒ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ॒ ਧੁ॒, ਨੀ॒ ਪ, ਨੀ॒ ਧੁ॒, ਪ ਮ, ਪ ਗੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਧੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ, ਰੇ॒ ਮ ਰੇ॒ ਸਾ, ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧੁ॒ ਪ, ਧੁ॒ ਨੀ॒ ਧੁਮ ਪ, ਗੁ॒, ਰੇ॒ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਧੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ॒ ਨੀ॒ ਸਾ, ਧੁ॒, ਗੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ, ਸਾ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਧੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ।
2. ਧੁ॒ ਸਾ ਰੇ॒ ਮ, ਪ ਰੇ॒ ਮ, ਪ, ਧੁ॒, ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਗੁ॒ ਰੇ॒ ਗੁ॒, ਸਾ ਨੀ॒ ਸਾ।
3. ਪ ਰੇ॒ ਮ ਪ ਧੁ॒, ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਮ ਪ, ਧੁ॒ ਸਾਂ, ਰੇਂ॒ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਧੁ॒, ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਸਾਂ ਧੁ॒ ਪ ਮ ਗੁ॒, ਗੁ॒ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ॒ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਮ ਗੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ।
4. ਪ ਧੁ॒ ਪ ਮ ਪ, ਧੁ॒, ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਧੁ॒ ਸਾਂ ਰੇਂ॒, ਸਾਂ ਰੇਂ॒ ਗੁ॒ ਰੇਂ॒ ਸਾਂ, ਮਂ ਗੁਂ॒ ਰੇਂ॒ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ॒ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਧੁ॒ ਸਾਂ ਰੇਂ॒, ਗੁਂ॒ ਰੇਂ॒ ਸਾਂ ਨੀ॒ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ॒ ਧੁ॒ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ॒ ਨੀ॒, ਧੁ॒ ਪ, ਮ ਗੁ॒, ਰੇ॒ ਮ, ਪ ਮ ਗੁ॒ ਰੇ॒ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੯ (ਪੰਨਾ 718)

ਕਹਉ ਕਹਾ ਅਪਨੀ ਅਧਮਾਈ ॥
ਉਰਝਿਓ ਕਨਕ ਕਾਮਨੀ ਕੇ ਰਸ ਨਹ ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਗਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਗ ਝੂਠੇ ਕਉ ਸਾਚੁ ਜਾਨਿ ਕੈ ਤਾ ਸਿਉ ਰੁਚ ਉਪਜਾਈ ॥
ਦੀਨ ਬੰਧ ਸਿਮਰਿਓ ਨਹੀ ਕਬਹੂ ਹੋਤ ਜੁ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥੧॥
ਮਗਨ ਰਹਿਓ ਮਾਇਆ ਮੈ ਨਿਸ ਦਿਨਿ ਛੁਟੀ ਨ ਮਨ ਕੀ ਕਾਈ ॥
ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਅਬ ਨਾਹਿ ਅਨਤ ਗਤਿ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸਰਨਾਈ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕ	ऽ	ਹਉ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੀऽ	ऽ	ਅ	ਧ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ਼ੁ	ਪ਼	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਰੇ	ਧ਼ੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਉ	ਰ	ਝਿ	ਓ	ਕ	ਨ	ਕ	ਕਾ	ऽ	ਮ	ਨੀ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਰ	ਸ
	ਪਧੁ	ਪਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗਗ	ਰੇਸਾ
	ਨऽ	ਹऽ	ਕੀ	ऽ	ਰ	ਤਿ	ਪ੍	ਭ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜ	ਗ	ਝੂ	ऽ	ਠੇ	ऽ	ਕ	ਉ	ਸਾ	ऽ	ਚੁ	ਜਾ	ऽ	ਨਿ	ਕੈ	ऽ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗਗ	ਰੇਸਾ
	ਤਾ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਰੁ	ਚ	ਉ	ਪ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	.3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਗ	ਗਰੇ	ਮਪ	ਧਮ	ਪਧ	ਪਧ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਮ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਮ	ਮਰੇ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਪ	ਪਮ	ਪਧ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ
	ਮਧ	-ਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	-ਧ	ਮਧ	-ਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	-ਧ	ਮਧ	-ਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧਮ	ਪਧ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂਧ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧਪ	ਧਪ	ਨੀਧ
	ਪਗ	ਪਗ	ਪਗ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਗਰੇ	ਗਰੇ	ਮਗ	ਧਸਾ	ਧਸਾ	ਧਸਾ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਕੀ (ਪੰਨਾ 718)

ਕਉਨ ਕੋ ਕਲੰਕੁ ਰਹਿਓ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਲੇਤ ਹੀ ॥
ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ ਭਏ ਰਾਮੁ ਕਹਤ ਹੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਨਾਮਦੇਵ ਜਨ ਕਉ ਪ੍ਰਤਗਿਆ ਆਈ ॥
ਏਕਾਦਸੀ ਬ੍ਰਤੁ ਰਹੈ ਕਾਹੇ ਕਉ ਤੀਰਥ ਜਾਈਂ ॥੧॥
ਭਨਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਮਤਿ ਭਏ ॥
ਗੁਰਮਤਿ ਰਾਮੁ ਕਹਿ ਕੋ ਕੋ ਨ ਬੈਕੁੰਠਿ ਗਏ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਕ	ਉ	ऽ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਕ	ਲੰ	ऽ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਹਿ	ਓ	ऽ
	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੇ
	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ਮੁ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹੀ
	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਧੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ	ਧੁ	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਪ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪ	ਵਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਭ	ਏ	ऽ
	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਗੁ
	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ਕ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹੀऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਸਾਂ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁਰੇ
	ਜ	ऽ	ਨ	ऽ	ਕ	ਉ	ऽ	ਪ੍	ਤ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਈ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x				2				0				3			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਜੈ ਜੈ ਵੰਤੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਨੀ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ—ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗੁ, ਪ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ, ਮ ਪ, ਧ, ਨੀ ਧ, ਪ, ਪ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ—ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ, ਧ ਪ, ਨੀ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਮ ਪ, ਪ, ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ, ਨੀ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਗੁ, ਮ ਰੇ, ਗੁ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1400)

ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥
ਜੈਸੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਹਰਨਾਖਸ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ ॥
ਫੁਨਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਛੀਨਤ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀਨ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥
ਸੋਦਾਮਾ ਅਪਦਾ ਤੇ ਰਾਖਿਆ ਗਨਿਕਾ ਪੜ੍ਹਤ ਪੂਰੇ ਤਿਹ ਕਾਜ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਜੁਗ ਹੋਇ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥੯॥

ਰਾਗ ਜੈ ਜੈ ਵੰਤੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਭਾ	ऽ	ਟ	ਕੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	—	ਮ	ਧ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜੈ	ਸੀ	ਰਾ	ਖੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ऽ	ਭ	ਗਤ	ਪ੍ਰ	ਹਿ	ਲਾ	ਦਿ	ਕੀ	ऽ
	ਰੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੁੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਧਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਹ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਖ	ਸ	ਫਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਕऽ	ਰ	ਆ	ऽ	ਜऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1406)

ਹਮ ਅਵਗੁਣਿ ਭਰੇ ਏਕੁ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਛਾਡਿ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥
ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਭਰਮ ਪੈ ਭੂਲੇ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ॥
ਇਕੁ ਉਤਮ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥
ਇਕ ਅਰਦਾਸਿ ਭਾਟ ਕੀਰਤਿ ਕੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਾਈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਜੈ ਜੈ ਵੰਤੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਧਪ	ਧ	ਪਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹਮ	ਅਵ	ਗੁ	ਣਿ	ਭ	ऽ	ਰੇऽ	ऽ	ਏऽ	ਕੁ	ਗੁ	ਣੁ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
	ਧ	ਨੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਛਾ	ऽ	ਡਿ	ऽ	ਬਿ	ਖੈ	ਬਿ	ਖੁ	ਖਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਮਾ	ऽ	ਯਾ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਭ	ਰऽ	ਮ	ਪੈऽ	ऽ	ਭੂ	ऽ	ਲੇ	ऽ
	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸੁ	ਤ	ਦਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤਿ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ	ਧਨੀ	ਰੇਸਾ	ਮਮ	ਮਮ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਸਾਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਧਪ	ਮਪ
	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧਨੀ	ਰੇਸਾ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧਨੀ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਬਿਲਾਸ ਖਾਨੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸੁਰ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਰੂਪ ਟੋਡੀ ਦਾ ਹੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਦੁਰਬਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਧਾ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਨਾਲ ਟੋਡੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿਗੜ ਕੇ ਭੈਰਵੀ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧ, ਪ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਮ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ" ਆਦਿਕ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ ਪ ਧੁ, ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਧੁ, ਪ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ, ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੁੇ ਨੁ਼ੀ ਸਾ, ਰੁੇ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ, ਮ ਗੁ, ਰੁੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੁੇ ਧੁ਼, ਸਾ, ਰੁੇ ਗੁ, ਮ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ, ਰੁੇ ਸਾ।
3. ਧੁ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਪ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ, ਮ ਗ, ਰੁੇ ਸਾ, ਸਾ ਧੁ਼, ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ, ਰੁੇ ਗੁ, ਮ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
4. ਸਾ, ਸਾ ਰੁੇ ਧੁ਼, ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼, ਨੁ਼ੀ ਧੁ਼, ਸਾ ਨੁ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਮ, ਮ ਗੁ, ਗੁ ਪ, ਮ ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।
5. ਸਾ ਰੁੇ ਗੁ, ਪ, ਧੁ ਪ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 713-14)

ਰਸਨਾ ਗੁਣ ਗੋਪਾਲ ਨਿਧਿ ਗਾਇਣ ॥ ਸਾਂਤਿ ਸਹਜੁ ਰਹਸੁ ਮਨਿ ਉਪਜਿਓ ਸਗਲੇ ਦੂਖ ਪਲਾਇਣ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਮਾਗਹਿ ਸੋਈ ਸੋਈ ਪਾਵਹਿ ਸੇਵਿ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਣ ਰਸਾਇਣ ॥ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹਹੂ ਤੇ ਛੂਟਹਿ ਭਵਜਲੁ ਜਗਤੁ ਤਰਾਇਣ ॥੧॥
ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰਿਓ ਦਾਸ ਗੋਵਿੰਦ ਪਰਾਇਣ ॥ ਅਬਿਨਾਸੀ ਖੇਮ ਚਾਹਹਿ ਜੇ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਸਿਮਰਿ ਨਾਰਾਇਣ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਿਲਾਸ ਖਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾ, ਸਾਰੇਸਾ	ਰੇਨੀਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਗੁ	ਮਗੁਮਗੁ	ਮ	ਪਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇਨੀਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਜੋ,ऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਮਾऽ	ਗਹਿ	ਸੋ	ਈऽऽऽ	ਸੋ	ऽਈ	ਪਾ	ऽ	ਵਹਿ	ऽऽऽ
	ਰੇ,ਰੇਧੁ	ਨੀਧ,ਗੁ	ਨੀਧੁ	ਗੁ	ਮਗੁਮਗੁ	ਗੁ	ਮਗੁਮਗੁ	ਮ	ਪ,ਮਗੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਸੇ,ऽऽ	ਵਿ,ऽऽ	ਹऽ	ਰਿ	ਕੇऽऽऽ	ऽ	ਚऽऽऽ	ਰ	ਣ,ऽਰ	ਸਾऽ	ਇऽ	ਣ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਪਨੀਧੁ	ਧੁਨੀਧੁਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂਗੁਂਰੇਂ	ਰੇਂਨੀਨੀਧੁ	ਧੁ,ਧੁਮ	ਗੁਰੇਗਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇਗੁਰੇਗੁ	ਮਗੁਮਗੁਮ	ਪਮਗੁਰੇ	ਗੁਰੇਸਾ
	ਜऽਨऽ	ਮऽਮऽ	ਰਣ	ਦੁऽਹऽ	ਹੂऽਤੇऽ	ਛੂ,ਟਹਿ	ਭऽਵऽ	ਜਲੁ	ਜऽਗऽऽ	ਤੁऽਤऽऽ	ਰਾऽऽऽ	ਇਣऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ 'ਤੇ ਗਾਉਣੇ ਹਨ।

ਰਾਗ ਬਿਲਾਸ ਖਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰ	ਸऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਗੋ	ऽ	ਪਾ	ਲ	ਨਿ	ਧਿ	ਗਾ	ऽ	ਇ	ਣ
	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੀ	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸਾਂ	ऽ	ਤਿ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜੁ	ਰ	ਹ	ਸੁ	ਮ	ਨਿ	ੳੁ	ਪ	ਜਿ	ੳ
	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਸ	ਗ	ਲੇ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ਪ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ਣ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਤ	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਤ	ਤ	ऽ	ਤੁ	ਥੀ	ਚਾ	ਰਿ	ੳ	ऽ
	ਧੁ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਗੋ	ਵਿੰ	ऽ	ਦ	ਪ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ਣ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਸਾ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਪਧੁ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਧੁ	ਨੀਧੁ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਗੁਪ	ਗੁਪ	ਧੁਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ
3	ਗੁਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨੀਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਨੀਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
4	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਧ਼ੁਪ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਸਾਮ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
5	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ਼ੁ	ਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਮ	ਪਧੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
6	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ੁਧ਼ੁ	ਰੇਸਾ	ਮਗੁ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਸ਼ਾਪ	ਪਪ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਗੁਸਾ
	ਸਾਰੇ	ਗੁਪ	ਧੁਪ	ਧੁਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗੁਪ	ਗੁਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਨੀਧੁ	ਮਗੁ	ਧੁਮ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
7	ਸਾਰੇ	ਰੇਗੁ	ਗੁਪ	ਪਗੁ	ਰੇਗੁ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਧੁਨੀ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਧੁਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਨੀਸਾ	ਸਾਂਰੇਂ
	ਧੁਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਪਧੁ	ਧੁਨੀ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਮਗੁ	ਮਰੇ	ਗਰੇ	ਗੁਸਾ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਮਗੁ	ਮਰੇ	ਗੁਸਾ	ਧੁਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1403-04)

ਕੀਆ ਖੇਲੁ ਬਡ ਮੇਲੁ ਤਮਾਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੇਰੀ ਸਭ ਰਚਨਾ ॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਗਗਨਿ ਪਯਾਲਿ ਪੂਰਿ ਰਹ੍ਯ੍ਯਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਮੀਠੇ ਜਾ ਕੇ ਬਚਨਾ ॥
ਮਾਨਹਿ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਰੁਦ੍ਰਾਦਿਕ ਕਾਲ ਕਾ ਕਾਲੁ ਨਿਰੰਜਨ ਜਚਨਾ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਈਐ ਪਰਮਾਰਥੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਖਚਨਾ ॥
ਕੀਆ ਖੇਲੁ ਬਡ ਮੇਲੁ ਤਮਾਸਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੇਰੀ ਸਭ ਰਚਨਾ ॥੩॥

ਰਾਗ ਬਿਲਾਸ ਖਾਨੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕੀ	ऽ	ਆ	ਖੇ	ऽ	ਲੁ	ਬ	ਡ	ਮੇ	ऽ	ਲੁ	ਤ	ਮਾऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇਂ	ਗੁ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਵਾ	ऽ	ਹਿ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਸ	ਭ	ਰऽ	ਚ	ਨਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਤੂ	ਜਲਿ	ਥ	ਲਿ	ਗ	ਗ	ਨਿ	ਪ	ਯਾऽ	ऽऽ	ਲਿऽ	ਪੂऽ	ऽ	ਰਿ	ਰਹ੍ਯ੍ਯਾ	ऽ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅੰऽ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਤੇ	ऽ	ਮੀ	ਠੇ	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬऽ	ਚऽ	ਨਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਖਟ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਆਸ ਦਾ ਸੁਰ ਵੀ ਮੱਧਮ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਮ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗੁ, ਰੇ ਗੁ, ਰੇ਼ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ ਮ, ਨ਼ੀ ਧੁ, ਨ਼ੀ ਪ, ਗੁ ਮ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 713)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੋ ਨਾਮੁ ਮਨਹਿ ਸਾਧਾਰੈ ॥
ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਸੂਖ ਇਸੁ ਮਨ ਕਉ ਬਰਤਨਿ ਏਹ ਹਮਾਰੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਮੁ ਜਾਤਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰੀ ਪਤਿ ਹੈ ਨਾਮੁ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ ॥
ਨਾਮੁ ਸਖਾਈ ਸਦਾ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੋ ਕਉ ਨਿਸਤਾਰੈ ॥੧॥
ਬਿਖੈ ਬਿਲਾਸ ਕਹੀਅਤ ਬਹੁਤੇਰੇ ਚਲਤ ਨ ਕਛੂ ਸੰਗਾਰੈ ॥
ਇਸਟੁ ਮੀਤੁ ਨਾਮੁ ਨਾਨਕ ਕੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਮੇਰੈ ਭੰਡਾਰੈ ॥੨॥

ਰਾਗ ਖਟ ਟੋਡੀ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਰੇ	ਮਮ	ਪਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰऽ	ਭऽ	ਜੀऽ	ਕੋऽ	ਨਾऽ	ਮੁऽ	ਮ	ਨਹਿ	ਸਾ	ਧਾ	ऽ	ਰੈ
	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਪ
	ਜੀ	ऽ	ਅ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਸੂਖ	ਇ	ਸੁ	ਮ	ਨ	ਕਉ
	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਪ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਸਾਸਾ
	ਬਰ	ਤ	ਨਿ	ਏ	ਹ	ਹ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਨਾ	ਮੁ	ਜਾ	ऽ	ਤਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਮੇ	ਰੀ	ਪ	ਤਿ	ਹੈ
	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਮੇ	ऽऽ	ਰੈ	ਪਰ	ਵਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ
	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸਾ
	ਨਾ	ਮੁ	ਸ	ਖਾ	ऽ	ਈ	ਸਦਾ	ਮੇ	ਰੈ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ
	ਸਾਗੁ	ਮਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਹऽ	ऽऽ	ਰਿऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮੁऽ	ਮੋऽ	ਕਉ	ਨਿਸ	ਤਾऽ	ऽऽ	ਰੈऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੩ ਚਉਪਦੇ (ਪੰਨਾ 715)

ਹਾਂ ਹਾਂ ਲਪਟਿਓ ਰੇ ਮੂੜ੍ਹੇ ਕਛੂ ਨ ਥੋਰੀ ॥ ਤੇਰੋ ਨਹੀ ਸੁ ਜਾਨੀ ਮੋਰੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਆਪਨ ਰਾਮੁ ਨ ਚੀਨੋ ਖਿਨੂਆ॥ ਜੋ ਪਰਾਈ ਸੁ ਅਪਨੀ ਮਨੂਆ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਸੰਗੀ ਸੋ ਮਨਿ ਨ ਬਸਾਇਓ ॥ ਛੋਡਿ ਜਾਹਿ ਵਾਹੂ ਚਿਤੁ ਲਾਇਓ ॥੨॥
ਸੋ ਸੰਚਿਓ ਜਿਤੁ ਭੂਖ ਤਿਸਾਇਓ ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਤੋਸਾ ਨਹੀ ਪਾਇਓ ॥੩॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਿ ਮੋਹ ਕੂਪਿ ਪਰਿਆ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਕੋ ਤਰਿਆ ॥੪॥

ਰਾਗ ਖਟ ਟੋਡੀ

ਤਾਲ ਧਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਹਾਂ	ਹਾਂ	ਲਪ	ਟਿਓ	ਰੇऽ	ਮੂੜ੍ਹੇ	ਕ	ਛੂऽ	ਨ	ਥੋ	ऽ	ਰੀ
	ਪਧੁ	ਨੀਧੁ	ਪਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁਰੇ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਨੀ	ਸਾਨੀ	ਸਾ
	ਤੇऽ	ऽऽ	ਰੋऽ	ਨ	ਹੀ	ਸੁ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ਮੋ	ऽऽ	ਰੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਮਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਨੀਧੁ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆऽ	ऽ	ਪਨ	ਰਾऽ	ਮੁऽ	ਨ	ਚੀ	ऽ	ਨੋऽ	ਖਿ	ਨੂ	ਆ
	ਨੀ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਜੋ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ਈ	ਸੁ	ਅऽ	ਪऽ	ਨੀऽ	ਮऽ	ਨੂऽ	ਆ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਮਗੁ	ਮਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਮ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
2	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਨ਼ੀ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧੁਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਪਧੁ	ਧੁਧੁ
	ਮਪ	ਪਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧੁਪ	ਨ਼ੀਧੁ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਮਗੁ	ਮਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਮਗੁ	ਮਮ	ਧਪ	ਧਗੁ	ਮਗੁ	ਸਾਰੇ
	ਸਾਸਾ	ਸਾਧ਼	ਪਧ਼	ਗੁਮ	ਗੁਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧੁਪ	ਧੁਗੁ	ਮਗੁ	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ
4	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਮ	ਗੁਸਾ	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨ਼ੀ	ਪਧੁ	ਮਪ
	ਮਮ	ਰੇਗ	ਸਾਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਨੀ	ਧੁਧੁ	ਧੁਪ	ਪਪ	ਮਮ	ਮਗੁ	ਗੁਗੁ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ
	ਨ਼ੀਧੁ	ਧੁਧੁ	ਪਪ	ਪਮ	ਮਮ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਰੇ	ਧੁਧੁ	ਧੁਪ	ਪਪ	ਮਮ
	ਮਗੁ	ਗੁਗੁ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਪ	ਪਮ	ਮਮ	ਗੁਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਰੇ	ਸਾਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਰਾਗ ਦੇਸੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਦੋਨੋਂ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਸਾਰੰਗ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਆਸਾਵਰੀ ਦੀ ਛਾਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਧੈਵਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਧੈਵਤ ਘੱਟ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਧੁਪ, ਸਾਂ ਪਧੁ, ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ ਮਪ, ਮ" ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤਾਰ ਸ਼ੜਜ ਤੋਂ ਇਕਦਮ ਪੰਚਮ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਸਾਂ ਪ ਧ ਮਪ," ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਮਰੇ ਪਮ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਪ ਧ ਮ ਪ, ਪਰੇ ਗੁ ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ ਮਗੁ, ਰੇ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਪਗੁ, ਰੇਗੁ, ਸਾਰੇ ਨ਼ੀਸਾ।
2. ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰੇ ਪ ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧੰ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਰੇਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਮ ਪ ਧ ਗੁ, ਰੇ ਪ ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਸਾਂ ਰੁੇਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਪ, ਧ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਮ ਪ ਨੁੀ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਰੁੇਂ ਗੁਂ ਸਾ, ਰੇ ਗੁਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਧ ਪ ਧ ਮ, ਪ, ਗੁ, ਰੇਗੁ ਸਾਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 713)

ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਓ ਸਰਣਿ ਤੁਹਾਰੀ ॥
ਮਿਲੈ ਸੂਖੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਸੋਭਾ ਚਿੰਤਾ ਲਾਹਿ ਹਮਾਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਵਰ ਨ ਸੂਝੈ ਦੂਜੀ ਠਾਹਰ ਹਾਰਿ ਪਰਿਓ ਤਉ ਦੁਆਰੀ ॥
ਲੇਖਾ ਛੋਡਿ ਅਲੇਖੈ ਛੂਟਹ ਹਮ ਨਿਰਗੁਨ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ ॥੧॥
ਸਦ ਬਖਸਿੰਦੁ ਸਦਾ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਸਭਨਾ ਦੇਇ ਅਧਾਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਾਛੈ ਪਰਿਓ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਇਹ ਬਾਰੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਦੇਸੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ਼ਧ	ਪਧ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਂਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸਃ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਆ	ऽ	ਇ	ਓ	ਸ	ਰ	ਣਿऽ	ਤੁऽ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਅੰਤਰਾ

	ਪਧ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਪ
	ਮਿऽ	ऽ	ਲੈ	ऽ	ਸੂ	ऽ	ਖੁ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਹ	ਰਿऽ	ਸੋऽ	ऽ	ਭਾ	ऽ
	ਮਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪਧ	ਪਧ	ਗੁਰੇ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਚਿੰऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਹਿ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x				2				0			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 714)

ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨਿ ਧਿਆਉ ॥
ਕਾਢਿ ਕੁਠਾਰੁ ਪਿਤ ਬਾਤ ਹੰਤਾ ਅਉਖਧੁ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੀਨੇ ਤਾਪ ਨਿਵਾਰਣਹਾਰਾ ਦੁਖ ਹੰਤਾ ਸੁਖ ਰਾਸਿ ॥
ਤਾ ਕਉ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥੧॥
ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੈਦ ਨਾਰਾਇਣ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭ ਏਕ ॥
ਬਾਲ ਬੁਧਿ ਪੂਰਨ ਸੁਖਦਾਤਾ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਟੇਕ ॥੨॥

ਰਾਗ ਦੇਸੀ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਪ	ਪ	(ਪ)	ਧਪਮਪ	ਸਾਂ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਤੀऽ	ਨੇ	ਤਾ	ऽ	ਪਨਿ	ਵਾऽऽऽ	ਰਣ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਰਾऽ
	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨ੍ਹੀ	ਸਾ	ਧਪਮਪ	ਸਾਂ	ਧਪਮਪ	ਪਗੁਰੇਗੁ	ਰੇਸਾਰੇਸਾ
	ਦੂऽ	ਖऽ	ਹੰ	ਤਾऽ	ऽ	ਸੁऽऽऽ	ਖ	ਰਾऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਸਿऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਧਮ	ਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ੍ਹੀਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਨ੍ਹੀ	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਸਾਂ
	ਤਾऽ	ਕਉ	ਬਿਘ	ਨੁ	ਨऽऽऽ	ਕੋऽऽऽ	ਊऽ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਗੈ
	ਰੇਂ	ਨ੍ਹੀ	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ੍ਹੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ੍ਹੀਪ	ਨ੍ਹੀ	ਪ
	ਜਾ	ਕੀ	ਪ੍ਰਭ	ਆ	ऽ	ਗੈऽ	ਅਰ	ਦਾऽ	ऽ	ਸਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਦੇਸੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਮਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਗੁ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿऽ	ਕੇ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਮऽ	ਨਿऽ	ਧਿਆऽऽ		ਉ	ऽ
	ਰੇ	ਗੁ	ਸਾ	ਰੇਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਕਾ	ऽ	ਢਿ	ਕੁऽ	ਠਾ	ਰੁ	ਪਿੰ	ਤ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੰ	ऽ	ਤਾ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਅ	ਉ	ਖ	ਧੁ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਕੋ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਤੀऽ	ऽ	ਨੇ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਪ	ਨਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰ	ਣ	ਹਾऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ
	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਪਧ	ਮਪ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਦੂ	ਖ	ਹੰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਸੁऽ	ਖऽ	ਗਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਸਿऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇਗੁ
	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਪਧ	ਮਪ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਮ	ਪਧ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਮ	ਮਪ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਸਾਂ	ਸਾਮ	ਮਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ
	ਸਾਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਮ	ਮਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 711)

ਸੰਤਨ ਅਵਰ ਨ ਕਾਹੂ ਜਾਨੀ ॥
ਬੇਪਰਵਾਹ ਸਦਾ ਰੰਗਿ ਹਰਿ ਕੈ ਜਾ ਕੋ ਪਾਖੁ ਸੁਆਮੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਊਚ ਸਮਾਨਾ ਠਾਕੁਰ ਤੇਰੋ ਅਵਰ ਨ ਕਾਹੂ ਤਾਨੀ ॥
ਐਸੋ ਅਮਰੁ ਮਿਲਿਓ ਭਗਤਨ ਕਉ ਰਾਚਿ ਰਹੇ ਰੰਗਿ ਗਿਆਨੀ ॥੧॥
ਰੋਗ ਸੋਗ ਦੁਖ ਜਰਾ ਮਰਾ ਹਰਿ ਜਨਹਿ ਨਹੀ ਨਿਕਟਾਨੀ ॥
ਨਿਰਭਉ ਹੋਇ ਰਹੇ ਲਿਵ ਏਕੈ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਮਨੁ ਮਾਨੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਦੇਸੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਕਾ	ऽऽ	ਹੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
	ਨੁੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ
	ਬੇ	ऽ	ਪ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਹ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਰੰ	ਗਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੈ	ऽ
	ਮ	ਪ	ਨੁੀ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਧੁ	—	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਗੁ	ਰੇਰੇ
	ਜਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਖੁ	ਸੁ	ਆ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਮੀऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨੁੀ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ
	ਊ	ऽ	ਚ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਪ	ਧੁ	ਮਪ	ਧਪ	ਗੁ	—
	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਹੂ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪਸਾਂ	ਨੁੀਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—
	ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਅ	ਮ	ਰੁ	ਮਿਲਿ	ਓ	ऽ	ਭऽ	ਗਾऽ	ਤ	ਨ	ਕਉ	ऽ
	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਮਪ	ਪਨੁੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਪਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਰਾ	ऽ	ਚਿ	ਰऽ	ਹੇऽ	ऽ	ਰੰ	ਗਿ	ਗਿਆ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਗੰਧਾਰੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਦੋ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ, ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਗੰਧਾਰੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਵਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰੀ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਰਿਸ਼ਭ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ," ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਆਲਾਪ ਵਿਚ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਮਲ ਰਿਸ਼ਭ ਆਲਾਪ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ "ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ," ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। "ਮ ਗੁ ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ," ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅੰਗ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੁੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਗੁ ਗੁ ਰੁੇ, ਗੁ ਰੁੇ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪੰ, ਮ ਗੁ ਰੁੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਪ ਮ ਪ ਗੁ, ਰੁੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧੁ ਨੁੀਧੁ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਗੁ, ਰੁੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧੁ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਰੁੇ, ਗੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਪ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਪ, ਮ ਪ ਨੁੀ ਧੁ ਸਾਂ ਨੁੀ ਸਾਂ।
5. ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਧੁ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਮਂ ਪਂ, ਮ ਗੁਂ ਰੁੇਂ, ਗੁਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧੁ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਨੁੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧੁ, ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਪ, ਨੁੀ ਧੁ ਪ ਮ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ ਗੁ, ਰੁੇ, ਗੁ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੬ (ਪੰਨਾ 535)

ਏਕੈ ਰੇ ਹਰਿ ਏਕੈ ਜਾਨ॥ ਏਕੈ ਰੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਾਨ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਹੇ ਭ੍ਰਮਤ ਹਉ ਤੁਮ ਭ੍ਰਮਹੁ ਨ ਭਾਈ ਰਵਿਆ ਰੇ ਰਵਿਆ ਸ੍ਰਬ ਥਾਨ ॥੧॥
ਜਿਉ ਬੈਸੰਤਰੁ ਕਾਸਟ ਮਝਾਰਿ ਬਿਨੁ ਸੰਜਮ ਨਹੀ ਕਾਰਜ ਸਾਰਿ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਨ ਪਾਵੈਗੋ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋ ਦੁਆਰ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪਾਏ ਹੈ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ॥੨॥

ਰਾਗ ਗੰਧਾਰੀ ਟੋਡੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪਮ	ਪ	ਨ੍ਹੀਧੁਪਮ	ਮਧੁਪਮ	ਮਗੁ	—	ਸਾਰੇ੍	ਮਮ	ਪ	ਪ	ਮਪਧੁ	ਧੁਪਮਪ
ਸ਼ਬਦ	ਏऽ	ਕੈ	ਰੇऽऽऽ	ਹऽਰਿऽ	ਏऽ	ऽ	ਕੈऽ	ऽऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽऽ	ਨऽऽऽऽ
	ਮਗੁ	ਰੇ੍	ਗੁਰੇ੍ਸਾ	ਨ੍ਹੀਸਾ	ਨ੍ਹੀਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਪ	ਨ੍ਹੀਧੁ	ਪਮਪ	ਗੁਰੇ੍	ਗੁਰੇ੍ਸਾ
	ਏऽ	ऽ	ਕੈऽऽ	ਰੇऽ	ਗੁऽ	ਰ	ਮੁऽ	ਖਿ	ਜਾऽ	ऽऽऽ	ऽऽ	ਨऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਰੇ	ਪਮ	ਪ	ਪਧੁਮਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ੍ਹੀਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂ
	ਕਾ	ਹੇऽ	ਭ੍ਰ	ਮऽਤऽ	ਹ	ਉ	ਤੁ	ਮ	ਭ੍ਰऽ	ਮਹੁ	ਨ	ਭਾऽਈ
	ਸਾਂਰੇਂਨ੍ਹੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਪਧੁਪ	ਨ੍ਹੀਧੁ	ਪ	ਮਪਮਪ	ਪ	ਨ੍ਹੀਧੁ	ਮਪ	ਮਗੁਰੇ੍	ਸਾਰੇ੍ਸਾ
	ਰऽऽ	ਵਿ	ਆ	ਰੇऽऽऽ	ਰऽ	ਵਿ	ਆऽऽऽ	ऽ	ਸ੍ਰਬ	ਥਾऽ	ऽऽऽ	ਨऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3		4		x		0		2		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ (ਮਹਲਾ ੪) (ਪੰਨਾ 527)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੁਖਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਬੋਲੀਐ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਰੰਗਿ ਚਲੂਲੈ ਰਾਤੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭੀਨੀ ਚੋਲੀਐ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਉ ਫਿਰਉ ਦਿਵਾਨੀ ਆਵਲ ਬਾਵਲ ਤਿਸੁ ਕਾਰਣਿ ਹਰਿ ਢੋਲੀਐ ॥
ਕੋਈ ਮੇਲੈ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਿਆਰਾ ਹਮ ਤਿਸ ਕੀ ਗੁਲ ਗੋਲੀਐ ॥੧॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਮਨਾਵਹੁ ਅਪੁਨਾ ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀ ਝੋਲੀਐ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਲਾਧਾ ਦੇਹ ਟੋਲੀਐ ॥੨॥

ਰਾਗ ਗੰਧਾਰੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਪਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	—
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਮੁऽ	ਖਿ	ਹऽ	ਰਿ	ਹऽ	ਰਿ	ਹ	ਰਿऽ	ਬੋ	ਲੀ	ਐ	ऽ
	ਮ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀਧੁ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਧੁ	ਪਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
	ਗੁ	ਰ	ਮੁऽ	ਖਿऽ	ਰੰ	ऽ	ਗਿ	ਚ	ਲੂऽ	ऽ	ਲੈ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ
	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪ
	ਹऽ	ਰਿऽ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਭੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਚੋऽ	ऽ	ऽ	ਲੀऽ	ਐऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	—	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
	ਹਉ	ਫਿ	ਰਉ	ਦਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਨੀ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਵ	ਲ	ਬਾऽ	ऽऽ	ਵऽ	ਲ
	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰੇ	ਮਰੇ	ਮ	—	ਪ	—
	ਤਿऽ	ਸੁ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਣਿ	ਹ	ਰਿ	ਢੋऽ	ऽ	ऽ	ਲੀऽ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮ	ਪਧੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
2	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ
	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਮ	ਪਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ	ਰੇਨੀ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਭੂਪਾਲ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਧੈਵਤ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਭੂਪਾਲੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਟੋਡੀ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਭਗਤੀ ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ, ਪ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧ, ਪ ਗ, ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ ਧ਼ ਸਾ, ਰੇ ਗ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਧ਼ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ, ਪ ਧ, ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਗ ਧ ਪ, ਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ।
3. ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ, ਪ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਗ ਧ ਪ, ਗ, ਪ ਗ ਰੇ ਸਾ।
4. ਪ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਗ, ਧ ਗੁਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਗ, ਪ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 714)

ਨਿੰਦਕੁ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਹਾਟਿਓ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਭ ਭਏ ਦਇਆਲਾ ਸਿਵ ਕੈ ਬਾਣਿ ਸਿਰੁ ਕਾਟਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਲੁ ਜਾਲੁ ਜਮੁ ਜੋਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਸਚ ਕਾ ਪੰਥਾ ਥਾਟਿਓ ॥
ਖਾਤ ਖਰਚਤ ਕਿਛੁ ਨਿਖੁਟਤ ਨਾਹੀ ਰਾਮ ਰਤਨੁ ਧਨੁ ਖਾਟਿਓ ॥੧॥
ਭਸਮਾ ਭੂਤ ਹੋਆ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਅਪਨਾ ਕੀਆ ਪਾਇਆ ॥
ਆਗਮ ਨਿਗਮੁ ਕਹੈ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਭੁ ਦੇਖੈ ਲੋਕੁ ਸਬਾਇਆ ॥੨॥

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	਽	ਨਿੰ	ਦ	ਕੁ	ਗੁ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	਽	ਤੇ	਽	ਹਾ	ਟਿ	ਓ	਽
	—	ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਸਾਂ
	਽	ਪਾ	਽	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਭ	਽	ਏ਽	ਦਇ	ਆ	਽	ਲਾ	਽
	—	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਗੁਪ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	਽	ਸਿ	ਵ	ਕੈ	ਬਾ	ਣਿ	ਸਿ	ਰੁ	ਕਾ਽	਽	਽	ਟਿ	ਓ਽	਽਽	਽਽	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਧੁਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	਽	ਕਾ	ਲੁ	ਜਾ	਽	ਲੁ	ਜ	ਮੁ	ਜੋ	਽	ਹਿ	ਨ	ਸਾ਽	਽਽	ਕੈ	਽
	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਗੁਪ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	਽	ਸ	ਚ	ਕਾ਽	ਪੰ	਽	ਥਾ	਽	ਥਾ	਽	਽	ਟਿ	ਓ਽	਽਽	਽਽	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੫ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 716)

ਐਸੋ ਗੁਨੁ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੀਨ ॥
ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਰੁ ਅਹੰ ਰੋਗ ਇਹ ਤਨ ਤੇ ਸਗਲ ਦੂਰਿ ਕੀਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਛੋਰਿ ਬਿਖਿਆ ਤੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਦੀਨ ॥
ਰੂਪੁ ਅਨਰੂਪੁ ਮੋਰੋ ਕਛੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਓ ਪ੍ਰੇਮ ਗਹਿਓ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ਭੀਨ ॥੧॥
ਪੇਖਿਓ ਲਾਲਨੁ ਪਾਟ ਬੀਚ ਖੋਏ ਅਨਦ ਚਿਤਾ ਹਰਖੇ ਪਤੀਨ ॥
ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹੁ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਠਾਕੁਰੁ ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਧੀਨ ॥੨॥

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਐਙ	ਙਙ	ਸੋ	ਙ	ਙ	ਗੁ	ਙ	ਨੁਙ	ਙਙ	ਙ
	ਪ	ਪ	ਗੁਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮੇ	ਙ	ਰੋਙ	ਙ		ਪ੍ਰਭ	ਜੀ	ਕੀ	ਙ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ
	ਪੰ	ਙ	ਚ	ਙ	ਦੋ	ਙ	ਖ	ਅਙ	ਙ	ਰੁਙ
	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਗੁ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਧੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਙ	ਹੰਙ	ਙ	ਙ	ਰੋ	ਙ	ਗ	ਙ	ਙ
	ਪ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਇ	ਹ	ਤਙ	ਙ	ਨ	ਤੇਙ	ਙ	ਸ	ਗ	ਲ
	ਧੁਪ	ਗੁਪ	ਧੁਪ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਦੂਙ	ਙਙ	ਹਿਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਕੀਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਙਙ	ਨ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 715)

ਹਮਾਰੈ ਏਕੈ ਹਰੀ ਹਰੀ॥ ਆਨ ਅਵਰ ਸਿਞਾਣਿ ਨ ਕਰੀ॥ਰਹਾਉ॥
ਵਡੈ ਭਾਗਿ ਗੁਰੁ ਅਪੁਨਾ ਪਾਇਓ॥ ਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਓ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਬ੍ਰਤ ਨੇਮਾ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਕੁਸਲ ਸਭਿ ਖੇਮਾ॥੨॥
ਆਚਾਰ ਬਿਉਹਾਰ ਜਾਤਿ ਹਰਿ ਗੁਨੀਆ॥ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ਕੀਰਤਨ ਹਰਿ ਸੁਨੀਆ॥੩॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਿਨਿ ਠਾਕੁਰੁ ਪਾਇਆ॥ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤਿਸ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਆਇਆ॥੪॥

ਰਾਗ ਭੂਪਾਲ ਟੋਡੀ

ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹਮਾ	ऽ	ਰੈ	ਏ	ऽ	ਕੈ	ਹ	ਰੀ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰੀ
	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ
	ਆ	ऽ	ਨ	ਅਵ	ਰ	ਸਿ	ਞਾ	ਣਿ	ਨ	ਕ	ऽ	ਰੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0			X			0		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਵ	ऽ	ਡੈ	ਭਾ	ਗਿ	ਗੁਰੁ	ਅ	ਪੁ	ਨਾ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ
	ਧੁ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁ	ऽ	ਰਿ	ਮੋ	ਕਉ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾ	ऽ	ਇਓ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			0			X			0		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 717)

ਸਾਧਸੰਗਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰਾ ॥
ਸਹਜਿ ਅਨੰਦੁ ਹੋਵੈ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਅੰਕੁਰੁ ਭਲੋ ਹਮਾਰਾ ॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਿਓ ਬਡਭਾਗੀ ਜਾ ਕੋ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਰਾਵਾਰਾ ॥
ਕਰੁ ਗਹਿ ਕਾਢਿ ਲੀਓ ਜਨੁ ਅਪੁਨਾ ਬਿਖੁ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰਾ ॥੧॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕਾਟੇ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਬਹੁੜਿ ਨ ਸੰਕਟ ਦੁਆਰਾ ॥
ਨਾਨਕ ਸਰਨਿ ਗਹੀ ਸੁਆਮੀ ਕੀ ਪੁਨਹ ਪੁਨਹ ਨਮਸਕਾਰਾ ॥੨॥

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ.

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਗੁ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ਼	ਪ	ਧ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮੁ	ਚਿ	ਤਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁਰੇ	ਗੁ	ਪ	ਧੁ
	ਸ	ਹ	ਜਿ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦੁ	ਹੋ	ਵੈ	ऽ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ
	ਧੁ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਅੰ	ऽ	ਕੁ	ਰੁ	ਭ	ਲੋ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਪ
	ਗੁ	ਰੁ	ਪੂऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਭੇ	ਟਿ	ਓ	ऽ	ਬ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਧੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਗੁਰੇ	ਸਾ
	ਜਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤੁ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਰਾऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਸਾ	ਧੁਸਾ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਗੁਰੇ	ਰੇਗੁ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਧੁਧੁ	ਪਧੁ	ਸਾਸਾ	ਧੁਸਾ	ਗੁਰੇ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ	ਧੁਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਗੁ	ਗੁਪ	ਪਧੁ	ਸਾਂਧੁ	ਪਧੁ	ਗੁਗੁ	ਗੁਪ	ਧੁਪ	ਗੁਪ	ਧੁਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਸਾ	ਗੁਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਪ	ਪਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਪ	ਪਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਪ	ਪਗੁ	ਗੁਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਮੋਟਕੀ ਟੋਡੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰ਼ਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਦੁਰਬਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਬਾਗੇ-ਸ੍ਰੀ ਦਾ ਅੰਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗਾ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅ-ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪੰਚਮ ਰਾਗ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਕਰ ਕੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਦੋਵੇਂ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧੁ ਨੁ਼ੀ, ਧ ਪ, ਮ ਗੁ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਨੁ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਮ, ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਪ, ਗੁ ਮ ਗੁ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨੁ਼ੀ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾ, ਸਾ ਮ, ਪ, ਮ ਗੁ, ਰੁ਼ੇ ਸਾ, ਗੁ ਗੁ, ਮ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
2. ਨੁ਼ੀ ਸਾ ਮ ਗੁ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ, ਨੁ਼ੀ ਸਾ ਗੁਂ ਰੁ਼ੇ ਸਾਂ।
3. ਨੁ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ ਪ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਧੁ ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਗੁ, ਮ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
4. ਸਾ ਰੁ਼ੇ ਪ ਗੁ, ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੁ਼ੀ ਨੁ਼ੀ ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਗੁ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
5. ਸਾਂ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮ, ਪ ਗੁ ਮ, ਪ ਧ ਨੁ਼ੀ, ਗੁ ਰੁ਼ੇ, ਸਾ, ਸਾ ਰੁ਼ੇ ਪ ਗੁ।

ਸ਼ਬਦ

ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 716)

ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਪਗ ਕੀ ਧੂਰਿ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੀ ਲੋਚਾ ਪੂਰਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦਹ ਦਿਸ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜਸੁ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਕਰਤੇ ਸੇ ਜਨ ਕਬਹੁ ਨ ਮਰਤੇ ਝੂਰਿ ॥੧॥
ਧੰਧ ਬੰਧ ਬਿਨਸੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਭੋਗ ਇਸੁ ਜੀਅ ਕੇ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਾਨੇ ਕੂਰ ॥੨॥

ਰਾਗ ਮੋਟਕੀ ਟੋਡੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਧੁ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰS	ਭ	ਤੇS	S	ਰੇ	ਪਗ	ਕੀ	ਧੂS	S	ਰਿ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰੇੁ	—	ਸਾ
	ਦੀS	S	ਨ	S	ਦਇ	ਆS	S	ਲ	S	ਪ੍ਰੀ
	ਸਾਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਗੁਰੇੁ	—	ਗੁਰੇੁ	—	ਸਾ
	ਤS	ਮ	ਮ	S	ਨS	ਮੋS	S	ਹS	S	ਨ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	—	ਨੀ
	ਕ	ਰਿ	ਕਿS	SS	ਰ	ਪਾ	S	ਮੇS	S	ਰੀ
	ਪਧ	ਮਗੁ	ਰੇੁ	ਗੁ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ
	ਲੋS	SS	ਚਾ	S	S	ਪੂ	S	S	S	ਰਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਦS	ਹ	ਦਿ	S	ਸ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿ	ਆ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	—	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	—
	SS	SS	ਜ	S	ਸੁ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	S	S
	ਪਧ	ਮਪ	ਸਾਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਪਧ
	ਅੰS	SS	ਤS	S	ਰ	ਜਾ	S	ਮੀS	SS	SS
	ਮਗੁ	—	ਸਾਰੇੁ	—	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇੁ	ਪ	ਮਗੁ	ਗੁ
	ਸS	S	ਦਾS	S	ਹ	ਜੂS	S	S	SS	ਰਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਮੋਟਕੀ ਟੋਡੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਰੁੇ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਪ	ਗ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਰਿ	ऽ
	ਸਾ	—	ਨ਼ੀ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਸਾ
	ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦ	ਇਆऽ	ਲ	ਪ੍ਰੀ		ਤ	ਮ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ
	ਮ	ਪ	ਨੁੀ	ਧੁਪ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਨੁੀਪ	ਨੁੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁੇਸਾ
	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰऽ	ਪਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਲੋਂऽ	ऽऽ	ਚਾऽ	ऽऽ	ਪੂਰऽ	ऽऽ	ਰਿऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰ	ਗੁ	ਮ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਮ	ਧ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਦ	ਹ	ਦਿ	ਸ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ
	ਸਾਂਰੁੇਂ	ਗੁਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਰੁੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਨੁੀਪ	ਨੁੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁੇਸਾ
	ਅੰऽ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸऽ	ਦਾऽ	ऽऽ	ਹऽ	ਜੂऽ	ऽऽ	ਰਿऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

	ਸਾਗੁ	ਮਗੁ	ਸਾਗੁ	ਮਗੁ	ਸਾਗੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਮਮ	ਮਨੁੀ	ਨੁੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਸਾਨ਼ੁੀ	ਸਾਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸਾ	ਸਾਨ਼ੁੀ	ਪਨ਼ੁੀ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਗੁ	ਰੁੇਸਾ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੁੀਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੁੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅ-ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਕਾਨੜਾ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ, ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਗੁ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪ ਗੁ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗੁ, ਮ ਰੇ ਪ, ਧ ਪ, ਪ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
2. ਮ ਰੇ ਪ, ਮ ਪ ਧ, ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਮ ਪ, ਧ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ, ਪ, ਮ ਪ ਗੁ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 864)

ਗੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਮਨੁ ਮਾਨ ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਾਰਉ ॥ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰਉ ॥੧॥
ਮਤ ਕੋ ਭਰਮਿ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰਿ ॥ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ਨ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਭੂਲੇ ਕਉ ਗੁਰਿ ਮਾਰਗਿ ਪਾਇਆ ॥ ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਹਰਿ ਭਗਤੀ ਲਾਇਆ ॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਬੇਅੰਤ ਵਡਾਈ ॥੨॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਊਰਧ ਕਮਲ ਬਿਗਾਸ ॥ ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਭਇਆ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥
ਜਿਨਿ ਕੀਆ ਸੋ ਗੁਰ ਤੇ ਜਾਨਿਆ ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਮੁਗਧ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ॥੩॥
ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਗੁਰੁ ਕਰਣੈ ਜੋਗੁ ॥ ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਹੈ ਭੀ ਹੋਗੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭਿ ਇਹੈ ਜਨਾਈ ॥ ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਈਐ ਭਾਈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗੋਂਡ਼

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗੁਰ	ਕੀ	ਮੂ	ਰ	ਤਿ	ਮਨ	ਮਹਿ	ਧਿਆ	ऽ	ਨੁ
	ਮਰੇਂ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਰੇਂ
	ਗੁਰ	ਕੈ	ਸ	ਬ	ਦਿ	ਮੰऽ	ਤ੍ਰੁ	ਮਨੁ	ਮਾ	ਨ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਪ	ਧਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ
	ਗੁਰ	ऽ	ਕੇ	ਚਰ	ਨ	ਰਿਦੈ	ਲੈऽ	ਧਾ	ऽ	ਰਉ
	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਗੁਰੁ	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	ਸਦਾ	ਨਮਸ	ਕਾ	ऽ	ਰਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ 1

	ਮਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਮऽ	ਤ	ਕੋ	ਭਰ	ਮਿ	ਭੁ	ਲੈऽ	ਸੰ	ਸਾ	ਰਿ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮੇਂ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਗੁਰ	ਬਿਨੁ	ਕੋ	ਇ	ਨ	ਉਤ	ਰਸਿ	ਪਾ	ऽ	ਰਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ 2

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਭੂ	ਲੇ	ਕ	ਉ	ਗੁਰਿ	ਮਾ	ਰਗਿ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਅਵ	ਰਤਿ	ਆ	ਗਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਤੀ	ਲਾ	ऽ	ਇਆ
	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ
	ਜਨ	ਮਮ	ਰਨ	ਕੀ	ऽ	ਤ੍ਰਾ	ਸ	ਮਿ	ਟਾ	ਈ
	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਮ	ਪਮ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	ਰੇ	ਕੀ	ਬੋਆਂ	ਤਵ	ਡਾ	ऽ	ਈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਸੰਚਾਰੀ

	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ
	ਗੁਰ	ਪ੍ਰ	ਸਾ	ਦਿ	ਊਰ	ਧਕ	ਮ	ਲ	ਬਿਗਾ	ਸ
	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਅਂ	ਧ	ਕਾ	ਰ	ਮਹਿ	ਭਇਆ	ਪ੍ਰ	ਗਾ	ऽ	ਸ
	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਰੇ	—	ਸਾ
	ਜਿ	ਨਿ	ਕੀ	ਆ	ਸੋ	ਗੁਰ	ਤੇ	ਜਾ	ऽ	ਨਿਆ
	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਗੁਰ	ਕਿਰ	ਪਾ	ऽ	ਤੇ	ਮੁਗਧ	ਮਨੁ	ਮਾ	ऽ	ਨਿਆ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅਭੋਗ

	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਗੁਰੁ	ਕਰ	ਤਾ	ऽ	ਗੁਰੁ	ਕਰ	ਣੈ	ਜੋ	ऽ	ਗੁ
	ਧ	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਗੁਰੁ	ਪਰ	ਮੇ	ऽ	ਸਰੁ	ਹੈ	ਭੀ	ਹੋ	ऽ	ਗੁ
	ਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ
	ਕਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਨਕ	ਪ੍ਰਭਿ	ਇਹੈ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ਈ
	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਬਿਨੁ	ਗੁਰ	ਮੁਕ	ਤਿ	ਨ	ਪਾ	ਈਐ	ਭਾ	ऽ	ਈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਚਉਪਦੇ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 859)

ਜੇ ਮਨਿ ਚਿਤਿ ਆਸ ਰਖਹਿ ਹਰਿ ਊਪਰਿ ਤਾ ਮਨ ਚਿੰਦੇ ਅਨੇਕ ਅਨੇਕ ਫਲ ਪਾਈ ॥
ਹਰਿ ਜਾਣੈ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਜੋ ਜੀਇ ਵਰਤੈ ਪ੍ਰਭੁ ਘਾਲਿਆ ਕਿਸੈ ਕਾ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨ ਗਵਾਈ ॥
ਹਰਿ ਤਿਸ ਕੀ ਆਸ ਕੀਜੈ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਸੁਆਮੀ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸਾ ਕਰਿ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜੋ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਆਸ ਅਵਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕੀਜੈ ਸਾ ਨਿਹਫਲ ਆਸ ਸਭ ਬਿਰਥੀ ਜਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਦੀਸੈ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਕੁਟੰਬੁ ਸਭੁ ਮਤ ਤਿਸ ਕੀ ਆਸ ਲਗਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਈ ॥
ਇਨ੍ ਕੈ ਕਿਛੁ ਹਾਥਿ ਨਹੀ ਕਹਾ ਕਰਹਿ ਇਹਿ ਬਪੁੜੇ ਇਨ੍ ਕਾ ਵਾਹਿਆ ਕਛੁ ਨ ਵਸਾਈ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਪੁਨੇ ਕੀ ਜੋ ਤੁਝੁ ਤਾਰੈ ਤੇਰਾ ਕੁਟੰਬੁ ਸਭੁ ਛਡਾਈ ॥੨॥
ਜੇ ਕਿਛੁ ਆਸ ਅਵਰ ਕਰਹਿ ਪਰਮਿਤ੍ਰੀ ਮਤ ਤੂੰ ਜਾਣਹਿ ਤੇਰੈ ਕਿਤੈ ਕੰਮਿ ਆਈ ॥
ਇਹ ਆਸ ਪਰਮਿਤ੍ਰੀ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਹੈ ਖਿਨ ਮਹਿ ਝੂਠੁ ਬਿਨਸਿ ਸਭ ਜਾਈ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਸਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਾਚੇ ਕੀ ਜੋ ਤੇਰਾ ਘਾਲਿਆ ਸਭੁ ਥਾਇ ਪਾਈ ॥੩॥
ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਸਭ ਤੇਰੀ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਜੈਸੀ ਤੂ ਆਸ ਕਰਾਵਹਿ ਤੈਸੀ ਕੋ ਆਸ ਕਰਾਈ ॥
ਕਿਛੁ ਕਿਸੀ ਕੈ ਹਥਿ ਨਾਹੀ ਮੇਰੇ ਸੁਆਮੀ ਐਸੀ ਮੇਰੈ ਸਤਿਗੁਰਿ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਆਸ ਤੂ ਜਾਣਹਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗੋਂਡ

ਤ੍ਰਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਆ	ਸਾ	ਕਰਿ	ਜਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਗੁ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਈ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਮ	ਗੁ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	—
	ਜੋਬਿ	ਨੁ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਸ	ਅਵ	ਰ	ਕਾ	ਹੂ	ऽ	ਕੀ	ਕੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ
	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਰੇ	ਸਾ
	ਸਾਨਿ	ਹ	ਫ	ਲ	ਆ	ਸ	ਸ	ਭ	ਬਿऽ	ਰऽ	ਥੀऽ	ऽऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਜੇ	ਮ	ਨਿ	ਚਿਤਿ	ਆ	਽	ਸ	ਰ	ਖ	ਹਿ	ਹ	ਰਿ	ਊ	਽	ਪ	ਰਿ
	ਗੁੰ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਰੇਂ	ਗੁੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨ਼ੀਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
	ਤਾ	਽	ਮ	ਨ	ਚਿੰ	ਦੇ	ਅਨੇ	ਕ	ਅਨੇ	ਕ਽	ਫ਽	ਲ਽	ਪਾ਽	਽਽	ਈ਽	਽਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਸਾ	ਸਾਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਧ਼	ਨ਼ੀਪ਼	ਨ਼ੀਧ਼	ਧ਼ਸਾ	ਪਪ	ਗੁਮ	ਨ਼ੀਧ	ਪਪ	ਮਗੁ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗੁਰੇ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਨ਼ੀਧ	ਧਧ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ
	ਧਧ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਮਪ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਪ	ਪਪ	ਨ਼ੀਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਗੁਮ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਨੀ	ਸਾਂਸਾ	ਪਧ	ਧਮ	ਮਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਪ	ਨ਼ੀਮ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ ॥ ਕਬੀਰ ਜੀ ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 870)

ਸੰਤੁ ਮਿਲੈ ਕਿਛੁ ਸੁਨੀਐ ਕਹੀਐ ॥ ਮਿਲੈ ਅਸੰਤੁ ਮਸਟਿ ਕਰਿ ਰਹੀਐ ॥੧॥
ਬਾਬਾ ਬੋਲਨਾ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ॥ ਜੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਵਿ ਰਹੀਐ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ਮੂਰਖ ਸਿਉ ਬੋਲੇ ਝਖ ਮਾਰੀ ॥੨॥
ਬੋਲਤ ਬੋਲਤ ਬਢਹਿ ਬਿਕਾਰਾ ॥ ਬਿਨੁ ਬੋਲੇ ਕਿਆ ਕਰਹਿ ਬੀਚਾਰਾ ॥੩॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਛੂਛਾ ਘਟੁ ਬੋਲੈ ॥ ਭਰਿਆ ਹੋਇ ਸੁ ਕਬਹੂ ਨ ਡੋਲੈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗੋਂਡ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਸਾ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਸੰ	ਤੁ	ਮਿ	ਲੈ	ਕਿਛੁ	ਸੁਨੀ	ਐ	ਕਹੀ	ऽऽ	ਐऽ
	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਸਾ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
	ਮਿ	ਲੈऽ	ਅਸੰਤੁ	ਮਸ	ਟਿ	ਕऽ	ਰਿऽ	ਰਹੀ	ऽऽ	ਐ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਨੀਧ	ਪਪ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਬਾ	ਬਾ	ਬੋ	ਲ	ਨਾ	ਕਿऽ	ਆऽ	ਕਹੀ	ऽ	ਐ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ
	ਜੈਸੇ	ਰਾਮ	ਨਾ	ऽऽ	ਮ	ਰऽ	ਵਿऽ	ਰਹੀ	ऽऽ	ਐऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਦੋਵੇਂ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਗ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ ਮ ਗ ਮ, ਪ, ਗ ਮ ਰੁ, ਸਾ, ਪ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਰੁ...ਸਾ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ...ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ ਰੇ...ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੁ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਮ ਗ, ਪ-ਗ ਮ ਰੁ...ਸਾ।
2. ਸਾ ਗ ਰੇ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮ, ਪ ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੁ...ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਪ ਮ ਗ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਨੀ ਪ, ਨੀਂ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਪ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਪ ਮ ਗ ਮ, ਸਾ ਰੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਪ ਮ ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਗਂ-ਸਾਂ, ਨੀ-ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਰੁਂ, ਸਾਂ ਰੁਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੁ...ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਸਾਂ, ਰੇ...ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 864)

ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਨ ਮੋਰ॥ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਟੇਕ ਰਹਹੁ ਦਿਨੁ ਰਾਤਿ॥ ਜਾ ਕੀ ਕੋਇ ਨ ਮੇਟੈ ਦਾਤਿ॥੧॥
ਗੁਰੁ ਪਰਮੇਸਰੁ ਏਕੋ ਜਾਣੁ॥ ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੋ ਪਰਵਾਣੁ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਜਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗੈ॥ ਦੂਖੁ ਦਰਦੁ ਭ੍ਰਮੁ ਤਾ ਕਾ ਭਾਗੈ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਪਾਏ ਮਾਨੁ॥ ਗੁਰ ਊਪਰਿ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੁ॥੨॥
ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਪੂਰਨ ਘਾਲ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਦੁਖੁ ਨ ਬਿਆਪੈ॥ ਗੁਰ ਕਾ ਸੇਵਕੁ ਦਹ ਦਿਸਿ ਜਾਪੈ॥੩॥
ਗੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੁ ਨ ਜਾਇ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਭਾਗ॥ ਗੁਰ ਚਰਣੀ ਤਾ ਕਾ ਮਨੁ ਲਾਗ॥੪॥

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਗੌਂਡ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਰੇਸਾ	ਪ	ਪਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗੁ਽	ਰੂ	ਗੁ਽	ਰੂ	ਗੁ	ਰੁ	ਕ਽	ਰਿ	ਮਨ	ਮੋ	਽	ਰ਽
	ਸਾਨ਼ੀ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਗੁ਽	ਰੂ	ਬਿ	ਨਾ਽	ਮੈ	਽	ਨਾ਽	਽	ਹੀ	ਹੋ਽	਽	ਰ
	ਪਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁ਽	ਰ	ਕੀ	ਟੇ਽	ਕ	ਰ	ਹਹੁ	ਦਿ	ਨੁ	ਰਾ਽	਽	ਤਿ
	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਮਪ	ਪ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਜਾ਽	਽	ਕੀ	ਕੋ਽	ਇ਽	ਨ਽	ਮੇ਽	਽਽	ਟੈ	ਦਾ਽	਽	ਤਿ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪਮ	ਪਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਗੁਰੁ	ਪ਽	ਰ	ਮੇ	਽	ਸਰੁ	ਏ਽	ਕੋ਽	਽	ਜਾ਽	਽	ਣੁ
	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਜੋ਽	਽਽	ਤਿਸੁ	ਭਾ਽	਽਽	ਵੈ਽	ਸੋ਽	਽਽	ਪਰ	ਵਾ਽	਽਽	ਣੁ਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 863)

ਨਿਮਾਨੇ ਕਉ ਜੋ ਦੇਤੋ ਮਾਨੁ ॥ ਸਗਲ ਭੂਖੇ ਕਉ ਕਰਤਾ ਦਾਨੁ ॥
ਗਰਭ ਘੋਰ ਮਹਿ ਰਾਖਨਹਾਰੁ ॥ ਤਿਸੁ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸਦਾ ਨਮਸਕਾਰੁ ॥੧॥
ਐਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਧਿਆਇ ॥ ਘਟਿ ਅਵਘਟਿ ਜਤ ਕਤਹਿ ਸਹਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰੰਕੁ ਰਾਉ ਜਾ ਕੈ ਏਕ ਸਮਾਨਿ ॥ ਕੀਟ ਹਸਤਿ ਸਗਲ ਪੂਰਾਨ ॥
ਬੀਓ ਪੂਛਿ ਨ ਮਸਲਤਿ ਧਰੈ ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਆਪਹਿ ਕਰੈ ॥੨॥
ਜਾ ਕਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਨਸਿ ਕੋਇ ॥ ਆਪੇ ਆਪਿ ਨਿਰੰਜਨੁ ਸੋਇ ॥
ਆਪਿ ਅਕਾਰੁ ਆਪਿ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ॥ ਘਟ ਘਟ ਘਟਿ ਸਭ ਘਟ ਆਧਾਰੁ ॥੩॥
ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਭਗਤ ਭਏ ਲਾਲ ॥ ਜਸੁ ਕਰਤੇ ਸੰਤ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲ ॥
ਨਾਮ ਰੰਗਿ ਜਨ ਰਹੇ ਅਘਾਇ ॥ ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਜਨ ਲਾਗੈ ਪਾਇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਸਰਵਣ ਗੋਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਐਂਡ	ਡਡ	ਸੋ	ਡ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ਡ	ਹਿ	ਧਿ	ਆਡ	ਡਡ	ਇ	ਡ
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਨ਼ੀ	ਪਸਾਂ	ਰੇਸਾ	ਪਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਰੇ̱ਸਾ
	ਘ	ਟਿ	ਅ	ਵ	ਘਡ	ਟਿਡ	ਜਡ	ਤਡ	ਕਡ	ਡਡ	ਤਹਿ	ਸਡ	ਹਾਡ	ਡਡ	ਇਡ	ਡਡ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਨਿ	ਡ	ਮਾ	ਨੇ	ਕ	ਉ	ਜੋ	ਡ	ਦੇ	ਡ	ਤੋ	ਡ	ਮਾ	ਡ	ਨੁ	ਡ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇਂ	ਗਂ	—	ਰੇ̱	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਸ	ਗ	ਲ	ਭੂ	ਖੇ	ਡ	ਕ	ਉ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ਡ	ਦਾ	ਡ	ਨੁ	ਡ
	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਗ	ਰ	ਭ	ਘੋ	ਡ	ਰ	ਮ	ਹਿ	ਰਾ	ਡ	ਖ	ਨ	ਹਾ	ਡ	ਰੁ	ਡ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇ̱ਸਾ
	ਤਿ	ਸੁ	ਠਾ	ਡ	ਕੁ	ਰ	ਕ	ਉ	ਸਡ	ਦਾਡ	ਨਡ	ਮਸ	ਕਾਡ	ਡਡ	ਰੁਡ	ਡਡ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇਂ	ਰੁੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੁੇਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਪ	ਨੀਪ	ਪਪ	ਮਪ	ਪਪ	ਗਮ	ਮਮ	ਰੁੇਰੁੇ	ਸਾ
2	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਗ	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਮ	ਸਾਰੁੇ	ਸਾਪ	ਪਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਗਪ	ਮਪ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾਂ
3	ਸਾਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰੁੇਸਾ	ਪ਼ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਰੁੇ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ
	ਮਪ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮਪ	ਗਮੇਂ	ਪਨੀ	ਪਮ	ਗਮ	ਸਾਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪਮ	ਗਰੁੇ	ਸਾਰੁੇ	ਨ਼ੀਸਾਂ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਰੀਤ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗੁ ਰੇ ਗੁ ਮ ਨੁੀ ਧੁ ਮ ਪ ਨੁੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਧੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਸਾਂ ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਨੁੀ ਧੁ ਮ, ਪ ਧੁ, ਮ ਪ, ਧੁ, ਮ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਗੁ ਰੇ ਗੁ, ਮ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੁੀ ਸਾ, ਰੇ ਗੁ, ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਗੁ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਗੁ, ਮ ਪ ਧੁ, ਨੁੀ ਨੁੀ ਧੁ ਮ, ਪ ਧੁ, ਮ, ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੁੀ ਸਾ।
3. ਧ਼ੁ ਨ਼ੁੀ ਸਾ ਰੇ, ਗੁ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਨੁੀ ਧੁ, ਮ ਪ, ਧੁ ਮ, ਗੁ ਗੁ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੁੀ, ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੁੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 865)

ਰਾਮ ਰਾਮ ਸੰਗਿ ਕਰਿ ਬਿਉਹਾਰ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਇ ॥ ਰਮਤ ਰਾਮੁ ਸਭ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ ॥੧॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਬੋਲਹੁ ਰਾਮ ॥ ਸਭ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਧਨੁ ਸੰਚਿ ਭੰਡਾਰ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਰਿ ਆਹਾਰ ॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਵੀਸਰਿ ਨਹੀ ਜਾਇ ॥ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਬਤਾਇ ॥੨॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਦਾ ਸਹਾਇ ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
ਰਾਮ ਰਾਮ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਗਏ ॥੩॥
ਰਮਤ ਰਾਮ ਜਨਮ ਮਰਣੁ ਨਿਵਾਰੈ ॥ ਉਚਰਤ ਰਾਮ ਭੈ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰੈ ॥
ਸਭ ਤੇ ਊਚ ਰਾਮ ਪਰਗਾਸ ॥ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਜਪਿ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰੀਤੀ ਗੌਂਡ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ	ਗੁ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ	ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸੰ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਮਿਲਿ	ਬੋऽ	ਲਹੁ	ਰਾऽ	ऽ	ਮ
	ਸਾ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਧੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ
	ਸਭ	ਤੇ	ਨਿਰ	ਮऽ	ਲऽ	ਪੂ	ਰਨ	ਕਾऽ	ऽऽ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਮਗੁ	ਮ	ਮਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਮ	ਪ	ਨੀਪ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਰਾऽ	ਮ	ਰਾऽ	ਮ	ਸੰਗਿ	ਕਰਿ	ਬਿਉ	ਹਾऽ	ऽ	ਰ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁਰੇ	ਮ	ਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ
	ਰਾ	ਮੁ	ਰਾ	ਮ	ਰਾਮ	ਪ੍ਰਾ	ਨਅ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਰऽ
	ਮ	ਧੁ	ਮਨੀ	ਧੁ	ਮ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਰਾ	ਮ	ਰਾਮ	ਰਾ	ਮ	ਕੀਰ	ਤਨੁ	ਗਾऽ	ऽ	ਇ
	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਮ	ਪ	ਮ	ਧੁ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰੇਗੁ	ਸਾ
	ਰਮ	ਤऽ	ਰਾऽ	ਮੁ	ਸਭ	ਰਹਿ	ਓਸ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 865)

ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਮਿਟੇ ਹਰਿ ਨਾਇ॥ ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖ ਕੀਨੋ ਠਾਉ॥
ਜਪਿ ਜਪਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਅਘਾਏ॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਗਲ ਫਲ ਪਾਏ॥੧॥
ਰਾਮ ਜਪਤ ਜਨ ਪਾਰਿ ਪਰੇ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਪ ਹਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਰਿਦੈ ਉਰਿ ਧਾਰੇ॥ ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਤੇ ਉਤਰੇ ਪਾਰੇ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਸਭ ਮਿਟੀ ਉਪਾਧਿ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਿਉ ਲਾਗੀ ਸਹਜਿ ਸਮਾਧਿ॥੨॥
ਥਾਨ ਥਨੰਤਰਿ ਏਕੋ ਸੁਆਮੀ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਾ ਕਉ ਮਤਿ ਦੇਇ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਉ ਲੇਇ॥੩॥
ਜਾ ਕੈ ਅੰਤਰਿ ਵਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਿ॥ ਤਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਹੋਇ ਪ੍ਰਗਾਸੁ॥
ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰੀਐ॥ ਜਪਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਨਾਨਕ ਨਿਸਤਰੀਐ॥੪॥

ਰਾਗ ਰੀਤ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਗ਼	ਧ਼	—	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਜ	ਪ	ਤ	ਜਂ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰਿ	ਪ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਧ਼	ਮਗ਼	ਮਗ਼	ਰੇਸਾ
	ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਹ	ਰੇ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	—
	ਕ	ऽ	ਲਿ	ਕ	ਲੇ	ऽ	ਸ	ਮਿ	ਟੈ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਇ	ऽ
	ਗ਼ਂ	ਰੇਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਸਾਂ	ਧ਼ਪ	ਮਪ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮਪ	ਰੇਗ਼	ਰੇਸਾ	ਸਾ
	ਦੁ	ਖ	ਬਿ	ਨ	ਸੇऽ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਕੀऽऽऽ	ਨੋऽ	ऽऽ		ਠਾऽ	ऽऽ	ਉऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਦੇਸ਼ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। 'ਰੇ-ਪ' ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਰਾਗ ਵਾਚਕ ਹੈ। ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਬਹੁਤਵ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਪੰਚਮ ਸੁਰ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ਼ ਸਾ, ਪ ਧੁ਼ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ਼ ਪ ਗ ਰੇ਼ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ ਧੁ਼ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇ਼ਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧੁ਼ ਪ ਧੁ਼, ਪ-ਰੇ਼ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ਼ ਰੇ਼ ਸਾ, ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ਼ ਰੇ਼ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ਼ ਪ ਪ, ਰੇ਼ ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ, ਧੁ਼ ਨੀ ਧੁ਼ ਪ, ਰੇ਼ ਪ ਰੇ਼ ਸਾ।
3. ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇ਼ਂ ਰੇ਼ਂ ਸਾਂ, ਧੁ਼, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇ਼ਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ਼ ਪ, ਰੇ਼ ਪ ਪ, ਧੁ਼ ਧੁ਼ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ਼ ਪ, ਨੀ ਧੁ਼, ਪ ਰੇ਼, ਪ ਰੇ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 860)

ਐਸਾ ਹਰਿ ਸੇਵੀਐ ਨਿਤ ਧਿਆਈਐ ਜੋ ਖਿਨ ਮਹਿ ਕਿਲਵਿਖ ਸਭਿ ਕਰੇ ਬਿਨਾਸਾ॥
ਜੇ ਹਰਿ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕੀ ਆਸ ਕੀਜੈ ਤਾ ਹਰਿ ਨਿਹਫਲ ਸਭ ਘਾਲ ਗਵਾਸਾ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਸੇਵਿਹੁ ਸੁਖਦਾਤਾ ਸੁਆਮੀ ਜਿਸੁ ਸੇਵਿਐ ਸਭ ਭੁਖ ਲਹਾਸਾ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਹਰਿ ਊਪਰਿ ਕੀਜੈ ਭਰਵਾਸਾ॥
ਜਹ ਜਾਈਐ ਤਹ ਨਾਲਿ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਅਪਨੀ ਪੈਜ ਰਖੈ ਜਨ ਦਾਸਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੇ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਕਹਹੁ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਤਾ ਆਗੈ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਬਹੁ ਬਹੁਤੁ ਕਢਾਸਾ॥
ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਕਹਹੁ ਹਰਿ ਅਪੁਨੇ ਸੁਆਮੀ ਪਹਿ ਜੋ ਤੁਮ੍ਰੇ ਦੂਖ ਤਤਕਾਲ ਕਟਾਸਾ॥
ਸੋ ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਛੋਡਿ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਕਹੀਐ ਅਵਰਾ ਪਹਿ ਕਹਿ ਮਨ ਲਾਜ ਮਰਾਸਾ॥੨॥
ਜੋ ਸੰਸਾਰੈ ਕੇ ਕੁਟੰਬ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਦੀਸਹਿ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੇ ਸਭਿ ਅਪਨੈ ਸੁਆਇ ਮਿਲਾਸਾ॥
ਜਿਤੁ ਦਿਨਿ ਉਨ੍ ਕਾ ਸੁਆਉ ਹੋਇ ਨ ਆਵੈ ਤਿਤੁ ਦਿਨਿ ਨੇੜੈ ਕੋ ਨ ਢੁਕਾਸਾ॥
ਮਨ ਮੇਰੇ ਅਪਨਾ ਹਰਿ ਸੇਵਿ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ਜੋ ਤੁਧੁ ਉਪਕਰੈ ਦੂਖਿ ਸੁਖਾਸਾ॥੩॥
ਤਿਸ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ਕਿਉ ਕੀਜੈ ਮਨ ਮੇਰੇ ਜੋ ਅੰਤੀ ਅਉਸਰਿ ਰਖਿ ਨ ਸਕਾਸਾ॥
ਹਰਿ ਜਪੁ ਮੰਤੁ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਲੈ ਜਾਪਹੁ ਤਿਨ੍ ਅੰਤਿ ਛਡਾਏ ਜਿਨ੍ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਿਤਾਸਾ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਛੂਟਣ ਕਾ ਸਾਚਾ ਭਰਵਾਸਾ॥੪॥

ਰਾਗ ਦੇਸ਼ ਗੌਂਡ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਪ	ਧ॒	ਪਧ॒	ਪ	ਪ	ਧ॒	ਪ	ਪ	ਪਰੇ॒	ਰੇ॒	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਐ	ਸਾ	ਹਰਿ	ਸੇऽ	ਵੀ	ਐ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽऽ	ਈਐ	ऽ
	ਰੇ॒	ਰੇ॒	ਰੇ॒ਪ	ਪ	ਰੇ॒	ਸਾ	ਨ਼ੀਰੇ॒	ਧ॒ਪ	ਧ॒ਪ	ਨ਼ੀਧ॒	ਰੇ॒	ਸਾ
	ਜੋ	ਖਿਨ	ਮਹਿ	ਕਿਲ	ਵਿਖ	ਸਭਿ	ਕਰੇ	ਬਿऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਸਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਧ॒	ਧ॒	ਮ	ਧ॒ਨੀ	ਪ	ਧ॒	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜੇ	ਹ	ਰਿ	ਤਿਆ	ਗਿ	ਅ	ਵ	ਰ	ਕੀ	ਆਸ	ਕੀ	ਜੈ
	ਨੀਧ॒	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ॒ਪ	ਧ॒ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ॒ਪ	ਰੇ॒ਪ	ਧ॒ਪ	ਧ॒ਪ	ਰੇ॒ਸਾ
	ਤਾऽ	ਹऽ	ਰਿ	ਨਿਹ	ਫਲ	ਸਭ	ਘਾऽ	ਲऽ	ਗऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਸਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਦੇਸ਼ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ऽ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਊ	ਪਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਜੈ	ਭਰ	ਵ੍ਹਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ -	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾ	ਮਾ
	ਜ	ਹ	ਜਾ	ਈ	ਐ	ऽ	ਤ	ਹ	ਨਾ	ਲਿ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਰੇ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਜ	ਰ	ਖੈ	ऽ	ਜ	ਨ	ਦਾऽ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ
	ਐ	ਸਾ	ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ऽ	ਵੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਈ	ਐ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਸਾਂਧ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
	ਜੌ	ਖਿ	ਨ	ਮਹਿ	ਕਿ	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਸਭਿ	ਕऽ	ਰੇऽ	ਬਿऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਸਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 861-62)

ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਹੁ ਤਪਤੈ ਜਿਉ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤੁ ਬਿਨੁ ਨੀਰ ॥੧॥
ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਪ੍ਰੇਮੁ ਲਗੋ ਹਰਿ ਤੀਰ ॥
ਹਮਰੀ ਬੇਦਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਪੀਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੀ ਕੋਈ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ ਸੋ ਭਾਈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਬੀਰ ॥੨॥
ਮਿਲੁ ਮਿਲੁ ਸਖੀ ਗੁਣ ਕਹੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਲੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਤਿ ਧੀਰ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਆਸ ਪੁਜਾਵਹੁ ਹਰਿ ਦਰਸਨਿ ਸਾਂਤਿ ਸਰੀਰ ॥੪॥

ਰਾਗ ਦੇਸ਼ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੈ	ਮ	ਨਿ	ਪ੍ਰੇ	ऽ	ਮੁ	ਲ	ਗੋऽ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਪ	ਰੇਂ	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਬੇ	ऽ	ਦ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਜਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਰੇਪ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ
	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਅੰ	ऽ	ਤਰ	ਕੀ	ਪੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
	ऽ	ਹਰਿ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਕ	ਉ	ਮੇ	ਰਾ	ਮਨੁ	ਬਹੁ	ਤ	ਪ	ਤੈ	ऽ
	—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਰੇਸਾ
	ऽ	ਜਿ	ਉ	ਤ੍ਰਿ	ਖਾ	ऽ	ਵੰਤੁ	ਬਿਨੁ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਧਨੀ	ਨੀਨੀ	ਸਾਰੇ	ਨੀਸਾ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਪ	ਰੇਰੇ	ਰੇਪ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ
	ਪਧ	ਨੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਧਨੀ	ਧਸਾ	ਧਰੇ	ਸਾਸਾ	ਨੀਸਾ	ਰੇਪ	ਧਧ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ
2	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾ	ਸਾਂਰੇ	ਧਨੀ	ਸਾਂਧ	ਨੀਸਾਂ	ਪਧ	ਨੀਪ	ਧਨੀ	ਰੇਪ	ਧਰੇਂ	ਪਧ	ਸਾਰੇ	ਪਸਾ
	ਰੇਪ	ਧਪ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ	ਪਧ	ਨੀਪ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਪਰੇ	ਸਾਸਾ	ਪਧ	ਨੀਪ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਪਰੇ	ਸਾਸਾ
	ਪਧ	ਨੀਪ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਪਰੇ	ਸਾਸਾ	ਰੇਪ	ਧਪ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਪ	ਧਪ	ਰੇਸਾ	ਰੇਪ	ਧਪ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਅਨੰਤ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਗੌਂਡ, ਮਲ੍ਹਾਰ ਤੇ ਕਾਨੜੇ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਾਦੀ, ਸ਼ੜਜ ਸੁਰ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਦਾ ਬਹੁਤਵ ਵੀ ਹੈ। ਕਦੀ ਪੰਚਮ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੀ ਕਦੀ ਮੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ 'ਤੇ ਮੱਧਮ ਤਕ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ—"ਸ ਮ"। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਅਲਪਤਵ ਹੈ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ। ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੇਵਲ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ—"ਧ ਨ਼ੀ ਪ" ਆਦਿ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸਾ ਮ, ਗ ਪ ਮ, ਗ ਮ, ਮ ਧ, ਮ ਰੇ ਆਦਿਕ ਸੁਰ ਜੋੜੀਆ ਰਾਗ ਵਾਚਕ ਹਨ। ਤਾਰ ਸਪਤਕ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ "ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਰੇ ਸਾ" ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ "ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾਂ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ" ਆਦਿਕ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰੂਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ ਮ, ਪ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ, ਮ, ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ ਮ, ਪ ਮ, ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਮ ਮ, ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ, ਮ ਧ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ, ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਪ, ਸਾਂ, ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਸ, ਮ, ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧ ਸਾਂ, ਧ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮ ਗ ਮ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਮ ਮ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 870)

ਨਰੂ ਮਰੈ ਨਰੁ ਕਾਮਿ ਨ ਆਵੈ॥ ਪਸੂ ਮਰੈ ਦਸ ਕਾਜ ਸਵਾਰੈ॥੧॥
ਅਪਨੇ ਕਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ॥ ਮੈ ਕਿਆ ਜਾਨਉ ਬਾਬਾ ਰੇ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਾਡ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਲਕਰੀ ਕਾ ਤੂਲਾ॥ ਕੇਸ ਜਲੇ ਜੈਸੇ ਘਾਸ ਕਾ ਪੂਲਾ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤਬ ਹੀ ਨਰੁ ਜਾਗੈ॥ ਜਮ ਕਾ ਡੰਡੁ ਮੂੰਡ ਮਹਿ ਲਾਗੈ॥੩॥

ਰਾਗ ਅਨੰਤ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਕ	ਰ	ਮ	ਕੀ	ਗਤਿ	ਮੈਂS	SS	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	S	ਨਉ	S
	ਧਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਧ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਪਧ	ਸਾਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮੈਂS	SS	ਕਿ	ਆ	ਜਾ	S	ਨਉ	S	ਬਾS	SS	ਬਾ	S	ਰੇS	SS	S	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਨ	ਰੂ	S	ਮ	ਰੈ	S	ਨ	ਰੁ	ਕਾ	S	ਮਿ	ਨ	ਆ	S	ਵੈ	S
	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
	ਪ	S	ਸੂ	ਮ.	ਰੈ	S	ਦ	ਸ	ਕਾS	SS	ਜS	ਸS	ਵਾSS		ਰੈS	SS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਸਾਮ	ਪਪ	ਸਾਧ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾਪ	ਪਪ	ਸਾਧ	ਧਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਧਨ਼ੀ	ਪਧ
	ਮਪ	ਰੇਮ	ਸਾਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਨ਼ੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਮਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਪਰੇ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀਉ ਕੀ ਘਰੁ ੨ (ਪੰਨਾ 874)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਮਿਟੇ ਸਭਿ ਭਰਮਾ ॥ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਲੈ ਊਤਮ ਧਰਮਾ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਜਾਤਿ ਕੁਲ ਹਰੀ ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਅੰਧੁਲੇ ਕੀ ਲਾਕਰੀ ॥੧॥
ਹਰਏ ਨਮਸਤੇ ਹਰਏ ਨਮਹ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਹੀ ਦੁਖੁ ਜਮਹ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਹਰਨਾਕਸ ਹਰੇ ਪਰਾਨ ॥ ਅਜੈਮਲ ਕੀਓ ਬੈਕੁੰਠਹਿ ਥਾਨ ॥
ਸੂਆ ਪੜਾਵਤ ਗਨਿਕਾ ਤਰੀ ॥ ਸੋ ਹਰਿ ਨੈਨਹੁ ਕੀ ਪੂਤਰੀ ॥੨॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਕਰਤ ਪੂਤਨਾ ਤਰੀ ॥ ਬਾਲ ਘਾਤਨੀ ਕਪਟਹਿ ਭਰੀ ॥
ਸਿਮਰਨ ਦ੍ਰੋਪਦ ਸੁਤ ਉਧਰੀ ॥ ਗਊਤਮ ਸਤੀ ਸਿਲਾ ਨਿਸਤਰੀ ॥੩॥
ਕੇਸੀ ਕੰਸ ਮਥਨੁ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ॥ ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਕਾਲੀ ਕਉ ਦੀਆ ॥
ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਮਾ ਐਸੋ ਹਰੀ ॥ ਜਾਸੁ ਜਪਤ ਭੈ ਅਪਦਾ ਟਰੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਅਨੰਤ ਗੋਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	—
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰऽ	ਏ	ਨ	ਮ	ऽ	ਸऽ	ਤੇ	ਹ	ਰ	ਏ	ਨ	ਮਹ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਰੇ	ਰੇਰੇ	ਪਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗਮ	ਧ	ਨੁੀ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਹ	ਰਿऽ	ਹऽ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ਤऽ	ਨ	ਹੀऽ	ऽ	ਦੂ	ਖੁ	ਜऽ	ਮऽ	ਹऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਾਂਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਨੁੀ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ
	ਹ	ਰਿऽ	ਹ	ਰਿ	ਕ	ਰऽ	ਤ	ਮਿ	ਟੇ	ऽ	ਸऽ	ਭਿ	ਭ	ਰ	ਮਾ	ऽ
	ਮ	ਰੇਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧਨੁੀ	ਪ	ਮ	ਰੇਪ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
	ਹ	ਰਿऽ	ਕੋ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁऽ	ਲੈ	ਊ	ऽऽ	ਤ	ਮऽ	ਧऽ	ਰऽ	ਮਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਵੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾਂ ਰੇ ਗੁ ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧੁ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਪਕੜ—ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗੁ ਸਾ, ਧੁ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧੁ ਮ ਗੁ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਧੁ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ, ਸਾਂ, ਧ਼ ਸਾ, ਧ਼ ਪ ਧ਼ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਪ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧੁ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ, ਧੁ ਪ, ਧੁ ਮ, ਗੁ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਗੁ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੋਂਡ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 870)

ਭੁਜਾ ਬਾਂਧਿ ਭਿਲਾ ਕਰਿ ਡਾਰਿਓ ॥ ਹਸਤੀ ਕ੍ਰੋਪਿ ਮੂੰਡ ਮਹਿ ਮਾਰਿਓ ॥
ਹਸਤਿ ਭਾਗਿ ਕੈ ਚੀਸਾ ਮਾਰੈ ॥ ਇਆ ਮੂਰਤਿ ਕੈ ਹਉ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥੧॥
ਆਹਿ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮਰਾ ਜੋਰੁ ॥ ਕਾਜੀ ਬਕਿਬੋ ਹਸਤੀ ਤੋਰੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰੇ ਮਹਾਵਤ ਤੁਝੁ ਡਾਰਉ ਕਾਟਿ ॥ ਇਸਹਿ ਤੁਰਾਵਹੁ ਘਾਲਹੁ ਸਾਟਿ ॥
ਹਸਤਿ ਨ ਤੋਰੈ ਧਰੈ ਧਿਆਨੁ ॥ ਵਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਬਸੈ ਭਗਵਾਨੁ ॥੨॥
ਕਿਆ ਅਪਰਾਧੁ ਸੰਤ ਹੈ ਕੀਨ੍ਹਾ ॥ ਬਾਂਧਿ ਪੋਟ ਕੁੰਚਰ ਕਉ ਦੀਨ੍ਹਾ ॥
ਕੁੰਚਰੁ ਪੋਟ ਲੈ ਲੈ ਨਮਸਕਾਰੈ ॥ ਬੂਝੀ ਨਹੀ ਕਾਜੀ ਅੰਧਿਆਰੈ ॥੩॥
ਤੀਨਿ ਬਾਰ ਪਤੀਆ ਭਰਿ ਲੀਨਾ ॥ ਮਨ ਕਠੋਰੁ ਅਜਹੂ ਨ ਪਤੀਨਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਹਮਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥ ਚਉਥੇ ਪਦ ਮਹਿ ਜਨ ਕੀ ਜਿੰਦੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਗੋਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਗੁਰੇ	ਸਾ	ਧ	ਰੇ		ਰੇ	ਸਾ ਸਾ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਆऽ	ਹਿऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਰੁ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗੁ	ਮ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਗੁ	ਰੇਸਾ
	ਕਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਬऽ	ਕਿऽ	ਬੋ	ऽ	ਹऽ	ऽऽ	ਸਤੀ	ऽऽ	ਤੋऽ	ऽऽ	ਰੁऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਭੁ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਬਾਂ	ऽ	ਧਿ	ਭਿ	ਲਾ	ऽ	ਕऽ	ਰਿ	ਡਾ	ਰਿ	ਓ	ऽ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	—	ਗੁਂਰੇਂ	ਗੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੁਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਧੁਸਾਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
	ਹ	ऽ	ਸਤੀ	ऽ	ਕ੍ਰੋऽ	ऽ	ਪਿ	ऽ	ਮੂੰऽ	ऽऽ	ਡऽ	ਮਹਿ	ਮਾऽ	ਰਿऽ	ਓऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧਸਾ	ਰੇਸਾ	ਮਮ	ਮਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਮਪ	ਧਮ	ਮਗ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
2	ਪਧ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾਰੇ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਮਧ	ਰੇਗ	ਮਮ	ਮਧ	ਧਪ
	ਗਮ	ਮਪ	ਪਧ	ਧਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਗਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਧ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂਪ	ਧਪ	ਧਮ	ਪਮ	ਪਗ	ਮਗ
	ਮਰੇ	ਗਰੇ	ਗਸਾ	ਧਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਗਂਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਰੇਂਧ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂਪ	ਧਪ	ਧਮ	ਪਮ	ਪਗ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਪੰਤ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਰੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ੍ ਗ ਰੇ੍ ਮ ਪ ਧ੍ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ੍ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ੍ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ੍ ਮ ਪ, ਧ੍-ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ੍ ਗ, ਸਾ ਰੇ੍ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੨ (ਪੰਨਾ 862-63)

ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਕੀਏ ਜਿਨਿ ਸਾਜਿ ॥ ਮਾਟੀ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਰਖੀ ਨਿਵਾਜਿ ॥
ਬਰਤਨ ਕਉ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਭੋਜਨ ਭੋਗਾਇ ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਤਜਿ ਮੂੜੇ ਕਤ ਜਾਇ ॥੧॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਲਾਗਉ ਸੇਵ ॥ ਗੁਰ ਤੇ ਸੁਝੈ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਨਿ ਕੀਏ ਰੰਗ ਅਨਿਕ ਪਰਕਾਰ ॥ ਓਪਤਿ ਪਰਲਉ ਨਿਮਖ ਮਝਾਰ ॥
ਜਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਸਦਾ ਧਿਆਇ ॥੨॥
ਆਇ ਨ ਜਾਵੈ ਨਿਹਚਲੁ ਧਨੀ ॥ ਬੇਅੰਤ ਗੁਨਾ ਤਾ ਕੇ ਕੇਤਕ ਗਨੀ ॥
ਲਾਲ ਨਾਮ ਜਾ ਕੈ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰ ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਦੇਵੈ ਆਧਾਰ ॥੩॥
ਸਤਿ ਪੁਰਖੁ ਜਾ ਕੋ ਹੈ ਨਾਉ ॥ ਮਿਟਹਿ ਕੋਟਿ ਅਘ ਨਿਮਖ ਜਸੁ ਗਾਉ ॥
ਬਾਲ ਸਖਾਈ ਭਗਤਨ ਕੋ ਮੀਤ ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ਨਾਨਕ ਹਿਤ ਚੀਤ ॥੪॥

ਰਾਗ ਪੰਤ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—
ਸ਼ਬਦ	ਪਾ	ઽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਕੀ	ઽ	ਲਾ	ઽ	ਗਉ	ઽ	ਸੇ	ઽ	ਵ	ઽ
	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਧੁ	ਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗਮ
	ਗੁ	ਰ	ਤੇ	ઽ	ਸੁ	ઽ	ਝੈ	ਨਿ	ਰੰઽ	ઽઽ	ਜઽ	ਨઽ	ਦੇઽ	ઽઽ	ਵઽ	ઽઽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜੀ	ઽ	ਅ	ਪ੍ਰਾ	ઽ	ઽ	ਨ	ਕੀ	ਏ	ઽ	ਜਿ	ਨਿ	ਸਾ	ઽ	ਜਿ	ઽ
	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਗਾਂ	ਰੇਂ̱	ਮਂ	—	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਮਾ	ઽ	ਟੀ	ઽ	ਮ	ਹਿ	ਜੋ	ਤਿ	ਰ	ਖੀ	ઽ	ਨਿ	ਵਾ	ઽ	ਜਿ	ઽ
	ਸਾ	ਰੇ̱	ਗ	ਰੇ̱	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਸਾਂ
	ਬਰ	ਤਨ	ਕ	ਉ	ਸ	ਭਿ	ਕਿ	ਛੁ	ਭੋ	ઽ	ਜਨ	ਭੋ	ਗਾ	ઽ	ਇ	ઽ
	ਪ	ਨੀਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਸੋ	ઽ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤ	ਜਿ	ਮੂ	ઽ	ੜੇ	ઽ	ਕ	ਤ	ਜਾ	ઽ	ਇ	ઽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਨਾਰਾਇਣ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਖਮਾਜ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਔੜਵ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਪੰਚਮ 'ਤੇ ਗਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਸ ਦਾ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਤਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨੁੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਨੁੀ ਪ, ਧ ਨੁੀ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ, ਪ ਧ, ਧ ਮ, ਪ ਮ ਪ ਮ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਰੇ ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ, ਰੇ ਰੇ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਮ ਪ ਧ, ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਮ, ਪ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਧ ਨੁੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਪ, ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ, ਪ ਰੇ, ਗ ਮ, ਪ ਰੇ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 862)

ਸਭੁ ਕਰਤਾ ਸਭੁ ਭੁਗਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਨਤੋ ਕਰਤਾ ਪੇਖਤ ਕਰਤਾ॥ ਅਦ੍ਰਿਸਟੋ ਕਰਤਾ ਦ੍ਰਿਸਟੋ ਕਰਤਾ॥
ਓਪਤਿ ਕਰਤਾ ਪਰਲਉ ਕਰਤਾ ॥ ਬਿਆਪਤ ਕਰਤਾ ਅਲਿਪਤੋ ਕਰਤਾ ॥੧॥
ਬਕਤੋ ਕਰਤਾ ਬੂਝਤ ਕਰਤਾ॥ ਆਵਤੁ ਕਰਤਾ ਜਾਤੁ ਭੀ ਕਰਤਾ॥
ਨਿਰਗੁਨ ਕਰਤਾ ਸਰਗੁਨ ਕਰਤਾ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਸਮਦ੍ਰਿਸਟਾ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਾਰਾਇਣ ਗੌਂਡ

ਤਾਲ ਛਾਈਆ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਸ	ਭੁ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ਭੁ	ऽ	ਭੁ	ਗ	ਤਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3		o X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸੁ	ਨ	ਤੋ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਪੇ	ਖ	ਤ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ
	ਪ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਅਦ੍ਰਿ	ਸ	ਟੋ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਦ੍ਰਿऽ	ਸ	ਟੋऽ	ਕ	ਰ	ਤਾऽ	ऽऽ
	ਗਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਓ	ਪ	ਤਿ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਪਰ	ਲਉ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ
	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਬਿਆ	ਪ	ਤ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਅਲਿ	ਪऽ	ਤੋ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3		o X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ (ਪੰਨਾ 874)

ਮੋਹਿ ਲਾਗਤੀ ਤਾਲਾਬੇਲੀ॥ ਬਛਰੇ ਬਿਨੁ ਗਾਇ ਅਕੇਲੀ॥੧॥
ਪਾਨੀਆ ਬਿਨੁ ਮੀਨੁ ਤਲਫੈ॥ ਐਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬਿਨੁ ਬਾਪੁਰੋ ਨਾਮਾ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੈਸੇ ਗਾਇ ਕਾ ਬਾਛਾ ਛੂਟਲਾ॥ ਥਨ ਚੋਖਤਾ ਮਾਖਨੁ ਘੂਟਲਾ॥੨॥
ਨਾਮਦੇਉ ਨਾਰਾਇਨੁ ਪਾਇਆ॥ ਗੁਰੁ ਭੇਟਤ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਆ॥੩॥
ਜੈਸੇ ਬਿਖੈ ਹੇਤ ਪਰ ਨਾਰੀ॥ ਐਸੇ ਨਾਮੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮੁਰਾਰੀ॥੪॥
ਜੈਸੇ ਤਾਪਤੇ ਨਿਰਮਲ ਘਾਮਾ॥ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮਾ ਬਿਨੁ ਬਾਪੁਰੋ ਨਾਮਾ॥੫॥

ਰਾਗ ਨਾਰਾਇਣ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9 10 11 12	13 14 15 16	1 2 3 4	5 6 7 8
ਸਰਗਮ	ਪਨੀ ਸਾਂਨੀ ਧ ਨੀ	ਪ ਮ ਪ ਪ	ਗਮ ਪਮ ਗ ਮ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੋ਽ ਽਽ ਹਿ ਽	ਲਾ ਗ ਤੀ ਽	ਤਾ਽ ਽਽ ਲਾ ਽	ਬੇ ਽ ਲੀ ਽
	ਨ਼ੀ ਪ ਸਾ ਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ ਨ਼ੀਸਾ ਸਾ ਸਾ	ਮਗ ਰੇਗ ਮਪ ਗਮ	ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ
	ਬ ਛ ਰੇ ਽	ਬਿ਽ ਽਽ ਨੁ ਽	ਗਾ਽ ਽਽ ਇ਽ਅ਽	ਕੇ ਽ ਲੀ ਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	3	X	2

ਅੰਤਰਾ

	ਗ ਮ ਪ ਨੀ	ਧ ਪ ਨੀ ਪ	ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਨੀ ਧ ਸਾਂ ਸਾਂ
	ਪਾ ਨੀ ਆ ਽	ਬਿ ਽ ਨੁ ਽	ਮੀ ਽ ਨੁ ਽	ਤ ਲ ਫੈ ਽
	ਸਾਂਰੇਂ ਗਂ ਰੇ ਸਾਂ	ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ ਧਨੀ ਪਧ ਪਮ	ਰੇਮ ਪਮ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ
	ਐ਽ ਸੇ ਰਾ ਮ	ਨਾ ਮਾ ਬਿ ਨੁ	ਬਾ਽ ਽਽ ਪੁ਽ ਰੋ਽	ਨਾ਽਽਽ ਮਾ਽ ਽਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	3	X	2

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ ਸਾਨ਼ੀ	ਪਨ਼ੀ ਨੀਪ ਰੇਸਾ ਨੀਸਾ	ਗਮ ਪਗ ਮਪ ਗਮ	ਰੇਰੇ ਰੇਰੇ ਰੇਰੇ ਨੀਸਾ
	ਪਨ਼ੀ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ ਰੇਮ	ਸਾਰੇ ਮਪ ਰੇਮ ਪਧ	ਮਪ ਮਪ ਧਧ ਧਧ	ਧਪ ਮਪ ਸਾਂਨੀ ਸਾਂਨੀ
2	ਸਾਂਨੀ ਧਪ ਨੀਧ ਨੀਪ	ਨੀਧ ਨੀਪ ਧਪ ਧਪ	ਧਪ ਮਪ ਪਮ ਪਮ	ਪਮ ਪਗ ਗਮ ਪਧ
	ਮਪ ਧਨੀ ਪਧ ਨੀਸਾਂ	ਧਨੀ ਸਾਂਰੇਂ ਗਗਂ ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਗਂ ਸਾਂਰੇਂ ਨੀਸਾਂ ਧਨੀ	ਪਧ ਪਪ ਨੀਸਾਂ ਧਨੀ
	ਪਧ ਮਪ ਗਮ ਪਧ	ਮਪ ਰੇਮ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ	ਨੀਸਾਂ ਪਨੀ ਮਪ ਪਧ	ਮਪ ਰੇਮ ਸਾਰੇ ਨੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0	3	X	2

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ, ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ "ਸਾ, ਗ, ਪ, ਨੀ।" ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਮ, ਗ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਗ, ਪ ਗ, ਪ ਧੁ, ਮ ਪ, ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ, ਧ਼ੁ ਪ਼, ਨੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਮ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਧ਼ੁ ਪ਼, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ ਗ, ਪ ਗ, ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ ਗ, ਮ ਗ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ੁ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਪ ਧੁ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਗ ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
5. ਗ ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧੁ ਪ, ਗ ਰੇ ਗੁ, ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੋਂਡ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 870)

ਆਕਾਸਿ ਗਗਨੁ ਪਾਤਾਲਿ ਗਗਨੁ ਹੈ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਗਗਨੁ ਰਹਾਇਲੇ ॥
ਆਨਦ ਮੂਲੁ ਸਦਾ ਪੁਰਖੋਤਮੁ ਘਟੁ ਬਿਨਸੈ ਗਗਨੁ ਨ ਜਾਇਲੇ ॥੧॥
ਮੋਹਿ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਓ ॥ ਇਹੁ ਜੀਉ ਆਇ ਕਹਾ ਗਇਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੰਚ ਤਤੁ ਮਿਲਿ ਕਾਇਆ ਕੀਨ੍ਹੀ ਤਤੁ ਕਹਾ ਤੇ ਕੀਨੁ ਰੇ ॥
ਕਰਮ ਬਧ ਤੁਮ ਜੀਉ ਕਹਤ ਹੌ ਕਰਮਹਿ ਕਿਨਿ ਜੀਉ ਦੀਨੁ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਮਹਿ ਤਨੁ ਹੈ ਤਨ ਮਹਿ ਹਰਿ ਹੈ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਸੋਇ ਰੇ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਸਹਜੇ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਇ ਰੇ ॥੩॥

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਗੋਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਬੈ	ਰਾ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਬੈऽ	ਰਾ	ਗੁ	ਭ	ਇ	ਓ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੀ	ਧ਼ੁ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਇਹੁ	ऽ	ਜੀ	ਉ	ਆ	ऽ	ਇ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ਇ	ਓ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਆ	ऽ	ਕਾ	ਸਿ	ਗ	ਗ	ਨੁ	ਪਾ	ਤਾ	ऽ	ਲਿ	ਗ	ਗ	ਨੁ	ਹੈ	ऽ
	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਪ	ਗ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਪਮ	ਗਪ	ਧੁਪ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਚ	ਹੁ	ਦਿ	ਸਿ	ਗ	ਗ	ਨੁ	ਰ	ਹਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇऽ	ਲੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ੁਪ਼	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ੁਪ਼	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਗਗ	ਪਗ	ਰੇਸਾ
2	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਸਾਧ਼ੁ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਸਾਮ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ੁਨ਼ੀ	ਪ਼ਧ਼ੁ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾਮ	ਮਗ	ਪਗ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਸਾਮ	ਮਗ	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਪਧ਼ੁ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਪਪ	ਗਰੇ	ਸਾਮ	ਮਗ	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਧੁਮ
	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਪਧੁ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਪਪ	ਗਰੇ	ਸਾਮ	ਮਗ	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਧੁਮ	ਪਗੁ	ਰੇਸਾ
4	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗ	ਪਪ	ਧੁਮ	ਪਪ	ਧੁਧੁ	ਪਗ	ਨੀਨੀ	ਧੁਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਮ	ਗਪ	ਗਰੇ	ਗਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਬਾਕ੍ਯ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1386-87)

ਪ੍ਰਭ ਦਾਤਉ ਦਾਤਾਰ ਪਰ੍ਯਿਉ ਜਾਚਕੁ ਇਕੁ ਸਰਨਾ ॥
ਮਿਲੈ ਦਾਨੁ ਸੰਤ ਰੇਨ ਜੇਹ ਲਗਿ ਭਉਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥
ਬਿਨਤਿ ਕਰਉ ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਨਹੁ ਜੇ ਠਾਕੁਰ ਭਾਵੈ ॥
ਦੇਹੁ ਦਰਸੁ ਮਨਿ ਚਾਉ ਭਗਤਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਠਹਰਾਵੈ ॥
ਬਲਿਓ ਚਰਾਗੁ ਅੰਧ੍ਯ੍ਯਾਰ ਮਹਿ ਸਭ ਕਲਿ ਉਧਰੀ ਇਕ ਨਾਮ ਧਰਮ ॥
ਪ੍ਰਗਟੁ ਸਗਲ ਹਰਿ ਭਵਨ ਮਹਿ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਗੁਰੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥੯॥

ਰਾਗ ਗੰਧਰਵ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧੁ	ਪ	ਗ	ਗਰੇ	ਗ	ਗ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰ	ਗ	ਟੁ	ऽ	ਸ	ਗਲ	ਹ	ਰਿ	ਭऽ	ऽऽ	ਵ	ਨ	ਮऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ
	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮਮ	ਗ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਬऽ	ਲਿ	ਓ	ਚ	ਰਾ	ऽ	ਗੁ	ਅੰ	ਧ੍ਯਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਮ	ऽ	ਹਿ	ऽ
	ਸਾਂ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਗ	—
	ਸ	ਭ	ਕ	ਲਿऽ	ਉ	ਧ	ਰੀ	ऽ	ਇ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਧ	ਰ	ਮ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਗੌਂਡ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ, ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ, ਮੇ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮੇ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨੀ ਪ, ਮੇ ਪ, ਮੇ, ਰੇ ਮੇ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮੇ, ਪ, ਮੇ ਪ, ਮੇ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਮੇ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਪ ਨੀ, ਪ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਰੇ ਮੇ, ਰੇ ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਪ਼ ਮੇ, ਨ਼ੀ ਪ਼ ਮੇ ਪ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਸਾ ਰੇ ਮੇ, ਪ ਮੇ ਰੇ ਮੇ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੋਂਡ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 864-65)

ਗੁਰੁ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥ ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਗੁਰੁ ਭਗਵੰਤੁ ॥
ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਦੇਉ ਅਲਖ ਅਭੇਉ ॥ ਸਰਬ ਪੂਜ ਚਰਨ ਗੁਰ ਸੇਉ ॥੧॥
ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਥਾਉ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਜਪਉ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰੁ ਰਿਦੈ ਧਿਆਨੁ ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਪਾਲੁ ਪੁਰਖੁ ਭਗਵਾਨੁ ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਸਰਣਿ ਰਹਉ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਮੈ ਨਾਹੀ ਹੋਰੁ ॥੨॥
ਗੁਰੁ ਬੋਹਿਥੁ ਤਾਰੇ ਭਵ ਪਾਰਿ ॥ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਜਮ ਤੇ ਛੁਟਕਾਰਿ ॥
ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰੁ ਉਜਾਰਾ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਗਲ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੩॥
ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ॥ ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਦੂਖੁ ਨ ਲਾਗੀ ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਗੋਂਡ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗੁਰ	ਬਿ	ਨੁ	ਅਵ	ਰੁ	ਨਾ	ਹੀ	ऽ	ਮੈ	ਥਾ	ऽ	ਉ
	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ॑ਰੇ	ਮ॑	ਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਪਮ॑	ਰੇਸਾ
	ਅਨ	ਦਿ	ਨੁ	ਜऽ	ਪ	ਉ	ਗੁਰੂ	ਗੁऽ	ਰऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਉऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ॑ਰੇ	ਮ॑	ਪ	ਨੀਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁਰੁ	ਮੇ	ਰੀ	ਪੂऽ	ऽ	ਜਾ	ਗੁ	ਰੁ	ਗੋ	ਬਿੰऽ	ऽ	ਦੁ
	ਪਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂਮ॑ਂ	ਪਂਮ॑ਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁਰੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਪਾਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	ਗੁऽ	ਰੁऽ	ਭਗ	ਵੰ	ऽ	ਤੁ
	ਰੇਸਾ	ਰੇ	ਮ॑	ਪਮ॑	ਨੀਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁਰੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਦੇऽ	ਉऽ	ਅ	ਲ	ਖ	ਅ	ਭੇ	ऽ	ਉ
	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਪਮ॑	ਰੇਸਾ
	ਸ	ਰ	ਬ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਜऽ	ਚਰ	ਨऽ	ਗੁਰ	ਸੇऽ	ऽऽ	ਉऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ : ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਗੌਂਡ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ (ਪੰਨੇ 873--74)

ਮੋ ਕਉ ਤਾਰਿ ਲੇ ਰਾਮਾ ਤਾਰਿ ਲੇ ॥
ਮੈ ਅਜਾਨੁ ਜਨੁ ਤਰਿਬੇ ਨ ਜਾਨਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ਬਾਹ ਦੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਰ ਤੇ ਸੁਰ ਹੋਇ ਜਾਤ ਨਿਮਖ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਬੁਧਿ ਸਿਖਲਾਈ ॥
ਨਰ ਤੇ ਉਪਜਿ ਸੁਰਗ ਕਉ ਜੀਤਿਓ ਸੋ ਅਵਖਧ ਮੈ ਪਾਈ ॥੧॥
ਜਹਾ ਜਹਾ ਧੂਅ ਨਾਰਦੁ ਟੇਕੇ ਨੈਕੁ ਟਿਕਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ॥
ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਅਵਿਲੰਬਿ ਬਹੁਤੁ ਜਨ ਉਧਰੇ ਨਾਮੇ ਕੀ ਨਿਜ ਮਤਿ ਏਹ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ ਗੌਂਡ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਮੋ	ਕ	ਉ	ਤਾ	ਰਿ	ਲੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਤਾ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਮੈ	ऽ	ਅ	ऽ	ਜਾ	ਨੁ	ਜ	ਨੁ	ਤ	ਰਿ	ਬੇ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨ	ਉ
	ਰੇ	ਰੇ	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਮ॑	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ॑	ਰੇਸਾ
	ਬਾ	ऽ	ਪ	ऽ	ਬੀ	ਠੁ	ਲਾ	ऽ	ਬਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਹऽ	ਦੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਰੇ	ਰੇ	ਮ॑	ਪ	ਨੀ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਨ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਹੋ	ਇ	ਜਾ	ऽ	ਤ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਮੈ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮ॑	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਪਮ॑	ਰੇਸਾ
	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੁ	ਧਿ	ਸਿ	ਖ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਧੈਵਤ ਕੋਮਲ ਦੋ ਮੱਧਮ, ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ 'ਤੇ ਧੈਵਤ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਭੈਰਵ ਰਾਗ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭੈਰਵ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੱਖਰਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਮ ਤੀਬਰ ਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ, ਜਿਵੇਂ "ਮੇ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ ਗ ਮ, ਮ ਰੁ ਸਾ।" ਇਹ ਸੁਰ ਸਮੂਹ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪੰਚਮ 'ਤੇ ਠਹਿਰਨ ਨਾਲ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਭੈਰਉ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿ-ਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੇ ਪ, ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪਗ ਪਮ ਰੁ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮੇ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਪਗ ਮ, ਪਰੁ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੁ ਸਾ, ਸਾ ਰੁ ਗ ਮ, ਰੁ ਸਾ, ਪਮ ਗਮ, ਰੁ ਗ ਰੁ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੁ ਗ ਮ, ਪ ਮ ਗ ਮ , ਗ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮੇ ਪ , ਗ ਮ ਰੁ ਗ ਰੁ ਸਾ।
3. ਪ ਗ ਮ ਰੁ ਸਾ, ਪ ਧੁ ਨੀ, ਸਾ ਰੁ, ਗ ਰੁ ਸਾ, ਸਾ ਰੁ ਗ ਮ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਪ ਧੁ ਮ ਸਾ, ਧੁ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਪ ਧ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ ਮਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਗ, ਪ ਗ ਮ ਗ ਮ ਰੁ ਸਾ।
4. ਪ ਮੇ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਪ ਧੁ ਨੀ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ ਰੁੰ, ਗਂ ਰੁੰ, ਸਾਂ ਮੇਂ ਗੁਂ ਰੁੰ ਸਾਂ ਰੁੰ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ, ਰੁ ਸਾ, ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੇ ਪ ਧੁ ਪ, ਗ ਮ ਰੁ ਗ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮ ਰੁ ਗ ਸਾ ਰੁ ਨੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 890-91)

ਕੋਟਿ ਜਾਪ ਤਾਪ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ॥ ਰਿਧਿ ਬੁਧਿ ਸਿਧਿ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥
ਅਨਿਕ ਰੂਪ ਰੰਗ ਭੋਗ ਰਸੈ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਨਿਮਖ ਰਿਦੈ ਵਸੈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ਕੀਮਤਿ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੂਰਬੀਰ ਧੀਰਜ ਮਤਿ ਪੂਰਾ ॥ ਸਹਜ ਸਮਾਧਿ ਧੁਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰਾ ॥
ਸਦਾ ਮੁਕਤੁ ਤਾ ਕੇ ਪੂਰੇ ਕਾਮ ॥ ਜਾ ਕੈ ਰਿਦੈ ਵਸੈ ਹਰਿ ਨਾਮ ॥੨॥
ਸਗਲ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਅਰੋਗ ॥ ਸਮਦਰਸੀ ਪੂਰਨ ਨਿਰਜੋਗ ॥
ਆਇ ਨ ਜਾਇ ਡੋਲੈ ਕਤ ਨਾਹੀ ॥ ਜਾ ਕੈ ਨਾਮੁ ਬਸੈ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥੩॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਗੋੁਪਾਲ ਗੋਵਿੰਦ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਜਪੀਐ ਉਤਰੈ ਚਿੰਦ ॥
ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰਿ ਦੀਆ ਨਾਮੁ ॥ ਸੰਤਨ ਕੀ ਟਹਲ ਸੰਤ ਕਾ ਕਾਮੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

ਚਾਰ ਤਾਲ ਧ੍ਰੁਪਦ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ਼	—	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਸੂ	ਰ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਧੀ	ਰ	ਜ	ਮਤਿ	ਪੂऽ	ऽ	ਰਾ
	ਪਮੰ	ਪਮੰ	ਪ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ	ਮੰਪ	ਗ	ਗਮ	ਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਸਹ	ਜऽ	ਸ	ਮਾ	ਧਿ	ਧੁਨਿ	ਗਹਿ	ਰ	ਗੰऽ	ਭੀ	ऽऽ	ਰਾ
	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਸ	ਦਾ	ਮੁ	ਕਤੁ	ਤਾ	ਕੇ	ਪੂऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਕਾ	ऽ	ਮ
	ਪਧ਼	ਧ਼ਸਾਂ	—	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਪਗ	ਮਗ	ਗਰੇ	—	ਸਾ
	ਜਾऽ	ਕੈऽ	ऽ	ਰਿऽ	ਦੈ	ਵ	ਸੈ	ऽऽ	ਹਰਿ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰਪ	—	ਪ	ਨ਼ੀਧ਼	—	ਧ਼	ਧ਼ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਕੋऽ	ऽ	ਟਿ	ਜਾऽ	ऽ	ਪ	ਤਾऽ	ਪ	ਬਿਸ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮੰਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ਼	—	ਪ
	ਰਿऽ	ऽ	ਧਿ	ਬੁऽ	ऽ	ਧਿ	ਸਿਧਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਿਆ	ऽ	ਨ
	ਮੰਪ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧ਼	—	ਧ਼	ਪਧ਼	ਧ਼ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ	ਧ਼ਨੀ	ਧ਼	ਪ
	ਅऽ	ਨਿ	ਕ	ਰੂऽ	ਪ	ਰੰ	ਗऽ	ਭੋऽ	ਗऽ	ਰऽ	ऽ	ਸੈ
	ਪਧ਼	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਗ	ਮ	ਗਰੇ	—	ਸਾ
	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਨਾऽ	ਮੁ	ਨਿ	ਮਖ	ਰਿ	ਦੈ	ਵऽ	ऽ	ਸੈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 896)

ਬਿਰਥਾ ਭਰਵਾਸਾ ਲੋਕ ॥ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੀ ਟੇਕ ॥
ਅਵਰ ਛੂਟੀ ਸਭ ਆਸ ॥ ਅਚਿੰਤ ਠਾਕੁਰ ਭੇਟੇ ਗੁਣਤਾਸ ॥੧॥
ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਨ ਮੇਰੇ ॥
ਕਾਰਜੁ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਪੂਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮਨ ਮੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਹਰਿ ਸਰਨ ॥
ਮਨਿ ਤਨਿ ਹਰਿ ਓਹੀ ਧਿਆਇਆ ॥ ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਰੂਪ ਦਿਖਾਇਆ ॥੨॥
ਤਿਸ ਹੀ ਕੀ ਓਟ ਸਦੀਵ ॥ ਜਾ ਕੇ ਕੀਨੇ ਹੈ ਜੀਵ ॥
ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਕਰਤ ਨਿਧਾਨ ॥ ਰਾਖਨਹਾਰ ਨਿਦਾਨ ॥੩॥
ਸਰਬ ਕੀ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ॥ ਆਪੁ ਮਿਟਾਇ ਮਿਲੀਜੈ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਧਿਆਈਐ ਨਾਮੁ ॥ ਸਫਲ ਨਾਨਕ ਇਹੁ ਕਾਮੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਨ̲ੀ	ਧ̲	ਪ	ਮ॑	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਏ	਽	ਕੋ	਽	ਨਾ	਽	ਮੁ	ਧਿ	ਆ	ਇ	ਮ	ਨ	ਮੇ	਽	ਰੇ	਽
	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ਼	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰੇ̲	ਰੇ̲	ਗ	ਮ	ਗਰੇ̲	ਰੇ̲	ਸਾ	ਸਾ
	ਕਾ	਽	ਰ	ਜੁ	ਤੇ	਽	ਰਾ	਽	ਹੋ	਽	ਵੈ	਽	ਪੂ਽	਽	ਰਾ	਽
	ਨ̲ੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ̲	ਧ̲	ਪ	ਪ
	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਇ	ਮ	ਨ	ਮੇ	਽	ਰੇ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ̲	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̲	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	਽	ਭ	ਰ	ਵਾ	਽	ਸਾ	਽	਽	਽	ਲੋ	਽	ਕ	਽
	ਸਾਂ	ਰੇਂ̲	ਗੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੇਂ̲	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ̲ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ̲	ਪ
	ਠਾ	਽	ਕੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	਽	ਭ	਽	ਤੇ	਽	ਰੀ਽	਽਽	ਟੇ	਽	ਕ	਽
	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਨ̲ੀ	ਧ̲	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ̲	ਸਾ
	ਅ	ਵ	ਰ	਽	ਛੂ	਽	ਟੀ	਽	ਸ	਽	ਭ	਽	ਆ	਽	ਸ	਽
	ਨ̲ੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਧ̲	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ̲	ਧ̲	ਪ	ਪ
	ਅ	ਚਿੰ	ਤ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਭੇ	ਟੇ	ਗੁ	਽	ਣ	਽	ਤਾ	਽	ਸ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 887)

ਤਨ ਤੇ ਛੁਟਕੀ ਅਪਨੀ ਧਾਰੀ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਲਗੀ ਪਿਆਰੀ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਮੀਠਾ ॥ ਤਾ ਇਹੁ ਅਚਰਜੁ ਨੈਨਹੁ ਡੀਠਾ ॥੧॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਜਾਨੀ ਰੇ ਮੇਰੀ ਗਈ ਬਲਾਇ ॥
ਬੁਝਿ ਗਈ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨਿਵਾਰੀ ਮਮਤਾ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਲੀਓ ਸਮਝਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖਿਓ ਗੁਰਿ ਸਰਨਾ ॥ ਗੁਰਿ ਪਕਰਾਏ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨਾ ॥
ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਜਾ ਮਨ ਠਹਰਾਨੇ ॥ ਗੁਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਏਕੈ ਹੀ ਜਾਨੇ ॥੨॥
ਜੋ ਜੋ ਕੀਨੋ ਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਦਾਸ ॥ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਕੋ ਸਗਲ ਨਿਵਾਸ ॥
ਨਾ ਕੋ ਦੂਤੁ ਨਹੀ ਬੈਰਾਈ ॥ ਗਲਿ ਮਿਲਿ ਚਾਲੇ ਏਕੈ ਭਾਈ ॥੩॥
ਜਾ ਕਉ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਦੀਏ ਸੂਖਾ ॥ ਤਾ ਕਉ ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਦੂਖਾ ॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਤਉ ਰੰਗਿ ਗੋਪਾਲ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗਮ	ਪਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਬ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਜਾऽ	ਨੀऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਸਾ	ਨੀ	ਗ	ਗ	ਰੇਗ	ਰੇ	ਸਾਂ
	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਗ	ਈ	ਬ	ਲਾऽ	ऽ	ਇ
	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਬੁ	ਝਿ	ਗ	ਈ	ऽ	ਤ੍ਰਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨ
	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਨਿ	ਵਾ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਮऽ	ਮ	ਤਾ	ऽ	ऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਗੁऽ	ਰਿ	ਪੂ	ऽ	ਰੈ	ਲੀऽ	ਓऽ	ਸ	ਮ	ऽ
	ਪਮੰ	ਪ	ਧਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
	ਝਾऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਇ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਤ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਛੁऽ	ਟ	ਕੀ	ऽ	ऽ
	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ
	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ
	ਪ੍	ਭ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਗਿ	ਆ	ऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਗਂਰੁੇਂ	ਗਂ	ਰੁੇਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ
	ਲऽ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੁੇਂਗਂ	ਮਂਗ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
	ਜੋ	ऽ	ਕਿ	ऽ	ਛੁ	ਕऽ	ਰੈऽ	ਸੁ	ऽऽ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੁੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
	ਮ	ਨਿ	ਮੈ	ऽ	ਰੈ	ਮੀ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ऽ
	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
	ਤਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ਹੁ	ਅ	ਚ	ਰ	ऽ	ਜੁ
	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁੇ	ਰੁੇ	ਸਾ
	ਨੈ	ऽ	ਨ	ਹੁ	ऽ	ਡੀ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ ਪੜਤਾਲ (ਪੰਨੇ 901)

ਰੂਪ ਰੰਗ ਸੁਗੰਧ ਭੋਗ ਤਿਆਗਿ ਚਲੇ ਮਾਇਆ ਛਲੇ ਕਨਿਕ ਕਾਮਿਨੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਭੰਡਾਰ ਦਰਬ ਅਰਬ ਖਰਬ ਪੇਖਿ ਲੀਲਾ ਮਨੁ ਸਧਾਰੈ ॥ ਨਹ ਸੰਗਿ ਗਾਮਨੀ ॥੧॥
ਸੁਤ ਕਲਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ਮੀਤ ਉਰਝਿ ਪਰਿਓ ਭਰਮਿ ਮੋਹਿਓ ਇਹ ਬਿਰਖ ਛਾਮਨੀ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਰਨ ਨਾਨਕ ਸੁਖੁ ਸੰਤ ਭਾਵਨੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ, ਪੜਤਾਲ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰੂ	ਪ	ਰੰ	ऽ	ਗਸੁ	ਗੰऽ	ਧऽ	ਭੋ	ऽ	ਗ
	ਗਰੇ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਨੀਧੁ	ਪਧਨੀ	ਧੁਪ	ਪਪ	ਪਮੰ
	ਤਿਆ	ਗਿ	ਚ	ऽ	ਲੇ	ਮਾऽ	ਇਆऽ	ਛऽ	ऽऽ	ਲੇऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮੰਗ	ਪਮਗਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕऽ	ਨਿ	ਕ	ऽ	ऽ	ਕਾऽ	ऽऽऽऽ	ਮਿऽ	ਨੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ (1) ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਰਗਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਮੰ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਭੰ	ऽ	ਡਾ	ऽ	ਰ	ਦ	ਰ	ਬ	ਅ	ਰ	ਬ	ਖ	ਰ	ਬ
	ਮੰ	ਗਂ	ਮੰ	ਮੰਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ
	ਪੇ	ऽ	ਖਿ	ਲੀऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਮऽ	ਨੁ	ਸऽ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਰੈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ (2) ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕਤਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪ	ਮੰ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮੰ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਨ	ਹ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਗਾ	ऽ	ਮ	ਨੀ	ऽ
	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ
	ਨ	ਹ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਗਾ	ऽ	ਮ	ਨੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		3		0	

ਅੰਤਰਾ (3) ਚਾਰ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀਧੁ	ਸਾਂਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਸੁ	ਤ	ਕ	ਲऽ	ऽऽ	ਤ੍ਰऽ	ਭ੍ਰਾऽ	ऽ	ਤ	ਮੀ	ऽ	ਤ
	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਗਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁ	ਪ
	ਉ	ਰ	ਝਿ	ਪ	ਰਿ	ਓ	ਭ	ਰ	ਮਿऽऽऽ	ਮੋ੍ਹऽ	ऽ	ਹਿਓ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ (4) ਢਾਈਆ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਇ	ऽ	ਹ	ਬਿऽ	ਰऽ	ऽऽ	ਖऽ	ਛਾ	ऽ	ਮ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X̊			2		3		X̊			2		3	

ਅੰਤਰਾ (5) ਤਾਲ ਯਕਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸ	ਰ	ਣ	ਨਾ	ਨ	ਕ
	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮੇ	ਪ
	ਸੁ	ਖੁ	ਸੰ	ऽ	ਤऽ	ऽ	ਭਾऽ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ऽ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧੁ	ਪ	ਮੇ	ਗ	ਰੇ	—
	ਭਾ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 886-87)

ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਸੋਈ ॥ ਆਨ ਨ ਦੀਸੈ ਕੋਈ ॥
ਠਾਕੁਰੁ ਮੇਰਾ ਸੁਘੜੁ ਸੁਜਾਨਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਮਿਲਿਆ ਰੰਗੁ ਮਾਨਾ ॥੧॥
ਐਸੋ ਰੇ ਹਰਿ ਰਸੁ ਮੀਠਾ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਿਨੈ ਵਿਰਲੈ ਡੀਠਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਰਮਲ ਜੋਤਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ॥ ਪੀਵਤ ਅਮਰ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਸੀਤਲੁ ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੀ ॥ ਅਨਦ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟੇ ਸੰਸਾਰੀ ॥੨॥
ਕਿਆ ਦੇਵਉ ਜਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੇਰਾ ॥ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ ਜਾਉ ਲਖ ਬੇਰਾ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਦੇ ਸਾਜਿਆ ॥ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਨੀਚੁ ਨਿਵਾਜਿਆ ॥੩॥
ਖੋਲਿ ਕਿਵਾਰਾ ਮਹਲਿ ਬੁਲਾਇਆ ॥ ਜੈਸਾ ਸਾ ਤੈਸਾ ਦਿਖਲਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਪੜਦਾ ਤੂਟਾ ॥ ਹਉ ਤੇਰਾ ਤੂ ਮੈ ਮਨਿ ਵੂਠਾ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

ਤਾਲ ਝਪਤਾਲ: ਫਾਈਆ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਪ	ਮ॑	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਐ	ਸੋ	ऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ऽ	ਸੁ	ਮੀ	ऽ	ਠਾ	ऽ
	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ਼	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ਼	ਰੇ਼	ਸਾ	ਸਾ
	ਗੁਰ	ਮੁ	ਖਿ	ਕਿ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਵਿऽ	ਰऽ	ਲੈ	ਡੀ	ऽ	ਠਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3		o X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਨੀ	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕ	ਰ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਵਨ	ਸੋऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ
	ਮੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਮਗ
	ਆ	ਨ	ਨ	ਦੀ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਕੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	o X			2		3		o X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 889)

ਭੇਟਤ ਸੰਗਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਚਿਤਿ ਆਇਆ ॥ ਸੰਗਤਿ ਕਰਤ ਸੰਤੋਖੁ ਮਨਿ ਪਾਇਆ ॥
ਸੰਤਹ ਚਰਨ ਮਾਥਾ ਮੇਰੋ ਪਉਤ ॥ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸੰਤਹ ਡੰਡਉਤ ॥੧॥
ਇਹੁ ਮਨੁ ਸੰਤਨ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੀ ॥
ਜਾ ਕੀ ਓਟ ਗਹੀ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਰਾਖੇ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤਹ ਚਰਣ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾ ॥ ਸੰਤਹ ਦਰਸੁ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਜੀਵਾ ॥
ਸੰਤਹ ਕੀ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਆਸ ॥ ਸੰਤ ਹਮਾਰੀ ਨਿਰਮਲ ਰਾਸਿ ॥੨॥
ਸੰਤ ਹਮਾਰਾ ਰਾਖਿਆ ਪੜਦਾ ॥ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮੋਹਿ ਕਬਹੂ ਨ ਕੜਦਾ ॥
ਸੰਤਹ ਸੰਗੁ ਦੀਆ ਕਿਰਪਾਲ ॥ ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਭਏ ਦਇਆਲ ॥੩॥
ਸੁਰਤਿ ਮਤਿ ਬੁਧਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਪਾਰ ਗੁਣਤਾਸੁ ॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਗਲੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ॥ ਨਾਨਕ ਸੰਤਹ ਦੇਖਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥

ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਗ	ਮ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪੁ	ਮ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਇऽ	ਹੁ	ਮ	ਨੁ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ਬ	ਲਿ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ
	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਜਾ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਓ	ऽ	ਟ	ਗ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਸਾਨੀ	ਸਾ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮਪ	—	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਮ
	ਰਾऽ	ऽ	ਖੇऽ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾऽ	ऽ	ਧਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਧੁ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਭੇऽ	ऽ	ਟ	ਤ	ਸੰऽ	ਗਿ	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮੁ	ਚਿ	ਤਿ	ਆऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਰੇਂ	—	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਮ
	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤਿ	ਕ	ਰऽ	ਤ	ਸੰ	ਤੋऽ	ਖੁऽ	ਮऽ	ਨਿऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽ
	ਨੀਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀਧੁ	ਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਹ	ਚऽ	ਰ	ਨ	ऽ	ਮਾ	ਥਾ	ਮੇऽ	ਰੋऽ	ਪऽ	ਉ	ਤ	ऽ
	ਨੀ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ	ਮ
	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਰ	ਸੰ	ऽ	ਤऽ	ਹऽ	ਡੰऽ	ਡऽ	ਉऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਸਾ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਮ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਪ	ਸਾਂਰੇ	ਸਾਧੁ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਗਰੇ	ਸਾਸਾ
2	ਸਾਂਰੇ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਧੁਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਮਰੇ
3	ਸਾਂਰੇ	ਰੇਸਾ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਧੁ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਨੀਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਮਗੁ	ਪਧੁ	ਮਪ
	-ਧੁ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂਧੁ	ਨੀਪ	ਧੁਨੀ	ਸਾਂਧੁ	ਪਧੁ	ਨੀਪ	ਧੁਮ	ਪਗ
	ਮਪ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧੁ	ਨੀਪ	ਧੁਮ	ਪ	ਪ	ਨੀਧੁ	ਨੀਪ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਮ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਲਲਿਤ ਕਲੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਕੋਈ ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਲਲਿਤ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਘੱਟ ਹੈ। ਲਲਿਤ ਦਾ ਰੂਪ "ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ ਮੰ ਮ" ਅਤੇ ਰਾਮਕਲੀ ਦਾ ਰੂਪ "ਮੰ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ ਮੰ ਪ" ਆਦਿਕ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ, ਮੰ ਮ, ਗ ਮ ਧੁ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨੀ ਧੁ ਪ, ਗ ਮੰ ਗ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ, ਮ, ਮ, ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ਼ੇ ਗ, ਮੰ ਗ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ ਮ, ਮ ਗ, ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਮੰ ਮੰ ਗ, ਰੁ਼ੇ ਗ ਮ ਪ, ਮੰ ਪ ਧੁ ਨੀ, ਧੁ ਪ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ, ਗ ਮ ਮੰ ਮ ਗ, ਰੁ਼ੇ ਗ ਮੰ ਗ ਰੁ਼ੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 896-97)

ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਕਰੀਮ ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਰਹੀਮ ॥ ਅਲਹ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ॥ ਖੁਦਿ ਖੁਦਾਇ ਵਡ ਬੇਸੁਮਾਰ ॥੧॥
ਓੁਂ ਨਮੋ ਭਗਵੰਤ ਗੁਸਾਈ ॥ ਖਾਲਕੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬ ਠਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਗੰਨਾਥ ਜਗਜੀਵਨ ਮਾਧੋ ॥ ਭਉ ਭੰਜਨ ਰਿਦ ਮਾਹਿ ਅਰਾਧੋ ॥ ਰਿਖੀਕੇਸ ਗੋਪਾਲ ਗੋੁਵਿੰਦ ॥ ਪੂਰਨ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮੁਕੰਦ ॥੨॥
ਮਿਹਰਵਾਨ ਮਉਲਾ ਤੂਹੀ ਏਕ ॥ ਪੀਰ ਪੈਕਾਂਬਰ ਸੇਖ ॥ ਦਿਲਾ ਕਾ ਮਾਲਕੁ ਕਰੇ ਹਾਕੁ ॥ ਕੁਰਾਨ ਕਤੇਬ ਤੇ ਪਾਕੁ ॥੩॥
ਨਾਰਾਇਣ ਨਰਹਰ ਦਇਆਲ ॥ ਰਮਤ ਰਾਮ ਘਟ ਘਟ ਆਧਾਰ ॥ ਬਾਸੁਦੇਵ ਬਸਤ ਸਭ ਠਾਇ ॥ ਲੀਲਾ ਕਿਛੁ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ ॥੪॥
ਮਿਹਰ ਦਇਆ ਕਰਿ ਕਰਨੈਹਾਰ ॥ ਭਗਤਿ ਬੰਦਗੀ ਦੇਹਿ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਖੋਏ ਭਰਮ ॥ ਏਕੋ ਅਲਹੁ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ॥੫॥

ਰਾਗ ਲਲਿਤਕਲੀ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਨੀਰੇ	ਗਮ	ਮੰਮ	—ਮ	ਮ	ਮਮ	ਗਮਮੰ	ਮੰਗ	ਸਾਗਮਪ	ਮੰਪ	ਧੁਪਮੰਪ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਓੁਂऽ	ਨਮੋ	ਭਗ	ਵੰਤ	ਗੁ	ऽऽ	ਸਾऽऽ	ऽऽ	ऽऽऽऽ	ਈऽ	ऽऽऽऽ	ऽ
	ਗ	ਮੰਧੁਧੁ	ਧੁਸਾਂ	—	ਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂਧੁਪ	ਮੰਪਧੁਨੀ	ਧੁਪਮੰਪਮਗ	ਗਮਮੰ	ਮੰਗ	ਰੇਮੰਗਰੇ	ਸਾ
	ਖਾ	ਲऽਕੁ	ਰਵਿ	ऽ	ਰऽऽऽ	ਹਿऽਆऽ	ਸऽऽऽ	ਰऽऽऽऽऽ	ਬऽऽ	ਠਾऽ	ऽऽऽऽ	ਈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗਮੰ	ਧੁਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	(ਸਾਂ)	ਸਾਂਨੀਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਰੇਂਨੀਧੁ	ਮੰਧਮੰਮ	ਗਗਮ-	(ਮ)	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕਾऽ	ਰਨ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽऽऽऽ	ਕऽऽऽ	ਰੀऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਮ	ऽ	ऽ
	ਸਾਗਮਪ	ਪ	ਮੰਧਮੰਪ	ਧੁਨੀਧੁਪਮੰ	ਗਮਧੁਧੁ	ਸਾਂ	ਧੁਪਮੰਪ	ਗਮਮੰ	ਸਾਗਮਪ	ਮੰਗ	ਮੰਗ	ਰੇਸਾ
	ਸऽऽऽ	ਰਬ	ਪ੍ਰऽऽऽ	ऽऽऽऽऽ	ਤਿऽऽऽ	ਪਾ	ऽऽऽऽ	ਲऽऽ	ਰੰऽऽऽ	ਹੀऽ	ਮऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		x		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 898)

ਗਊ ਕਉ ਚਾਰੇ ਸਾਰਦੂਲੁ ॥ ਕਉਡੀ ਕਾ ਲਖ ਹੂਆ ਮੂਲੁ ॥
ਬਕਰੀ ਕਉ ਹਸਤੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੇ ॥ ਅਪਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੇ ॥੧॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥ ਬਰਨਿ ਨ ਸਾਕਉ ਬਹੁ ਗੁਨ ਤੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦੀਸਤ ਮਾਸੁ ਨ ਖਾਇ ਬਿਲਾਈ ॥ ਮਹਾ ਕਸਾਬਿ ਛੁਰੀ ਸਟਿ ਪਾਈ ॥
ਕਰਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਹਿਰਦੈ ਵੂਠਾ ॥ ਫਾਥੀ ਮਛੁਲੀ ਕਾ ਜਾਲਾ ਤੂਟਾ ॥੨॥
ਸੂਕੇ ਕਾਸਟ ਹਰੇ ਚਲੂਲ ॥ ਊਚੈ ਥਲਿ ਫੂਲੇ ਕਮਲ ਅਨੂਪ ॥
ਅਗਨਿ ਨਿਵਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇਵ ॥ ਸੇਵਕੁ ਅਪਨੀ ਲਾਇਓ ਸੇਵ ॥੩॥
ਅਕਿਰਤਘਣਾ ਕਾ ਕਰੇ ਉਧਾਰੁ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਹੈ ਸਦਾ ਦਇਆਰੁ ॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕਾ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਨਾਨਕ ਸਰਣਾਈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਲਲਿਤਕਲੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਨੀ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਮ॑	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਕ੍ਰਿ	ऽ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ਨ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
	ਗ	ਗ	ਮ॑	ਧੁਮ॑	ਧੁਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮ	ਮ
	ਬ	ਰ	ਨਿ	ਨऽ	ਸਾऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਬऽ	ਹੁऽ	ਗੁऽ	ਨऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ਰੇ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਗ	ਗ	ਮ॑	ਧੁ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗ	ਊ	ਕ	ਉ	ਚਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ਲੁ	ऽ
	ਨੀ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਮ॑	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧੁ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮ॑ਪ
	ਕਉ	ऽ	ਡੀ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਲ	ਖ	ਹੂऽ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਮੂऽ	ऽऽ	ਲੁऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਰੇ	ਗਮ	ਮੰਮ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗ਼ਮ	ਰੇਗ	ਮਗ	ਰੇਗ਼	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
2	ਨ਼ੀਰੇ	ਗਮ	ਮੰਮ	ਗਮ	ਨੀਧੁ	ਪਧੁ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧੁਨੀ	ਪਧੁ	ਮੰਪ
	ਧੁਨੀ	ਧੁਪ	ਮੰਪ	ਮੰਗ	ਨ਼ੀਰੇ	ਗਮ	ਮੰਮ	ਗਮ	ਨੀਧੁ	ਪ਼ਧੁ	ਮੰਪ	ਗਮ	ਪਮ਼	ਗਮ	ਰੇਗ਼	ਰੇਸਾ਼
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਗੁਣ ਕਲੀ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਭੈਰਉ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਤੇ ਧੈਵਤ, ਕੋਮਲ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਹ ਭੈਰਉ ਅੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਲੰਬਿਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਤੇ ਰਿਸ਼ਭ ਦੀ ਮੀਂਡ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਕੇ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧੁ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ ਮ ਪ, ਧੁ, ਪ ਮ ਰੇ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ...ਸਾ, ਸਾ ਧ਼ੁ ਸਾ, ਰੇ...ਸਾ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਧ਼ੁ ਪ, ਮ਼ ਪ, ਧ਼ੁ ਸਾ ਰੇ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਪ ਮ ਰੇ...ਪ ਮ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਮ ਪ ਮ ਰੇ, ਧੁ ਧੁ ਮ ਪ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
3. ਮ ਪ ਧੁ...ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧੁ...ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਧੁ, ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾ ਧੁ...ਧੁ ਪ, ਮ ਪ, ਧੁ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਧੁ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਰੇ, ਮ ਰੇ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ, ਧ਼ੁ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ (ਪੰਨੇ 878-879)

ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਬੂੰਦ ਬੂੰਦ ਮਹਿ ਸਾਗਰੁ ਕਵਣੁ ਬੁਝੈ ਬਿਧਿ ਜਾਣੈ ॥
ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ ਆਪਿ ਕਰਿ ਚੀਨੈ ਆਪੇ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ ॥੧॥
ਐਸਾ ਗਿਆਨੁ ਬੀਚਾਰੈ ਕੋਈ ॥ ਤਿਸ ਤੇ ਮੁਕਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਹੋਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਿਨ ਮਹਿ ਰੈਣਿ ਰੈਣਿ ਮਹਿ ਦਿਨੀਅਰੁ ਉਸਨ ਸੀਤ ਬਿਧਿ ਸੋਈ ॥
ਤਾ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਸਮਝ ਨ ਹੋਈ ॥੨॥
ਪੁਰਖ ਮਹਿ ਨਾਰਿ ਨਾਰਿ ਮਹਿ ਪੁਰਖਾ ਬੂਝਹੁ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ॥
ਧੁਨਿ ਮਹਿ ਧਿਆਨੁ ਧਿਆਨ ਮਹਿ ਜਾਨਿਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥੩॥
ਮਨ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਜੋਤਿ ਮਹਿ ਮਨੂਆ ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਭਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਿਨ ਏਕ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗੁਣ ਕਲੀ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ	ਮਰੇ̱	ਮ	ਪ	ਧ̱	ਧ̱
ਸ਼ਬਦ	ਐ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਨੁ	ਬੀ
	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	—	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਸਾ	—	ਸਾ
	ਚਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ
	ਮਰੇ̱	ਮਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਮਰੇ̱	ਮਰੇ̱	ਪ	ਧ̱	ਧ̱
	ਤਿऽ	ਸऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਮੁऽ	ਕऽ	ਤਿ	ऽ	ਪ
	ਪਮ	ਪ	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਸਾਰੇ̱	ਸਾ
	ਰऽ	ਮ	ਗ	ऽ	ਤਿ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰ	ਮਹਿ	ਬੂੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ
	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਮਾਂ	ਸਾਂ
	ਬੂੰ	ਦ	ਮ	ਹਿऽ	ऽऽ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰੁ	ऽ
	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕ	ਵ	ਣੂ	ऽ	ऽ	ਬੁऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ
	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਧੁਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਧੁ	ਸਾ
	ਬਿ	ऽ	ਧਿ	ऽ	ऽ	ਜਾऽ	ऽ	ਣੈ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਧੁਸਾ	ਪਧੁ	ਸਾਂਰੇਂ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਮਰੇ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਸਾਂਧੁ	ਸਾਂ
	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁਸਾਂ	ਧੁਪ
	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਸਾਂਧੁ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਧੁਸਾ	ਰੇਸਾ
	ਪਾਧੁ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਰੇਮ	ਪਧੁ
	ਮਪ	ਰੇਮ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਪਧੁ	ਸਾਂਧੁ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 889)

ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਗ੍ਰਿਹੁ ਰਾਜੁ ਮਾਲੁ ॥ ਤੇਰੈ ਕਾਜਿ ਨ ਬਿਖੈ ਜੰਜਾਲੁ ॥
ਇਸਟ ਮੀਤ ਜਾਣੁ ਸਭ ਛਲੈ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਇ ਲੇ ਮੀਤਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਤੇਰੀ ਲਾਜ ਰਹੈ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਜਮੁ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਸਗਲ ਨਿਰਾਰਥ ਕਾਮ ॥ ਸੁਇਨਾ ਰੁਪਾ ਮਾਟੀ ਦਾਮ ॥
ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਜਾਪਿ ਮਨ ਸੁਖਾ ॥ ਈਹਾ ਊਹਾ ਤੇਰੋ ਊਜਲ ਮੁਖਾ ॥੨॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਥਾਕੇ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ ॥ ਕਿਨ ਹੀ ਨ ਕੀਏ ਕਾਜ ਮਾਇਆ ਪੂਰੇ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਜਨੁ ਕੋਇ ॥ ਤਾ ਕੀ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਭਗਤਨ ਕੋ ਨਾਮੁ ਅਧਾਰੁ ॥ ਸੰਤੀ ਜੀਤਾ ਜਨਮੁ ਅਪਾਰੁ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤੁ ਕਰੇ ਸੋਈ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਤਾ ਕੈ ਕੁਰਬਾਣੁ ॥੪॥

ਰਾਗ ਗੁਣ ਕਲੀ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪ	ਰੇ̱	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ̱
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ਇ	ਲੇ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਤਾऽ	ऽ
	—	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਧ̣	ਪ̣	ਧ̣	ਸਾ	ਧ̣ਸਾ	ਰੇ̱	ਸਾ	—
	ऽ	ਹਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਤੇ	ਰੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਰ	ਹੈऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	ਰੇ̱	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰੇ̱	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ̱
	ऽ	ਹਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਜ	ਮੁ	ਕ	ਛੁ	ਨ	ਕ	ਹੈ	ऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਧ̱	ਪ	ਧ̱	ਮ	—	ਪ	ਧ̱	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ̱	ਮਂ	ਰੇਂ̱	—	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਤੇ	ਰੈ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਗ੍ਰਿ	ਹੁ	ਰਾ	ਜੁ	ਮਾ	ऽ	ਲੁ	ऽ
	—	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਰੇ̱	—	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	—	ਰੇ̱	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ̱
	ऽ	ਤੇ	ਰੈ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਬਿ	ਖੈ	ऽ	ਜੰ	ਜਾ	ऽ	ਲੁऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਮਰੇ	ਪਮ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਪਮ	ਧੁਪ	ਸਾਂਧੁ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਸਾਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ
2	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਸਾਰੇ	ਧੁਸਾ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਰੇਮ	ਸਾਰੇ	ਧੁਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਧੁਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮ
	ਪਮ	ਧੁਪ	ਸਾਂਧੁ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਮਂ	ਮਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਧੁ	ਧੁਂਪ	ਪਮ
	ਮਧੁ	ਧੁਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਰੇਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਕਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਔੜਵ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਨੂੰ ਗੰਧਾਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। "ਸਾ, ਗ ਮ, ਮ, ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ", ਅਤੇ "ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਸਾ ਰੇ ਸਾ" ਇਹ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀਆ ਰਾਗ ਵਾਚਕ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਨਟ ਰਾਗ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਯੋਗ ਨਾਲ ਕਈ ਰਾਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਨਟ-ਬਿਹਾਗ, ਹੰਸ ਨਟ, ਨਾਟ, ਨਟ-ਨਾਰਾਇਣ, ਨਟ-ਬਿਲਾਵਲ ਆਦਿਕ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਪਕੜ—ਸਾ ਗ, ਰੇ ਗ ਮ, ਮ, ਪ ਮ, ਗ, ਗ, ਮ, ਪ, ਸਾਂ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ, ਪ ਮ, ਗ ਮ, ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਪ ਮ ਗ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਪ਼ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਰੇ ਗ ਪ ਮ, ਗ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਮ, ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ਼ ਧ, ਨੀ਼ ਪ, ਰੇ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
3. ਪ ਮ ਗ ਮ, ਪ ਮ ਪ, ਧ ਨੀ਼ ਸਾਂ ਨੀ਼ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਸਾਂ, ਰੇ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ਼ ਪ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ, ਸਾ ਗ਼ ਗ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਰੇ ਸਾ।
4. ਪ ਪ਼ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ਼ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ਼ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਸਾਂ ਧ ਨੀ਼ ਪ, ਗ ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ ਦੁਪਦੇ (ਪੰਨਾ 978)

ਉਲਾਹਨੋ ਮੈ ਕਾਹੂ ਨ ਦੀਓ ॥ ਮਨ ਮੀਠ ਤੁਹਾਰੋ ਕੀਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਗਿਆ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਾਮੁ ਤੁਹਾਰੋ ਜੀਓ ॥
ਈਹਾਂ ਊਹਾ ਹਰਿ ਤੁਮ ਹੀ ਤੁਮ ਹੀ ਇਹੁ ਗੁਰ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜੀਓ ॥੧॥
ਜਬ ਤੇ ਜਾਨਿ ਪਾਈ ਏਹ ਬਾਤਾ ਤਬ ਕੁਸਲ ਖੇਮ ਸਭ ਥੀਓ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਪਰਗਾਸਿਓ ਆਨ ਨਾਹੀ ਰੇ ਬੀਓ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ

ਤਾਲ ਯਕਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ	—	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਉऽ	ਲਾ	ਹਨੋ	ਮੈऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ਹੂ	ਨ	ਦੀ	ऽ	ਓ
	(ਪ)	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮ	ऽ	ਨ	ਮੀ	ऽ	ਠਤੁ	ਹਾ	ऽ	ਰੋ	ਕੀ	ऽ	ਓ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਂ
	ਆ	ਗਿ	ਆऽ	ਮਾ	ਨਿ	ਜਾ	ਨਿ	ਸੁ	ਖੁੰ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ
	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂਰੇਂ	ਗਂ
	ਸੁਨਿ	ਸੁ	ਨਿ	ਨਾ	ਮੁ	ਤੁ	ਹਾ	ऽ	ਰੋ	ਜੀ	ऽऽ	ਓ
	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
	ਈ	ਹਾਂ	ऽ	ਉ	ਹਾ	ਹਰਿ	ਤੁ	ਮ	ਹੀ	ਤੁ	ਮ	ਹੀ
	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਇ	ਹੁ	ऽ	ਗੁਰ	ਤੇ	ऽ	ਮੰ	ਤ੍ਰੂ	ਦ੍ਰਿ	ੜੀ	ऽ	ਓ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 979)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਡੋਰੀ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਮੋਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਚਲਾ ਗਹਾਇਓ ਜਨ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਮਨੁ ਬੀਧੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਖੋਰੀ ॥
ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਭਗਤਿ ਰਸੁ ਉਪਜਿਓ ਮਾਇਆ ਕੀ ਜਾਲੀ ਤੋਰੀ ॥੧॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਆਨ ਨ ਪੇਖਉ ਹੋਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲੀਓ ਦਾਸੁ ਅਪੁਨਾ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਬਹੂ ਥੋਰੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਗ	ਸਾਨੀ	ਨੀਸਾ	ਰੇ	—	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ
ਸ਼ਬਦ	ਚऽ	ਰऽ	ਨऽ	ਕऽ	ਮऽ	ਲ	ਸੰऽ	ਗਿऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਡੋ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਗਮ	ਪਧ	ਗ	ਗ
	ਸੁ	ਖ	ਸਾ	ऽ	ਗਾऽ	ਰ	ਕ	ਰਿ	ਪ	ਰਮ	ਗ	ਤਿ	ਮੋऽ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਪ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧਨੀ	ਧੁਪ	ਮਗ
	ਅੰ	ਚ	ਲਾ	ਗ	ਹਾऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਜऽ	ਨऽ	ਅऽ	ਪੁ	ਨੇऽ	ऽऽ	ਕऽ	ਉऽ
	ਪਸਾਂ	ਰੇਂਗਂ	ਗਂਮਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ(ਸਾਂ)		ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ
	ਮऽ	ਨੁऽ	ਬੀऽ	ਧੋऽ	ਪ੍ਰੇऽ	ऽ	ਮ	ਕੀ	ਖੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਗਗ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਨੀਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਪਧ	ਪਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਗਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਪਪ	ਪਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਧ	ਧਪ
	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਪਪ	ਪਪ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਪਪ	ਪਪ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ
3	ਪ਼ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਗਰੇ	ਗਂਗ	ਗਗ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਪਪ	ਮਗ	ਰੇਰੇ	ਮਗ	ਪਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਰੇਂਗਂ	ਗਂਮਂ	ਮਂਪਂ	ਪਂਗਂ	ਮਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ
	ਮਂਗਂ	ਮਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਗਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ	ਨੀਧ	ਨੀਪ
	ਪਮ	ਮਗ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਪਪ	ਪਗ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਪਮ	ਪਗ	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1398)

ਸਤਿਗੁਰਿ ਖੇਮਾ ਤਾਣਿਆ ਜੁਗ ਜੂਥ ਸਮਾਣੇ ॥
ਅਨਭਉ ਨੇਜਾ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਜਿਤੁ ਭਗਤ ਅਘਾਣੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਅੰਗਦੁ ਅਮਰੁ ਭਗਤ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸਮਾਣੇ ॥
ਇਹੁ ਰਾਜ ਜੋਗ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਤੁਮ੍ਹ ਹੁ ਰਸੁ ਜਾਣੇ ॥੧੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿ	ਖੇ	ਮਾ	ਤਾ	ਣਿ	ਆ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਪ
	ਜੁ	ਗ	ਜੂ	ऽ	ਥ	ਸ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਣੇ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਅਨ	ਭ	ਉ	ਨੇ	ਜਾ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁऽ	ਟੇ	ਕ
	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ
	ਜਿ	ਤੁ	ਭ	ਗ	ਤ	ਅ	ऽ	ਘਾ	ऽ	ਣੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਗੁ	ਰੁ	ਨਾ	ਨ	ਕੁ	ਅੰ	ਗਦੁ	ਅ	ਮ	ਰੁ
	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਭ	ਗਤ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਗਿ	ਸ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਣੇ
	ਪ	ਸਾਂਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਇਹੁ	ਰਾऽ	ਜ	ਜੋਗ	ਗੁਰ	ਰਾ	ਮ	ਦਾऽ	ऽ	ਸ
	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	—	ਸਾ
	ਤੁ	ਮ੍	ਹੁ	ਰ	ਸੁ	ਜਾ	ऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ-ਦੁਰਬਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚਾਲ ਨਟ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਗ, ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਨੁੀ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ, ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾ, ਨੁ਼ੀ ਪ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਰੇ ਗ, ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਧ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ, ਪ ਧ, ਧ ਨੁੀ ਧ, ਪ ਮੰ ਪ, ਮ ਰੇ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਗ, ਮ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਨੁੀ, ਧ ਪੰ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੁੀ ਪ, ਧ ਨੁੀ ਧ, ਪ ਮੰ ਪ, ਮ ਮ ਰੇ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਰੇ ਗ, ਮ, ਪ ਮ ਗ ਮ, ਮ ਰੇ ਸਾ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨੁ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਪ਼, ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਪ਼, ਰੇ ਗ ਮ ਗ ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
5. ਸਾ ਰੇ ਗ, ਪ ਪ, ਨੁੀ ਧ ਪ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਧ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
6. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਪ ਨੀ, ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਪ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਮੰ ਰੇ ਗੰ ਮੰ, ਗੰ, ਮੰ ਗੰ ਮੰ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ।
7. ਸਾਂ ਰੇਂ ਗੰ ਮੰ, ਪੰ ਮੰ ਗੰ ਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਧ ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਨੁੀ ਧ, ਮੰ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ, ਧ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਪ ਗ ਮ ਰੇ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ਼, ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 977)

ਮਨ ਮਿਲੁ ਸੰਤਸੰਗਤਿ ਸੁਭਵੰਤੀ ॥ ਸੁਨਿ ਅਕਥ ਕਥਾ ਸੁਖਵੰਤੀ ॥
ਸਭ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਲਹੰਤੀ ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਹੋ ਲਿਖਤੁ ਲਿਖੰਤੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਕਲਜੁਗ ਵਿਚਿ ਊਤਮ ਮਤਿ ਗੁਰਮਤਿ ਕਥਾ ਭਜੰਤੀ ॥
ਜਿਨਿ ਜਨਿ ਸੁਣੀ ਮਨੀ ਹੈ ਜਿਨਿ ਜਨਿ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕੈ ਹਉ ਕੁਰਬਾਨੰਤੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਾ ਜਿਨਿ ਰਸੁ ਚਾਖਿਆ ਤਿਸੁ ਜਨ ਸਭ ਭੂਖ ਲਹੰਤੀ ॥
ਨਾਨਕ ਜਨ ਹਰਿ ਕਥਾ ਸੁਣਿ ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹੋਵੰਤੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਗਸਾ	ਗ	ਗਮ	ਮ	ਮ	ਧਪ	ਪ	ਪਧ	ਧਗ	ਮ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਮ	ਨऽ	ऽ	ਮਿऽ	ऽ	ਲੁ	ਸੰऽ	ऽ	ਤऽ	ਸੰऽ	ਗ	ਤਿ
	ਗਰੇ	ਗ	ਗਮਪ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਮ	—	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸੁऽ	ਭ	ऽऽऽ	ਵੰऽ	ऽ	ਤੀ	ਸੁ	ਨਿ	ऽ	ਅ	ਕ	ਥ
	ਸਾ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਪ	ਮ	ਨ਼ੀਪ	ਨ਼ੀਪ	ਗਰੇ	ਗ	ਪ	ਮ
	ਕ	ऽ	ऽऽऽऽ	ਥਾऽ	ऽ	ऽ	ਸੁऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਵੰ	ऽ	ਤੀ
	ਗਰੇ	ਗ	ਗਮਪ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਗ	ਗਮਪ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸੁऽ	ਭ	ऽऽऽ	ਵੰऽ	ऽ	ਤੀ	ਸੁऽ	ਭ	ऽऽऽ	ਵੰऽ	ऽ	ਤੀ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮਗਰੇ	ਰੇਗ	ਮ
	ਸਭ	ਕਿ	ਲऽ	ਵਿ	ऽ	ਖ	ਪਾ	ਪ	ਲऽ	ਹੰऽऽ	ऽऽ	ਤੀ
	ਪ	ਧ	ਨੀਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਗਮਪ	ਗਮਪ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ऽऽ	ਹੋ	ਹੋ	ਹੋऽ	ऽऽ	ਲਿਖऽ	ਤੁऽऽ	ਲਿऽ	ਖੰ	ਤੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਹਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਰ	ਤਿ	ਕਲ	ਜੁ	ਗऽ	ਵਿਚਿ	ਊऽ	ਤ	ਮ
	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂਰੇਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ
	ਮਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਮऽ	ऽ	ਤਿ	ਕ	ਥਾ	ऽਭ	ਜੰ	ऽ	ਤੀ
	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪਮ	ਪ	ਗਸਾ	ਗ	ਗ	ਪਗ	ਮ	ਮ
	ਜਿਨਿ	ਜऽ	ਨਿ	ਸੁ	ਣੀऽ	ਮ	ਨੀऽ	ਹੈ	ऽ	ਜਿਨਿ	ਜ	ਨਿ
	ਪ	ਧ	ਨੀਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਗਮਪ	ਗਮਪ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
	ਤਿ	ਸੁ	ऽऽ	ਜ	ਨ	ਕੈऽ	ਹਉ	ਕੁਰऽ	ਬਾऽऽ	ਨੰऽ	ऽ	ਤੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮ	ਨ	ਮਿ਽	ਲੁ਽	ਸੰ	਽਽	ਤ	ਸੰ	ਗ	ਤਿ਽	ਸੁ਽	ਭ਽	ਵੰ਽	਽	ਤੀ	਽
	ਸਾ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਪ਼	ਸਾ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਰੇ	ਸਾਂ
	ਸੁ	਽਽	ਨਿ਽	ਅ਽	ਕ	਽	ਥ	਽	ਕ	ਥਾ	ਸੁ	ਖ	ਵੰ਽	਽਽	ਤੀ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ	—
	ਹ	ਰਿ	ਅ	ਕ	ਥ	ਕ	ਥਾ	ਕਾ	ਜਿ	ਨਿ	ਰ਽	ਸੁ	ਚਾ	ਖਿ	ਆ	਽
	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਨ਼ੀ	ਪ
	ਤ੍ਰਿ	ਸੁ	ਜ਽	ਨ	ਸ	਽	ਭ	਽਽	ਭੂ਽	਽਽	ਖ	ਲ	ਹੰ਽	਽਽	ਤੀ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਗ	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਸਾ	ਗਰੇ	ਮਧ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਪਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਪ਼ਧ਼	ਧ਼ਪ਼	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਮਗ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀਪ	ਧਮ	ਪਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਂਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗਰੇ	ਮਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
4	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾਧ	ਪਧ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਪ	ਧਪ	ਧਮ	ਨੀਧ	ਨੀਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਧ
	ਨੀਧ	ਪਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਰੇਗ	ਮਪ
	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੪ ਪੜਤਾਲ (ਪੰਨਾ 977)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਸੇਵ ਸਫਲ ਹਰਿ ਘਾਲ ॥ ਲੇ ਗੁਰ ਪਗ ਰੇਨ ਰਵਾਲ ॥
ਸਭਿ ਦਾਲਿਦ ਭੰਜਿ ਦੁਖ ਦਾਲ ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਹੋ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਗ੍ਰਿਹੁ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿਓ
ਹਰਿ ਰੰਗ ਰੰਗ ਮਹਲ ਬੇਅੰਤ ਲਾਲ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲ ॥
ਹਰਿ ਆਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਆਪਿ ਗ੍ਰਿਹਿ ਆਇਓ
ਹਮ ਹਰਿ ਕੀ ਗੁਰ ਕੀਈ ਹੈ ਬਸੀਠੀ
ਹਮ ਹਰਿ ਦੇਖੇ ਭਈ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ॥੧॥
ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਕੀ ਖਬਰਿ ਗੁਰਿ ਪਾਈ ਮਨਿ ਤਨਿ ਆਨਦੋ ਆਨੰਦ ਭਏ
ਹਰਿ ਆਵਤੇ ਸੁਨੇ ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਹਰਿ ਲਾਲ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਿਲੇ ਭਏ ਗਲਤਾਨ ਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਪੜਤਾਲ

ਤਾਲ ਸਵਾਰੀ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
ਸਰਗਮ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਸ	ਫ	ਲ	ਹऽ	ਰਿ	ਘਾ	ऽ	ਲ
	ਪ	ਧ	ਪ਼	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਲੇ	ਗੁ	ਰ	ਪ	ऽ	ਗ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਲ
	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਗਮ	ਧ	ਪ
	ਸ	ऽ਼	ਭਿ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਲਿ	ਦ	ਭੰ	ਜਿ	ਦੁ	ਖ	ਦਾऽ	ऽ	ਲ
	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਸ਼ਾਂ	ਧ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਹੋ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਹੋ	ऽऽ	ਨਦ	ਰਿ	ਨਿ	ਹਾ	ऽ	ਲ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				3				4			

ਅੰਤਰਾ 1, ਚਾਰ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਪ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਪ਼ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾਰੇ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹऽ	ਰਿ	ਕਾ	ਗ੍ਰਿਹੁ	ਹ	ਰਿ	ਆऽ	ऽ	ਪਿਸ	ਵ੍ਹਾऽ	ਰਿ	ੳ
	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਮਧ	ਪ	ਪ	ਪਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇਗ	ਮ	ਮ
	ਹਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਰੰऽ	ऽ	ਗ	ਮऽ	ਹ	ਲ	ਬੇऽ	ਅੰ	ਤ
	ਪਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ	ਪਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਲਾऽ	ऽ	ਲ	ਲਾऽ	ऽ	ਲ	ਹऽ	ऽऽ	ਰਿ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਲ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ 2, ਤਾਲ ਢਾਈਆ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹਰਿ	ਆਪ	ਨੀ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਕऽ	ਰੀऽ	ਆऽ	ऽਪਿ	ਗ੍ਰਿਹਿ	ਆ	ऽ	ਇਓ	ऽ
	ਸਾਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਧ਼	ਪ਼	ਮ	ਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਹਮ	ऽ	ਹਰਿਕੀ	ਗੁ	ਰ	ਕੀ	ਈ	ਹੈ	ऽ	ਬऽ	ਸੀऽ	ऽऽ	ਠੀऽ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਨ਼ੀ	ਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ
	ਹਮ	ਹਰਿ	ਦੇ	ਖੇ	ਭ	ਈऽ	ਨਿऽ	ਹਾ	ਲਨਿ	ਹਾਲ	ਨਿਹਾ	ਲऽ	ਨਿऽ	ਹਾਲ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	˚x			2		3		˚x			2		3	

ਅੰਤਰਾ 3, ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ਵ	ਤੇ	ਕੀ	ਖਬ	ਰਿ	ਗੁ	ऽ	ਰਿऽ	ऽऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਧ਼ਨੀ	ਸਾਨੀ	ਧ਼	ਪ਼
	ਮऽ	ਨਿऽ	ਤ	ਨਿ	ਆ	ਨ	ਦੋ	ऽ	ਆऽ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ਭੁऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ਆਵ	ਤੇ	ਸੁ	ਨੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਲऽ	ਹਰਿ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਲऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ 4, ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਜ	ਨੁ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕੁ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਮਿ	ऽ	ਲੇ	ऽ
	ਮਂ	ਮਂ	ਗ	ਮਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਮਂਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਭ	ਏ	ਗ	ਲ	ਤਾ	ਨ	ਹਾ	ਲ	ਨਿऽ	ਹਾऽ	ਲऽ	ਨਿऽ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਲऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 980)

ਹਉ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਜਾਉ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਦਾਤੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥੧॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਮਾਲ ॥੨॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਲ ॥੩॥

ਰਾਗ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ

ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਉ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾ	ਰਿ	ਜਾ	ਉ	ਗੁ	ਰੁ	ਗੋ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				0				X				0			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ
	ਮੋ	ਹਿ	ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ
	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਦੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਦ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X				0				X				0			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਹੰਸ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੇ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਅਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪਦਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੰਸ ਧਵਨਿ ਅਤੇ ਉਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪਦਤੀ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦੇ ਨਟ ਰਾਗ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਹੰਸ ਧਵਨਿ ਵਿਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਮੱਧਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਰਾਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਹੰਸ ਧਵਨਿ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਟ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। "ਰੇ ਗ, ਗ ਮ, ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ" ਅਤੇ "ਨ਼ੀ ਰੇ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਗ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ" ਇਹ ਸੁਰ ਸਮੂੰਹ ਰਾਗ ਵਾਚਕ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ, ਗ, ਗ ਮ ਰੇ, ਗ ਪ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ ਨ਼ੀ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਨ਼ੀ ਰੇ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਗ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰੇ, ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਰੇ ਗ, ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਸਾ, ਗ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ ਸਾ।
3. ਰੇ ਗ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਰੇ, ਗ ਪ, ਨੀ ਪ ਨੀ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ, ਗੰ ਮੰ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੀ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਮ, ਰੇ ਨੀ ਰੇ ਸਾ।
4. ਗ, ਗ ਮ, ਗ ਪ, ਨੀ ਰੇਂ, ਪ ਨੀ ਰੇਂ, ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰੇ, ਪ ਨ਼ੀ, ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਗ ਰੇ, ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗੁ ਨਟ ਨਾਰਾਇਨ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 978)

ਰਾਮ ਹਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਕਿਆ ਭਾਵੈ ॥
ਮਨਿ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਦਰਸਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੋਈ ਗਿਆਨੀ ਸੋਈ ਜਨੁ ਤੇਰਾ ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਰੁਚ ਆਵੈ ॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਜਿਸੁ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸੋ ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੁਧੁ ਧਿਆਵੈ ॥੧॥
ਕਵਨ ਜੋਗ ਕਵਨ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨਾ ਕਵਨ ਗੁਨੀ ਰੀਝਾਵੈ ॥
ਸੋਈ ਜਨੁ ਸੋਈ ਨਿਜ ਭਗਤਾ ਜਿਸੁ ਊਪਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਵੈ ॥੨॥
ਸਾਈ ਮਤਿ ਸਾਈ ਬੁਧਿ ਸਿਆਨਪ ਜਿਤੁ ਨਿਮਖ ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥
ਸੰਤਸੰਗਿ ਲਗਿ ਏਹੁ ਸੁਖੁ ਪਾਇਓ ਹਰਿ ਗੁਨ ਸਦ ਹੀ ਗਾਵੈ ॥੩॥
ਦੇਖਿਓ ਅਚਰਜੁ ਮਹਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕਿਛੁ ਆਨ ਨਹੀ ਦਿਸਟਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਮੋਰਚਾ ਗੁਰਿ ਲਾਹਿਓ ਤਹ ਗਰਭ ਜੋਨਿ ਕਹ ਆਵੈ ॥੪॥

ਰਾਗ ਹੰਸ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਗ	ਸਾ	ਗ	ਪਧ	ਗਪ	ਗਰੇ	ਗਪ	ਨੀਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾ	ਮऽ	ਹऽ	ਉऽ	ਕਿਆऽऽ		ਜਾऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਕਿਆ	ऽऽ	ਭਾऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਗ	ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਰੇ	ਸਾ
	ਮ	ਨਿ	ਪਿਆ	ऽ	ਸऽ	ਬ	ਹੁਤੁ	ਦਰ	ਸਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਸੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਗਿਆ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੋऽ	ਈ	ਜ	ਨੁ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽऽ
	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਰੇ	—	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	—
	ਜਿऽ	ਸੁऽ	ਊऽ	ऽ	ਪ	ਰਿ	ਰੁऽ	ਚ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਪ	ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ
	ਕ੍ਰਿ	ऽ	ਪਾ	ਕ	ਰਹੁ	ऽ	ਜਿ	ਸੁ	ਪੁऽ	ਰ	ਖ	ਬਿ	ਧਾ	ऽऽ	ਤੇऽ	ऽऽ
	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਪ	ਗ	ਪਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਪ
	ਸੋऽ	ऽऽ	ਸऽ	ਦਾ	ਸ	ਦਾ	ਤੁ	ਧੁ	ਧਿਆ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਂਰੇ	ਗਪ	ਗਗ	ਗਪ	ਧਪਂ	ਗਪ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮ਼ਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਗ	ਗਰੇ	ਰੇਪ	ਪ਼ਗ	ਗਪ	ਧਪ	ਪਨੀ	ਨੀਧ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਗ	ਗਰੇ
	ਗਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧਪ	ਗਪ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਪ	ਧਪ	ਪਗ	ਗਮ਼	ਗਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
3	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਪ	ਗਗ	ਗਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਪ	ਗਪ	ਨੀਸਾ	ਗਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਪਨੀ	ਸਾਂਗਂ	ਗਂਰੇਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ
	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਪ	ਮਗ	ਗਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗ, ਰੇ ਗ਼ ਮ ਪ, ਨੀ ਧ, ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਗ ਮੰ ਧ, ਮੰ ਪ ਧ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾ ਗ ਰੇ ਮੰ, ਮੰ ਪ, ਧ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਰੇ ਗ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਪ ਮੰ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮੰ ਪ, ਰੇ ਗ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਪ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ਼, ਪ, ਰੇ ਗ ਮੰ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
5. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਪ ਮੰ, ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਪੜਤਾਲ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 980)

ਕੋਊ ਹੈ ਮੇਰੋ ਸਾਜਨੁ ਮੀਤੁ ॥ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਸੁਨਾਵੈ ਨੀਤ ॥
ਬਿਨਸੈ ਦੁਖੁ ਬਿਪਰੀਤਿ ॥ ਸਭੁ ਅਰਪਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਚੀਤੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਆਪਨ ਕੀਤ ॥ ਸੰਗਿ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨੁ ਸੀਤ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਹਰਿ ਜਸੁ ਦੀਤ ॥੧॥ ਹਰਿ ਭਜਿ ਜਨਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਜੀਤ ॥
ਕੋਟਿ ਪਤਿਤ ਹੋਹਿ ਪੁਨੀਤ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਬਲਿ ਬਲਿ ਕੀਤ ॥੨॥

ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ ਨਟ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਕੋ	ਊऽ	ਹੈ	ਮੇ	ऽ	ਰੋऽ	ਸਾ	ਜ	ਨੁऽ	ਮੀ	ऽऽ	ਤੁ
	ਗਰੇ	ਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਹऽ	ਰਿ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁ	ਸੁ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ਨੀ	ऽ	ਤ
	ਪ	ਪ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ
	ਬਿ	ਨ	ਸੈ	ऽ	ਦੂ	ਖੁ	ਬਿ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ਤਿ	ऽ
	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਸ	ਭੁ	ਅਰ	ਪਉ	ਮ	ਨੁ	ਤ	ਨੁ	ਚੀ	ऽ	ਤੁ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀਧ	—	ਸਾਂ	ਰੇਂ
	ਕੋ	ਈ	ਵਿ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ਆ	ਪਨ	ਕੀऽ	ऽ	ਤ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਸੰ	ਗਿ	ਚ	ਰ	ਨऽ	ਕ	ਮ	ਲऽ	ਮ	ਨੁ	ਸੀ	ਤ
	ਨੀਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਕऽ	ਰਿऽ	ਕਿਰ	ਪਾ	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਸੁ	ਦੀऽ	ऽ	ਤ	
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 979)

ਮੇਰੈ ਸਰਬਸੁ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿਓ ਸਤਿਗੁਰਿ ਦੀਨੋ ਦਾਨੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਖਦਾਤਾ ਦੂਖ ਭੰਜਨਹਾਰਾ ਗਾਉ ਕੀਰਤਨੁ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨੁ ॥
ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕੀਨ੍ਹੇ ਬਿਨਸਿਓ ਮੂੜ ਅਭਿਮਾਨੁ ॥੧॥
ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਆਖਿ ਵਖਾਣਾ ਪ੍ਰਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਨੁ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਰਨਿ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਨਾਨਕੁ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਕਾਮੋਦ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇऽ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਨਾ	ऽ	ਮੁऽ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ਨੁ	ऽ
	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	—	ਸਾ	—	ਸਾ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼	ਧ਼	ਪ
	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੰ	ਗਿ	ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮਗੁ	ਪ	ਮਪ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂ	ਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪ
	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰਿऽ	ਦੀ	ऽऽ	ਨੋ	ऽ	ਦਾ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੁऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ
	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਦੂ	ਖ	ਭੰ	ऽ	ਜ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਗ
	ਗਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨੁ	ਪੂ	ऽऽ	ਰ	ਨ	ਗਿਆऽऽ		ਨੁऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧ਼ਪ਼	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਪਪ	ਪਪ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਸਾ	ਪਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਧਪ	ਧਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਰੇਰੇ	ਗਮ	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਪਮ॑	ਪਮ॑
	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਪ	ਧਪ	ਧਪ	ਧਮ	ਪਮ	ਪਮ	ਪਗ	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ॑	ਨੀਧ	ਧਪ	ਪਮ	ਮਗ
	ਮਰੇ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਮ॑	ਗਮ॑	ਰੇਸਾ
	ਮ॑ਪ	ਧਗ	ਮਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਧਮ	ਮਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਧਗ	ਮਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਾਫੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਰੇ ਗੁ ਮ, ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੁੀ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਗੁ ਮ ਪ, ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁੀ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਨੁੀ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 979)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਮਨ ਮਹਿ ਨਾਮੁ ਕਹਿਓ ॥
ਕੋਟਿ ਅਪ੍ਰਾਧ ਮਿਟਹਿ ਖਿਨ ਭੀਤਰਿ ਤਾ ਕਾ ਦੁਖੁ ਨ ਰਹਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਭਇਓ ਬੈਰਾਗੀ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਲਹਿਓ ॥
ਸਗਲ ਤਿਆਗਿ ਏਕ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਗਹਿਓ ॥੧॥
ਕਹਤ ਮੁਕਤ ਸੁਨਤੇ ਨਿਸਤਾਰੇ ਜੋ ਜੋ ਸਰਨਿ ਪਇਓ ॥
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਨਦੁ ਭਇਓ ॥੨॥

ਰਾਗ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਗੁ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਮ	ਨ	ਮ	ਹਿऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਮੁ	ਕ	ਹਿਓ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਗੁਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕੋऽ	ऽ	ਟਿ	ਅ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਧ	ਮਿ	ਟ	ਹਿ	ਖਿ	ਨ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰਿ
	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਰੇ	ਸਾ	ਸਾਗੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਸਾ	—
	ਤਾ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਦੁ	ਖੁ	ਨऽ	ਰ	ਹਿਓ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	—
	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਤ	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਤ	ਭ	ऽ	ਇਓ	ਬੈ	ਰਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਗੁਂ	ਰੇ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਪਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਸਾ
	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਲ	ਹਿਓ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂਗੁਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਸਗ	ਲ	ਤਿ	ਆ	ऽ	ਗਿऽ	ऽ	ਏ	ਕ	ਲਿ	ਵ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਗੀ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਗੁਂ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਰੇ	ਸਾ
	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰऽ	ਨ	ਗ	ਹਿਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੋਨੋਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਸਿਰਫ਼ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਕਰ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਸ਼ਭ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਪ, ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

ਸਥਾਈ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ...ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼...ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ।
2. ਸਾ ਗ ਮ ਰੇ...ਸਾ, ਪ...ਗ ਮ ਰੇ...ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ...ਗ ਮ ਧ ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਗ ਮ ਰੇ...ਪ...ਗ ਮ ਰੇ...ਸਾ।
4. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਧ...ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ...ਮ...ਰੇ...ਸਾ।

ਅੰਤਰਾ

1. ਸਾ...ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ...ਰੇ...ਸਾ ਰੇ...ਸਾ।
2. ਮ...ਪ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ...ਸਾਂ।
3. ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਮਂ...ਰੇਂ...ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ।
4. ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਮ ਗ ਮ...ਰੇ...ਸਾ, ਰੇ...ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 975)

ਰਾਮ ਜਪਿ ਜਨ ਰਾਮੈ ਨਾਮਿ ਰਲੇ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਧਾਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਲੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਸੁਆਮੀ ਜਨ ਜਪਿ ਮਿਲਿ ਸਲਲ ਸਲਲੇ ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਿਲਿ ਰਾਮ ਰਸੁ ਪਾਇਆ ਹਮ ਜਨ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਲੇ ॥੧॥
ਪੁਰਖੋਤਮੁ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਨਿ ਗਾਇਓ ਸਭਿ ਦਾਲਦ ਦੁਖ ਦਲਲੇ ॥
ਵਿਚਿ ਦੇਹੀ ਦੋਖ ਅਸਾਧ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਹਰਿ ਕੀਏ ਖਿਨ ਪਰਲੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕੇ ਸੰਤ ਮਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ਜਿਉ ਦੇਖੈ ਸਸਿ ਕਮਲੇ ॥
ਉਨਵੈ ਘਨੁ ਘਨ ਘਨਿਹਰੁ ਗਰਜੈ ਮਨਿ ਬਿਗਸੈ ਮੋਰ ਮੁਰਲੇ ॥੩॥
ਹਮਰੈ ਸੁਆਮੀ ਲੋਚ ਹਮ ਲਾਈ ਹਮ ਜੀਵਹ ਦੇਖਿ ਹਰਿ ਮਿਲੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਅਮਲ ਹਰਿ ਲਾਏ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਅਨਦ ਭਲੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਨਟ

ਤਾਲ ਝੂਮਰਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11 12 13 14	1 2 3	4 5 6 7	8 9 10
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀਸਾ ਗ ਮਗਰੇਸਾ ਮਪ	ਗਮ ਗ ਰੇ	ਗਰੇ ਗ ਰੇਗ ਰੇਗਮਪ.	ਮ ਪਗ ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਰਾਂ ਮ ਜਂਪਿਂ ਜਨ	ਰਾਂ ਮੈ ਂ	ਨਾਂ ਂ ਂਂ ਮਿਂਂਂ	ਰ ਂਂ ਲੇ
	ਨ਼ੀਸਾ ਰੇ ਸਾ ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ ਪ ਮਗਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ(ਸਾ) ਸਾ ਧਨ਼ੀ	ਧ਼ਪ਼ ਪ਼ ਪ਼
	ਰਾਂ ਮ ਨਾ ਮੁ	ਜਂ ਪਿ ਓਂਂ	ਗੁਂ ਂ ਰ ਂਂ	ਬਂ ਚ ਨੀ
	ਮ਼ੰਪ਼ ਨ਼ੀਧ਼ ਸਾ ਸਾ	ਗਰੇ ਗ (ਸਾ)	ਗਰੇ ਗਰੇ ਗਮ (ਪ)	ਗਮਗਰੇ ਸਾਰੇ ਸਾ
	ਹਂ ਰਿਂ ਧਾ ਂ	ਰੀਂ ਂ ਂ	ਹਂ ਰਿਂ ਕ੍ਰਿਂ ਪ	ਲੇਂਂਂ ਂਂ ਂ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3	x	2	0

ਅੰਤਰਾ

	ਮ ਮਗ ਪ ਪ	ਪਸਾਂ ਸਾਂਧ ਪ	ਪਮੰ ਪ ਧਨ਼ੀ ਧਪ	ਮੰਪ ਮਗ ਮਰੇ
	ਹ ਰਿਂ ਹ ਰਿ	ਅਂ ਗਂ ਮ	ਅਂ ਗੋ ਚਂ ਰਂ	ਸੁਆ ਂਂ ਮੀਂ
	ਗਰੇ ਗ ਗਮ ਪ	ਗਮਸਾ ਰੇ ਸਾ	ਸਾ,ਮਗ ਧਪਮਪ ਮਗ ਮਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ ਪ਼ਪ਼ ਰੇਸਾ
	ਜਂ ਨ ਜਂ ਪਿ	ਮਿਂਂ ਂ ਲਿ	ਸ,ਂਂ ਲਂਂਂ ਲਂ ਸਂ	ਲਂ ਲੇਂ ਂਂ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3	x	2	0

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 979)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਪੁ ਜਪਿ ਹਰਿ ਨਾਰਾਇਣ ॥
ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰਹੁ ਮਨ ਮੇਰੇ ਤੇ ਆਠ ਪਹਰ ਗੁਨ ਗਾਇਣ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਧੂ ਧੂਰਿ ਕਰਉ ਨਿਤ ਮਜਨੁ ਸਭ ਕਿਲਬਿਖ ਪਾਪ ਗਵਾਇਣ ॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਦਿਸਟਿ ਸਮਾਇਣੁ ॥੧॥
ਜਾਪ ਤਾਪ ਕੋਟਿ ਲਖ ਪੂਜਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰਣ ਤੁਲਿ ਨ ਲਾਇਣ ॥
ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਨਾਨਕੁ ਦਾਨੁ ਮਾਂਗੈ ਤੇਰੇ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ਦਸਾਇਣੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਛਾਇਆ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਰੇ	ਗਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇऽ	ਰੇ	ਮ	ਨ	ਜऽ	ਪੁऽ	ਜऽ	ਪਿ	ਹऽ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਣ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਪ਼	—
	ਕऽ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਬਿ	ਸ	ਰ	ਹੁ	ਮऽ	ਨ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽऽ	ਤੇ	ऽ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਆऽ	ऽ	ਠ	ਪ	ਹऽ	ਰ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ਣ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮੰਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਸਾऽ	ਧੂ	ਧੂ	ਰਿ	ਕ	ਰ	ऽ	ਉ	ਨਿ	ਤ	ਮ	ਜ	ਨੁ	ऽ	ਸ	ਭ
	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	—	(ਸਾਂ)	—	ਸਾਂਧ	ਨੀ	ਪ	ਪ
	ਕਿऽ	ਲऽ	ਬਿ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਗ	ਵਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਇ	ਣ
	ਗਮ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਨੀ	ਪ	ਪ
	ਪੂऽ	ऽ	ਰ	ਨ	ਪੂ	ऽ	ਰਿ	ਰ	ਹੇऽ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾऽ	ऽ	ਨਿ	ਧਿ
	ਗਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਗ	ਧਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਘऽ	ਟਿ	ਘ	ਟਿ	ਦਿऽ	ਸ	ਟਿ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ਣੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਸਾਵਨੀ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਸਾਵਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਸਾਵਨੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਅੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਟ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸਪਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ : ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਸੁਰ—"ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਸਾ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਮ ਗ ਸਾ, ਗ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਗ ਸਾ, ਸਾ ਗ ਗ ਮ, ਮ ਗ ਗ ਸਾ", ਆਦਿਕ ਅਤੇ ਰਾਗ ਸਾਵਨੀ ਦੇ ਸੁਰ—"ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਗ, ਗ ਮ ਧ ਧ, ਪ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਸਾ," ਆਦਿਕ। ਰਾਗ ਨਟ ਦੇ ਸੁਰ—"ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗ, ਗ ਮ ਮ, ਪ ਮ, ਪ ਗ ਮ, ਰੇ ਰੇ ਸਾ," ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੇ ਸੁਰ "ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਨੀ ਸਾਂ," ਜਿਵੇਂ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਆਰੋਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਵਨੀ ਦੇ ਅੰਗ ਨਾਲ "ਪ ਧ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ", ਅਤੇ ਨਟ ਦੇ ਅੰਗ ਨਾਲ "ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਸਾਂ," ਆਦਿਕ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਗ, ਮ ਗ ਪ, ਧ ਮ, ਪ ਧ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ, ਧ ਮ ਪ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ ਗ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਪ਼, ਪ਼, ਪ਼ ਪ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਪ਼ ਨ਼ੀ, ਸਾ ਗ, ਗ ਸਾ, ਸਾ ਸਾ ਰੇ ਰੇ ਗ ਗ ਮ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਸਾ।
3. ਗ, ਮ ਧ ਮ, ਮ ਪ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਸਾ।
4. ਗ ਮ ਪ ਨੀ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ, ਪ, ਧ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ, ਪ ਧ ਪ, ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਪ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ, ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਨੀ ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਰੇਂ, ਗਂ ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ।
5. ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ ਮ ਪ, ਗ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਗਂ ਮਂ ਪਂ, ਮਂ ਪਂ ਗਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਸਾਂ ਰੇਂ ਪਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ, ਧ ਮ, ਮ ਮ ਪ ਗ, ਗ ਮ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਸਾ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਸਾ ਪ਼, ਪ਼ ਧ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ ਗ ਗ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 978-79)

ਜਾ ਕਉ ਭਈ ਤੁਮਾਰੀ ਧੀਰ ॥
ਜਮ ਕੀ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟੀ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਨਿਕਸੀ ਹਉਮੈ ਪੀਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਪਤਿ ਬੁਝਾਨੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਜਿਉ ਬਾਰਿਕ ਖੀਰ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸਾਜਨ ਸੰਤ ਮੇਰੇ ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਬੀਰ ॥੧॥
ਖੁਲੇ ਭ੍ਰਮ ਭੀਤਿ ਮਿਲੇ ਗੋਪਾਲਾ ਹੀਰੈ ਬੇਧੇ ਹੀਰ ॥
ਬਿਸਮ ਭਏ ਨਾਨਕ ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਠਾਕੁਰ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਾਵਨੀ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਗ	ਮਪ	ਮਪ	ਗ	—	—	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਕਉ	ऽऽ	ਭऽ	ऽऽ	ਈ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਧੀ	ऽ	ऽ	ਰ
	ਨ਼ੀ	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਗ	ਗਮਪ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਤ੍ਰਾ	ऽ	ਸ	ਮਿ	ਟੀ	ऽऽऽ	ਸੁ	ਖੁ	ਪਾऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ
	ਪ	ਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਨਿ	ਕ	ਸੀऽ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ	ਪੀ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਨੀ	—	ਨੀ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਗਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ऽ	ਤਪ	ਤਿ	ਬੁ	ਝਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਬਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
	ਤ੍ਰਿ	ਪ	ਤੇ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਉ	ऽ	ਬਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਖੀ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਮਰੇ	ਸਾ
2	ਸਾਪ	ਪਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਨੀਧ	ਪਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਪਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਪਨੀ	ਧਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਗ	ਗਰੇ	ਗਮ	ਮਗ	ਮਪ	ਪਮ	ਪਧ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਧਪ	ਸਾਂਧ	ਧਪ	ਪਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਰੇਰੇ	ਰੇਗ	ਗਗ	ਗਮ	ਮਮ	ਮਪ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਮਪ
	ਮਰੇ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਨੀਧ	ਪਧ
	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣ ਨਾਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਆਸਾਵਰੀ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੋਮਲ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਗ, ਮ ਪ ਧੁ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ, ਪ਼ ਧ਼ ਸਾ ਰੇ, ਗ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਪ ਗ ਮ, ਗ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ; ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਧੁ ਮ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ ਗ ਮ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਪ ਧੁ ਮ ਪ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧੁ ਨ਼ੀ ਧੁ ਪ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧੁ ਮ, ਰੇ ਮ ਪ ਧੁ, ਮ ਪ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ, ਸਵੈਯਾ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਗਹੁ ਮਨ ਸਰਨਿ ਸੁਆਮੀ ਮੇਲ॥
ਚਿਤ ਰਾਖ ਮਾਚ ਪਦ ਕਵਲ ਅੰਬੈ ਮਕਰੰਦ ਮਨ ਤਨ ਪੇਲ॥
ਗੁੰਜਾਰ ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਰਨ ਕਵਲਨ ਦੁਖ ਰੋਗ ਸੰਕਟ ਰੇਲ॥
ਧਰ ਧਿਆਨ ਮੁਰਤਿ ਸਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਦੁਖ ਜਨਮ ਮਰਨ ਹਟੇਲ॥

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣੀ ਨਾਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪਧੁ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਗਾ਽	ਹੁ	ਮ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨਿ	ਸੁ	ਆ਽	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਮੇ਽	ऽ	ਲ	ऽ
	ਪ਼	ਧ਼ੁ	ਪ਼	ਨ਼ੁੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨੁੀ	ਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗ	ਮ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਪ	ਪ
	ਚਿ	ਤ	ਰਾ	ਖ	ਮਾ	ਚ	ਪ	ਦ	ਕ਽	ऽऽ	ਵ	ਲ	ਅੰ	ऽ	ਬੈ	ऽ
	ਪ	ਧੁ	ਸਾਂ	ਨੁੀ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਮਗ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨੁੀਰੇ	ਸਾ
	ਮ	ਕ	ਰੰ	ਦ	ਮ	ਨ	ਤ	ਨ	ਪੇ਽	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਲ਽	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਮੰਗੰ	ਰੇਂਗੰ	ਮੰਪੰ	ਮੰਗੰ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	—
	ਗੁੰ	ऽ	ਜਾ	ਰ	ਨਿ	ਸ	ਦਿ	ਨ	ਚऽ	ਰऽ	ਨऽ	ਕऽ	ਵ	ਲ	ਨ	ऽ
	ਪ	ਨੁੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਗੰਮੰ	ਰੇਂ	ਨੁੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਰੇਸਾਂ	ਨੁੀਸਾਂ	ਧੁਮ	ਪਰੇ	ਗਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਦੂ	ਖ	ਰੋऽ	ਗਾऽ	ਸੰ	ऽ	ਕ	ਟ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਲऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਗ	ਗਮ	ਗਮ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਮ	ਧੁਪ	ਧੁਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਰੇਗ	ਰੇਪ	ਮਗ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਨੁੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਸਾਂਨੁੀ	ਧੁਪ	ਸਾਂਨੁੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੁੀਧੁ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਗ	ਸਾਰੇ	ਨੁੀਸਾ
3	ਸਾਪ	ਪਪ	ਧੁਮ	ਪਪ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਸਾਂਨੁੀ	ਸਾਂਧੁ	ਨੁੀਪ	ਧੁਮ	ਪ	ਪ	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਪ
	ਧੁਮ	ਪਗ	ਪ	ਪ	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਪ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਮ	ਮ	ਨੁੀਧੁ	ਨੁੀਪ	ਧੁਮ	ਪਗ	ਮ	ਮ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਕਾਫੀ ਨਟ, ਸਵੈਯਾ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਜਾਪਹੁ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਭਵ ਖੰਡਨ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਭਵਾਨੀ ॥
ਤਰਹੁ ਸੰਸਾਰ ਭਉਜਲ ਬਿਖ ਸਾਗਰ ਧਰਹੁ ਧਯਾਨ ਮੂਰਤਿ ਕਲਿਆਨੀ ॥
ਭਵਨ ਭਵਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਰਾਜਤ ਲੋਕ ਚਤੁਰ ਦਸਰਾਨੀ ॥
ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਜਨ ਸਿਰਤਾਜਾ ਦੇਤੁ ਸਕਲ਼ ਜਾਚਕ ਬਰਦਾਨੀ ॥੧॥

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣੀ ਨਾਟ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਗਰੇ	ਗ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਨ̱ੀਧ̱	ਨ̱ੀ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ਜਾऽ	ਪ	ਹੁ	ਭऽ	ਗਤਿ	ਵ	ਛਲ	ਭ	ਵ	ਖੰऽ	ਡ	ਨ
	ਧਨ̱ੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ̱ੀਸਾਂ	ਧ̱	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਦੀऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਭ	ऽऽ	ऽ	ਵਾऽ	ऽ	ਨੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਧ̱	ਮ	ਪ	ਸਾਂਨ̱ੀ	ਨ̱ੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗਾਂਪ	ਪਂ	ਗਂਮਂ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਤऽ	ਰ	ਹੁ	ਸੰऽ	ਸਾ	ਰ	ਭਉ	ਜਲ	ਬਿਖ	ਸਾ	ਗऽ	ਰऽ
	ਗਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨ̱ੀਪ	ਸਾਂਨ̱ੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪਰੇ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ̱ੀਸਾ
	ਧ	ਰਹੁ	ਧऽ	ਯਾऽ	ऽऽ	ਨ	ਮੂऽ	ਰਤਿ	ਕਲਿ	ਆऽ	ऽऽ	ਨੀऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਹਮੀਰ ਨਟ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਨਟ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਹਮੀਰ ਦਾ ਚਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗ, ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ, ਰੇ ਗ, ਮ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਗ ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
2. ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਧ, ਮ॑ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਗ, ਮ ਪ, ਨੀ ਧ ਨੀ, ਧ ਪ, ਮ॑ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ॑ ਪ ਗ ਮ ਪ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾਂ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਮਹਲਾ ੪ (ਪੰਨਾ 977-78)

ਕੋਈ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਗਾਲ ॥ ਤਿਸ ਕਉ ਹਉ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਾਲ ॥
ਸੋ ਹਰਿ ਜਨੁ ਹੈ ਭਲ ਭਾਲ ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਹੋ ਮੇਲਿ ਨਿਹਾਲ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕਾ ਮਾਰਗੁ ਗੁਰ ਸੰਤਿ ਬਤਾਇਓ ਗੁਰਿ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ ਹਰਿ ਚਾਲ ॥
ਅੰਤਰਿ ਕਪਟੁ ਚੁਕਾਵਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖਹੁ ਨਿਹਕਪਟ ਕਮਾਵਹੁ
ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਘਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ॥੧॥
ਤੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸਿਖ ਮੇਰੇ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਭਾਏ ਜਿਨਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਿਓ ਮੇਰਾ ਨਾਲਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਮਤਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਦੀਨੀ ਹਰਿ ਦੇਖਿ ਨਿਕਟਿ
ਹਦੂਰਿ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ॥੨॥

ਰਾਗ ਹਮੀਰ ਨਟ

ਇਕ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਮਰੇ	ਸਾਂਸਾ	ਪ	ਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਪਪ	ਪਧਮੰਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਰੇਗਰੇ	ਗਮ
ਸ਼ਬਦ	ਕੋऽ	ਈऽ	ਆ	ਨਿਸੁ	ਨਾऽ	ਵੈऽ	ਹਰਿ	ਕੀऽऽऽ	ਹਰਿ	ਗਾऽ	ऽऽऽ	ਲऽ
	ਪਗਮ	ਰੇਸਾਰੇ	ਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਪ਼	ਪ	ਪ਼ਧ਼	ਸਾ	ਸਾਧ	ਮੰਪ	ਗਮਰੇ	ਸਾਰੇਨ਼ੀਸਾ
	ਤਿऽऽ	ਸੁऽऽ	ਕਉ	ऽऽ	ਹਉ	ऽ	ਬऽ	ਲਿ	ਬऽ	ਲਿऽ	ਬਾऽऽ	ਲऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		X		0		2		0		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਧਮੰਪ	ਸਾਂਧਨੀਪ	ਪ	—	ਪਧਮੰਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਪਧਮੰਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂਗਾਂਰੇਂਗਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ
	ਸੋऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਜऽऽऽ	ਨੁऽ	ਹੈऽ	ਭऽਲऽ	ਭਾ	ऽऽऽऽ	ਲऽ	ऽऽऽऽ
	ਧ	ਮੰਪ	ਗਗ	ਪ	ਮਗ	ਰੇ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾ	ਸਾਧ	ਮੰਪ	ਗਰੇ	ਸਾਰੇਨ਼ੀਸਾ
	ਹ	ਰਿऽ	ਹੋऽ	ऽ	ਹੋऽ	ਹੋ	ਮੇऽ	ਲਿ	ਨਿऽ	ਹਾऽ	ऽऽ	ਲऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	4		X		0		2		0		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਨਟ ਕਾਫੀ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਮਾਧੋ ਜਨ ਆਏ ਸਰਨਿ ਤੁਮਾਰੀ॥
ਪਰਸਤ ਦਰਸ ਪਾਪ ਸਭ ਨਾਸਤ ਜਾਪਤਿ ਨਿਮਖ ਉਧਾਰੀ॥
ਸਿਮਰਤ ਕੋਟ ਪਾਪ ਤਮ ਪਰ ਹਰਿ ਧਯਾਵਤ ਗੁਨ ਬਨਵਾਰੀ॥
ਉਚਰਤ ਤਰਤ ਤਰੰਗ ਭਵ ਸਾਗਰ ਗਾਵਤ ਆਪ ਦਾ ਟਾਰੀ॥

ਰਾਗ ਹਮੀਰ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	ਧੋ	ਜ	ਨ	ਆ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸ	ਰ਼	ਨਿ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ੍	ਪ੍
	ਪ	ਰ	ਸ	ਤ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਪਾ	ਪ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਸ	ਤ
	ਪ੍	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਰੇ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਜਾ	ऽ	ਪ	ਤਿ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਉ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਕੋ	ऽ	ਟ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਤ	ਮ	ਪ	ਰ	ਹ	ਰਿ
	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਧਯਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਗੁ	ਨ	ਬ	ਨ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕ਼ੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਮਮ	ਮਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਪ	ਪਪ	ਗਮ	ਧਧ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਗਗ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਪ	ਮਗ	ਸਾਰੇ	ਗਰੇ	ਪਮ॑	ਗਮ	ਗਮ	ਧਧ	ਧਨੀ	ਪਧ	ਨੀਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ
	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਨ਼ੀਧ	ਪਧ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ
	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾਂ
3	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਰੇਰੇ	ਰੇਰੇ	ਰੇਗ	ਮ॑ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ	ਪਪ
	ਪਮ॑	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ-ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਅਲਪਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ, ਮੇ ਪ, ਮੇ ਪ ਧ ਪ, ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਸਾ ਰੇ...ਸਾ, ਮ...ਰੇ ਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਮ, ਗ ਪ ਮ, ਰੇ...ਸਾ।
3. ਨ਼ੀ ਸਾ ਮ, ਗ ਮੇ, ਮੇ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਮੇ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਪ ਮ, ਗ ਪ ਮ, ਮ ਰੇ...ਸਾ।
5. ਮੇ ਪ, ਮੇ ਪ ਧ ਨੁ਼ੀ...ਧ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਗ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
6. ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ...ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ...ਸਾਂ, ਮਂ...ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ...ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ... ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਪ, ਮੇ ਪ ਨੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ...ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਨੁ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੇ ਪ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ, ਸਾਂ ਧ ਨੀ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਪ ਮੇ ਪ, ਮ, ਗ ਪ, ਮ...ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੪, ਘਰੁ ੧ (ਪੰਨਾ 1118)

ਮੇਰੇ ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਿਤ ਗਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਨ ਜਾਈ ਹਰਿ ਲਖਿਆ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਮਿਲੈ ਲਖਾਵੀਐ ਰੇ ॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਸੁ ਆਪੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਸਭੁ ਕੋ ਭਗਤਿ ਕਰੇ ਹਰਿ ਕੇਰੀ ਹਰਿ ਭਾਵੈ ਸੋ ਥਾਇ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਹਰਿ ਪਹਿ ਹਰਿ ਦੇਵੈ ਤਾ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੀਐ ਰੇ ॥
ਜਿਸ ਨੋ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਲੇਖਾ ਸਭੁ ਛਡਾਵੀਐ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਸੇ ਧੰਨੁ ਜਨ ਕਹੀਅਹਿ ਤਿਨ ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਧੁਰਿ ਲਿਖਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਤਿਨ ਦੇਖੇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਬਿਗਸੈ ਜਿਉ ਸੁਤੁ ਮਿਲਿ ਮਾਤ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥੩॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਮੋ ਕਉ ਦੇਹੁ ਮਤੀ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਪਾਵੀਐ ਰੇ ॥
ਜਿਉ ਬਛੁਰਾ ਦੇਖਿ ਗਊ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਿਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗਲਿ ਲਾਵੀਐ ਰੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ

ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸੇਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਧਂ	ਪ	ਮੰਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਮਮ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮੇ	ਰੇ	ਮਨ	ਰਾS	ਮ	ਨਾ	SS	ਮS	ਨਿਤ	ਗਾਵੀ	ਐ	ਠ਼	ਰੇ	S
	ਸਾਨ਼ੀ	ਧਂ	ਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਮੰ	ਗ	ਮੰ	ਪਧ	ਪਮ	ਪ਼	ਮ	ਰੇ
	ਅਗ	ਮ	ਅਗ	ਮਅ	ਗੋ	ਚ	ਰੁS	ਨ	ਜਾ	ਈS	ਹਰਿ	ਲ	ਖਿ	ਆ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰ	ਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮ	ਸ਼ਾ	ਰੇ	ਸ਼ਾ
	ਗੁ	ਰੁੰ	S	ਪੂS	ਰਾS	ਮਿS	ਲੈ	ਲੰ	ਖਾS	ਵੀS	ਐ	S	ਰੇ	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4		5	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਨੀ	ਧਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਜਿਸੁ	ਆ	ਪੇ	ਕਿ	ਰਪਾ	ਕ	ਰੇ	S	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S
	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਮੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧੰਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮਸਾ	ਰੇਸਾ
	ਤਿS	ਸੁS	SS	ਜਨ	ਕਉ	ਹਰਿ	ਲਿS	ਵS	ਲਾS	ਵੀS	ਐS	SS	ਰੇS	SS
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4		5	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੪ (ਪੰਨਾ 1119)

ਸਰਨੀ ਆਇਓ ਨਾਥ ਨਿਧਾਨ ॥
ਨਾਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਮਨ ਭੀਤਰਿ ਮਾਗਨ ਕਉ ਹਰਿ ਦਾਨ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਖਦਾਈ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖਹੁ ਮਾਨ ॥
ਦੇਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਗੁਨ ਰਸਨ ਬਖਾਨ ॥੧॥
ਗੋਪਾਲ ਦਇਆਲ ਗੋਬਿਦ ਦਮੋਦਰ ਨਿਰਮਲ ਕਥਾ ਗਿਆਨ ॥
ਨਾਨਕ ਕਉ ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਾਗਹੁ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਧਿਆਨ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਧਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ਇਓ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਥ	ਨਿ	ਧਾऽ	ऽऽ	ਨ	ऽ
	ਸਾ,	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤਿ	ਲਾ	ਗੀ	ऽ	ਮ	ਨ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰਿ
	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
	ऽ	ਮਾ	ਗ	ਨ	ਕ	ਉ	ਹ	ਰਿ	ਦਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ
	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ਈ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸੁ	ਰ
	—	ਸਾਂ	ਨੀ	ਨੀਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
	ऽ	ਕਰਿ	ਕਿ	ਰऽ	ਪਾ	ऽ	ਰਾ	ਖਹੁ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ : ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਮ	ਮਮ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਮਮ	ਮਮ
	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਮ	ਗਾਪ	ਮ̍ਧ	ਮ̍ਪ	ਪਧ	ਧਧ	ਪਮ̍	ਪਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਧਨ̲ੀ	ਧਪ
	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਧਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਧਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਨ̲ੀ	ਧਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ
	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਸਾਪ	ਪਪ	ਸਾਧ	ਧਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਧ	ਮ̍ਪ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ	ਨੀਧ	ਪਧ
	ਪਮ	ਪਮ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਪਮ	ਮਮ	ਰੇਗ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ
	ਨੀਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਪਮ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਂ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਨੀਂ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਪ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1402-03)

ਪੀਤ ਬਸਨ ਕੁੰਦ ਦਸਨ ਪ੍ਰਿਅ ਸਹਿਤ ਕੰਠ ਮਾਲ
ਮੁਕਟੁ ਸੀਸਿ ਮੋਰ ਪੰਖ ਚਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਬੇਵਜੀਰ ਬਡੇ ਧੀਰ ਧਰਮ ਅੰਗ ਅਲਖ ਅਗਮ
ਖੇਲੁ ਕੀਆ ਆਪਣੈ ਉਛਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਥੀ ਨ ਜਾਇ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਰਹਿਆ ਸਮਾਇ
ਸੁਤਹ ਸਿਧ ਰੂਪੁ ਧਰਿਓ ਸਾਹਨ ਕੈ ਸਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥੩॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਮ	ਗ	ਮੇ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਪੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਸ	ਨ	ਕੁੰ	ऽ	ਦ	ਦ	ਸ	ਨ
	ਧ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਪ੍ਰਿ	ऽ	ਅ	ਸ	ਹਿ	ਤ	ਕੰ	ऽ	ਠ	ਮਾ	ऽ	ਲ
	ਸਾ	ਮ	ਸਾ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਮੁ	ਕ	ਟੁ	ਸੀ	ऽ	ਸਿ	ਮੋ	ऽ	ਰ	ਪੰ	ऽ	ਖ
	ਮੇ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਮੋ	ऽ	ਰ	ਪੰ	ऽ	ਖ	ਚਾ	ਹਿ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਬੇ	ऽ	ਵ	ਜੀ	ऽ	ਰ	ਬ	ਡੇ	ऽ	ਧੀऽ	ऽ	ਰ
	ਮੰ	ਗਾਂ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਧ	ਰ	ਮ	ਅੰ	ऽ	ਗ	ਅਲ	ਖऽ	ਅ	ਗ	ऽ	ਮ
	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਖੇ	ऽ	ਲੁ	ਕੀ	ऽ	ਆ	ਆ	ऽ	ਪ	ਣੈ	ऽ	ऽ
	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਆ	ਪ	ऽ	ਣੈ	ऽ	ਉ	ਛਾ	ਹਿ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਉ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ ੪ (ਪੰਨਾ 1403)

ਸੇਵਕ ਕੈ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਸਦਕਾ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋਊ ਤੂ ਕਦ ਕਾ॥
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਸਿਰੇ ਤੈ ਅਗਨਤ ਤਿਨ ਕਉ ਮੋਹੁ ਭਯਾ ਮਨ ਮਦ ਕਾ॥
ਚਵਰਾਸੀਹ ਲਖ ਜੋਨਿ ਉਪਾਈ ਰਿਜਕੁ ਦੀਆ ਸਭ ਹੂ ਕਉ ਤਦ ਕਾ॥
ਸੇਵਕ ਕੈ ਭਰਪੂਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵਾਹਗੁਰੂ ਤੇਰਾ ਸਭੁ ਸਦਕਾ॥੧॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਮੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕੈ	ऽऽ	ਭ	ਰ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰ	ਜੁ	ਗੁ	ਜੁ	ਗੁ
	—	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ
	ऽ	ਵਾ	ਹ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸ	ਭੁ	ਸऽ	ਦऽ	ਕਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਨਿ	ਰੰ	ਕਾ	ऽ	ਰੁ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਲਾऽ	ऽ	ਮ	ਤਿ
	—	ਮੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ
	ऽ	ਕਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਊ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਕ	ਦ	ਕਾ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੫ (ਪੰਨਾ 1120)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਜਾਤ ॥
ਤਜਿ ਗੋਪਾਲ ਆਨ ਰੰਗਿ ਰਾਚਤ ਮਿਥਿਆ ਪਹਿਰਤ ਖਾਤ ॥ਰਹਾਉ॥
ਧਨੁ ਜੋਬਨੁ ਸੰਪੈ ਸੁਖ ਭੋੁਗਵੈ ਸੰਗਿ ਨ ਨਿਬਹਤ ਮਾਤ ॥
ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਦੇਖਿ ਰਚਿਓ ਬਾਵਰ ਦ੍ਰੁਮ ਛਾਇਆ ਰੰਗਿ ਰਾਤ ॥੧॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਮਹਾ ਮਦ ਮੋਹਤ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਖਾਤ ॥
ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਹੋਇ ਸਹਾਤ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਪਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਜਨ	ਮੁ	ਅ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਥ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ
	—	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਰੇ	ਮ਼
	ऽ	ਤ	ਜਿ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ਆ	ਨ	ਰੰ	ਗਿ	ਰਾ	ऽ	ਚ	ਤ
	ਗ	ਪਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ऽ	ਮਿਥਿ	ਆ	ऽ	ਪ	ਹਿ	ਰ	ਤ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	—	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ
	ऽ	ਧ	ਨੁ	ਜੋ	ਬ	ਨੁ	ਸੰ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਭੋੁ	ਗ	ਵੈ	ऽ
	—	ਪਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ऽ	ਸੰऽ	ਗਿ	ਨ	ਨਿ	ਬ	ਹ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨੁ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਗ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑	ਪ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਮਮ	ਮਮ	ਪਪ	ਧਧ	ਪਮ॑	ਪਪ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਨੀਧ	ਪਮ॑	ਪਪ	ਪਧ	ਸਾਂਧ	ਪ
	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਧਧ	ਸਾਂਧ	ਪ	ਪਮ॑	ਪਮ॑	ਧਧ	ਸਾਂਧ	ਪ	ਧਪ	ਪਗ	ਪਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਸਾਮ	ਗਪ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
4	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਪਪ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਮਲੂਹਾ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮਧ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਲੰਬਤ ਲੈਅ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੇਦਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਆਮ ਅਤੇ ਕਾਮੋਦ ਮਿਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜੀਵ-ਭੂਤ ਤਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ "ਸਾ, ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ, ਸਾ," ਇਸ ਤਾਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਾਮੋਦ ਦਾ ਅੰਗ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਸਾ, ਗ, ਮ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ" ਆਦਿਕ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਦੁਰਬਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੰਦਰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਵਿਲੰਬਤ ਲੈਅ ਵਿਚ ਸ਼ੜਜ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤਾਨ ਬਾਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਮ਼ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਮ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ਼, ਮ਼, ਪ਼, ਸਾ, ਸਾ ਰੇ...ਸਾ, ਪ ਗ, ਪ ਗ, ਮ ਰੇ...ਸਾ।
2. ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ਼, ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ਼, ਗ ਪ, ਮ, ਧ ਪ ਮ, ਗ, ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਪ, ਮ ਗ, ਮ ਰੇ, ਸਾ, ਮ ਗ, ਪ, ਮ ਪ ਧ ਨੀ, ਧ ਪ, ਪ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
5. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਪ਼ ਮ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ...ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਪ਼, ਮ਼ ਪ਼, ਸਾ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ, ਬਿਸਨ-ਪਦ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੰਬੇ ਅਸੁਰ ਸੰਘਾਰਨਿ ਅਨਲ ਬਾਨ ਇਕ ਛਾਡ ਦੀਯੋ ॥
ਜਾਗਤਿ ਭਯੋ ਕਟਕ ਅਸੁਰਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਂ ਰਿਪੁ ਹਾਨ ਕੀਯੋ ॥
ਦੌਰ ਦੌਰ ਰਿਪੁ ਗਨ ਲਲਕਾਰਤ ਗਹਿ ਗਹਿ ਮੇਰੁ ਭਯੰਕਰ ॥
ਕੁਚਿਲ ਬਰਨ ਅਗਨ ਘਨ ਕਾਰੇ ਲਗਕਤਿ ਢੱਛੁ ਤਿਮਰ ਕਰ ॥੧॥

ਰਾਗ ਮਲੂਹਾ ਕੇਦਾਰ

ਧਮਾਰ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	11	12	13	14	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	--	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਮਪ	ਪ਼	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ੍ਰ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਸ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਜ	ऽऽ	ਗ	ਦੰ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਅ	ऽ	ऽ
	ਸ਼ਾ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਮ
	ਸੁ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ਘਾ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਅ	ऽ	ਨ
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
	ਲ	ਬਾ	ऽ	ਨ	ਇ	ऽ	ਕऽ	ਛਾ	ऽ	ऽ	ਡ	ਦੀ	ऽ	ਯੋ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x					2		0		

ਅੰਤਰਾ

	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	--	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ऽ	ਸ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ਭ	ऽ	ਯੋ
	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਨੀ
	ऽ	ਕ	ਟ	ਕ	ਅ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਪ੍ਰਾ
	ਨੀਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	—	ਪ	ਸਾਂ	ਪ	ਮਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
	ऽऽ	ਨ	ਬਿ	ਨਾਂ	ਰਿ	ऽ	ਪੁ	ਹਾ	ऽऽ	ऽ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਯੋ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	3				x					2		0		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ, ਬਿਸਨ-ਪਦ (ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚੋਂ)

ਤਨ ਬਿਸਾਲ ਖਟ ਮੁਖ ਰਿਪੁ ਭਾਰੀ ਮਾਨਹੁੰ ਮਚੋ ਭਯੰਕਰ ॥
ਲਸਕਰ ਸਨਮੁਖ ਧਾਯੋ ਰਿਪੁ ਗਨ ਮਹਾ ਘੋਰੁ ਕਲ ਰੂਪ ਤਿਮਰ ਕਰ ॥
ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਕਰਤ ਰਿਪੁ ਦੌਰਤ ਮੁਦਗਰ ਮੇਜੁ ਪਰਿਹਾਰੈ ॥
ਲਾਗਤ ਨ ਕਾਹੂੰ ਮਾਤ ਕਰ ਉਲਟ ਵਾਂਹੂ ਕਉ ਮਾਰੈ ॥

ਰਾਗ ਮਲੂਹਾ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇ	—	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਪ਼	ਮ਼	ਮ਼	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਤ	ऽ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਲ	ਖ	ਟ	ਮੁ	ਖ	ਰਿ	ਪੁ	ਭਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਸਾ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪਮੰ	ਗਮ	ਪਮੰ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਹੁੰ	ਮ	ऽ	ਚੋ	ਭ	ਯੰऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਕ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਪ	ਪ
	ਲ	ਸ	ਕ	ਰ	ਸ	ਨ	ਮੁ	ਖ	ਧਾ	ऽ	ਯੋ	ऽ	ਰਿ	ਪੁ	ਗ	ਨ
	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪਮੰ	ਗਮ	ਪਮੰ	ਗਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਮ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਘੋ	ਰੁ	ਕ	ਲ	ਰੂऽ	ऽऽ	ਪऽ	ਤਿऽ	ਮ	ਰ	ਕ	ਰ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾऽ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਧ਼	ਪ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਮ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾऽ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾऽ
3	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਪਧ	ਪਪ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਪਧ	ਪਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾऽ	ਮੰਮੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾऽ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

1	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਮੰਮੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਗੰਮੰ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾऽ
2	ਪਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਮੰਮੰ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮ਼ਪ਼	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਮ
	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਸੰਗਮ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਦੋਹਰਾ

ਸੰਗਮ ਕੇਦਾਰ ਕੋ ਗਾਵਤ ਗੁਨੀ ਔਰ ਗਿਆਨੀ।
ਥਾਟ ਬਿਲਾਵਲ ਮਿਸ਼ਰ ਹੈ ਯਾ ਕੀਏ ਪਛਾਨੀ।
ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਹੈ ਸੰਵਾਦੀ ਹੈ ਸ਼ੜਜ।
ਦੋ ਮੱਧਮ ਕੋ ਸੰਗਮ ਹੈ ਜਾਨੋ ਸਭ ਤਜਾਤਾ।

ਇਹ ਖਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਮੱਧਮ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਲਲਿਤ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਕਿ ਦੋ ਮੱਧਮ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਟ, ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਸਾ, ਗ ਮ, ਪ ਨੀ, ਸਾਂ ਨੀ, ਨੀ ਧ, ਨੀ ਪ, ਰੇ ਗ ਮ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਨਟ, "ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ, ਪ ਧ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ "ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ, ਗ ਮ ਪ, ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਾਵਲ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਗ ਮ, ਮੰ ਪ, ਧ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਪ ਨੀ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਨ਼ੀ ਸਾ, ਗ ਮ ਮ, ਮੰ ਮ, ਮੰ ਪ, ਧ, ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਗ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਗ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ, ਮ, ਪ ਨੀ, ਧ ਪ, ਨੀ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਨ਼ੀਸਾ, ਗ ਮ, ਮੰ ਪ, ਮ, ਮ ਪ, ਗ ਰੇ ਗ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ।
5. ਮ, ਪ, ਮ, ਧ ਮ, ਮ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ ਪ, ਧ ਪ, ਨੀ ਪ, ਸਾ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
6. ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਸਾ ਰੇ ਗ ਮ, ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਮ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1122)

ਸਾਸ ਬਿਨਾ ਜਿਉ ਦੇਹੁਰੀ ਕਤ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ॥
ਦਰਸ ਬਿਹੂਨਾ ਸਾਧ ਜਨੁ ਖਿਨੁ ਟਿਕਣੁ ਨ ਆਵੈ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੋ ਰਹਣਾ ਨਰਕੁ ਸੋ ਸਹਣਾ ਚਰਨ ਕਮਲ ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ॥
ਹਰਿ ਰਸਿਕ ਬੈਰਾਗੀ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ ਨਿਖੇਧਿਆ ॥
ਹਰਿ ਸਿਉ ਜਾਇ ਮਿਲਣਾ ਸਾਧਸੰਗਿ ਰਹਣਾ ਸੋ ਸੁਖੁ ਅੰਕਿ ਨ ਮਾਵੈ ॥
ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਹਰਿ ਚਰਨਹ ਸੰਗਿ ਸਮਾਵੈ ॥੩॥

ਰਾਗ ਸੰਗਮ ਕੇਦਾਰ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਪਮ	ਪ	ਮੰ	–	ਪ	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	–
ਸ਼ਬਦ	ਸਾS	ਸਬਿ	ਨਾ	S	ਜਿਉ	ਦੇ	ਹੁ	ਰੀ	S	S
	ਗ	ਰੇ	ਸਾ	–	ਸਾ	ਸਾਸਾ	ਮ	ਗ	–	ਗਮੰ
	ਕ	ਤ	ਸੋ	S	ਭਾ	ਪਾS	S	ਵੈ	S	SS
	ਪ	ਪ	ਮੰ	–	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਪ
	ਦਰ	ਸਬਿ	ਹੂ	S	ਨਾ	ਸਾ	ਧ	ਜ	S	ਨੁ
	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਨੀ	ਸਾ	ਗਮ	ਪ	ਮੰ
	ਖਿ	ਨੁ	ਟਿ	ਕ	ਣੁ	ਨ	S	ਆS	S	ਵੈ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਨੀ	–	ਨੀ	ਸਾਂ	–	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਹ	ਰਿ	ਬਿ	S	ਨੁ	ਜੋ	S	ਰ	ਹ	ਣਾ
	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂ	–	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	–	ਪ
	ਨ	ਰ	ਕੁ	S	ਸੋ	ਸ	ਹ	ਣਾ	S	S
	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	–	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਚ	ਰ	ਨ	S	ਕ	ਮ	ਲ	S	ਮ	ਨੁ
	ਰੇ	–	ਸਾ	–	–	ਨੀ	ਸਾ	ਗਮ	ਪ	ਮੰ
	ਮ	S	ਨੁ	S	S	ਬੇ	ਧਿ	ਆS	S	S
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1121)

ਰਸਨਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਬਖਾਨੁ ॥
ਗੁਨ ਗੋੁਪਾਲ ਉਚਾਰੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਭਏ ਕਲਮਲ ਹਾਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਤਿਆਗਿ ਚਲਨਾ ਸਗਲ ਸੰਪਤ ਕਾਲੁ ਸਿਰ ਪਰਿ ਜਾਨੁ ॥
ਮਿਥਨ ਮੋਹ ਦੁਰੰਤ ਆਸਾ ਝੂਠੁ ਸਰਪਰ ਮਾਨੁ ॥੧॥
ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਰਿਦੈ ਧਾਰਹੁ ਧਿਆਨੁ ॥
ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਲਾਭੁ ਨਾਨਕ ਬਸਤੁ ਇਹ ਪਰਵਾਨੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸੰਗਰਾਮ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਮ	—	ਪਪ	ਮ̍ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ऽऽ	ਰਾ	ऽऽ	ਮ	ਬ	ਖਾ	ऽ	ਨੁ	ऽ
	ਪ਼	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ̍	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—
	ਗੁ	ਨ	ਗੋੁ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ਉ	ਚਾ	ਰੁ	ਦਿਨੁ	ਰੈ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ऽ
	ਧ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਭ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕ	ਲ	ਮ	ਲ	ਹਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗਿ	ਚ	ਲ	ਨਾ	ऽऽ	ਸ	ਗ	ਲ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਪ	ਤ
	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ̍ਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	—
	ਕਾ	ऽ	ਲੁ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ਪ	ਰਿऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਰੇ	ਸਾਸਾ	ਪਮ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਪਪ	ਧਧ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ
	ਨੀਧ	ਪਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਸਾਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਮ	ਧਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਆਡੰਬਰੀ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕਰ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰੇ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਰੇ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰਾ ਕੇਦਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਤਹਿਕਾਲ ਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ ਗ ਪ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਨੀ ਪ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਗ ਪ ਗ, ਪ ਗ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਮੰਪ, ਧ ਮ, ਗ ਪ ਗ, ਪ ਗ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਗ, ਗ, ਪ ਗ ਸਾ।
2. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ, ਪ ਧ ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਗ, ਗ ਪ, ਸਾ।
4. ਸਾ ਮ, ਪ, ਪ ਪ ਧ, ਪ, ਪ ਨੀ, ਨੀ ਧ ਪ, ਧ ਪ ਮੰ, ਪ ਗ ਪ, ਗ, ਗ ਗ ਪ ਗ ਸਾ।
5. ਪ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ; ਨੀ, ਪ ਨੀ ਧਸਾਂ, ਨੀ ਪ; ਧ ਪ ਮੰ, ਸਾ ਮ, ਗ ਪ, ਧ ਗ, ਪ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਮੰ, ਪ, ਗ, ਗ ਪ, ਗ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1120)

ਪ੍ਰਿਅ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰੀ ॥
ਮਗਨ ਮਨੈ ਮਹਿ ਚਿਤਵਉ ਆਸਾ ਨੈਨਹੁ ਤਾਰ ਤੁਹਾਰੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਓਇ ਦਿਨ ਪਹਰ ਮੂਰਤ ਪਲ ਕੈਸੇ ਓਇ ਪਲ ਘਰੀ ਕਿਹਾਰੀ ॥
ਖੂਲੇ ਕਪਟ ਧਪਟ ਬੁਝਿ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਜੀਵਉ ਪੇਖਿ ਦਰਸਾਰੀ ॥੧॥
ਕਉਨੁ ਸੁ ਜਤਨੁ ਉਪਾਉ ਕਿਨੇਹਾ ਸੇਵਾ ਕਉਨ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਮਾਨੁ ਅਭਿਮਾਨੁ ਮੋਹੁ ਤਜਿ ਨਾਨਕ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਉਧਾਰੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਆਡੰਬਰੀ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਰੇਗ	ਗ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ	ਗਰੇ	ਸਾਂਨ੍ਹੀ	ਸਾ	ਮ	—	—	ਮਗ	ਪ	਽	ਮ̍ਪ	ਧਪ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰੀ਽	ਅ	ਕੀ	਽	ਪ੍ਰੀ	਽਽	ਤਿ਽	ਪਿ	ਆ	਽	਽	਽਽	਽	਽	ਰੀ਽	਽਽
	ਧ	ਪ	ਮ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ
	ਮ	ਗ	ਨ	ਮ	ਨੈ	਽	ਮ	ਹਿ	ਚਿ	ਤ	ਵ	ਉ	ਆ	਽	ਸਾ	਽
	ਪ	—	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	—	ਪ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ
	ਨੈ	਽	ਨ	ਹੁ	ਤਾ	਽਽	ਰ਽	ਤੁ	ਹਾ	਽	਽	਽	਽	਽	ਰੀ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਓ	ਇ	ਦਿ	ਨ	ਪ	ਹ	ਰ	ਮੂ	ਰ	ਤ	ਪ	ਲ	ਕੈ	਽	ਸੇ	਽
	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ
	ਓ	ਇ	ਪ	ਲ	ਘ	ਰੀ	਽	ਕਿ	ਹਾ	਽	਽	਽	਽	਽	ਰੀ	਽
	ਧ	ਪ	ਮ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ̍	ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	—
	ਖੂ	਽	ਲੇ	਽	ਕ	ਪ	ਟ	ਧ	ਪ	ਟ	ਬੁ਽	ਝਿ਽	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨਾ	਽
	ਸਾ	—	ਮ	ਮਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਰੇਗ	—	ਸਾ	ਸਾ
	ਜੀ	਽	ਵ	ਉ਽	ਪੇ	ਖਿ	ਦ	ਰ	ਸਾ	਽	਽	਽	਽਽	਽	ਰੀ	਽
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਸਾਗ	ਪਗ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਗਮ	ਪਮੇਂ	ਪਪ	ਧਪ	ਮੇਂਪ	ਗਪ	ਗਰੇ	ਗਪ	ਗਪ	ਗਪ	ਗਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਗਮ	ਪਮੇਂ	ਪਪ	ਧਪ	ਧਸਾਂ	ਮੇਂਪ	ਮਮ	ਪਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਪ
	ਗਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਪਗ	ਗਸਾ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਸਾ	ਗਪ	ਨੀਪ	ਗਸਾ	ਗਮ	ਪਗ	ਗਗ	ਗਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਖਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਦ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਔੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਿਆਸ ਦੇ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਮ, ਰੇ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਧ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ ਪ, ਮ ਧ ਮ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ, ਮ, ਰੇ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਪ, ਮ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਮ, ਰੇ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਧ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਮ ਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਮ ਪ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮ, ਧ ਪ, ਮ, ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 1123)

ਰੀ ਕਲਵਾਰਿ ਗਵਾਰਿ ਮੂਢ ਮਤਿ ਉਲਟੋ ਪਵਨੁ ਫਿਰਾਵਉ ॥
ਮਨੁ ਮਤਵਾਰ ਮੇਰ ਸਰ ਭਾਠੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰ ਚੁਆਵਉ ॥੧॥
ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਕੀ ਦੁਹਾਈ ॥
ਪੀਵਹੁ ਸੰਤ ਸਦਾ ਮਤਿ ਦੁਰਲਭ ਸਹਜੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਭੈ ਬਿਚਿ ਭਾਉ ਭਾਇ ਕੋਊ ਬੂਝਹਿ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਵੈ ਭਾਈ ॥
ਜੇਤੇ ਘਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸਭ ਹੀ ਮਹਿ ਭਾਵੈ ਤਿਸਹਿ ਪੀਆਈ ॥੨॥
ਨਗਰੀ ਏਕੈ ਨਉ ਦਰਵਾਜੇ ਧਾਵਤੁ ਬਰਜਿ ਰਹਾਈ ॥
ਤ੍ਰਿਕੁਟੀ ਛੂਟੈ ਦਸਵਾ ਦਰੁ ਖੂਲੈ੍ ਤਾ ਮਨੁ ਖੀਵਾ ਭਾਈ ॥੩॥
ਅਭੈ ਪਦ ਪੂਰਿ ਤਾਪ ਤਹ ਨਾਸੇ ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਉਬਟ ਚਲੰਤੇ ਇਹੁ ਮਦੁ ਪਾਇਆ ਜੈਸੇ ਖੋਂਦ ਖੁਮਾਰੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾਮ	ਮ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਮਸਾ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰੀਂ	ਕਲ	ਵਾਂ	ऽ	ਰਿ	ਗ	ਵਾਂ	ऽ	ਰਿਮੂ	ऽ	ਢऽ	ਮਤਿ
	ਸਾ	ਧ਼	ਧ਼	ਸਾ	ਪ਼	ਧ਼	ਸਾਰੇ	ਸਾ	ਸਾਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਉ	ਲ	ਟੋ	ऽ	ਪ	ਵ	ਨੁऽ	ਫਿ	ਰਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ
	ਮਰੇ	ਪ	ਮ·	ਧ	ਧ	ਮ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਪ	ਮ	ਮ
	ਮਨੁ	ਮ	ਤ	ਵਾ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਰ	ਸਰ	ਭਾ	ऽ	ਠੀ
	ਪਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
	ਅੰऽ	ਮ੍ਰਿ	ऽ	ਤ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਚੁ	ਵਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਭੈ	ਬਿਚਿ	ਭਾऽ	ਉ	ਭਾ	ਇ	ਕੋ	ऽ	ਊ	ਬੂ	ऽ	ਝਹਿ
	ਸਾਂ	ਧ	ਧਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ	ਧਪ	ਮ
	ਹ	ਰਿ	ਰऽ	ਸੁ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਭਾऽ	ऽ	ਈऽ	ऽ
	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ
	ਜੇ	ਤੇ	ਘ	ਟ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤੁ	ਸऽ	ਭऽ	ਹੀ	ਮ	ਹਿ
	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਪਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਭਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਤਿऽ	ऽऽ	ਸਹਿ	ਪੀ	ਆ	ऽ	ਈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨੇ 1123-24)

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕੇ ਲੀਨੇ ਗਤਿ ਨਹੀ ਏਕੈ ਜਾਨੀ ॥
ਫੂਟੀ ਆਖੈ ਕਛੂ ਨ ਸੂਝੈ ਬੂਡਿ ਮੂਏ ਬਿਨੁ ਪਾਨੀ ॥੧॥
ਚਲਤ ਕਤ ਟੇਢੇ ਟੇਢੇ ਟੇਢੇ ॥
ਅਸਤਿ ਚਰਮ ਬਿਸਟਾ ਕੇ ਮੂੰਦੇ ਦੁਰਗੰਧ ਹੀ ਕੇ ਬੇਢੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਮ ਨ ਜਪਹੁ ਕਵਨ ਭ੍ਰਮ ਭੂਲੇ ਤੁਮ ਤੇ ਕਾਲੁ ਨ ਦੂਰੇ ॥
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਕਰਿ ਇਹੁ ਤਨੁ ਰਾਖਹੁ ਰਹੈ ਅਵਸਥਾ ਪੂਰੇ ॥੨॥
ਆਪਨ ਕੀਆ ਕਛੂ ਨ ਹੋਵੈ ਕਿਆ ਕੋ ਕਰੈ ਪਰਾਨੀ ॥
ਜਾ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸਤਿਗੁਰੁ ਭੇਟੈ ਏਕੋ ਨਾਮੁ ਬਖਾਨੀ ॥੩॥
ਬਲੂਆ ਕੇ ਘਰੂਆ ਮਹਿ ਬਸਤੇ ਫੁਲਵਤ ਦੇਹ ਅਇਆਨੇ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਿਹ ਰਾਮੁ ਨ ਚੇਤਿਓ ਬੂਡੇ ਬਹੁਤੁ ਸਿਆਨੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਪ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਧਪ	ਮਪ	ਮ	ਰੇ
ਸ਼ਬਦ	ਚਲ	ਤ	ਕ	ਤ	ਟੇ਽	ਢੇ਽	ਟੇ	ऽ	ਢੇ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਢੇ	ऽ
	ਸਾ	ਧ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਮਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਅ	ਸ	ਤਿ	ਚ	ਰ	ਮ	ਬਿ	ਸ	ਟਾ਽	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਮੂੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ
	ਮ	ਪ	ਧ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਦੁ	ਰ	ਗੰ	ਧ	ਹੀ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬੇ਽	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਢੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧ	ਤ੍ਰਿ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ਨੇ	ऽ
	ਧ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਧਮ	ਮਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਗ	ਤਿ	ਨ	ਹੀ	ਏ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਜਾ਽	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਨ਼ੀ	ਪ਼ਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਧ਼	ਧ਼ਪ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸਾਰੇ	ਮਮ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਧ਼ਸਾ	ਸਾਮ	ਮਰੇ	ਮਪ	ਧਪ
	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਮ	ਰੇਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਸਾਂਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਰੇਪ	ਪਧ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ
	ਰੇਪ	ਪਧ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ	ਰੇਪ	ਪਧ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1122)

ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲੇ ਹਰਿ ਕਰੁਣਾ ਧਾਰੇ ॥
ਨਿਰਗੁਣੁ ਨੀਚੁ ਅਨਾਥੁ ਮੈ ਨਹੀ ਦੋਖ ਬੀਚਾਰੇ ॥
ਨਹੀ ਦੋਖ ਬੀਚਾਰੇ ਪੂਰਨ ਸੁਖ ਸਾਰੇ ਪਾਵਨ ਬਿਰਦੁ ਬਖਾਨਿਆ ॥
ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਸੁਨਿ ਅੰਚਲੋੁ ਗਹਿਆ ਘਟਿ ਘਟਿ ਪੂਰ ਸਮਾਨਿਆ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰੋੁ ਪਾਇਆ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇਆ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖ ਹਾਰੇ ॥
ਕਰੁ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਉਰਿ ਹਾਰੇ ॥੪॥

ਰਾਗ ਜਲਧਰ ਕੇਦਾਰ

ਝਪਤਾਲ

- ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਧਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ
ਸ਼ਬਦ	ਖੋऽ	ਜਤ	ਖੋ	ਜ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮਿ	ਲੇ	ऽ
	ਮਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗਮ	ਮ	ਮਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਹऽ	ਰਿ	ਕ	ਰੁ	ਣਾ	ਧਾऽ	ਰੇ	ਧਾऽ	ऽ	ਰੇ
	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਮਰੇ	ਪ	ਮ	ਮਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਸਾ
	ਨਿऽ	ਰ	ਗੁऽ	ऽ	ਣੁ	ਨੀऽ	ਚੁਅ	ਨਾ	ਥੁ	ਮੈ
	ਮ	ਪ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪਮ	—	ਪ
	ਨ	ਹੀ	ਦੋऽ	ऽ	ਖ	ਬੀ	ऽ	ਚਾऽ	ऽ	ਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਨਹੀ	ਦੋਖ	ਬੀऽ	ਚਾ	ਰੇ	ਪੂ	ਰਨ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਰੇ
	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਂਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਧ	ਪ
	ਪਾऽ	ਵਨ	ਬਿऽ	ਰ	ਦੁ	ਬ	ऽ	ਖਾऽ	ਨਿ	ਆ
	ਪਮ	ਪ	ਸਾਂਧ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਭऽ	ਗਤਿ	ਵਛ	ਲੁ	ਸੁਨਿ	ਅੰऽ	ਚ	ਲੋੁ	ਗਹਿ	ਆ
	ਰੇਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਪਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ
	ਘ	ਟਿ	ਘਟਿ	ਪੂ	ਰ	ਸऽ	ਮਾ	ऽ	ਨਿ	ਆ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਰਾਗ ਨਟ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਕਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨਟ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ "ਸਾ, ਗ ਰੇ, ਗ ਮ, ਗ ਪ," ਆਦਿਕ ਨਟ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਮ ਗ, ਮ ਰੇ ਸਾ," ਆਦਿਕ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਆਲਾਪ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ, ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਧ ਪ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਗ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਮ ਗ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਮ ਗ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਮੰ ਪ, ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਮ ਗ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਮ ਗ ਮ, ਰੇ ਸਾ, ਸਾਂ ਧ ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਸਾ ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਗਂ ਮਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਗਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਧ, ਨੀ ਮੰ ਪ ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗ ਮ ਰੇ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1122)

ਮਿਲੁ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰਿਆ ॥ਰਹਾਉ॥
ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਤ੍ਰ ਮੈ ਸੋ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥
ਮਾਰਗੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਹਰਿ ਕੀਆ ਸੰਤਨ ਸੰਗਿ ਜਾਤਾ ॥
ਸੰਤਨ ਸੰਗਿ ਜਾਤਾ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲਿਆ ॥
ਜੋ ਸਰਨੀ ਆਵੈ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਭੰਨੈ ਘਾਲਿਆ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਨਿਧਿ ਗਾਏ ਸਹਜ ਸੁਭਾਏ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾ ਰਸ ਮਾਤਾ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤੇਰੀ ਸਰਣਾਈ ਤੂ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖੁ ਬਿਧਾਤਾ ॥੧॥

ਰਾਗ ਨਟ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਧਮੰ	ਪ	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮ	—
ਸ਼ਬਦ	ਮਿ	ਲੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਪਿਆ ऽ	ऽऽ		ऽ	ऽऽ	ਰਿऽ	ਆ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਪ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰੇ	ਸਾ
	ਪੂ	ऽ	ਰਿ	ਰ	ਹਿ	ਆ	ਸ	ਰ	ਬ	ऽ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪਧ	ਮੰਪ	ਮ	ਪਗ	ਮ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗਮ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ
	ਸੋऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਪੁ	ਰ	ਖੁ	ਬਿ	ਧਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਤਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਮਾ	ऽ	ਰ	ਗੁ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕਾ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਆ	ऽ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਧ਼	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਗਮ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ
	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਤਾऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1121)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਆਧਾਰੁ ॥
ਕਲਿ ਕਲੇਸ ਨ ਕਛੁ ਬਿਆਪੈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਬਿਉਹਾਰੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਆਪਿ ਰਾਖਿਓ ਨਹ ਉਪਜਤਉ ਬੇਕਾਰੁ ॥
ਜਿਸੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸੁ ਦਹਤ ਨਹ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥
ਸੁਖ ਮੰਗਲ ਆਨੰਦ ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਰਨਾਗਤੀ ਤੇਰੇ ਸੰਤਨਾ ਕੀ ਛਾਰੁ ॥੨॥

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਨਟ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾ	ਧ਼	ਪ਼	ਮ਼	—	ਪ਼	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	—
ਸ਼ਬਦ	ਹऽ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਆ	ਧਾ	ऽ	ਰੁ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨੀਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੇਨ਼ੀ	ਸਾਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਕ	ऽ	ਲਿ	ਕ	ਲੇ	ऽ	ਸऽ	ਨ	ਕ	ਛੁ	ऽऽ	ਬਿऽ	ਆऽ	ऽ	ਪੈऽ	ऽ
	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਧ਼	ਪ਼	ਮ਼	—	—	ਪ਼	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ
	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਬਿਉ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੁऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ਼ੀਧ	ਪ	ਮ	ਗਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਗਮ	ਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਕ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਅਨੁ	ऽ	ਗ੍ਰऽ	ਹੁ	ਆ	ऽऽ	ऽऽ	ਪਿ	ਰਾऽ	ਖਿ	ਓऽ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀਧ	ਪ	ਮ	ਗਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਨ	ਹ	ਉ	ਪ	ਜ	ऽ	ਤਉ	ਬੇ	ਕਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੁऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

1	ਸਾਮ	ਗਪ	ਮ॑ਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾਮ	ਗਪ	ਮ॑ਧ	ਪਨੀ	ਧਮ॑	ਪਧ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ
2	ਪਧ	ਪਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
	ਰੇਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ
	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਗ	ਮਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਧਪ	ਮਮ	ਪਗ	ਪਮ	ਗਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਚਾਂਦਨੀ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਨੋਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵੱਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮੰ ਮੰ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮੰ ਮ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਮ, ਮੰ ਪ, ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਮ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਮ ਰੇ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਮੰ਼ ਪ਼, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾ।
2. ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਮ ਰੇ, ਮੰ, ਪ, ਰੇ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਮ ਰੇ ਰੇ, ਮੰ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਧ ਮ ਪ ਮ, ਰੇ ਪ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।
4. ਪ ਮੰ ਪ, ਸਾਂ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ ਧ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਨੀ, ਸਾਂ, ਮੰ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਪ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂਰੇਂ, ਨੀਸਾਂ ਧ ਪ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮੰ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਰੇ, ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਸਾ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੩ (ਪੰਨਾ 1119)

ਦੀਨ ਬਿਨਉ ਸੁਨੁ ਦਇਆਲ॥
ਪੰਚ ਦਾਸ ਤੀਨਿ ਦੋਖੀ ਏਕ ਮਨੁ ਅਨਾਥ ਨਾਥ॥
ਰਾਖੁ ਹੋ ਕਿਰਪਾਲ॥ਰਹਾਉ॥ ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਗਵਨੁ ਕਰਉ॥
ਖਟੁ ਕਰਮ ਜੁਗਤਿ ਧਿਆਨੁ ਧਰਉ॥
ਉਪਾਵ ਸਗਲ ਕਰਿ ਹਾਰਿਓ ਨਹ ਨਹ ਹੁਟਹਿ ਬਿਕਰਾਲ॥੧॥
ਸਰਣਿ ਬੰਦਨ ਕਰੁਣਾ ਪਤੇ॥ ਭਵ ਹਰਣ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰੇ॥
ਏਕ ਤੂਹੀ ਦੀਨ ਦਇਆਲ॥ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਨਾਨਕ ਆਸਰੋ॥
ਉਧਰੇ ਭ੍ਰਮ ਮੋਹ ਸਾਗਰ॥ ਲਗਿ ਸੰਤਨਾ ਪਗ ਪਾਲ॥੨॥

ਰਾਗ ਚਾਂਦਨੀ ਕੇਦਾਰ

ਚਾਰ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾਂਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਦੀ	ऽ	ਨੰ	ਬਿ	ਨ	ਉ	ਸੁऽ	ਨੁ	ਦਇ	ਆऽ	ऽ	ਲ
	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਮ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ
	ਪੰ	ऽ	ਚ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਤੀऽ	ਨਿऽ	ਦੋ	ऽ	ਖੀ	ऽ
	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪਮੰ	ਪ
	ਏ	ऽ	ਕ	ਮ	ऽ	ਨੁ	ਅ	ਨਾ	ਥ	ਨਾ	ऽऽ	ਥ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਧ	ਧ	ਪ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
	ਰਾ	ऽ	ਖੁ	ਹੋऽ	ऽ	ਕਿਰ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਲ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		0		2		0		3		4	

ਅੰਤਰਾ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ਸਰਗਮ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
ਸ਼ਬਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜ	ਤ	ਨ	ਗ	ਵ	ਨੁ	ਕ	ऽ	ਰਉ
	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ
	ਖ	ਟੁ	ਕ	ਗੁਮ	ਜੁ	ਗਤਿ	ਧਿਆ	ਨੁ	ਧ	ਰ	ਉ	ऽ
	ਪ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਧ	ਪਮੰ	ਪ
	ਉ	ਪਾ	ਵ	ਸ	ਗ	ਲ	ਕੰ	ਰਿ	ਹਾ	ਰਿऽ	ਓऽ	ऽ
	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਪਮੰ	ਪ	ਪਮੰ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਸਾਰੇ	ਸਾ
	ਨ	ਹ	ਨ	ਹऽ	ਹੁऽ	ਟਹਿ	ਬਿऽ	ਕऽ	ਰਾ	ऽ	ਲऽ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X		0		2		0		3		4	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨੇ 1119-20)

ਹਰਿ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਮਨਿ ਚਾਉ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਸਤਸੰਗਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਤੁਮ ਦੇਵਹੁ ਅਪਨੋ ਨਾਉ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰਉ ਸੇਵਾ ਸਤ ਪੁਰਖ ਪਿਆਰੇ ਜਤ ਸੁਨੀਐ ਤਤ ਮਨਿ ਰਹਸਾਉ ॥
ਵਾਰੀ ਫੇਰੀ ਸਦਾ ਘੁਮਾਈ ਕਵਨੁ ਅਨੂਪੁ ਤੇਰੋ ਠਾਉ ॥੧॥
ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਹਿ ਸਗਲ ਸਮਾਲਹਿ ਸਗਲਿਆ ਤੇਰੀ ਛਾਉ ॥
ਨਾਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਘਟਿ ਘਟਿ ਤੁਝਹਿ ਦਿਖਾਉ ॥੨॥

ਰਾਗ ਚਾਂਦਨੀ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	—	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਮ॑	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ਼ਬਦ	ऽ	ਹਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਦ	ਰऽ	ਸ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ਮ	ਨਿ	ਚਾ	ऽ	ਉ	ऽ
	ਪ੍	ਸਾ	ਮ	ਰੇ	ਮ॑	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ
	ਕ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਸ	ਤ	ਸੰऽ	ऽऽ	ਗਿ	ਮਿ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਵਹੁ	ऽ
	—	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪਮ॑	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
	ऽ	ਤੁਮ	ਦੇ	ਵਹੁ	ਅ	ਪऽ	ਨੋ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਕ	ऽ	ਰ	ਉ	ਸੇ	ਵਾ	ਸ	ਤ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਪਿ	ਆऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ
	ਸਾਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਪ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ
	ਜ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ਐ	ऽ	ਤ	ਤ	ਮ	ਨਿ	ਰऽ	ਹ	ਸਾ	ऽ	ਉ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਧਮ॑	ਗਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਮ	ਮਮ	ਮਗ	ਪਪ	ਧਸਾਂ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਪ	ਪਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਮਰੇ	ਪਪ	ਪਪ	ਧਪ	ਪਪ	ਸਾਮ	ਗਮ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਧਸਾਂ	ਸ਼ਾਂਨੀ	ਧਪ
	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਸਾ	ਨੀਸਾਂ	ਧਪ	ਨੀਨੀ	ਸਾਂਧ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਪਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਮਰੇ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ
3	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਪਮ	ਰੇਮ	ਪਮ	ਧਪ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਪਧ
	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਰੇਮ	ਪਰੇ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਰੇਮ	ਪਰੇ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਰੇਮ	ਪਰੇ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਸ਼ਿਆਮ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਨਿਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ।" ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮੰ ਪ ਮ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਕੇਦਾਰ ਦੀ ਛਾਇਆ ਅਤੇ "ਸਾ, ਮ ਰੇ ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧਨੀ ਸਾਂ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਆਮ ਰਾਗ ਦੀ ਛਾਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਰੇ ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ, ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਧ ਨ਼ੀ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਮ ਰੇ ਸਾ ਨ਼ੀ, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼, ਪ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਸਾਂ।
2. ਸਾ ਮ ਰੇ ਮੰ, ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ, ਨੀ ਧ ਪ ਮੰ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮੰ, ਧ ਪ ਰੇ ਮ ਰੇ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਸਾ ਮ ਰੇ ਮੰ, ਪ ਧ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਪ ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਨ਼ੀ ਰੇ ਸਾ।
3. ਰੇ ਮ ਪ ਧ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ ਨੀ ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ ਮੰ ਧ ਪ, ਰੇ ਮ ਪ ਧ ਮੰ ਪ, ਧ ਮ ਰੇ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਰੇ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਗ ਮ ਰੇ, ਪ ਮੰ, ਧ ਪ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੨ (ਪੰਨਾ 1119)

ਮਾਈ ਸੰਤਸੰਗਿ ਜਾਗੀ ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਦੇਖੈ ਜਪਤੀ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਲੋਚਨ ਤਾਰ ਲਾਗੀ ॥ ਬਿਸਰੀ ਤਿਆਸ ਬਿਡਾਨੀ ॥੧॥
ਅਬ ਗੁਰੁ ਪਾਇਓ ਹੈ ਸਹਜ ਸੁਖਦਾਇਕ ਦਰਸਨੁ ਪੇਖਤ ਮਨੁ ਲਪਟਾਨੀ ॥
ਦੇਖਿ ਦਮੋਦਰ ਰਹਸੁ ਮਨਿ ਉਪਜਿਓ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਿਅ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸ਼ਿਆਮ ਕੇਦਾਰ

ਤਾਲ ਛਾਈਆ (ਰੂਪਕ)

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	1	2	3	4	5	6	7
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸੰ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਜਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਸਾਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਮ	ਪ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮ	ਰੇ
	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ऽ	ਰੰ	ਗऽ	ਦੇ	ਖੈ	ਜ	ਪ	ਤੀ	ਨਾऽ	ਮੁਨਿ	ਧਾ	ਨੀ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਪਿਆ	ऽऽ	ਸ	ਲੋ	ਚਨ	ਤਾ	ਰ	ਲਾ	ऽऽ	ਗੀऽ	ऽ
	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧਨ਼ੀ	ਧਪ	ਰੇ	ਮ	ਪਧ	ਮ॑	ਪ	ਮ	ਰੇ
	ਬਿਸ	ਰੀ	ਤਿ	ਆऽ	ऽऽ	ਸऽ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਸਬਿ	ਡਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	X			2		3		X			2		3	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਨ਼ੀਸਾ	ਸਾਸਾ	ਰੇਸਾ	ਸਾਸਾ	ਸ'ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਰੇ	ਰੇਰੇ	ਸ'ਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸ'ਰੇ	ਰੇਸਾ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਸ'ਨੀ	ਸ'ਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ
3	ਸ'ਰੇ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮ॑ਮ॑	ਮ॑ਮ॑	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਰੇਮ	ਪਧ	ਨੀਧ	ਪਮ॑	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਧਨੀ	ਧਪ
	ਸ'ਨੀ	ਸ'ਸ'	ਧਨੀ	ਧਪ	ਸ'ਨੀ	ਸ'ਧ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਸ'ਨੀ	ਸ'ਧ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑
	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਸ'ਨੀ	ਸ'ਧ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਧਮ॑	ਪਮ	ਰੇਸਾ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਪ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਅਨੰਦੀ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਜਾਤੀ ਔੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਨੰਦ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਵਿਚ ਨੰਦ ਦਾ ਇਹ ਟੁਕੜਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਸਾ ਮ, ਮ ਪ ਧ, ਮੇ ਪ ਮ," ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ "ਗ ਮ, ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ," ਆਦਿਕ ਨੰਦ ਦੇ ਸੁਰ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ "ਧ ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ," ਨਾਲ ਵੀ ਨੰਦ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਮੇ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਮੇ ਪ, ਗ ਮ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਗ—ਮ, ਧ ਪ—ਮ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਮ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼ ਸਾ, ਸਾ ਮ ਰੇ ਸਾ, ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮ ਗ ਪ, ਪ ਧ ਮੇ ਪ ਮ, ਗ ਮ ਧ ਪ ਰੇ ਸਾ।
2. ਨ਼ੀ ਸਾ ਗ ਮ, ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਧ ਮੇ ਪ ਮ, ਮੇ ਪ ਧ ਮ, ਪ, ਮੇ ਪ ਧ ਨੀ ਧ ਪ, ਸਾ ਮ ਗ, ਪ ਮੇ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
3. ਪ ਧ ਮੇ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਮੇ ਪ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਮੇ ਪ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਮੇਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਪ ਧ ਨੀ ਧ, ਪ ਧ ਨੀ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਮੇ ਧ ਪ ਗ, ਸਾ ਗ ਮ, ਧ ਪ ਰੇ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 1123)

ਕਿਨਹੀ ਬਨਜਿਆ ਕਾਂਸੀ ਤਾਂਬਾ ਕਿਨਹੀ ਲਉਗ ਸੁਪਾਰੀ ॥
ਸੰਤਹੁ ਬਨਜਿਆ ਨਾਮੁ ਗੋਬਿਦ ਕਾ ਐਸੀ ਖੇਪ ਹਮਾਰੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੇ ਬਿਆਪਾਰੀ ॥
ਹੀਰਾ ਹਾਥਿ ਚੜਿਆ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਛੂਟਿ ਗਈ ਸੰਸਾਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਚੇ ਲਾਏ ਤਉ ਸਚ ਲਾਗੇ ਸਾਚੇ ਕੇ ਬਿਉਹਾਰੀ ॥
ਸਾਚੀ ਬਸਤੁ ਕੇ ਭਾਰ ਚਲਾਏ ਪਹੁਚੇ ਜਾਇ ਭੰਡਾਰੀ ॥੨॥
ਆਪਹਿ ਰਤਨ ਜਵਾਹਰ ਮਾਨਿਕ ਆਪੈ ਹੈ ਪਾਸਾਰੀ ॥
ਆਪੈ ਦਹ ਦਿਸ ਆਪ ਚਲਾਵੈ ਨਿਹਚਲੁ ਹੈ ਬਿਆਪਾਰੀ ॥੩॥
ਮਨੁ ਕਰਿ ਬੈਲੁ ਸੁਰਤਿ ਕਰਿ ਪੈਡਾ ਗਿਆਨ ਗੋਨਿ ਭਰਿ ਡਾਰੀ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਨਿਬਹੀ ਖੇਪ ਹਮਾਰੀ ॥੪॥

ਰਾਗ ਅਨੰਦੀ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਗਮ	ਧਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ॑ਪ	ਧਪ
ਸ਼ਬਦ	ਹऽ	ਰਿऽ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਆ	ਪਾ	ऽ	ਰੀऽ	ऽऽ
	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਧਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਧਮ॑	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ
	ਹੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਥਿऽ	ऽ	ਚੜਿ	ਆऽ	ਨਿ	ਰ	ਮੋऽ	ऽ	ਲ	ਕੁ
	ਸਾ	ਰੇ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਨੀ	ਧਨੀ	—	ਪ	ਪਧ	—	ਮ॑	ਪ	ਗ
	ਛੂ	ऽ	ਟਿ	ਗ	ਈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਸਾऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ	ਧ	ਪ
	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਬ	ਨ	ਜਿ	ਆ	ਕਾਂ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਤਾਂ	ऽऽ	ਬਾ	ऽ
	ਮ॑	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਧ	ਪ	ਧਨੀ	ਪ	ਪਧ	—	ਮ॑	ਪ	ਗ
	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਲ	ਉ	ਗ	ਸੁ	ਪਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਮ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮ॑	ਪਗ	ਮਧ	ਪਪ	ਰੇਸਾ	ਪਧ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਮ॑	ਪਗ	ਮਧ	ਪਪ	ਰੇਸਾ
2	ਨ਼ੀਸਾ	ਗਮ	ਪਗ	ਮਪ	ਧ਼ਨੀ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਪਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂ
	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਗਮ	ਪਗ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ	ਸਾਂ	ਮ॑ਪ	ਧਨੀ
3	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਨ਼ੀਸਾ	.ਗਮ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਧਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾ
	ਗਮ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਰੇ	ਸਾ	ਗਮ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਰੇ	ਸਾ	ਮ॑ਪ	ਗਮ	ਪਰੇ	ਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਰਿਸ਼ਭ, ਦੋ ਮੱਧਮ, ਦੋ ਧੈਵਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਚਲਨ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਾਪਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਬਸੰਤ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਧੁ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।" ਸਾਧਾਰਨ ਰੂਪ ਨਾਲ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਅਤੇ ਉਤਰਾਂਗ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਆਲਾਪ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੇਦਾਰ ਦੇ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ," ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਬਸੰਤ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦਾ ਸਰੂਪ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ ਨੀ ਧ ਪ, ਧੁ ਮੇ, ਪ, ਮੇ ਗ ਮੇ, ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਰੇ ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧੁ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ...ਸਾ, ਸਾ, ਸਾ ਮ, ਗ ਪ, ਪ ਧੁ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
2. ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਮੇ ਪ, ਨੀ ਧ, ਮੇ ਪ, ਗ ਮੇ ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ ਗ, ਪ, ਧ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮੇ ਗ, ਨੀ ਧ ਮੇ ਪ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਮੇ ਪ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਮੇਂ ਗਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨੀ ਧ, ਪ, ਧੁ ਮੇ ਪ, ਮੇ ਗ ਮੇ, ਪ ਮੇ, ਗ ਮੇ ਗ, ਨੀ ਧ ਮੇ ਪ, ਧੁ ਪ ਮ, ਮ ਪ ਮੇ, ਧ ਨੀ ਧ, ਮੇ, ਪ ਮੇ ਗ ਮੇ, ਗ, ਮੇ ਗ ਰੇ ਸਾ।

ਕੇਦਾਰਾ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1122)

ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜਨ ਬੇਧਿਆ ਸੇ ਆਨ ਕਤ ਜਾਹੀ ॥ ਮੀਨੁ ਬਿਛੋਹਾ ਨਾ ਸਹੈ ਜਲ ਬਿਨੁ ਮਰਿ ਪਾਹੀ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਰਹੀਐ ਦੂਖ ਕਿਨਿ ਸਹੀਐ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਬੂੰਦ ਪਿਆਸਿਆ ॥ ਕਬ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਵੈ ਚਕਵੀ ਸੁਖੁ ਪਾਵੈ ਸੂਰਜ ਕਿਰਣਿ ਪ੍ਰਗਾਸਿਆ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਿ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਦਿਨਸੁ ਸਭਾਗਾ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਹੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਕਹੈ ਬੇਨੰਤੀ ਕਤ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਪ੍ਰਾਣ ਟਿਕਾਹੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਕੇਦਾਰ

ਤਾਲ ਝੂਮਰਾ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਰਗਮ	ਮ	—ਗ	ਪ	ਪਧੁ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਗਮੰ	ਗਰੇ	ਸਾ	ਨੀਰੇ	ਸਾ	ਸਾਮ	ਗਪ	ਮੰਪ
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰੇ	ऽऽ	ਮ	ਭऽ	ਗऽ	ਤਿऽ	ऽऽ	ਜऽ	ਨ	ਬੇऽ	ਧਿ	ਆऽ	ਸੇऽ	ऽऽ
	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂਨੀਸਾਂ	ਨੀਧੁ	ਮੰਪ	ਮੰਪਧਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮੰਗ	ਮੰਗਮੰ	ਗਰੇ	ਸਾ,	ਧੁਮੰਪਨੀ	ਧਮੰਧਪ
	ਆऽ	ऽऽ	ਨऽऽऽ	ਕऽ	ऽऽ	ਤऽऽऽ	ऽ	ਜਾऽ	ऽऽ	ऽऽऽ	ਹੀऽ	ऽ,	ਹऽऽऽ	ਰਿऽऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਅੰਤਰਾ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	ਸਾਂ	ਸਾਂਮੰ	ਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮੰਪ	ਮੰਪ	ਧੁਨੀਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂਨੀ	ਨੀਧ	ਨੀਧਮੰਗ	ਮੰਗਰੇਸਾ	ਪਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ
	ਬਿ	ਛੋऽ	ਹਾ	ਨਾਸ	ऽऽ	ऽਹੈ	ਜਲ	ਬਿऽਨੁਮ	ਰਿऽऽऽ	ऽऽ	ਪਾऽऽऽ	ਹੀऽऽऽ	ਮੀऽ	ਨੁऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x			2				0			3			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1122)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨ ਰੁਚੈ ॥
ਕੋਟਿ ਸਾਂਤਿ ਅਨੰਦ ਪੂਰਨ ਜਲਤ ਛਾਤੀ ਬੁਝੈ ॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤ ਮਾਰਗਿ ਚਲਤ ਪ੍ਰਾਨੀ ਪਤਿਤ ਉਧਰੇ ਮੁਚੈ ॥
ਰੇਨੁ ਜਨ ਕੀ ਲਗੀ ਮਸਤਕਿ ਅਨਿਕ ਤੀਰਥ ਸੁਚੈ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨ ਭੀਤਰਿ ਘਟਿ ਘਟਹਿ ਸੁਆਮੀ ਸੁਝੈ ॥
ਸਰਨਿ ਦੇਵ ਅਪਾਰ ਨਾਨਕ ਬਹੁਰਿ ਜਮੁ ਨਹੀ ਲੁਝੈ ॥੨॥

ਰਾਗ ਬਸੰਤ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਕੀ	ਮ	ऽ	ਨ	ऽ	ਰੁ	ऽ	ਚੈ	ऽ
	ਸਾ	—	ਰੇ	ਸਾ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਮ	ਰੇ
	ਕੋ	ऽ	ਟਿ	ਸਾਂ	ऽ	ਤਿ	ਅ	ऽ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰ	ਨ
	ਸਾਂ	—	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਜ	ऽ	ਲ	ਤ	ਛਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਬੁ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਝੈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਗਿ	ਚ	ਲ	ਤ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ
	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	ਧ̱	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਮ॑	ਗ	ਰੇ̱	ਸਾ
	ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚੈ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਸਾ	ਮਮ	ਪਪ	ਧਧ	ਮ॑ਪ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਮ॑ਮ॑	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਧੁਪ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ
2	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਰੇਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧੁਮ॑
	ਪਮ॑	ਗਮ॑	ਗਰੇੁ	ਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧੁਮ॑	ਪਮ॑	ਗਮ॑	ਗਰੇੁ	ਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧੁਮ॑	ਗਰੇੁ	ਸਾ
3	ਸਾਮ	ਗ਼ਪ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ	ਨੀਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਗ	ਰੇੁਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਬਹਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਕਲਿਆਣ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ, ਦੋਵੇਂ ਨਿਸ਼ਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਹ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਤੀਬਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੇਦਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਹਾਰ ਅਤੇ ਕੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ "ਮ ਨ਼ੀ ਧ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਸਾਂ," ਇਥੋਂ ਤਕ ਬਹਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਲਗਾ ਕੇ ਜਲਦੀ ਹੀ "ਨੀ ਧ ਨੀ ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮ," ਆਦਿਕ ਇਹ ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ, ਰੇ ਸਾ, ਗ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ, ਗੁ ਮ, ਨ਼ੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂ, ਨੀ ਧ ਨੀ ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ, ਮ ਪ ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ ਮ, ਮ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ, ਗੁ ਮ ਰੇ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ...ਸਾ, ਸਾ ਮ-ਗੁ ਮ, ਰੇ...ਸਾ।
2. ਸਾ ਮ ਗੁ, ਪ, ਗੁ, ਮ ਪ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਪ ਗੁ, ਮ ਗ ਰੇ ਸਾ।
3. ਸਾ ਮ ਗੁ ਮ, ਨੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮ ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ, ਰੇ ਸਾ।
4. ਸਾ ਮ ਗੁ ਮ ਪ, ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਨ਼ੀ ਧ ਨ਼ੀ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਰੇ ਸਾ ਰੇ, ਨ਼ੀ ਸਾ।
5. ਸਾ ਮ, ਗੁ ਮ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਮਂ...ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਮਂ ਗੁਂ ਮਂ, ਰੇ ਨੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਸਾਂ ਨ਼ੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮ, ਪ ਗੁ ਮ, ਰੇ...ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਬਾਣੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ (ਪੰਨਾ 1124)

ਖਟੁ ਕਰਮ ਕੁਲ ਸੰਜੁਗਤੁ ਹੈ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹਿਰਦੈ ਨਾਹਿ ॥
ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਨ ਕਥਾ ਭਾਵੈ ਸੁਪਚ ਤੁਲਿ ਸਮਾਨਿ ॥੧॥
ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਚੇਤ ਅਚੇਤ ॥ ਕਾਹੇ ਨ ਬਾਲਮੀਕਹਿ ਦੇਖ ॥
ਕਿਸੁ ਜਾਤਿ ਤੇ ਕਿਹ ਪਦਹਿ ਅਮਰਿਓ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਬਿਸੇਖ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਆਨ ਸਤ੍ਰੁ ਅਜਾਤੁ ਸਭ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਲਾਵੈ ਹੇਤੁ ॥
ਲੋਗੁ ਬਪੁਰਾ ਕਿਆ ਸਰਾਹੈ ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਪ੍ਰਵੇਸ ॥੨॥
ਅਜਾਮਲੁ ਪਿੰਗੁਲਾ ਲੁਭਤੁ ਕੁੰਚਰੁ ਗਏ ਹਰਿ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਐਸੇ ਦੁਰਮਤਿ ਨਿਸਤਰੇ ਤੂ ਕਿਉ ਨ ਤਰਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ॥੩॥

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਬਹਾਰ

ਆੜਾ ਚੌਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ਸਰਗਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਪ	(ਪ)	ਮ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾਮ	ਨ਼ੀਧ	ਨ਼ੀਮ	ਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਰੇ	ਚਿਤ	ਚੇ	ਤਿ	ਚੇ	ਤऽ	ਅਚੇ	ਤऽ	ਕਾਹੇ	ਨऽ	ਬਾਲਮੀਕਹਿ		ਦੇऽ	ਖ
	ਮ	ਮਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀਨ਼ੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨ਼ੀਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀਪ	ਮ੍ਰਪ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕਿਸੁ	ਜਾਤਿ	ਤੇ	ਕਿਹ	ਪਦਹਿ	ਅਮ	ਰਿ	ਓऽ	ਰਾऽ	ਮऽ	ਭਗ	ਤਿਬਿ	ਸੇ	ਖ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਅੰਤਰਾ

	ਪਗ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਮਪ	ਨ਼ੀਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀਧਪ	ਮ	ਸਾਮ	ਗਪ
	ਖਟੁ	ਕਰ	ਮ	ਕੁਲ	ਸੰऽ	ਜੁਗ	ਤੁ	ਹੈ	ਹਰਿ	ਭਗਤਿ	ਹਿऽਰऽ	ਦੈ	ਨਾऽ	ਹਿऽ
	ਮਰੇ	ਸਾ	ਸਾ·	ਗਮਪ	ਪ	ਮ੍ਰਪ	ਮ੍ਰਪਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂਸਾਂ	ਧਪ	ਪ	ਮਨ਼ੀ	ਸਾਂ-ਨ਼ੀਪ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
	ਚऽ	ਰ	ਨਾਰ	ਬਿੰਦऽ	ਨ	ਕਥਾ	ਭਾऽऽऽ	ਵੈऽऽऽ	ਸੁऽ	ਪ	ਚਤੁ	ਲਿऽਸऽ	ਮਾऽ	ਨਿऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2		0		3		0		4		0	

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫ (ਪੰਨਾ 1121)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਸਤ ਰਿਦ ਮਹਿ ਖੋਰ ॥
ਭਰਮ ਭੀਤਿ ਨਿਵਾਰਿ ਠਾਕੁਰ ਗਹਿ ਲੇਹੁ ਅਪਨੀ ਓਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਧਿਕ ਗਰਤ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਦਇਆ ਚਾਰਹੁ ਧੋਰ ॥
ਸੰਤਸੰਗਿ ਹਰਿ ਚਰਨ ਬੋਹਿਥ ਉਧਰਤੇ ਲੈ ਮੋਰ ॥੧॥
ਗਰਭ ਕੁੰਟ ਮਹਿ ਜਿਨਹਿ ਧਾਰਿਓ ਨਹੀ ਬਿਖੈ ਬਨ ਮਹਿ ਹੋਰ ॥
ਹਰਿ ਸਕਤ ਸਰਨ ਸਮਰਥ ਨਾਨਕ ਆਨ ਨਹੀ ਨਿਹੋਰ ॥੨॥

ਰਾਗ ਕੇਦਾਰ ਬਹਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	(ਪ)	ਮ	—
ਸ਼ਬਦ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਬ	ਸ	ਤ	ऽ	ਰਿ	ਦ	ਮ	ਹਿ	ਖੋ	ऽ	ਰ	ऽ
	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ
	ਭ	ਰ	ਮ	ऽ	ਭੀ	ऽ	ਤਿ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਰਿ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ
	ਨ਼ੀ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	—
	ਗ	ਹਿ	ਲੇ	ਹੁ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ	ਓऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਾਂ	—	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਅ	ਧਿ	ਕ	ऽ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰ
	ਮਂ	ਮਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਪਪ	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਕ	ਰਿ	ਦਇ	ਆ	ਚਾ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ਧੋऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਨ਼ੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨ਼ੀ	ਪ	ਗੁ	ਮ
	ਸੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਸੰ	ਗਿ	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਬੋ	ਹਿ	ਥ	ऽ
	ਨ਼ੀ	—	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	—
	ਉ	ऽ	ਧ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਲੈ	ऽ	ਮੋऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਸਾਰੇ	ਰੇਸਾ	ਸਾਮ	ਗ॒ਮ	ਪਗ॒	ਮਮ	ਮਮ	ਰੇਸਾ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨ॒ੀ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਗ॒ਗ॒	ਮ॑ਪ	ਗ॒ਮ	ਰੇਸਾ
2	ਸਾਮ	ਮਪ	ਗ॒ਗ॒	ਮ॑ਪ	ਨ॒ੀਨ॒ੀ	ਨ॒ੀਧ	ਨ॒ੀਨ॒ੀ	ਨ॒ੀਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਗ॒ਗ॒	ਮ॑ਪ	ਨ॒ੀਧ	ਨੀਸਾਂ	ਰੇਂਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ
	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨ॒ੀਧ	ਨ॒ੀਪ	ਮਗ॒	ਮ॑ਪ	ਸਾਂਨ॒ੀ	ਨ॒ੀਮ	ਪਮ	ਮਗ॒	ਗ॒ਮ	ਮਗ॒	ਰੇਰੇ	ਰੇਸਾ
3	ਸਾਮ	ਮਮ	ਮਗ॒	ਪਪ	ਸਾਂਨ॒ੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਰੇਂ	ਨੀਸਾਂ	ਮ॑ਪ	ਧਨ॒ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਮਰੇ
	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਮ॑ਪ	ਧਨ॒ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮਗ॒	ਮਗ॒	ਮਮ	ਮਗ॒	ਮ॑ਪ	ਧਨ॒ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ
	ਮਗ॒	ਮਗ॒	ਮਮ	ਮਗ॒	ਮ॑ਪ	ਧਨ॒ੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮਗ॒	ਮਗ॒	ਮਮ	ਮਗ॒	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣ ਕੇਦਾਰ, ਸਰਲ ਪ੍ਰੀਚੈ

ਇਹ ਬਿਲਾਵਲ ਥਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ, ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਸ਼ੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਭ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਜਾਤੀ ਛਾੜਵ-ਛਾੜਵ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਕੇਦਾਰ ਅਤੇ ਕਲਿਆਣ ਆਦਿਕ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਵਨੀ ਜਾਂ ਸਾਰੰਗ ਕੇਦਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਗੰਧਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸ਼ੁੱਧ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਅਲਪਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਆਰੋਹ—ਸਾ ਗੁ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ ਨੀ ਸਾਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਾਂਨੀ ਧ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ ਸਾ।
ਪਕੜ—ਸਾ, ਮ ਗੁ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਆਲਾਪ

1. ਸਾ, ਰੇ...ਨ਼ੀ ਸਾ, ਧ਼ ਨ਼ੀ ਧ਼ ਪ਼...ਪ਼ ਨ਼ੀ...ਧ਼ ਸਾ।
2. ਮ...ਮ ਰੇ, ਪ...ਮੰ ਪ, ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ...ਨ਼ੀ ਸਾ।
3. ਸਾਮ...ਪ, ਧ...ਪ, ਮੰ ਪ ਧ, ਮੰ ਪ ਮ ਰੇ, ਪ ਮ ਰੇ ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
4. ਸਾ ਗੁ...ਮ...ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਨੀ...ਧ ਪ, ਸਾਂ....ਧ ਪ, ਮੰ ਪ, ਮੰ ਪ ਧ ਪ ਮੰ ਪ ਮ ਰੇ, ਮੰ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਮ, ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।
5. ਪ, ਮੰ ਪ, ਨੀ ਧ, ਸਾਂ ਨੀ ਰੇਂ...ਸਾਂ, ਧ ਨੀ ਸਾਂ ਰੇਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਧ ਪ, ਸਾਂ ਮੰ, ਗਂ ਮੰ ਰੇਂ, ਸਾਂ ਰੇਂ ਨੀ ਸਾਂ, ਰੇਂ ਸਾਂ, ਨੀ ਸਾਂ, ਪ ਮੰ ਪ, ਧ, ਮੰ ਰੇ, ਮੰ ਪ ਧ ਸਾਂ ਧ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾਂ, ਧ ਪ ਮੰ ਪ ਮ ਰੇ, ਸਾ ਰੇ ਨ਼ੀ ਸਾ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਕਬੀਰ ਜੀ (ਪੰਨਾ 1124)

ਚਾਰਿ ਦਿਨ ਅਪਨੀ ਨਉਬਤਿ ਚਲੇ ਬਜਾਇ ॥
ਇਤਨਕੁ ਖਟੀਆ ਗਠੀਆ ਮਟੀਆ ਸੰਗਿ ਨ ਕਛੁ ਲੈ ਜਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਿਹਰੀ ਬੈਠੀ ਮਿਹਰੀ ਰੋਵੈ ਦੁਆਰੈ ਲਉ ਸੰਗਿ ਮਾਇ ॥
ਮਰਹਟ ਲਗਿ ਸਭੁ ਲੋਗੁ ਕੁਟੰਬੁ ਮਿਲਿ ਹੰਸੁ ਇਕੇਲਾ ਜਾਇ ॥੧॥
ਵੈ ਸੁਤ ਵੈ ਬਿਤ ਵੈ ਪੁਰ ਪਾਟਨ ਬਹੁਰਿ ਨ ਦੇਖੈ ਆਇ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਰਾਮੁ ਕੀ ਨ ਸਿਮਰਹੁ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥੁ ਜਾਇ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣ ਕੇਦਾਰ

ਝਪਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ਸਰਗਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	ਰੇ	ਮਗੁ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਚਾ	ਰਿ	ਦਿ	ऽ	ਨऽ	ਅਪ	ਨੀ	ਨਉ	ਬ	ਤਿऽ
	ਧੁਨੀ	ਸਾ	ਸਾ	ਰੇ	ਮਰੇ	ਸਾਮ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੇਸਾ
	ਚऽ	ਲੇ	ਬ	ਜਾ	ਇऽ	ਚਲੇ	ਬ	ਜਾ	ऽ	ਇऽ
	ਸਾਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮੰਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਾਂ	ਧਪ
	ਇਤ	ਨਕੁ	ਖ	ਟੀ	ਆऽ	ਗਠੀ	ਆ	ਮ	ਟੀ	ਆऽ
	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
	ਸੰ	ਗਿ	ਨ	ਕ	ਛੁ	ਲੈऽ	ਜਾऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਅੰਤਰਾ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	ਪਮੰ	ਪ	ਨੀਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂ
	ਦਿਹ	ਰੀ	ਬੈऽ	ऽ	ਠੀ	ਮਿਹ	ਰੀ	ਰੋ	ऽऽ	ਵੈ
	ਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਸਾਂਧ	ਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮ	ਮ	ਰੇਸਾ
	ਦੁਆ	ਰੈऽ	ਲऽ	ऽऽ	ਉ	ਸੰऽ	ਗਿऽ	ਮਾ	ऽ	ਇऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	x		2			0		3		

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਸ਼ਬਦ

ਕੇਦਾਰਾ ਮਹਲਾ ੫, ਘਰੁ ੫ (ਪੰਨਾ 1124)

ਬਿਸਰਤ ਨਾਹਿ ਮਨ ਤੇ ਹਰੀ ॥
ਅਬ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਹਾ ਪ੍ਰਬਲ ਭਈ ਆਨ ਬਿਖੈ ਜਰੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬੂੰਦ ਕਹਾ ਤਿਆਗਿ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਮੀਨ ਰਹਤ ਨ ਘਰੀ ॥
ਗੁਨ ਗੋਪਾਲ ਉਚਾਰੁ ਰਸਨਾ ਟੇਵ ਏਹ ਪਰੀ ॥੧॥
ਮਹਾ ਨਾਦ ਕੁਰੰਕ ਮੋਹਿਓ ਬੇਧਿ ਤੀਖਨ ਸਰੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਸਾਲ ਨਾਨਕ ਗਾਠਿ ਬਾਧਿ ਧਰੀ ॥੨॥

ਰਾਗ ਸਿੰਘ ਸਰਵਣ ਕੇਦਾਰ

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਸਥਾਈ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
ਸਰਗਮ	ਸਾਂ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰੇ	ਸਾ
ਸ਼ਬਦ	ਬਿ	ਸ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰੀ	ऽ
	ਸਾ	ਸਾ	ਧ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਗ	ਰੇ	ਗ	ਸਾ	ਰੇ	ਨ਼ੀ	ਸਾ	ਸਾ
	ਅ	ਬ	ਇ	ਹ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤਿ	ਮ	ਹਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਬ	ਲ	ਭ	ਈ
	ਸਾ	ਗੁ	ਮੰ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ
	ਆ	ऽ	ਨ	ਬਿ	ਖੈ	ऽ	ऽ	ਜ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਨੀ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਨੀ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਧ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂ
	ਬੂੰ	ऽ	ਦ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਤਿਆ	ਗਿ	ਚਾ	ऽ	ਤ੍ਰਿ	ਕ	ਮੀ	ऽ	ਨ	ऽ
	ਮੰ	ਗਂ	ਮੰ	ਰੇਂ	ਸਾਂ	ਰੇਂ	ਨੀ	ਸਾਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਮੰਪ	ਧਪ	ਮਰੇ	ਸਾਸਾ
	ਰ	ऽ	ਹ	ਤ	ਨ	ऽ	ऽ	ਘ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				x				2			

ਨੋਟ: ਬਾਕੀ ਅੰਤਰੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੁਰਾਂ ਉੱਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਤਾਨਾਂ

ਮਾਤਰੇ	9	10	11	12	13	14	15	16	1	2	3	4	5	6	7	8
1	ਗੁਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ	ਰੇਸਾ	ਧਨ਼ੀ	ਧਨ਼ੀ	ਸਾਨ਼ੀ	ਰੇਸਾ	ਪਮ॑	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ	ਸਾਰੇ	ਨ਼ੀਸਾ
2	ਸਾਮ	ਮਮ	ਪਮ॑	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਧਪ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਮ	ਮ॑ਪ	ਮਮ	ਮਮ	ਗੁਮ	ਰੇਸਾ
3	ਨ਼ੀਸਾ	ਗ਼ੁਗ਼ੁ	ਮ॑ਪ	ਧਪ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਧਧ	ਧਂਧ	ਪਮ॑	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਨੀਧ	ਸਾਂਨੀ	ਰੇਂਸਾਂ
	ਰੇਂਰੇਂ	ਰੇਂਰੇਂ	ਸਾਂਨੀ	ਧਨੀ	ਸਾਂਸਾਂ	ਸਾਂਸਾਂ	ਨੀਧ	ਪਧ	ਨੀਨੀ	ਨੀਨੀ	ਧਪ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	ਧਸ਼ਾਂ	ਧਪ	ਮ॑ਪ
	ਧਸਾਂ	-ਧ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ	ਧਸਾਂ	-ਧ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ
	ਧਸਾਂ	-ਧ	ਪਧ	ਮ॑ਪ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	-ਧ	ਮ॑ਪ	ਮਰੇ
ਤਾਲ ਚਿੰਨ੍ਹ	0				3				X				2			

ਅੰਤਿਕਾ

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ *ਸੁਰ ਸਿਮਰਨ ਸੰਗੀਤ* ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ, ਸੰਗਤਾਂ ਤੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸੱਜਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਸਾ-ਪੱਤਰ ਵੀ ਪੁੱਜੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਦਰਦਾਨਾਂ ਦਾ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

ਅੱਜ ਹੋਲੇ-ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਮਿਤੀ 15-3-87 ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਭਾਗ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਅਤੀ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਵਿਰਾਟ-ਰੂਪ ਰਾਗ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਰਾਗ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਤੇ ਕਮਾਲ ਤੀਕ ਅਸੀਂ ਅਲਪ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਰਾਗ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰ ਕੇ, ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਕੇ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਲੇਖਕ ਵਲੋਂ ਦਰਸ਼ਨੀ-ਭੇਂਟ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਰੂਪ ਰਾਗ ਜਿਵੇਂ ਗਉੜੀ, ਬਿਹਾਗੜਾ, ਧਨਾਸਰੀ, ਟੋਡੀ, ਗੌਂਡ, ਨਟ, ਰਾਮਕਲੀ ਤੇ ਕਿਦਾਰਾ ਰਾਗ ਤੀਕ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਗ ਤੇ ਉਪਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸਥਾਰ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਕ ਇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਇਤਨੀ ਵਿਸਥਾਰ-ਸ਼ਕਤੀ ਭਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਠਿਨ ਹੈ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਤੀਤ ਹੋ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਰਾਜਸੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੰਕਟ ਕਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ-ਅੱਜ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਖਰੇ ਪੈਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਇਹ ਚੌਥਾ ਭਾਗ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।

—ਲੇਖਕ